

LUKI -JAN 'NRALE- 'LA YƆNDIA- ZESU KRISI BA ZAYI'

Luki a -Jan 'Nrale- 'sɛwɛ 'ɛ ɲgblo

-Dele -yaa 'ke Luki 'le ɛɛ? -E -yaa 'ke -drɔɔdrɔɔ' mi 'le (Kolosi 4.14). -E ɲbhwa Zesu 'winɔwo mi Pɔlu ba (2 Timote 4.11; Filemɔ 24). 'Ye- -ja Pɔlu madɔle Romu -wa 'ɛ ta. Luki -le -Jan 'Nrale- 'sɛwɛ 'lɛɛ- 'pegee Zesu 'winɔwo mu 'ɛ Kleza 'sɛwɛ 'ɛ yɔndia-. -E 'woo- 'sɛwɛ plɛ 'lɛɛ- yɔndia-, 'bhɛɛ- -yoo ɲkpaɛ grɔnama a mɛɛ gbalaan do ni. -O -yaa 'bhɛ mɛɛ 'ɛ sii Teofili, 'bhɛ 'yi -le dɔɔ <-Waanbhaa' bhɛgwɛn>. 'Yee- Luki 'gbu 'laa Zesu 'yeɛ- -lido' -a -yrɛbhɛ' plɛ 'ɛ 'le, 'duɲ- -e -za 'yilrɔkpaɛ mɛɛ -bebe ma Zesu ba zayi', 'bhɛɛ- -e yaa -Jan 'Nrale- 'sɛwɛ 'lɛɛ- ɲdia.

-Jan 'Nrale- 'sɛwɛ 'lɛɛ- 'yi, Luki -o Zesu zrɔn 'zi -kɔɔ' ni 'bhii- 'trɛ ta mu 'ɛ 'kpɛn 'Bhee Mi. -E Zesu -zrɔnna 'ezin- 'bhii- 'bhɛ 'yaa 'ke Bhaaplɛɲ Gbe 'le, 'kooko- -e Zesu a bhaaplɛɲ dɔgbɛya -zeze 'gbu 'ɛ pwe -a -yi, 'bhɛ 'pegee 'kee- 'bhɛ klele 'ɛ -Waanbhaa' 'le 'bhɛ -za 'ɛ pwe a -yi 'ezin-. 'Bhɛla- -zayile, -e -yaa' 'sɛwɛ 'ɛ zisaan- Mɛɛ Wiɲfɛ' Mi Zaan 'yale 'ɛ ma, 'bhɛ 'pegee Zesu dayɛ 'ɛ ma: 'ke -ya san -kɔɔ' bhaaplɛɲ mu 'kpɛn -gbɔɔ Adamu ma, 'ke 'bhɛ nu 'tenɛ- Zesu yape plɛ 'ɛ ma: Mari 'pegee Zozefu. Luki a 'sɛwɛ 'lɛɛ- 'yi, -ya -zrɔnna -kɔɔ' ni 'ezin- 'bhii- mɛɛ -yrɛnkla' Zesu ma, 'bhɛɛ-

-ya 'ngamiwo bhaaplenj mu ma. -Ya ꞑpia Zesu ma Mæzan, 'kooko- bhaaplenj -yrenkla' -a ma gɔnɛ- 'la gbæen- -e 'bhɛ 'pwe -a -yi. Gadɛ mu oo, -yren ma mæ mu oo, -kwaniii' mu oo, 'kɔɔflenjan mu oo, pɛzan mu oo, 'bhɛ 'pegee mæ 'ɛ 'kpen -gloɔn, 'mu 'kpen 'yren 'yaa- kla Zesu ma. 'Yee- Luki -gɔɔn -bebe 'la ꞑbwa 'bhɛ win -le bhe. -E -gɔɔn -bebe ꞑbwa 'ke 'bhɛ kan -Jan 'Nræle- 'sɛwɛ -vin yaga 'ɛ 'mu wo mu 'ɛ ta. Luki -yaa' -Jan 'Nræle- 'ɛ 'yigɔɔnle 'ɛ zisaan- Zeruzalɛmu (Luki 1-2), 'bhɛɛ- -ya -leyaan 'yee- Zeruzalɛmu do 'kpɔ 'ɛ ꞑnɔɔ 'ezin- (Luki 24).

1. -O sɔ 'yee- -Jan 'Nræle- 'sɛwɛ 'lɛɛ- 'yiciɛnle -lɛ 'soo: 1. -A zisanɔɔ (Luki 1-2): Luki Mæ Wiinfe' Mi Zaan 'pegee Zesu 'yaza- 'ɛ 'yigɔɔnna.

2. Zesu Krisi wiinfeyɛ Zaan 'kɔɔ -yi ba, 'bhɛɛ- -a dayɛ, 'bhɛ 'pegee -a -yidanɔɔ -Setran' 'kɔɔ (Luki 3.1-4.13).

3. Zesu -Waanbhaa' a ye 'ɛ ꞑwoa Galile 'trɛ ta (Luki 4.14-9.50). Galile 'klɛn 'ɛ 'yi, Zesu -Jan 'Nræle- 'ɛ ꞑwoa -Waanbhaa' a -Bhlenjgbeya 'ɛ ba zayi', 'bhɛɛ- -e gadɛ mu -bebe 'bheela-. -E mæ vu ta do makwan- 'kaa 'mu ꞑbhɔ zayi' -a ba -Jan 'Nræle- 'ɛ 'wolele. 'Bhɛ blaɔn, Luki Zesu 'nuza- 'ɛ Zeruzalɛmu 'bhɛ 'yigɔɔnna -kɔɔ' ni (Luki 9.51-19.28). Zesu mæ mia yaga bhɛ vu ta plɛ (72) makwan- 'kaa 'mu ge plɛ plɛ -Jan 'Nræle- 'ɛ 'wo, -o -lɛɛ -wa mu 'ɛ' ta. Zesu -gɔɔn -bebe ꞑbwa, 'bhɛɛ- -e mæ -daanna -za -bebe 'le -Waanbhaa' ba zayi'. Luki a -Jan 'Nræle- 'sɛwɛ 'ɛ 'leyanɔɔ 'ɛ ꞑnɔɔ, -e Zesu 'bhɔza- 'ɛ Zeruzalɛmu 'bhɛ ꞑwoa -kɔɔ' ni.

4. Zesu 'bhɔle- Zeruzalɛmu, 'ke Zuufu mu a 'gwlaan- gbalaɔn mu 'ɛ -woo -banjgole 'yee- Zesu

'yi, 'bhεε- 'ke -wa 'kpale Romε mu a -janmatii Pilati 'ε 'koo 'kaa -wa dε -yrigbεele do ta (Luki 19.28-23.56).

5. Kriisi bweza gale ba 'ε 'pegee 'bhε ye drεε 'la gbεkpaa- 'bhε winbɔwo mu vu ta do 'ε 'koo; 'bhε 'pegee -a geyre lafle' 'yi 'ε Luki 'mu 'kpen □woa (Luki 24.1-53).

-JAN 'E ZISANYRE

Luki -yaa' 'sεwε 'ε yɔɔndia- win 'la ma -e 'bhε yipe zii' Teofili ni

(Klεza 1.1-3)

¹ 'N 'bhεgwlen- gbilaan Teofili, mεε -bebe 'sεwεdele 'la -saan -za mu 'la □kla -koo' ba -gε bhe, 'mu ta,

² -o 'bhε -za mu 'ε 'yigɔɔn 'zi 'ke -wa san 'yee-Zesu a -za mu 'ε zisaan- mεε 'la zan mu 'yre ma, 'bhεε- 'ke -o □kla -Waanbhaa' a -Jan 'ε 'wo mu 'le bhe 'mu 'wojan- mu 'ε ma.

³ 'Bhεε- 'duŋ-, 'mi 'gbu 'woo- -za mu 'ε kplank-plan -yilrɔkpalawoa mεε mu ma; -e □swa 'mi ni 'ezin- 'ke 'mi 'woo- -za mu 'ε -yigɔɔn' 'e ni 'sεwε ta, 'bhεε- 'yoo- kpataakpa dɔ, 'bhi 'ŋ 'bhεgwlen-gbilaan Teofili, 'ke 'an san -o zisanyre 'ε ma, 'bhεε- 'ke -o dɔ 'eke- zi do do.

⁴ 'N 'bhε □kla, 'kooko- -woo 'e -daanna -za mu 'la 'le Zesu ba zayi', 'e sɔ -o 'kpen wlan yre dɔle-

ZESU 'YAYRE- 'PEGEE -A MATRUŊ BHILA ZI

-Mlεkε' do -o Mεε Wiinfe' Mi Zaan 'yaza- 'ε 'wo zii'

⁵ Erōdi -yaa -bhleṅgbe 'le Zude 'klɛn 'ɛ yi bhla 'la ba, -o -yaa 'sraka 'lena mi do sii Zakari; -o -yaa 'sraka 'lena mu -lɛdo' 'la sii Abia -e 'yaa- 'mu -la do 'le. -O -yaa -a na sii Elizabeti, 'bhɛɛ- 'bhɛ 'yaa- 'sraka 'lena mi -kunlii gbalaan Aaron 'srɛ mu 'ɛ do 'le.

⁶ Zakari pegee' -a na Elizabeti, -o mɛɛ plɛ -lɛdɔɔle -yaa -Waanbhaa' -yrɛ 'yi, 'bhɛɛ- -o -yaa Mɛɛzan a 'toŋ mu 'ɛ 'kpɛn 'pegee -yaa' mɛɛ winɔɔ jan mu 'ɛ 'kpɛn 'klosikun 'ke waa -za 'yɔɔ- ye -o zi.

⁷ Duŋ- -nɛ do 'kpɔ 'laa -yaa -o 'kɔɔ, -amasrɔyi Elizabeti 'laa -yaa sɔ -nɛ 'yale, 'bhɛɛ- -o mɛɛ plɛ -krɔyawoa gban.

⁸ -Yrekpaa' do, 'sraka 'lena ye 'ɛ ɔbhwa 'yee- Zakari a pɛ mɛɛ -lɛdo' 'ɛ ta. 'Bhɛla- -yile, -e -yaa -yaa' 'sraka 'lena ye 'ɛ 'wo zii' -Waanbhaa' Gba 'Fɛ -Gbɛnɛ 'ɛ ɔla.

⁹ 'Bhɛɛ- 'sraka 'lena mu 'ɛ -waa' 'sinii ta za mu 'ɛ ma, -o 'yee- Zakari -la makwan- 'kaa- -e ge -lasiklɔɔ pii 'ɛ 'kpacie 'ke 'sraka 'le -Waanbhaa' ni Mɛɛzan Gba 'Fɛ -Gbɛnɛ 'ɛ ɔla.

¹⁰ 'Bhɛ -lasiklɔɔ pii 'kpacie bhla 'ɛ ba, -zamaa' 'ɛ 'kpɛn -dulale -yaa 'pɛɛlii- 'ke -woo 'seriwo.

¹¹ 'Bhɛ 'waati do 'kpɔ 'ɛ ba, 'ke Mɛɛzan -Waanbhaa' a -mlɛkɛ' 'ɛ do 'pwele 'yee- Zakari ba. 'Ke 'bhɛ -dulale ansansi 'kpacieyrɛ 'ɛ gbɛ -yiɛ' ta.

¹² Zakari 'a 'yele, 'ke 'bhɛ zrubatɛdɔɔle, 'bhɛɛ- 'ke yienkanle 'bhɛ 'kpee.

¹³ 'Duŋ-, -mlɛkɛ' 'ɛ -ya -pia -a ni dɔɔ: «'Yaa -gbalaanle' Zakari, -amasrɔyi -Waanbhaa' 'yaa- 'seri mu 'ɛ 'lɛkwan-, -ayile 'e 'na Elizabeti nu -a yale 'ke -nɛ 'gwalaan- do 'le 'e ni; 'bhɛɛ- 'e nu 'bhɛ

'tokpale Zaan.

14 'Bhe -ne 'e nu klele 'e zrukpaape -gbene 'le, 'bheε- -a yaza 'e nu mee -bebe zrukpaale.

15 Wlan 'e ni, -e nu klele mee gbalaan do 'le Meezan -Waanbhaa' -yre 'yi. Yaa nu -droo 'pegee -wεen -gloo 'kedo- 'kpo 'mile-. -A nii- 'e 'pale nu klele 'ke *Lii 'Wen 'e 'le 'ke 'bhe san -a ya bhla 'e ma.

16 -E nu Izraeli mee -bebe zru niinale Meezan waa -Waanbhaa' 'e ba.

17 -E nu 'taawole -Waanbhaa' -lee Lii 'Wen -glooya' yεke- 'la 'yaa- -Waanbhaa' *-lela' janwo mi *Eli ta 'bheε- 'le. -E nu -ne de mu 'pegee -o -ne mu zru klele do, 'bheε- -e nu mee 'la zan mu -Waanbhaa' 'kafawo 'mu zru mu 'e maniinale, 'bheε 'mu nu klele -zadɔ' mu 'le 'bhii- - mee -ledoole mu gbεen-. 'Bhe klegbeyaa 'e gbεen- bhe, 'e nu 'si do magaanle Meezan -Waanbhaa' ni.»

18 'Bhe klele 'te 'ke Zakari 'a 'pele -mleke' 'e ni doo: «'Nj nu -a 'yaangole -me pe -la ma 'bhii- 'e 'wojan- 'e 'yiza- nu klele εε? -Amasroyi 'mi 'pegee 'η 'na 'e 'o -kroyawoa gban.»

19 -Mleke' pe Zakari ni doo: «'Mi le 'ke Gabrieli 'le, 'η dulaa' -Waanbhaa' -lee 'bheε- 'an gba, 'yele- 'η 'winbwa- 'kaa 'η nu -jan 'nrare- 'lee- 'wo 'e ni.

20 'Dun- 'η 'wojan- mu 'lee- -o -yi za nu klele kpataakpa 'ke 'bhe 'waati 'e □bhwa, 'bheε- 'yaa 'e 'kpalawole 'yee- 'η 'wojan- mu 'e 'yi bhe, 'e nu klele 'bhobho 'le 'ke 'bhe ge 'tenle- -o -yizaklele 'e ma.»

21 'Bhe 'waati 'e ba, -zamaa' 'e -yaa Zakari 'magben- 'zi 'peelii-, -o 'kpeelenilele, 'bheε- -o -yaa 'eke- -lrokpa' zii' -a -moza' 'e 'yi -Waanbhaa' Gba 'Fe -Gbene 'e □la.

22 -E 'pwεle- -Waanbhaa' Gba 'Fε -Gbεnε 'ε□la, yaa 'solε- -janwole -o ni. 'Bhεla- -yile, 'ke -wa 'yaangole dɔɔ -e pε do □ya -yε zi yele 'yi 'fε 'ε □la. -E -yaa -janwo zii' -o ni 'ke -a gbεnεbhe mu -la -le; 'bhεε- -e □bwa 'bhobho 'le.

23 Zakari a yewo yi mu 'ε 'yanle- *-Waanbhaa' a Gba 'Fε -Gbεnε 'ε□la, 'kee- gele- -a ba -lε ma.

24 'Bhe blaani 'waati sa 'kanle-, 'ke -a na Elizabeti kpε 'sile -a ma. 'Ke 'bhe 'bhe magaanle -yrala' 'ε 'kɔɔ -waa 'fε 'ε □la mlε 'soo ta. 'Bhe 'yaa-pe 'zi dɔɔ:

25 «Mεεzan -Waanbhaa', 'an -nε 'yaza- 'seri 'ε 'lekwan- 'tε. 'Bhεε- -e -nε 'ya kle -yrala' 'ε -gwa 'η ma mεε mu plε-.»

*-Mlεke' do -o Zesu 'yaza- 'ε 'lεεjanwo 'zi
(Matie 1.18-23)*

26 Elizabeti kpε 'ε mlε 'srwado- mi ma, 'ke -Waanbhaa' -yaa -mlεke' Gabrieli 'winbɔle Galile 'kleen 'yi -wa 'nε do ta. -O -yaa 'bhe -wa 'ε sii Nazareti.

27 'Bhe -wa 'ε ta -gblanε do 'tɔ 'yaa- Mari. 'Bhe 'laa -yaa 'gwlaan- a -za 'yaango-, 'duη- 'gwlaan-do -dwa gban 'bhe zi. -O -yaa 'bhe 'gwlaan- 'ε sii Zozεfu. 'Bhe -yaa 'ke -Bhlεngbe *Davidi 'srε mu 'ε do 'le.

28 'Bhe ya 'ε 'yi, 'ke -mlεke' 'ε 'wlale- 'yee- Mari ta 'fε 'ε □la, 'ke -ya pele- -a ni dɔɔ: «'E 'yia- εε Mari, -Waanbhaa' -lia 'e ma! Mεεzan - -o 'e zi.»

29 'Bhe klele 'tε, 'ke Mari zrubatεdole 'papa, 'bhεε- 'ke -ya pele- -a 'kpεe dɔɔ: «'Bhe 'pubɔ- 'lεε- 'bhe 'yi -o 'nale- εε?»

³⁰ 'Bhε 'yi 'tε, 'ke -mlεkε' -ya pele- -a ni 'kaa: «'Yaa -gblaanel' Mari, -amasroyi -Waanbhaa' -yaa -lileya 'ε -zronna 'e ni.

³¹ 'E 'trɔnbado doo: 'E nu kpε 'silε-, 'bhεε- 'e nu 'e 'yalε- 'ke -nε 'gwlaan- do 'le. 'E taa' 'a 'tokpa-Zesu.

³² -E nu klεε mεε gbalaan do 'le, 'bhεε- -o nu -a 'siile- laanima -Waanbhaa' Gbe. 'Bhεε- Mεεzan -Waanbhaa' nu -a -taa -bhleṅgbe Davidi 'yaakpe-'ε 'nalε- -a ni.

³³ -E nu klεε -bhleṅgbe 'le Izraēli mεε mu 'ε 'wiin- yikpensee ta, 'bhεε- -dan' 'laa nu klεε -yaa' -bhleṅgbeya 'ε ma.»

³⁴ 'Bhε klεε 'tε, 'ke Mari 'a 'pele 'yee- -mlεkε' 'ε ni doo: «'Naa 'gwlaan- -za 'yaango-, 'bhεε- bhε so klεε 'nale -a ma εε?»

³⁵ 'Bhε □nɔɔ bhe, 'ke -mlεkε' -ya pele- -a ni doo: «Lii 'Wen' 'ε nu zinale 'e ta, 'bhεε- laanima -Waanbhaa' a -glɔɔya' 'ε nu 'kpale- 'e ta 'bhii- pε do lii gbεen-. -Ayile 'e nu -nε 'la 'yalε- bhe, -e nu klεε 'wen, 'bhεε- -o nu -a 'siile- *-Waanbhaa' Gbe.

³⁶ 'E 'trɔnbado doo: 'e -zru Elizabeti, 'bhε a le gbalaanya 'ε 'yi, 'bhε 'ezin-, 'bhε kpele -o 'ke -nε 'gwlaan- do 'le. -O -yaa 'bhε 'la sii -nε 'ya kle, 'bhε kpε 'ε mle 'srwado- -le -gε.

³⁷ -Amasroyi -za 'kedo- 'kpɔ 'laa -Waanbhaa' -baliwo.»

³⁸ 'Bhε klεε 'tε, 'ke Mari 'a 'pele doo: «'N' 'yoo- 'ke Mεεzan -Waanbhaa' a yewo le 'le, bhaa 'e 'wojan- 'ε kle 'ke wlan 'le.» 'Bhε blaana, 'ke -mlεkε' 'ε gole- -a -din.

Mari -ja Elizabeti ba

39 'Bhε 'waati do 'kpɔ 'ε ba, 'ke Mari gele-blaale- -wa do ta. 'Bhε -wa 'ε 'yaa- Zude 'klεen 'yi vlε gɔɔn mu 'ε ba -yɾε ta.

40 -E bhɔle 'bhε -wa 'ε ta, 'kee- gele- wlalε Zakari ba 'fε 'ε □la; 'bhεε- 'kee- Elizabeti 'pubole.

41 Elizabeti Mari a 'pubɔwli 'ε 'male- 'ke -a -nε 'ε 'klale 'bhε 'gbu ta -a 'kpee. 'Bhεε- 'ke 'yee- Elizabeti zru 'ε 'pale 'ke Lii 'Wen 'ε 'le.

42 'Bhεε- 'ke -ya pele- 'egloole dɔɔ: «'E 'duma- wole -o -Waanbhaa 'kɔɔ le mu ba, 'bhεε- -yaa' 'duma 'ε nu bole 'e nu -nε 'la 'yalε- 'bhε ta.

43 'Mi 'laa -o 'ke pε 'kedo- 'kpɔ 'le, 'bhεε- -e -kla 'nale- 'bhεε- 'η Zan -Waanbhaa' nεε 'ε □nwa 'mi ba εε?

44 'E 'trɔnbado doo, 'mi 'yaa- 'pubɔwli 'ε 'male-, 'ke 'η 'kpee -nε 'ε -e 'klale -a 'gbu ta -a zrukpa' 'ε 'kɔɔ.

45 'Yaa- pε -le 'ke zrukpa' 'le, 'bhi 'la 'bhi 'e □kpa' -a -yi 'bhii- Mεεzan -Waanbhaa' -jan 'la □woa 'e ni -e nu 'bhε 'yizaklεε.»

Mari -Waanbhaa' 'tɔbhɔ ma 'sro do □kpa

46 Mari pe dɔɔ: «'Ŋ - Mεεzan Waanbhaa' 'tɔbhɔ- 'η zru 'ε 'kpen 'le.

47 'Ŋ zrukpaale -o 'egbenεle,
'η 'Bhee mi -Waanbhaa' -sroyi'.

48 -Amasroyi, -e -dwa -a -la 'ke -ya -yɾεkpa' -a -la,
'bhεε- -e 'mi taglin, yaa yewo le -nε 'ε, 'mi a 'fiɛtrɔnnεya 'ε 'yi.

'Bhεla- -zayile 'kee- san -zɔn ma, 'ke 'bhε ge 'tɛnlε- 'drunyan 'yanle- ma, mεε mu nu -a pelε 'mi ma dɔɔ 'bhi a pε -le 'ke zrukpa' 'le.

49 -Amasroyi -Waanbhaa' -Gloo, -e -za 'wlan
-gbene mu □kla 'mi ni.

-A 'to 'ε -yoo 'wenj.

50 Mεε 'la zan mu -gasikpa -a -λεε, 'bhεε- 'ke 'mu
gblaan -a -λεε,

'bhe zan mu 'ε -yren nu 'klale- -a ma 'waati 'ε 'kpen
ba.

51 -E 'sole- maza -gbene mu □kla yaa -glooya' 'ε
'le.

Mεε 'la zan mu -o 'gbu magbaande -o 'kpee, -e
'bhe zan mu -piilaa' 'eke- ma.

52 -E bhlenjbe mu -gwa -waa -bhlenjbeya 'ε 'yi.
'Bhεε- mεε 'la zan mu 'mu 'gbu mazinaa, -e 'bhe
zan mu 'ε -lawlenna.

53 -E gbondε mu 'koo 'paa- 'ke pe 'srε 'le,

'bhεε- -e pezan mu -gbian -o 'koo 'flenj- mu 'le.

54 -E -nwa bhole -yaa' yewone mu Izraeli mu 'ε
ba,

-ya -liiwli' 'la -naa doo -e nu -o -yrenklale 'bhe 'la
gole -li -a 'kpee.

55 -Ya -liiwli' -naa -koo' -gboo mu ni 'bhεε- gbεen-,
doo -koo' -gboo *Abraamu 'pegee 'bhe 'srε
mu -yren nu 'klale -a ma -zon 'pegee
yikpensee ta.»

56 Mari -yaan -yaa' 'sro 'ε 'kpalele, 'kee- bole-
Elizabethi -din mle yaga ta. 'Bhe blaas, 'kee- nule-
-a ba.

Mεε Wiinjε' Mi Zaan 'yaza-

57 Elizabethi 'ya bhla 'ε 'bhole-, 'ke -ya yale- 'ke
-ne 'gwlaan- do 'le.

58 Elizabethi yaayoon' mu 'ε 'pegee -a de -ne
mu 'ε -wa malawoa doo Mεεzan -Waanbhaa'
-yaa mεε -yrenklagbeya 'ε -zonna -a ni; 'bhela-

-zayile -o 'kpen 'pegee 'yee- Elizabeti zrukpaale -yaa.

⁵⁹ -Nε 'yientenne 'ε 'yale- blaana -yrekpa' 'sr-waa- mi ma, -a de mu -nwa -a wlaε 'kleεn 'yi 'te. 'Bheε- -o -yaa zi 'bhii- -wa 'tookpa -a de Zakari ma.

⁶⁰ 'Duη- -nε 'ε nεε pe dɔɔ: «'Yooye-, -kɔɔ' 'a 'tɔkpa Zaan.»

⁶¹ Mεε mu 'ε pe Elizabeti ni dɔɔ: «'Waa mεε 'kedo- 'kpɔ sii 'bhe 'tɔ 'la bhe 'bhe ma 'yaa- 'fa -la mu 'ε ba.»

⁶² 'Bhe klele 'te, 'ke -wa de Zakari -lrɔkpale' -tɔɔmasie mu 'le dɔɔ 'bhe -a zi 'bhii- -wa 'sii- 'tɔ 'ε -dela ma 'te; -amasrɔyi 'bhe □kla 'ke 'bhobho 'le.

⁶³ 'Bhela- -yile, 'ke a de Zakari 'a 'pele mεε mu 'ε ni dɔɔ -o 'sεwe yɔɔnde -yripee' do na a ni. 'Bheε- 'ke -ya yɔɔndeεle 'bhe ta dɔɔ: «-A 'tɔ -le Zaan.»

⁶⁴ 'Bhe klele 'te, 'ke -o 'kpen 'kpeelenile -o ma. 'Bhe 'waati do 'kpɔ 'ε ba, 'ke 'bhobho 'ε gole- 'yee- Zakari 'le ta, 'bheε- 'kee- -janwole 'sanle 'kee- -Waanbhaa' 'tɔbhɔ-.

⁶⁵ -Ayile, 'ke -gblaana 'klale -a yaayɔɔn' mu 'ε 'kpen 'yi. 'Bhe -za 'ε 'bhe -le □kla 'ke Zude vle gɔɔn -yi mu 'ε 'kpen 'liijan- 'le.

⁶⁶ Mεε 'la zan mu 'kpen 'yee- -za 'ε 'maa-, 'mu 'yaa- 'mu 'kpeeledan 'zi 'ke -woo 'eke- -lrɔkpa' dɔɔ: «-Nε 'lεε- nu klele 'ke mεε -glɔɔn 'ε -de 'gbu -la -le εε?» -Amasrɔyi Mεεzan -Waanbhaa' -glɔɔya' 'ε 'yaa- -a ta.

Zakari -Waanbhaa' 'tɔbhɔ ma 'srokpa zii'

67 -Nε 'ε δε Zakari 'pale- 'la 'yaa- 'ke Lii 'Wen
'ε 'le, 'kee- -Waanbhaa' -lɛlajanwole 'sanle 'sro do
'yi dɔɔ:

68 «-Kɔɔ' Mɛɛzan -Waanbhaa' 'tɔbhɔ, Izraeli mɛɛ
mu 'ε -waa' -Waanbhaa'.

-Amasɔyi -e -nwa bhɔɛ -yaa' mɛɛ mu 'ε ba
'bhɛɛ- -yoo tagbawoa.

69 -Waanbhaa' -kɔɔ 'Bhee mi -glɔɔ do -kpa -kɔɔ'
ni.

'Bhe da -yaa' yewonɛ -bhɛngbe Davidi 'srɛ mu
'ε 'mu -la ba.

70 -Waanbhaa -lɛla' janwo mu 'wen mu 'ε 'mu
-yaa' -janwoa 'elwale gban -sɔ.

71 -Ya -liiwli' -kpa -o -lii dɔɔ -e nu -kɔɔ' 'Bhee mi
do 'kpaɛ-

'bhe nu -kɔɔ' goɛ -kɔɔ' 'sɔɔnnii mu 'pegee -kɔɔ'
vensi mɛɛ 'la zan mu yin 'lii 'mu 'kɔɔ.

72 -Kɔɔ' -gbɔɔ mu -yɛn nu 'klalɛ- -a ma, 'bhɛɛ-
*-bhoolaya 'wen la -yoo 'yee- -Waanbhaa
'pegee 'mu 'plɛn-

'bhe -za 'laa nu goɛ -a 'kpee.

73 <-Amasɔyi -Waanbhaa' 'gbu 'e 'sienwoa- -a
-liiwli' 'ε ta -kɔɔ' -gbɔɔ Abraamu ni
kpataakpa,>

74 dɔɔ -e nu -kɔɔ' goɛ -kɔɔ' 'sɔɔnnii mu 'ε 'kɔɔ;
'bhɛɛ- -e nu a klɛɛ 'bhɛɛ- 'ke -kɔɔa' gba 'ke
-gblaan 'le -kɔɔ' 'yi.

75 'Bhɛɛ- -kɔɔ' klɛ 'wen, 'bhe 'pegee 'ke -kɔɔ'
'lɛdɔɔle klɛ -a -yɛ 'yi -kɔɔa' 'taawogbeya
'ε 'yi yi 'oo yi.

76 'Bhe blaand 'ke Zakari -janwole -nɛ 'yientɛnɛ
'ε ni dɔɔ: 'Bhi 'η 'nɛ, -o nu 'e 'siile- laanima
-Waanbhaa' a -lɛla' janwo mi.

-Amasroyi 'e nu 'taawole MEEzan -Waanbhaa' -lee
'bhe a zibhe 'e 'lemagaan zayi'.

77 'Bhe- 'e nu a zrɔnle -yaa' mee mu 'e ni dɔɔ
'yee- MEEzan -Waanbhaa' -le -o go -za yi
'kee- waa -za 'yɔɔ- mu 'e 'sroma- yan.

78 -Amasroyi -kɔɔa' -Waanbhaa' 'e -e mee
-yrenkla', 'bhe- -yoo 'ewlanle. -E nu
-kɔɔ' takanle 'wenj 'bhii- -yrete' 'bhigbeyaya
-a -wlen bhla zi.

79 -E nu -bhile' mee 'la zan mu -o -gblo 'pegee ga
lii 'e zi 'mu ta, <'bhe- -e nu -kɔɔ' 'ledɔɔle
yilabla ma zi 'e ta.>>

80 -Ne 'e 'bhe 'yaa- gbaandɛ 'zi, 'bhe- -a nii- 'e
'yaa- ge zi dɔlele -a ta 'eglole. -E ɔbwa -kpe mu
'e ta, 'ke 'bhe ge 'tenle- -a 'pwe yi ma Izraeli mu
'e 'kpen 'yre ma kpataakpa.

2

Zesu 'ayre- (Matie 1.18-25)

1 'Waati do bhɔle, 'ke *Romɛ mu a -Bhɛngbe
-gbɛɛ Sezaa Giten 'a 'pele dɔɔ Romɛ mu a
-bhɛngbe 'kleɛn 'e zen yre 'oo yre 'la ɔnɔɔ, -o
'bhe ɔnɔɔ mu 'e 'kpen 'tɔ 'sewede 'bhe- -o 'mu
nɔɔ.

2 'Bhe -le ɔkla Romɛ mu 'e -waa' -bhɛngbe
'kleɛn 'e 'yi mee mu 'tɔ dɛle 'pegee -o -nɔɔle' ɔlwa
mi 'e 'le. -E -kla 'ke Kirinusi -o 'ke -janmatii 'le Siri
'kleɛn 'e ta.

3 'Bhe ya 'e 'yi, mɔkpen' 'yaa- ge 'zi 'mu 'tɔ
'sewedele do do 'mu 'gbu 'ya -wa la.

4 -Ayile, 'ke Zozefu dale- Nazareti -wa 'e ta
Galile 'kleɛn 'e 'yi. 'Bhe- 'kee- nule- -a -taa

-bhleṅgbe Davidi 'ya -wa 'ε ta. -O -yaa 'bhe -wa 'ε sii Betelēmu, 'bheε- 'bhe 'yaa- Zude 'kleen 'ε 'yi.

⁵ 'Yee- 'pegee -a bhele Mari, -o □nwa -o 'to 'sewedele 'bheε- -wa 'ε ta. 'Bhe 'waati 'ε ba, 'ke Mari kpele -o.

⁶ -O -yaa Betelēmu 'waati 'la ba, 'ke -a zina- bhla 'ε 'bhole.

⁷ 'Bheε- 'ke -ya yale- 'ke -ne 'gwlaan- do 'le, 'bhe -le -yaa 'ke -a -ne □lwa mi 'ε 'le. 'Yee- Mari so mu □kpa -a -ne 'ε ma, 'bheε- -ya -yilaa' dri mu a pebhle -koonε do 'yi. -Amasroyi waa yilayre -sroowole 'cie mu yi 'fe 'ε □la.

-Mleke' do -pwela -bhlaa gooba mu 'ke mu ba.

⁸ -Bhlaa gooba mu 'ke mu -yaa 'yee- 'kleen do 'kpo 'ε 'yi Betelēmu -wa 'ε -din; 'bhe mu -yaa yi gba mu 'ε ta 'ke -woo -yrekpa' -waa' -bhlaa mu 'ε ba.

⁹ 'Bhe yi do 'kpo 'ε -bi 'ε zi, 'ke Meezan -Waanbhaa' a -mleke' mu 'ε do 'pwele -o ba. 'Bheε- 'ke Meezan -Waanbhaa' a 'tobholeya 'ε 'bhile 'ε zenle- -o zi. 'Bheε- 'ke -gblaan -gbene do 'klale -o -yi.

¹⁰ 'Dun-, -mleke' 'ε pe -o ni doo: «'Ka 'laa -gblaanle', 'η 'yoo- zan -jan 'nrāle- do -la wole 'ka ni, 'bhe nu Izraeli mu 'ε 'kpen zrukpaale.

¹¹ 'Ka 'Bhee Mi 'ε □yaa 'ka ni -zon -bi 'leε- zi, -bhleṅgbe Davidi a -wa 'ε ta. 'Yele- 'ke *Krisi 'le, 'bheε- 'yele- 'ke Meezan 'ε 'le.

¹² 'Ka nu 'sole- -a dole- -toomasie 'leε- 'bheε- ma: 'Ka nu -ne 'yientenne do yeε so mu 'le 'a ma dri mu a pebhle -koonε' do 'yi.»

¹³ 'Bhe yre do 'kpo 'ε □noo bhe, 'ke -mleke' 'saa do dale- lafle' 'yi, 'bheε- 'ke -o nule- 'kpaε- -a -lwa

mi 'ε ba, 'bhεε- 'ke -o -Waanbhaa' 'tobhōle 'sanle
'ke -wa pe dōo:

14 «-Ka laanima -Waanbhaa' 'ε 'tobhō,
bhaa 'trε ta mu 'la -za sō a ni, -e yilabla 'na 'mu
ni!»

-Bhlaa gooba mu 'ε -o ge 'zi Betelemu

15 -Mlεkε' mu 'ε -o gole blaana 'woo- -bhlaa
gooba mu 'ε -din, 'bhεε- -o gele blaana laflε' 'yi, 'ke
'woo- -bhlaa gooba mu 'ε -wa pele- 'eke- 'ni dōo:
«-Kōō' ge Betelemu, -za 'la □kla -a □nōō -kōō' ge
'bhε □nōō -glin dōo, 'bhεε- Mεεzan -za 'la 'zrōnna-
-kōō' ni -kōō' ge 'bhε -glin.»

16 'Bhε klεle 'tε, 'ke -o gele- blaale- Betelemu,
'bhεε- 'ke -o Mari 'pegee Zozefu 'yele, 'bhε 'pegee
-nε 'yientenne 'ε 'yilale yele- dri mu a pεbhle
-koone do 'yi.

17 -O -nε 'ε 'yele-, -mlεkε' mu 'ε -jan 'la □woa -o
ni 'yee- -nε 'ε ba zayi', 'ke -o 'bhε 'kpen 'yigōōnle.

18 Mεε 'la zan mu 'kpen -bhlaa gooba mu 'ε
'wojan- 'ε □maa, 'mu 'kpen 'kpeelenia 'mu ma.

19 'Bhεε- 'duj- Mari -yaa 'bhε -za mu 'ε 'kpen
'kpa zii' -a 'kpee 'ke -ya 'kpeeledan 'mu ma.

20 'Bhε blaana, 'ke -bhlaa gooba mu 'ε -o gele- -o
ba -wa la. -O ge bhla 'ε zi, -o -yaa -Waanbhaa'
'tobhō ma 'sro mu 'kpa zii' -o pε 'la ma jan
-maa, 'bhε 'pegee -o pε la □ya 'mu 'kpen -zayi'.
-Amasroyi -mlεkε' 'ε -jan yeke- 'la □woa -o ni, -o
'bhεε- wlata za □ya.

Zesu 'nε 'yientenne 'ε 'tokpa yre

21 -Nε 'ε 'yaale- blaana -yrekpa' 'srwaa- mi ma,
'ke -wa wlale- 'klεen 'yi; 'ke -wa 'tokpale *Zesu.

-Amasroyi -mlɛkɛ' do 'ɛ 'bhɛɛ- 'tɔ 'ɛ ɔkpa a ma
-a kpɛ 'sile- -lɛɛ.

*-O -ja Zesu zrɔnlɛ -Waanbhaa' Gba 'Fɛ -Gbɛnɛ
'ɛ ɔla*

²² Mari klɛ gbɛ drɛɛ 'wenj -Waanbhaa' gba zayi'
'bhɛ 'bhɔle, 'ke Zozɛfu 'pegee 'yee- Mari gele-
-nɛ 'ɛ 'le Zeruzalɛmu -Waanbhaa Gba 'Fɛ -Gbɛnɛ
'ɛɔla, 'kooko- -wa gbɛkpa Mɛɛzan -Waanbhaa'
'kɔɔ.

²³ -O 'bhɛ ɔkla 'bhii- -a pele -o Mɛɛzan
-Waanbhaa' a 'toŋ 'sɛwɛ 'ɛ 'yi gɔnɛ- 'la gbɛɛn-
dɔɔ: «-Nɛ 'gwlaan- ɔlwa 'tolɛ- 'gwlaan- ɔlwa, -a
'kpa 'edanɲa Mɛɛzan -Waanbhaa' pɛ 'le, 'bhɛɛ- -e
klɛ 'wenj.»

²⁴ 'Bhɛɛ- 'ezin-, Mɛɛzan -Waanbhaa' a 'toŋ 'ɛ -e
'sraka 'la goza ɔwoa -ka 'bhɛ go -Waanbhaa' ni.
«'Bhɛ 'sraka sɔ klɛlɛ- 'ke kpro gwɛn do 'pegee -a
da do 'le, 'ke yaa klɛlɛ 'bhɛ 'le, -e klɛ -bhooladɔ
maannɛ- bhlɔnɛ- plɛ 'le.»

²⁵ 'Bhɛ 'yi 'tɛ, mɛɛ do -yaa Zeruzalɛmu -wa
'ɛ ta, -o -yaa 'bhɛ sii Simeɔn. -E -yaa 'ke mɛɛ
wlan 'le, 'bhɛɛ- -e -yaa gbɛlaan -Waanbhaa' -lɛɛ.
-Waanbhaa' a 'liiwli- -naa mɛɛ -Bhee mi 'la 'naza-
ta Izraɛli mu 'ɛ ni, 'yee- Simeɔn yri -yaa 'bhɛ
'nuza- 'ɛ ta. 'Bhɛɛ- *Lii 'Wenj 'yaa- -a ta.

²⁶ 'Bhɛɛ- 'bhɛ 'yee- Simeɔn 'kpeɛlɛkaan 'elwale
gban -sɔ dɔɔ 'sani- -yaa' 'trɛ ta yanle plɛŋ-,
-Waanbhaa' 'bhɛ 'liiwli- -naa mɛɛ -Bhee mi 'la
'naza- ta, -e nu 'bhɛ 'yeɛ-.

²⁷ 'Bhɛ ya 'ɛ 'yi, -Waanbhaa' Lii 'Wenj 'bhɛ 'yee-
Simeɔn 'lɛdɔɔla -Waanbhaa' Gba 'Fɛ -Gbɛnɛ 'ɛ
ɔla. 'Bhɛ 'waati do 'kpɔ 'ɛ ba 'ezin-, Zesu 'yapɛ-
mu 'ɛ -nwa Moizi a 'Toŋ 'ɛ -ya -pia -o -za 'la klɛ

'bhεε- klele -ne 'yientenne 'ε 'le 'yee- -Waanbhaa' Gba 'Fe -Gbene 'ε □la.

²⁸ 'Bhe 'yi bhe, 'ke Simeon -ne 'ε 'kunle -a -koo 'bhεε- 'kee- -Waanbhaa' 'pubole doo:

²⁹ «Mεεzan -Waanbhaa', -a 'to 'ke 'yaa- yewone 'ε -yaa' pe 'tre ta yan yi 'ε bhō -a ma 'edoolē; -amasroyi 'yee- 'liiwli- 'la □naa 'o ni 'bhe 'kla- wlan 'le -zon.

³⁰ -Amasroyi 'mi 'yaa- Mεε -Bhee Mi 'ε □ya 'η 'yrebhe- 'le -zon kpataakpa.

³¹ 'E Mεε -Bhee Mi 'la 'lebengwa 'drunyan 'yi 'si mu 'ε 'kpen 'yre ma.

³² 'Yele- 'tebhile 'ε 'le, 'bhεε- 'yele- nu 'tre ta mu 'ε 'kpen 'yre bakanle, 'bhεε- -woo' 'e do. 'Bhεε- -e nu 'tobholeya nale 'yaa- Izraeli mu 'ε ni 'ezin-»

Simeon -o -Waanbhaa' -lɛlajanwo 'zi

³³ Simeon 'yaa- -jan mu 'la 'kpen 'wo zii' Zesu ba zayi' 'bhe 'yee- Zesu de 'pegee -a neε 'kpeelenia.

³⁴ 'Bhe blaam 'ke Simeon -o mεε pe 'dumawole, 'bhεε- 'ke -ya pele- Zesu neε Mari ni doo: «'E 'yrekpa doo! -Ne 'lεε- nu klele mεε -bebe baape 'le, 'bhεε- -e nu klele mεε -bebe 'lawlenpe 'le Izraeli 'kleen 'lεε- 'yi -ge. -E nu klele -Waanbhaa' a mεε 'kpeelekan pe 'le. 'Dun- mεε -bebe nu -janwole -a ma.

³⁵ -E nu mεε -bebe 'kpeejan- mu tapwele. 'Bhεε- 'bhi Mari, 'e zru 'ε nu -lale' 'papa 'dimi do 'koo 'bhii- -wa □pwan 'ke -dibhe' do 'le.»

Ani -o -Waanbhaa' -lɛlajanwo 'zi

³⁶ -O -yaa -Waanbhaa' *-lɛla' janwo le do sii Ani, 'bhεε- -a de 'to -le -yaa Fanueli, Azεε 'srε mu

'ε do. Loone' gwegwe -le -yaa 'kele-. -E -yaa -a -gbaakoo' 'le, -amasroyi -a yaale blaana gwlenna lεε 'srwaple- ta, 'bhεε- -a -noo □kla siele'.

³⁷ -A 'san 'bhe gale ma, yaa gwlen -bhεeke' 'sile- 'ezin-. -A lεε -yaa lεε mia yizie bhe yizie. Yaa -yaa -a go *-Waanbhaa' Gba 'Fε -Gbεε 'ε □la, 'bhεε- -e -yaa -Waanbhaa' gba -yrekpa' 'pegee -bi zi; 'sunwlele 'pegee 'seriwolele.

³⁸ 'Yee- Ani □nwa bhole Zozefu 'pegee Mari 'bhεε Zesu 'ne 'yientenne ta, 'mu 'yaa- -Waanbhaa' Gba 'Fε -Gbεε 'ε □la 'waati do 'kpo 'la ba, 'kee- -Waanbhaa' 'pubole. 'Bhεε- -e Zesu -ne 'yientenne 'ε 'bhe a -janwoa mεε 'la zan mu 'kpen 'yri 'yaa- -a ta 'bhii- -Waanbhaa' nu Zeruzalemu-wa 'ε ta mu 'ε tagbawole 'mu ni.

Zesu 'yape- mu 'ε 'niinayε Nazareti

³⁹ Zozefu 'pegee Mari 'yanle- Mεεzan -Waanbhaa' a 'ton mu 'ε ta za mu 'ε 'kpen klelele 'waati 'la ba, 'ke -o niinale -o -zanta' Zesu -ne 'yientenne 'ε 'le -o ba -wa la Nazareti Galile 'kleen 'ε 'yi.

⁴⁰ -Ne 'ε 'yaa- gbaandε 'zi, 'bhεε- fanjan- -yaa -a ta. -E -yaa kle 'zi -zadō' mi 'le, 'bhεε- -Waanbhaa' -yaa 'bhe a wlanya 'ε zron 'zi -a ni.

Zesu -ja wlale -Waanbhaa' Gba 'Fε -Gbεε 'ε □la -a lεε vu ta ple mi ma

⁴¹ Lεε 'o lεε, Zesu 'yape- mu 'ε -yaa ge Zeruzalemu Paki 'feti 'ε ta.

⁴² Zesu lεε vu ta ple mi 'ε ma, 'ke -a dε 'pegee -a neε gele- 'yee- Paki 'feti 'ε ta 'bhii- -o -yaa kle gōne- 'la gbεen- -o 'sinii ta za 'ε ma.

43 'Feti 'ε 'yanle-, 'ke 'yee- Zesu dε 'pegee -a nεε nule- dōle -o ba -wa la Nazareti 'taa 'ε ta. 'Duη- Zesu bolawoa -o blaana' Zeruzalemu, -o za 'laa dōle 'bhe 'yi.

44 'Woo- mu 'kpee ma, Zesu □bwa -o 'pegee mεε 'la zan mu -nwa 'eke- zi Zeruzalemu 'taa 'ε ta 'mu -la zi. -O yanle -yrekpaa' do ta 'taawolele bhla 'la ba, waa yelawole, 'ke -o dōle- -a ziglinle ma -o -bhoo mu 'pegee -o dō mu 'ε ba.

45 'Duη- waa -a yelawole yre 'kedo- 'kpo □noo bhe, 'ke -o niinale -o -zanta Zeruzalemu -a ziglinyε noo-.

46 -Wa ziglinna -yrekpaa' yaga ta, 'bhεε- -a -yrekpaa' yaga mi 'ε ma, 'ke -o gele- -a yaale yele *'Toη daan mu 'ε 'plenη- -Waanbhaa' Gba 'Fε -Gbεne 'ε □la. -E -yaa -a 'trōnkpa zii' 'mu 'wojan- mu 'ε □la, 'bhεε -e -yaa -za 'yilrōkpa zii' 'mu ba zayi'.

47 Mεε 'la zan mu 'kpen 'yaa- 'mu 'trōnkpa zii' -a ni 'bhe yre 'ε □noo, -e 'mu 'kpen 'kpeelenia 'mu ma, yaa -jan zikpagbeya 'ε ma yikan' 'le.

48 -A dε 'pegee -a nεε 'a 'yele-, 'ke -o -liibhaale -o ma. 'Bhεε- 'ke -a nεε 'a 'pele -a ni dōo: «'N 'ne, 'e -mε pe za -la □kla -o ni -gee' bhe εε? 'E 'trōnbadoo doo, 'e dε 'pegee 'mi -o 'e ziglin- 'zi 'o blina- yien 'le 'o ma.»

49 'Bhe klele 'te, 'ke -ya pele- -o ni dōo: «-Mele □kla 'ka -o 'η ziglin- 'zi εε? 'Ka 'laa 'yaango- 'bhii- -a -ledulale -o dōo 'η kle 'η Dε -Waanbhaa' Gba 'Fε -Gbεne 'ε □la εε?»

50 'Duη- -a yapε mu 'ε 'mu 'laa -a wojan 'ε 'yimale.

51 'Bhe blaana, Zesu 'wlenle- 'ke -o 'pegee -a yapε

mu 'ε niinale 'eke- zi -o ba Nazareti. -E -yaa 'mu wli ma. -A nεε Mari -yaa 'bhe -za mu 'ε 'kpen kpa 'bhe 'kpee.

⁵² Zesu 'yaa- gbaandε 'zi, bhεε- a baan' 'yaa kle zi -zadɔ' mi 'le. 'Bhεε- -a -za yaa sɔ -Waanbhaa' 'pegee bhaaplen mu ni 'ezin-.

ZESU -O ZAN -WAANBHAA' A YE 'ε ZISANLE

3

Mεε Wiinjε' Mi Zaan -o -Waanbhaa' a -janwo' zii'

(Matie 3.1-12; Maki 1.1-8; Zaan 1.19-28)

¹ -Bhlenjgbe -gbenε Tiberi -yaa' 'bhe a -bhlenjgebeya lεε vu ta 'soo mi 'ε 'yi 'waati 'la ba, Ponsi Pilati -yaa -janmatii 'le Zude 'kleen 'ε ta. *Erɔdi -yaa -janmatii 'le Galile 'kleen 'ε ta, 'bhεε- -a nεεnε- Filipu -yaa -janmatii 'le Iture 'pegee Trakoniti 'kleen mu 'ε ta. 'Bhεε- Lizaniasi -yaa -janmatii 'le Abileni 'kleen 'ε ta.

² Anasi 'pegee Kaifu -yaa 'sraka 'lena mu -kunlii gbilaan mu 'le 'bhe bhla 'ε ba. 'Bhe 'waati 'ε ba, 'ke -Waanbhaa' -jan do wole- Zakari gbe Zaan ni -kpe 'ε ta.

³ -Ayile, 'ke Zaan 'wlenle, 'kee- gele- Zrudεn yue 'ε 'le zi 'kleen mu 'ε 'kpen 'yi. -E -yaa pe 'zi mεε mu 'ε ni dɔɔ: «-Ka ploo -za 'yɔɔ- klele ma, 'bhe 'pegee -ka 'ka zru niina- -Waanbhaa ba, 'bhεε- -o -ka 'ka 'wiinjε -yi ba. 'Ke 'ka 'bhe □kla, -Waanbhaa' nu 'kaa- -za 'yɔɔ- mu 'ε -sroma 'yanle-.»

4 'Bhe klegbeyaya 'e 'yi, -Waanbhaa' *-lɛla' janwo mi Ezai Mɛɛ Wiinjɛ' Mi Zaan ma jan 'la ɔwoa 'bhe 'leswaɔ. Ezai 'a ɔpia- 'elwale -sɔ dɔɔ:

«Mɛɛ do -o -gbekan' zii' -kpe 'e ta, 'ke -ya pe dɔɔ:
-Ka Mɛɛzan -Waanbhaa' a zibhe 'e 'lemagaan,
-ka -yaa' zibhe mu 'e 'ledɔɔ-.

5 -O nu -gbanglo mu 'kpen 'liitanɛ.

'Bheɛ- -o nu gɔɔn 'tɔle- gɔɔn 'mu 'kpen takpaale.

-O nu zi 'klule- mu 'e 'kpen 'ledɔɔɛ;

'bheɛ -o nu zibhe -yɔɔ' mu 'e 'kpen 'liimagaanɛ.

6 'Ke 'bhe ɔkla, bhaapɛɲ 'kpen nu -Waanbhaa' a mɛɛ go gbeyaya -za 'yi 'bhe 'yɛɛ-.»

7 Mɛɛ 'la zan mu -yaa zan 'esrele -a ba 'mu 'wiinjɛ -zayi' -a 'kɔɔ -yi 'e ba, 'yee- Zaan -yaa pe 'zi 'mu ni dɔɔ: «-Bhlu 'plalu bhaapɛɲ mu, 'bheɛ- -dawli' ma mɛɛ mu, -dele 'ka 'kpeɛɛkaan dɔɔ 'ka 'blasan- -Waanbhaa' a 'kiti 'la ɔbhwa -kɔɔ' -din bhe 'bhe 'ɛɛ ɛɛ?

8 -Kaa zrɔn 'ka kleza mu 'e ma 'bhii- 'ka 'ploola- -za 'yɔɔ- klele ma. 'Ka 'laa bole -a 'pele- 'te ma 'ka 'gbu 'kpee dɔɔ: <'O mɔɔ -o 'ke Abraamu 'srɛ mu 'le.> 'Mi pe 'ka ni wlan 'e ni dɔɔ -Waanbhaa' sɔ kpoti mu 'ɛɛ- maniinale 'ke Abraamu 'srɛ mu 'le!

9 -O -yri 'pɔ poo 'e 'ɛkpaɔ gban, 'bheɛ- -woo zan -yri diinj mu 'e takanɛ 'kee- san -o 'sɛnɛ mu 'e ma. 'Bhela- -yile 'ke -yri diinj 'la 'bhe 'laa 'bhe bhaa -lirele' kle, -o nu 'bhe takanɛ 'bheɛ- -wa blin 'tɛ 'yi.»

10 'Bhe ya 'e 'yi, 'ke mɛɛ mu 'e Zaan -lɔɔkpale dɔɔ: «'O 'taawo- gɔnɛ- 'e -dela gbɛɛn- 'ke 'bhe 'a zrɔn 'bhii- 'o 'ploola- -za 'yɔɔ- klele ma ɛɛ?»

11 'Bheɛ- 'ke Zaan 'a 'pele -o ni dɔɔ: «'Ke dunɛ- ple -o mɛɛ 'la zan 'kɔɔ, 'bhe zan 'bhe do na -dunɛ

'laa -o mεε 'la zan 'koo 'bhe ni. 'Bheε- 'ke pele -o mεε 'la zan 'koo 'bhe zan 'bhe 'ke 'na pele 'kedo- 'kpo 'laa -o mεε 'la zan 'koo 'bhe ni.»

12 'Bhe yre do 'ε □noo bhe, 'ke 'nisrakun mu 'ke mu nule- -o wiinfe' -zayi' -yi ba Zaan 'koo, 'bheε- 'ke -o Zaan 'lrokpale doo: «'O moo -me pe za 'gbu -la kle εε?»

13 'Bheε-, Zaan 'bhe zikpaa- -o ni doo: «'Ka 'laa 'nisra 'pleε 'ε baan' 'klale- -a ba. -A 'pleε -o gone- 'la gbεen- -kaa 'to 'bheε- ta.»

14 'Bhe blaam, 'ke 'srwase 'ke mu Zaan 'lrokpale 'ezin- doo: «'Bheε- 'o moo 'leε-, 'o so -me pe za 'gbu -la klele- εε?» 'Bhe klele 'te, 'ke Zaan 'a 'lekunle -o ni doo: «'Ka 'laa -goli' 'kunle- mεε mu 'koo kpanma, 'bheε- 'ka 'laa 'lale- mεε 'kedo- 'kpo ta bhla ma. -O -sra yεke- 'la na 'ka ni -ka 'ka zrukpala 'bheε- ma.»

15 Izraeli mu 'ε 'kpen 'yri 'yaa- Mεε -Bhee Mi -kpoooo Kriisi 'ε 'nuza- 'ε ta. 'Bheε- -o 'kpen 'yaa- -a pe zi -o 'kpee doo -doke' Zaan -le 'kele- -o.

16 -Ayile, 'ke Zaan 'a 'pele -o 'kpen ni doo: «'Mi -o 'ka 'wiinfe zii' -yi ba, 'duη- mεε do nu nule 'mi blaam, 'bhe -gloo 'yiya- 'mi ni. Yaa so dole- 'mi 'gbu 'kpee 'ke 'mi 'a gaan ma -sawla bhle mu 'ε 'ploole- -yidan'. 'Bhe zan 'ε 'bhe -le nu 'ka 'wiinfele *Lii 'Wen 'pegee 'te 'le.

17 -Mlo □pian -sien do -o -a 'koo, -yoo zan mεε wlan mu plengole mεε -yoo' mu ma, 'bhii- -o -mlo bhe mu 'ε 'pegee -mlo -gboo mu 'ε bapian gone- 'la gbεen-. -E nu mεε wlan mu 'ε 'kpale- yre -lrele' do noo- 'bhii- -o -mlo bhe mu 'kla ben 'yi gone- 'la gbεen-. 'Bheε- -e nu mεε -yoo' mu 'ε 'krowole

'bhii- -o -mlɔ -gboo mu 'ε blin 'tε 'la 'ke 'bhε 'laa lii -titi 'bhε 'yi gɔnε- 'la gbεen-»

¹⁸ Zaan -janwoa 'ebebele mεε mu 'ε ni gɔnε- 'la bhe 'bhεε- gbεen- 'kee- zruwla -o 'kpee -Waanbhaa' a -Jan 'Nrale- 'ε -bebe 'wolele.

¹⁹ 'Duŋ- boolazi, Zaan 'a Ɔpia -janmatii Erɔdi ni dɔɔ 'bhε -Waanbhaa' a 'toŋ 'ε 'yisiela 'bhε 'bhε nεεnε- 'na Erodiadi klɛlawoa 'bhε 'na 'le bhe 'bhε -zayi'; 'bhε 'pegee 'bhε klɛza -yɔɔ -bebe 'bhεεke mu 'ε -zayi'.

²⁰ 'Bhεε- 'yee- Erɔdi Zaan 'kunlawoa, 'bhεε- -e 'bhε Ɔbwa -kaso 'yi bhe, 'bhε 'a klɛza -yɔɔ' mu 'ε baankpaaƆ.

Zesu 'wiɛfeyre -yi ba

(Matie 3.13-17; Maki 1.9-11)

²¹ -Yrekpaa' do, mεε mu 'ε 'kpen 'yaa- nu 'zi -o wiɛfeyre nɔɔ- -yi ba Zaan 'kɔɔ. Zesu Ɔnwa 'bhεε- 'yi 'tε -a wiɛfeyre Ɔnɔɔ -yi ba Zaan 'kɔɔ 'ezin-. 'Bhε bhla 'ε ba 'ke waa 'yee- Zaan bɔle -li -kaso 'yi. Zesu 'yaa- -a 'seriwo zii' -a 'wiɛfε bhla 'ε ba, 'ke lafle' 'liigole.

²² 'Bhεε-, 'ke *Lii 'Wen 'ε zinale -a ta 'bhii- bhoolado maannε- do gbεen-. 'Bhεε- 'ke -weli' do dale- lafle' 'yi 'ke 'bhε 'a 'pele dɔɔ: «'Bhi -le 'ke 'ŋ Gbe 'la -za sɔ 'ŋ ni 'egbenεle 'bhε 'le, 'bhεε- 'bhi -le 'ŋ zrukpala 'egbenεle.»

Zesu -gbɔɔ mu

(Matie 1.1-17)

²³ Zesu -yaa' ye 'ε 'wole- zisaan- 'waati 'la ba 'ke -a lεε -o lεε mia do bhε vu. Mɔkpen' 'yaa- kun 'bhii- Zozefu gbe.

'Bhεε- Eli gbe -le -yaa 'ke Zozefu 'le.

- 24 Mataati gbe -le -yaa 'ke Eli 'le,
 'bhεε- Levi gbe -le -yaa 'ke Mataati 'le.
 Mεliki gbe -le -yaa 'ke Levi 'le;
 'bhεε- Zanai gbe -le -yaa 'ke Mεliki 'le,
 Zozεfu 'bhεεke do gbe -le -yaa 'ke Zanai 'le.
- 25 Matatiasi gbe -le -yaa 'ke 'bhε Zozεfu 'ε 'le;
 'bhεε- Amosi gbe -le -yaa 'ke Matatiasi 'le.
 Naumu gbe -le -yaa 'ke Amosi 'le;
 'bhεε- Esili gbe -le -yaa 'ke Naumu 'le. Nagayi gbe
 -le -yaa 'ke -Esili 'le.
- 26 Maati gbe -le -yaa 'ke Nagayi 'le;
 'bhεε- Matatiasi gbe -yaa 'ke Maati 'le.
 Semeini gbe -le -yaa 'ke Matatiasi 'le;
 'bhεε- Yozεsi gbe -le -yaa 'ke Semeini 'le.
 Zoda gbe-le -yaa 'ke Yozεsi 'le.
- 27 Zoana gbe -le -yaa 'ke Zoda 'le;
 'bhεε- Reza gbe -le -yaa 'ke Zoana 'le.
 Zorobabeli gbe -le -yaa 'ke Reza 'le;
 'bhεε- Salatieli gbe -le -yaa 'ke Zorobabeli 'le.
 Neri gbe -le -yaa 'ke Salatieli 'le.
- 28 Mεliki gbe -le -yaa 'ke Neri 'le;
 'bhεε- Adi gbe -le -yaa 'ke Mεliki 'le.
 Kosamu gbe -le -yaa 'ke Adi 'le;
 'bhεε- Elimadamu gbe -le -yaa 'ke Kosamu 'le.
 Eri gbe -le -yaa 'ke Elimadamu 'le.
- 29 Zesu 'bhεεke do gbe -le -yaa 'ke Eliezεε 'le;
 'bhεε- Eliezεε gbe -le -yaa 'ke 'bhε Zesu 'bhεεke
 do 'ε 'le.
 Zorimu gbe -le -yaa 'ke Eliezεε 'le;
 'bhεε- Mataati 'bhεεke do gbe -le -yaa 'ke Zorimu
 le.
- Levi gbe -le -yaa 'ke 'bhε Mataati 'ε 'le.
- 30 Simeon gbe -le -yaa 'ke Levi 'le;

'bhεε- Zuda gbe -le -yaa 'ke Simeon 'le.
 Zozefu yaga mi 'ε gbe -le -yaa 'ke Zuda 'le;
 'bhεε- Zonamu gbe -le -yaa 'ke 'bhε Zozefu yaga
 mi 'ε 'le.

Eliakimu gbe -le -yaa 'ke Zonamu 'le.

³¹ Melea gbe -le -yaa 'ke Eliakimu 'le;

'bhεε- Mena gbe -le -yaa 'ke Matata 'le.

Matata gbe -le -yaa 'ke Mena 'le;

'bhεε- Natan gbe -le -yaa 'ke Matata 'le.

Davidi gbe -le -yaa 'ke Natan 'le.

³² Yese gbe -le -yaa 'ke Davidi 'le;

'bhεε- Zobedi gbe -le -yaa 'ke Yese 'le.

Boazi gbe -le -yaa 'ke Zobedi 'le;

'bhεε- Salomɔ gbe -le -yaa 'ke Boazi 'le.

Naason gbe -le -yaa 'ke Salomɔ 'le.

³³ Aminadabu gbe -le -yaa 'ke Naason 'le;

'bhεε- Adime gbe -le -yaa 'ke Aminadabu 'le.

Arini gbe -le -yaa 'ke Adime 'le;

'bhεε- Esrɔn gbe -le -yaa 'ke Arini 'le.

Faresi gbe -le -yaa 'ke Siromu 'le;

'bhεε- Zuda 'bhεεke do gbe -le -yaa 'ke Faresi 'le.

³⁴ Zakɔbu gbe -le -yaa 'ke 'bhε Zuda 'bhεεke do 'ε
 'le;

'bhεε- Izaki gbe -le -yaa 'ke Zakɔbu 'le.

Abraamu gbe -le -yaa 'ke Izaki 'le;

'bhεε- Tera gbe -le -yaa 'ke Abraamu 'le.

Nakɔɔ gbe -le -yaa 'ke Tera 'le.

³⁵ Seruki gbe -le -yaa 'ke Nakɔɔ 'le;

'bhεε- Ragawu gbe -le -yaa 'ke Seruki 'le.

Faleki gbe -le -yaa 'ke Ragawu 'le;

'bhεε- Eberi gbe -le -yaa 'ke Faleki 'le.

Sala gbe -le -yaa 'ke Eberi 'le.

³⁶ Kainamu gbe -le -yaa 'ke Sala 'le;

'bhεε- Arifasadi gbe -le -yaa 'ke Kainamu 'le.
 Semu gbe -le -yaa 'ke Arifasadi 'le;
 'bhεε- Noe gbe -le -yaa 'ke Semu 'le.
 Lameki gbe -le -yaa 'ke Noe 'le.
³⁷ Metusala gbe -le -yaa 'ke Lameki 'le;
 'bhεε- Enoki gbe -le -yaa 'ke Metusala 'le.
 Zaredi gbe -le -yaa 'ke Enoki 'le;
 'bhεε- Malelieli gbe -le -yaa 'ke Zaredi 'le.
 Kainamu gbe -le -yaa 'ke Malelieli 'le.
³⁸ Enosi gbe -le -yaa 'ke Kainamu 'le;
 'bhεε- Seti gbe -le -yaa 'ke Enosi 'le.
 Adamu gbe -le -yaa 'ke Seti 'le;
 'bhεε- -Waanbhaa' Adamu □kla.

4

*Zesu 'yidanyre -Setran' koo
 (Matie 4.1-11; Maki 1.12-13)*

¹ Zesu 'pale- -yaa 'ke *Lii 'Wen 'ε 'le -a da bhla
 'ε zi Zrudεn yue 'ε ta. 'Bhεε- Lii 'Wen 'ε -e 'yee-
 Zesu 'sile 'kee- gele- 'kele- -kpe 'ε ta.

² -Setran' 'ε 'a 'yidaan- 'bhε -kpe 'ε ta -yrekpaa'
 mia plε ta. Yaa pεbhleε 'bhε -yrekpaa' mia plε
 'ε 'kpen ta. 'Bhε yi mu 'ε 'kanle- blaan, 'ke gbɔn
 Zesu dele-.

³ 'Bhε klele 'tε, 'ke -Setran' 'a 'pele 'a ni dɔɔ:
 «'Ke 'yoo- 'ke -Waanbhaa' Gbe 'gbu 'ε 'le -a pe
 kpoti 'la bhe -a ni dɔɔ -ya mabɔɔ 'bhεε- -e kle 'ke
 pεbhle 'le doo.»

⁴ Zesu 'a zikpaa□ -a ni dɔɔ: «-Waanbhaa' pe
 -yaa' 'Sewe 'ε 'yi dɔɔ *Bhaaplεη a 'trε ta bole 'ε*
-dan' 'laa 'ke pεbhlele do -kplεn 'le.»

5 'Bhε blaana, 'ke -Setran' gele- 'ke Zesu 'le laanima, 'bhεε- 'kee- 'trε ta -bhlenjbe 'klεεn mu 'ε 'kpen zronle- -a ni 'waati sa ba.

6 'Bhεε- -e pe Zesu ni dɔɔ: «'Nj nu -glɔɔya' 'lεε- 'kpen 'pegee -bhlenjbe 'klεεn mu 'lεε- -o -yi -naflo mu 'ε 'nale- 'e ni. -Woo 'kpen gbekpa- 'η 'kɔɔ, 'ke -o nale □swa 'η ni mεε 'la zan ni 'an na 'bhεε- zan ni.

7 -Ayile 'ke 'yee 'kpɔ□zian 'η □la, 'bhεε- 'kee 'mi□gbaa, 'η nu -o 'kpen 'nale- 'e ni.»

8 'Bhε klεle 'tε, 'ke Zesu 'a 'pele -a ni dɔɔ: «-Waanbhaa' pe -yaa' 'Sεwε 'ε 'yi 'ezin- dɔɔ: <'E 'kpɔ 'ε zen Mεεzan -Waanbhaa' do -kplεn -la -lεε 'bhεε- 'ya gba>.»

9 'Bhε blaana, 'ke -Setran' gele- Zesu 'le -Waanbhaa' Gba 'Fε -Gbεnε 'ε 'wiinj- Zeruzalemu, 'bhεε- 'ke -ya pele- -a ni dɔɔ: «'Ke 'yoo- wlan 'gbu 'ε ni *-Waanbhaa' Gbe 'ε 'le, 'plo- 'e 'gbu ma 'bhεε- 'e balaa' 'trε ma. -Amasrɔyi -a yɔɔndele -o -Waanbhaa' a 'Sεwε 'ε 'yi dɔɔ:

10 <-Waanbhaa' nu -a pele -yaa' -mlεkε' mu 'ε ni 'kaa -woo -yrekpa' 'e ba.>

11 'Bhεε- -a yɔɔndele 'ezin- dɔɔ: <-O nu 'e binale -o 'kɔɔ, 'kooko- 'e gaan ma 'din 'laa wo vlε ma.>»

12 'Bhε klεle 'tε, 'ke Zesu 'a 'pele -a ni dɔɔ: «-A pele -o -Waanbhaa' a 'Sεwε 'ε 'yi dɔɔ: <'Yaa Mεεzan 'yaa- -Waanbhaa' 'ε -yidanlε.>»

13 -Setran' 'yanle- Zesu 'yidanlele gbε 'ε 'kpen ma, 'ke -ya 'plεngole -a ma, 'sani- 'ke -a -yidan' bhla -lrele' -bhεεke' do bhɔ -a -kɔɔ 'ezin-.

**ZESU -O -WAANBHA A YEW
'ZI GALILE 'KLεEN 'ε 'YI**

Zesu -yaa' ye 'ε 'wole- zisaan- Galile 'klɛɛn 'ε 'yi

(Matie 4.12-17; Maki 1.14-15)

¹⁴ 'Bhɛ blaɛn, 'ke Zesu 'niinale Galile 'klɛɛn 'ε 'yi. -A 'pale- -yaa 'ke *Lii 'Wɛɲ 'ε -glooɣa' 'le. 'Bhɛɛ- mɛɛ mu 'ε -wa 'tɔbhɔleya 'ε ɲzian Galile 'klɛɛn 'ε 'yi yɛkɛɛn- ɲnɔɔ.

¹⁵ Zesu 'yaa- mɛɛ mu 'ε daan *Zuufu mu daanfɛ' mu 'ε ɲla. -Ayile mɔkɛɛn' 'yaa- -a 'tɔ wlan 'ε zɛn 'zi yɛkɛɛn- ɲnɔɔ.

Nazarɛti mu 'ε -woo -bangwa Zesu 'yi

(Matie 13.53-58; Maki 6.1-6)

¹⁶ 'Bhɛ blaɛn, 'ke Zesu gele- Nazarɛti, -a 'tro -wa 'ε ta. 'Bhɛɛ- *-yitrɛ' 'yi 'ε ma, 'kee- gele- wlalɛ *Zuufu mu daanfɛ' 'ε ɲla, 'bhii- -e -yaa klɛ 'egwele gɔnɛ- 'la gbɛɛn-. 'Bhɛ 'yi bhe, 'ke -ya -wɛɛnle' -Waanbhaa' a 'Sɛwɛ tape zayi'.

¹⁷ 'Bhɛ klɛle 'tɛ, 'ke -o -Waanbhaa' *-lɛla' janwo mi Ezai a 'sɛwɛ kɔpɔ 'ε 'kpale -a -kɔɔ. -E 'bhɛ 'sɛwɛ kɔpɔ 'ε 'yiploole 'kee- -jan 'lɛɛ- 'bhɛ tapele dɔɔ:

¹⁸ «Mɛɛzan -Waanbhaa' lii 'ε -yoo 'η ta,
-yoo 'η makwan- 'kaa 'η nu -yaa' -Jan 'Nrɛle- 'ε 'wo
-yɛɛn ma mɛɛ mu 'ε ni,

-yoo 'η 'winbwa- 'kaa 'η 'nu -kaso 'yi mu 'ploozape
-pe 'mu ni,

'bhɛɛ- 'η 'nu -yɛɛ 'wi mu -yɛɛ 'liiploo-;

'bhɛ 'pɛgɛɛ -o -yɛɛnkpa' zii' mɛɛ 'la zan mu ta 'η
'mu go -yɛɛn 'yi.

¹⁹ 'Bhɛɛ- Mɛɛzan -Waanbhaa' 'η 'winbwa- 'kaa
'η nu mɛɛ mu 'kpeɛlɛkan -yaa' -za wlanya
klɛle 'ε ma.»

20 Zesu 'yanle- 'bhe -jan 'ε tapelele, 'kee- 'sewe kpo 'ε 'liitanle, 'bheε- 'kee- 'bhe 'kpale -o daanfε' 'ε □la yewone 'ε 'koo; 'bheε- 'kee- gele- yaale. Zuufu mu a daanfε' 'ε □la mεε mu 'ε 'kpen 'yrekpale -yaa -a ta.

21 -Ayile, 'ke -ya pele 'sanle -o ni 'kaa: «'Ka 'ka 'tronkpa- -Waanbhaa' a 'Sewe 'ε 'yi -jan 'la □la bhe, 'bhe 'leswa□ -zɔn.»

22 'Bheε- mɔkpen' 'yaa- Zesu a -jan 'wlan 'pe zii', 'bheε- -e -yaa mεε mu -liibhaa' zii' -o ma -a -liijan' -gbene -gbene mu 'ε 'le. 'Bheε- -o yaa 'eke- -lrɔkpa' zii' dɔɔ: «Zozefu gbe 'ε yaa 'kele- εε?»

23 'Bhe ya 'ε 'yi, 'ke Zesu 'a 'pele -o ni dɔɔ: «-Dɔke' 'ka nu -gɔɔn 'lεε- 'bhe bɔle 'mi ma dɔɔ: <Mεε -laanekpa mi, 'e 'gbu ma ga 'ε go 'pe.> 'Ka nu -a pele 'η ni 'ezin- dɔɔ: <'E -za mu 'la 'kpen □kla Kapenomu, -o -yansi' za mu kle 'e 'gbu 'ya -wa 'ε ta -ge doo.>»

24 'Bhe klele 'te, -e pe -o ni 'ezin- dɔɔ: «'Mi pe 'ka ni 'η 'sowεε- ma dɔɔ waa -Waanbhaa' *-lɛla' janwo mi do 'kpo 'lɛdo- -a ma -a 'gbu ba -wa -la.

25 'Mi pe 'ka ni 'η 'sowεε- ma dɔɔ: -Waanbhaa' -lɛla' janwo mi Eli a pe 'waati 'ε ba, la laa banle lεε yaga 'ke mle 'srwado- ta, 'bhe 'pegee -gu -gbene 'la 'bhe -dwa, glaanle -bebe -yaa Izraeli 'kleen 'yi 'bhe 'waati 'ε ba.

26 'Dun- -Waanbhaa' laa Eli 'winbɔle 'wooglaanle mu 'ε -o 'kedo- 'kpo ba, 'ke yaa 'e go Sidon 'kleen 'ε 'yi glaanle do 'la 'yaa- Sarepita -wa 'ε ta 'bheε- ba.

27 'Bheε- 'ezin- -Waanbhaa' -lɛla' janwo mi Elize a pe 'waati 'ε ba, -kpaandε' mu -bebe -yaa Izraeli 'kleen 'yi, 'dun- -o 'kedo- 'kpo ma -kpaan 'laa gole

'ke yaa 'e go Siri mi Naama do -kplɛn ba.»

²⁸ Mɛɛ 'la zan mu -yaa *Zuufu mu daanfɛ' 'ɛ ɔla, 'mu 'kɛn 'bhɛ -jan mu 'ɛ 'male, 'ke -woo zrupliile Zesu ma.

²⁹ 'Bhɛ klɛle 'tɛ, 'ke -woo -wlɛnle'. 'Bhɛɛ- -o Zesu 'kunle- 'ke -o gele- 'kɛle- Nazareti -wa 'ɛ -gɔma', 'yee- Nazareti -wa 'ɛ dɔle -yaa gɔɔn 'la 'bhɛ ta 'bhɛ 'wiinj-. -O -yaa zi 'bhii- -wa blin 'bhɛ gɔɔn 'ɛ 'wiinj-, 'bhɛɛ- -e balaa' 'bhɛ kpɛla- -gluu 'ɛ 'yi.

³⁰ 'Duŋ- Zesu ɔkaan -o plɛŋ- swɛŋ 'kee- jilale.

*Zesu lii -yɔɔ' ɔgbian mɛɛ do zi
(Maki 1.21-28)*

³¹ 'Bhɛ blaɛn, 'ke Zesu gele- Galile 'klɛn 'yi -wa 'la -o -yaa 'bhɛ sii Kapɛnɔmu 'bhɛ ta. -Yitrɛ' yi 'ɛ ma, 'kee- mɛɛ mu daanle- -Waanbhaa' a -jan 'ɛ 'le.

³² -Yaa' mɛɛ daangbɛya 'ɛ -Waanbhaa' a -jan 'ɛ 'le, 'bhɛ 'woo- mɛɛ mu 'ɛ -o 'kɛn 'kpeɛɛnia -o ma. -Amasɔyi -e -yaa -jan 'ɛ 'wo zii' 'bhii- 'sɛŋ -o mɛɛ 'la zan ni 'bhɛ a -janwogbɛya gbɛɛn-.

³³ 'Bhɛ 'waati 'ɛ ba, lii -yɔɔ' 'yaa- 'yee- -o daanfɛ' 'ɛ ɔla mu 'ɛ do zi. 'Bhɛ mɛɛ 'ɛ 'pɛɛnle- -saan 'egloɔle 'ke -ya pe dɔɔ:

³⁴ «Nazareti mi Zesu, -mɛ za -le -kɔɔ' 'plɛŋ- ɛɛ? 'E ɔnwa 'o 'sɛyɛ- -la nɔɔ- ɛɛ? 'Mi 'e dɔ! 'Bhi -le 'ke -Waanbhaa' a mɛɛ 'wɛŋ 'ɛ 'le.»

³⁵ 'Bhɛ 'yi 'tɛ, 'ke Zesu 'pɛɛnle lii -yɔɔ' 'ɛ ta 'ke -ya pe dɔɔ: «'E taga, go mɛɛ 'lɛɛ- zi!» 'Bhɛ klɛle 'tɛ, 'ke lii -yɔɔ' 'ɛ mɛɛ 'ɛ baale' 'trɛ ma mɔkɛn' 'yɛ ma. 'Duŋ- yaa -za 'yɔɔ- 'kɛdo- 'kpɔ klɛle -a ni, 'bhɛɛ- -e -gwa -a zi.

³⁶ 'Bhɛ klɛle 'tɛ, 'ke mɛɛ mu 'ɛ 'kɛn 'kpeɛɛnile -o ma. 'Bhɛɛ- 'ke -wa pele- dɔɔ: «-Jan -gloɔn 'ɛ

-dele 'bhe 'le -gee' εε? 'Yee- mεε 'lεε- -e -janwo' lii -yoo' mu ni fanjan- ma, 'bhεε- 'mu go mεε mu 'ε zi.»

³⁷ -Ayile, 'ke Zesu kleza 'ε zenle- 'kleen 'ε 'yi yrekpen- □noo.

Zesu gadε mu -bebe -bheela
(Mati 8.14-17; Maki 1.29-34)

³⁸ 'Bhe blaen, Zesu 'pwele- Zuufu mu 'ε waa daanfε' 'ε □la, 'kee- gele- Simo ba. 'Flε 'yi 'la ga -gloo do -yaa Simo boole ma. -Ayile, 'ke -wa pele- Zesu ni 'kaadoo- 'bhe 'a 'bhee-.

³⁹ 'Bhe yre do 'ε □noo bhe, 'ke -ya makulale Simo boole 'ε trala, 'bhεε- 'kee- 'pεenle 'flε 'yi 'la ga 'ε ta. 'Bhela- -yile, 'ke ga 'ε gole- Simo boole ma. 'Kee- -wlenle', 'bhεε- 'kee- Zesu 'lεwεε kpo klele-.

⁴⁰ 'Bhe 'yi, -yretεbhe baale blaen, 'ke -wa 'ε ta mu 'ε -o nule- -waa gadε mu -glon 'ε 'kpen 'le Zesu ni. -Ya gbekpaa- -o 'kpen ma do do 'ke -o -bheele'.

⁴¹ 'Bhe □noo bhe, -e 'zina □gbian mεε -bebe zi. 'Bhεε- 'zina mu 'ε go bhla 'ε zi 'bhe mεε mu 'ε zi, -o -yaa -gbekan' 'egloole 'kaa: «'Bhi -le 'ke *-Waanbhaa' Gbe 'ε 'le!» 'Dun- Zesu 'yaa- 'pεen zii' -o ta, 'bhεε- yaa -yaa to 'ke -o -janwoyre -sroowo' -a 'koo, -amasroyi -o -yaa 'yaango 'bhii- -e -yaa Mεε -Bhee Mi *Krisi 'ε 'yela- -le.

Zesu -o -Jan 'Nrale- 'ε 'wo zii' Zude 'kleen 'ε 'yi
(Maki 1.35-39)

⁴² Too -klinle', 'ke Zesu gole- -wa 'ε 'kpee, 'bhεε- 'ke -a do -kplen gele- -bon 'ε dreyi' yre do noo- 'Bhe klele 'te, 'ke -zamaa' -gbene do 'a ziglinle

'sanle. -O 'tɛnɛ- -a ma, 'ke -wa pele- -a ni dɔɔ waa nu 'ploole -a ma 'kee go -o -din.

⁴³ -Ayile, 'ke Zesu 'a 'pele -o ni dɔɔ: «'N gele- *-Waanbhaa' a -bhleṅgbeya ma -Jan 'Nrале- 'ε 'wole- -wa 'bhεεke mu 'ε ta. -Amasroyi -Waanbhaa' 'η 'winbwa- 'bhεε- 'kaama-.»

⁴⁴ 'Bhela- -yile, Zesu -Jan 'Nrале- 'ε □woa Zuufu mu daanfɛ' mu 'la 'yaa- Zude 'kleen 'ε 'yi 'mu 'kpɛn □la.

5

Zesu -o -yaa' -klanlanɛ □lwa mu 'ε 'sii zii'

(Matie 4.18-22; Maki 1.16-20)

¹ -Yrekpaa' do, Zesu 'yaa- Zenezareti -draa 'ε 'lɛ ma, 'bhεε- -zamaa' mu 'ε -o -yaa 'eke- -yrɔn 'zi -a zi, 'kooko- -woo 'trɔnkpa -Waanbhaa' a -jan 'ε □la.

² -Yitakonɔ plɛ dulale -yaa -yi 'ε 'lɛzi-, 'bhεε- kaade mu 'la zinaa' -o -yi 'mu 'yaa- 'mu a kaade yrɔ mu 'ε 'yigo- 'zi.

³ Simɔ a pɛ -yaa 'woo- -yitakonɔ mu 'ε do 'le, Zesu -ja yaale 'bhε 'yi. 'Bhεε- -e pe Simɔ ni dɔɔ 'bhε -yitakonɔ 'ε 'plɛṅgo sa -yi 'ε 'lɛ ma. 'Bhε klele 'tɛ, 'kee- mɛɛ mu 'ε daanle 'sanle -Jan 'Nrале- 'ε 'le.

⁴ 'Bhε blaana 'ke -ya pele- Simɔ ni dɔɔ: «-Yitakonɔ 'ε 'mabɛɛn- -yi 'ε drɛyi', 'bhεε- 'bhi 'pegee 'yaa- kaadeyɔɔn mu 'ε, -ka 'kaa- kaade yrɔ mu 'ε bɔ -yi 'ε ba.»

⁵ 'Bhε klele 'tɛ, 'ke Simɔ 'a 'pele -a ni dɔɔ: «'O Zan, 'o □bwa yrɔ bole ma -bi 'lɛɛ- 'kpɛn zi, 'bhεε- 'waa kaa do 'kpɔ 'kunɛ-. 'Duɲ- 'bhi 'a 'pelawoa

'mi ni 'kaa 'mi 'an yrɔ 'ε bɔ, 'η nu a klele 'e 'liiwli-ta.»

⁶ -O yrɔ mu 'ε bɔle, 'kee- 'mu kaa 'kunle 'ebebele 'kee- kan -a -dan' ta, -asiikɔɔ kaa mu 'ε 'yaa- zan yrɔ mu 'ε 'peedele.

⁷ -Ayile, 'ke Simɔ 'pegee -yaa' kaadeyɔɔn mu 'ε -o kaade mu -bhεeke' mu 'la 'yaa- -yitakon -vindo' 'ε 'yi 'mu 'siile, 'kaa 'mu 'nu 'bhɔ -o ba. 'Bhε mu nule 'tε 'ke -o 'kon ple 'ε 'pale 'ke kaa 'le -asiikɔɔ -yitakon ple 'ε 'yaa- zan wlale -yi 'ε □la kaa gbin 'ε 'kɔɔ.

⁸ 'Bhε 'yi 'tε, Simɔ Pieri 'yrekpale 'bhε ma, 'ke -ya 'kpɔ zenle- Zesu 'lεε, 'bhεε- 'ke -ya pele- dɔɔ: «Mεεzan, 'e 'plenɔ 'η ma, -amasrɔyi 'η 'yoo- 'ke -za 'yɔɔ- kle mi 'le.»

⁹ Wlan 'gbu 'ε ni, -gblaan □klaa 'yee- Simɔ 'pegee -a zi mu 'ε 'kpen 'yi, -o kaa -bebe 'la □kwan 'bhε -zayi'.

¹⁰ 'Bhεε- 'kee- kpa -yaa' kaadeyɔɔn mu Zebede gbe ple 'ε 'mu ta, Zaki 'pegee Zaan, -gblaan □klaa 'mu 'yi 'ezin-. -Ayile, 'ke Zesu 'a 'pele Simɔ ni dɔɔ: «'Yaa -gblaanle', 'kee- san -zɔn ma, 'e nu mεε -bebe 'srɔɔwole -Waanbhaa' ni 'bhii- 'e kaa mu kun 'ebebele gɔnε- 'la gbεεn-.»

¹¹ 'Bhε klele 'tε, 'ke -o -waa' -yitakon mu 'ε 'pwele -yi 'ε ba, 'bhεε- 'ke -woo dulale 'trε ma. 'Bhε blaas, 'ke -woo 'kpen 'tole -a nɔɔ-, 'bhεε- 'ke -o gele- dɔle Zesu zi.

*Zesu -kpaandε' mi do -bheela
(Matie 8.1-4; Maki 1.40-45)*

¹² Zesu 'bhɔle- -wa do ta, 'ke -kpaandε' mi do nule- -a ba. -Kpaandε' mi 'ε 'yrekpale Zesu ma, 'ke -ya 'kpɔ zenle- Zesu 'lεε, 'bhεε- 'kee-

-sromabole 'bhe ni doo: «Meezan, 'kee- □swa 'e ni, 'η ma -kpaan 'ε go.»

13 'Bhe klele 'te, 'ke Zesu 'e gbe 'trole -a ba, 'ke 'ya gbekpale -a ma, 'bheε- 'ke -ya pele- doo: «'N 'yoo- -a zi 'bhii- 'e 'bhee-, 'e ma -kpaan 'ε -gwa!» 'Bhe yre do 'ε □noo bhe, 'ke 'yee- mee 'ε ma -kpaan 'ε gole-.

14 -Ayile, 'ke Zesu 'a 'pele -a ni doo: «'Yaa 'e 'bheeza- 'ε 'pele- mee 'kedo- 'kpo ni. 'Dun- ge 'e 'gbu mazron 'sraka 'lena mi 'ε ni. 'Bheε- *Moizi -kpaande' mu -bheeza' 'sraka 'la -dwa 'bhe 'sraka 'ε go, 'kooko- mokpen' 'a 'yaango- 'bhii- 'e ma -kpaan 'ε -gwa.»

15 'Bhe □noo bhe, Zesu 'tobholeya 'ε baan' □klaa ba yreken- □noo, -asiikoo mee -bebe 'yaa- zan -o 'tronkpale -a ni. 'Bheε- mee 'ke mu -yaa zan 'mu ma ga mu 'ε goza 'yi.

16 'Bheε- 'dun-, 'yee- Zesu 'yaa- 'plenjo- -zamaa' 'ε ma 'waati 'ke ba. 'Bheε- -a do -kplen 'yaa- ge -bon 'ε dreyi' -a 'seriwole.

Zesu -flugba do -bheela
(Matie 9.1-8; Maki 2.1-12)

17 -Yrekaa' do, Zesu 'yaa- mee 'ε mu daan 'zi. Farizi mu 'pegee 'Tonj daan mu 'ε 'yaale- -yaa -a -din. -O -daa Galile 'pegee Zude 'kleen mu 'ε -yi -wa mu 'ε 'kpen ta, 'bhe 'pegee Zeruzalemu. Meezan -Waanbhaa' a -glooya' 'la 'yaa- Zesu ta, 'bhela- -yile -e -yaa gade mu 'ε -bhee 'zi.

18 'Bhe 'yi 'te, 'ke mee 'ke mu nule- -flugba do 'le 'bhe 'yilape 'ε ta. -O -yaa wlayre -glin 'zi -zamaa' mu 'ε 'plen-, 'kooko- -o so gele- 'yee- -flugba 'ε 'kpaale- Zesu □la.

19 'Duŋ- waa wlayre -sroowole mee mu 'e 'koo. -Ayile, 'ke -o 'sanle 'kele- 'fe 'la Zesu 'yaa- 'bhe ŋla 'bhe 'wiinj-. 'Bheε- 'ke -woo wlayre do kele- 'bhe 'wiinj-. 'Bhe blaana 'ke -o -flugba 'e 'kanle 'bhe yre 'e ŋoo bhe do ma, 'bheε- 'ke -wa zinale -o 'pegee -a yilape 'e 'le 'fe 'e 'kpee Zesu ŋla.

20 Zesu 'a 'yele- 'bhii- -woo -kpa 'bhe 'yi, 'ke -ya pele- -flugba 'e ni doo: «'N 'bhegwlen-, 'η 'yaa- -za 'yoo- mu 'e 'sroma- -yaan.»

21 'Bhe kele 'te, 'ke 'Toŋ daan mu 'e 'pegee Farizi mu mu 'e -wa pele 'sanle -o 'kpee doo: «-Dele mee 'lee- 'le, 'bheε- -e -Waanbhaa' 'tosiε zii' -gee' εε? -De 'gbu -le so mee mu a -za mu 'e -sroma 'yanle 'ke yaa 'e go -Waanbhaa' do -kplen ba εε?»

22 Zesu -o 'kpeejan- mu 'e dole 'ke -ya pele- -o ni doo: «-Mele -kla 'bheε- 'ka 'kpeejan- mu -o 'bhe gbεen- -gee' εε?»

23 'Bheε- 'woo- -za ple 'lee- -o -de 'gbu -la pele -o 'edile εε? 'Ke 'an ŋpia -flugba ni doo: «'N 'yaa- -za 'yoo- mu 'e 'sroma- ŋyaan, taa- 'ke 'an ŋpia -a ni -ya wlen 'bheε- -e 'taawo εε?»

24 'Duŋ- 'η 'yoo- -a zi 'bhii- 'kaa 'yaango- doo 'bhii- -a 'seŋ -o Bhaaplen Gbe 'e ni 'tre ta -ge 'kee- mee mu a -za 'yoo- mu ma -sroma yan.» 'Bhe kele 'te, 'ke -ya pele- -flugba 'e ni doo: «'Mi pe 'e ni doo 'e 'wlen-, 'e 'yilape 'e 'si, 'bheε- ge 'e ba -le ma.»

25 'Bhe yre do 'e ŋoo bhe, 'ke -flugba 'e -ya -wlenle' mee mu 'e 'kpen 'yre ma, 'bheε- 'ke -ya yilape 'e 'sile, 'kee- gele- -a ba -le ma -Waanbhaa' 'tobholele.

26 'Bhe 'yi 'te, 'ke mee mu 'e 'kpen 'kpeelenile

-o ma. -Ayile, 'ke -gbiaan 'klale -o -yi, 'bhεε- 'ke -wa pele- dɔɔ: «'Waa 'bhε 'yansi 'sole- maza mu kleyre yeλε -lido'.»

Zesu -o Levi 'sii zii'
(*Matie 9.9-13; Maki 2.13-17*)

²⁷ 'Bhε blaان, 'ke Zesu 'nisrakun mi do yaale yeλε- 'bhε a yewo 'fε 'ε □la. -O -yaa 'bhε sii Levi. 'Bhε kλελε 'tε, 'ke Zesu 'a 'pele -a ni dɔɔ: «Nu dɔ 'η zi!»

²⁸ 'Bhε yre do 'ε □nɔɔ bhe, 'ke Levi 'e 'wλεnle, 'kee- 'ploole -yaa' ye 'ε ma; 'bhεε- 'kee- gele- dɔλε Zesu zi.

²⁹ 'Bhε blaان, 'ke Levi Zesu 'lεwεε pε -koo -gbεnε do kλεle- -a ba -lε ma. 'Bhεε- 'kee- 'nisrakun mu -bebe 'pegee mεε -bhεεke' mu 'siile 'yee- pele 'ε ma.

³⁰ -Ayile, 'ke *Farizi mu 'ε 'pegee *'Ton daان mu 'ε -o -janwole -o -lεla' Zesu ma, 'bhεε- 'ke -o yaa -klanlanε mu 'ε 'lrɔkpale dɔɔ: «-Mele □kla 'bhεε- 'ka mu 'pegee 'nisrakun mu, 'bhεε- mεε 'joo 'yɔɔ- mu 'ε 'ka -o pele 'zi 'eke- zi εε?»

³¹ -Ayile, 'ke Zesu 'a 'pele -o ni dɔɔ: «Mεε 'klenyawole mu maza laa dɔ -laanεkpa mi ma 'ke yaa 'e go gadε mu ba.

³² 'Naa 'nule- mεε -lεdɔɔle mu 'siiyre- □nɔɔ 'kaa -o nu -Waanbhaa' ba, 'duη- 'mi □nwa -za 'yɔɔ- kλε mu -la 'siile-, 'kooko- 'ke -zadɔwεε □dwa -o ma waa -za 'yɔɔ- mu 'ε 'yi, -o ploowaa -za 'yɔɔ- mu 'ε ma.»

Zesu 'pegee 'sunwlaza
(*Matie 9.14-17; Maki 2.18-22*)

³³ MEE 'ke mu pe Zesu ni 'ezin- dɔɔ: «MEE Wiinjɛ' Mi Zaan a pɛ -klanlanɛ mu 'ɛ 'pegee Farizi mu 'ɛ 'mu a -klanlanɛ mu 'ɛ 'mu 'sunwla-, 'bhɛɛ- 'mu 'e 'seriwo 'ebebele, 'bhɛɛ- 'duŋ- 'bhi a pɛ -klanlanɛ mu 'ɛ 'mu bole -o pɛbhlele 'pegee -yi 'bhile- 'te -la ma.»

³⁴ 'Bhɛ klele 'tɛ, 'ke Zesu 'a 'pele -o ni dɔɔ: «'Ke -o mEE mu -siila le do dɔyrɛ □nɔɔ, 'ka 'kpee ma -o sɔ 'sunwlaale 'ke -woo -o bhɛgwɛn le -nɔɔ 'ɛ -din 'waati 'la ba ɛɛ?

³⁵ 'Duŋ- 'ke le drɛɛ -nɔɔ 'ɛ -gwa -o -din 'waati 'la ba, -o nu 'sɔlɛ- 'sunwlaale 'tɛ.»

³⁶ 'Bhɛ 'yi 'tɛ, 'ke Zesu -gɔɔn do bɔle- -o ni 'ezin- dɔɔ: «MEE do 'kpɔ laa sɔ sɔpee' 'nɛ do 'kanle -yaa' dunɛ- drɛɛ 'ɛ ma, 'bhɛɛ- -e yaa -dunɛ gwe 'ɛ 'yisra- 'bhɛ 'le. 'Kee- 'bhɛ □kla, -e nu dunɛ- drɛɛ 'ɛ 'peedeɛ, 'bhɛɛ- sɔpee' drɛɛ 'ɛ yaa gaa dunɛ- gwe 'ɛ ta.

³⁷ 'Bhɛɛ- 'ezin-, mEE 'kedo- 'kpɔ 'laa -wɛɛn drɛɛ kla wi 'flɛ 'floko gwe mu 'yi. 'Kee- 'bhɛ □kla, -wɛɛn drɛɛ 'ɛ 'plii bhla 'ɛ zi, -e nu wi 'flɛ 'floko gwe mu 'ɛ 'peedeɛ, 'bhɛɛ- -e klalaa' 'trɛ ma, 'bhɛɛ- 'woo- 'floko mu 'ɛ -o 'gbu kle 'siɛ pɛ 'le 'bhɛ klegbɛya 'ɛ gbɛɛn- bhe.

³⁸ 'Duŋ- -o sɔ -wɛɛn drɛɛ 'klale 'floko drɛɛ mu -la -yi.

³⁹ 'Ezin-, mEE 'kedo- 'kpɔ 'laa dɔ -wɛɛn drɛɛ mile -la 'kee- -yaan -wɛɛn gwe mile 'le gban. -Amasroyi mɔkpen' 'a pe dɔɔ: «-Wɛɛn gwe -lrele' -yiya' -wɛɛn drɛɛ ni.»»

*Zesu 'pegee -yitrɛ' yi ba za
(Matie 12.1-8; Maki 2.23-28)*

¹ -Yitrɛ' yi do ma, Zesu 'pegee -yaa' *-klanlanɛ mu 'ɛ 'yaa- 'kan zii' ble gba do 'yi. 'Bhɛ 'yi bhe, 'ke -yaa' -klanlanɛ mu 'ɛ dɔle- ble (ble 'ɛ -yoo 'bhii-mlɔ gbɛɛn) pɛbhɛ mu 'ɛ 'srɔnle- ma -o -vlɔ mu 'ɛ ma. -O -yaa 'bhɛ pɛbhɛ mu 'ɛ -glɔɔ 'zi -o 'kɔɔ, 'ke -woo kloo mu 'ɛ go -a bhɛ mu 'ɛ ma, 'bhɛɛ- -woo bhle.

² 'Bhɛ klɛle 'tɛ, 'ke Farizi mu 'ke mu 'a 'lɔkɔpale dɔɔ: «-Mɛla ma waa -za 'la 'bhɛ klɛ -yitrɛ' yi ma, 'ka mu -o 'bhɛɛ- klɛ 'zi ɛɛ?»

³ Zesu pe Farizi mu 'ɛ ni dɔɔ: «Gbɔn -bhleɔgbɛ *Davidi 'gbu 'pegee -a zi mu 'ɛ □dia -yrekɔaa' do, 'bhɛɛ- -o -za 'la 'bhɛ □kla 'ka 'laa 'bhe tapele -lido' ɛɛ?»

⁴ 'Nj bhe, -e -wlɛa -Waanbhaa' Gba 'Fɛ 'ɛ □la, 'bhɛɛ- -o 'sraka -gwa -Waanbhaa' ni 'bluu mu 'la 'le, -e 'mu □sia. 'Bhɛɛ- -yoo □bhla, 'bhɛɛ- -yoo 'ke □naa -a zi mu 'ɛ ni. 'Duŋ- -kɔɔa' 'toŋ 'ɛ ta, yaa dɔ mɛɛ -bhɛɛke' do kɔɔ 'kɔɔe 'ke 'bhɛ 'bhɛ 'bluu mu 'ɛ bhle, 'ke yaa 'e go *'sraka 'lena mu do -kplɛn -la ba.»

⁵ Zesu pe -o ni 'ezin- dɔɔ: «*Bhaapleŋ Gbe 'ɛ 'ke -ya □pia -o -za 'oo -za 'la klɛ -yitrɛ' yi 'ɛ ma, -o 'bhɛɛ- -kɔsɛkun.»

*Mɛɛ gbe 'kwlanle- do -bheeyrɛ' Zesu 'kɔɔ
(Matie 12.9-14; Maki 3.1-6)*

⁶ -Yitrɛ' yi -bhɛɛke' do ma, 'ke Zesu gele- wlɛɛ *Zuufu mu daanfɛ' 'ɛ □la. 'Bhɛɛ- 'kee- mɛɛ mu daanle 'sanle -Jan 'Nrɛle- 'ɛ 'le. 'Duŋ- mɛɛ gbɛ -yie' 'kwlanle- do -yaa mɛɛ mu 'ɛ 'plɛŋ- 'bhɛ 'fɛ 'ɛ □la.

⁷ 'Toŋ daan mu 'ε 'pegee Farizi mu 'ε -o -yaa zi 'bhii- -o -la yre -sroowo' Zesu ta, 'ke 'bhe 'yee-mεε 'ε 'bheela- -yitrε' yi 'ε ma. 'Bhela- -zεεle, -o -yaa -a 'klosikun zii' -a kleza mu 'ε ma.

⁸ 'Dun- Zesu -o 'kpeejan- mu 'ε dōle, 'ke -ya pelemεε gbε 'kwlanle- 'ε ni dōo: «'E 'wlen-, 'bhεε- nu dula- mōkpen' yre □la -gε doo!» 'Bhε klele 'tε, 'ke 'yee- mεε 'ε -ya -wlenle' 'bhεε- 'kee- nule- dulalε -o 'kpen yre □la.

⁹ 'Bhεε- 'ke Zesu -o -lrōkpale dōo: «-Kōōa' 'toŋ 'ε ta, mεε sō -za 'wlan klele- taa- -e sō -za 'yōō- klele- -yitrε' yi 'ε ma εε? 'Bhεε- mεε sō mεε -bheele' -yitrε' yi 'ε ma, taa- mεε sō mεε dεle- 'yee- yi 'ε ma εε?»

¹⁰ Zesu 'e 'yrekpaa- -o ta frii, 'bhεε- 'ke -ya pelemεε gbε 'kwlanle- 'ε ni dōo: «'E gbε 'ε 'yisrōn!» -Ya gbε 'ε 'yrōnle- 'ke 'bhe 'lεdōole.

¹¹ 'Bhε klele 'tε, 'ke 'Toŋ daan mu 'ε 'pegee Farizi mu 'ε -woo zrupliile. 'Bhεε- -o -yaa nu 'solε- -za -gloōn 'la klele- -a ni, -woo 'eke- lrōkpale -saan 'bhe 'yi.

*Zesu -yaa' -klanlanε vu ta plε 'ε makun' zii'
(Matie 10.1-4; Maki 3.13-19)*

¹² 'Bhε 'waati 'ε ba, 'ke Zesu gele- -a 'seriwoyε nōō- goōn do 'wiinj-. 'Bhεε- -e □bwa -a 'seriwole ma -Waanbhaa' ni -bi 'ε 'kpen zi.

¹³ Too -klinle', 'kee- -yaa' -klanlanε mu 'ε 'siile, 'ke -ya vu ta plε makunle -o ba, 'bhεε- 'kee- 'mu klele- -yaa' *winbōwo mu 'le.

¹⁴ 'Woo- mεε vu ta plε 'ε 'wo -le -gε: Simō 'la -e 'bhe 'tōkpaa- Pieri, 'bhe 'pegee 'bhe nεεnε- Andre, Zaki 'pegee Zaan, 'bhεε- Filipu 'pegee Batremi.

15 Matie 'pegee Toma, 'bhεε- Alife gbe Zaki 'pegee Simo 'la -o -yaa 'bhe sii Zeloti, 'bhe 'yi -le doo mee 'la zan -yaa 'bhe a 'kleen 'ε -vavade 'egbenele.

16 'Bhεε- Zaki gbe Zudi, 'bhe 'pegee Zuda Isikarioti, mee 'la zan -dawli' □kpa Zesu gbe ta, 'bhεε- -ya -lenaa -a -soonnii' mu 'ε ni.

Zesu -o mee mu daan 'zi -Jan 'Nrале- 'ε 'le 'kee-gade mu bhee

(Matie 4.23-25)

17 Zesu 'pegee -yaa' *-klanlanε mu -o -gwa goon 'ε 'wiinj-, 'bhεε- -o -nwa dulale goon 'ε kpela. -Yaa' -klanlanε -vin 'srε mu 'ε 'pegee -zamaa' 'saa do -yaa -o zi 'bhe yrε 'ε 'noo-. 'Woo- mee 'srε mu -o dayrε 'ε □yaa 'ebebele: -o 'ke mu -daa Zude 'kleen 'yi, -a 'ke -daa Zeruzalemu, 'bhεε- -a 'ke mu -daa weyi- 'le ma -wa mu 'ε ta, Tiri 'pegee Sidon.

18 -O 'kpen □nwa -o 'tronkpale Zesu 'wojan- mu 'ε □la, 'bhe 'pegee -o 'ke mu □nwa 'mu ma ga mu go zayi'. 'Bhεε- 'zina mu 'yaa- mee 'la zan mu zi, -e 'zina mu 'ε □gbian 'bhe zan mu 'ε zi.

19 'Soleya ma fanjan- do -yaa da 'zi Zesu 'fle 'ε 'yi, 'bhεε- 'ke gade mi 'oo gade mi 'la □yaa yan -a ma, 'bhe □yaa bhee. 'Bhela- -yile, -zamaa' 'ε 'kpen □yaa zi 'bhii- -o yan -a ma -o -bhee zayi'.

-Za 'wlan 'pegee -kloloo'

(Matie 5.1-12)

20 Zesu 'e 'yrekpale -yaa' -klanlanε mu 'ε ta, 'ke -ya pele- -o ni doo:
«'Ka mu 'la 'ka -o 'ke 'kooflenzan mu 'le, 'kaa- pe -yinra'!

-Amasroyi 'kaa pe -le 'ke *-Waanbhaa' a -bh-
lengbeya -wa 'e 'le.

21 Gbon -o 'ka mu 'la de 'zi -zon, 'kaa- pe -yinra!
-Amasroyi 'ka nu pele -bebe 'sroowole 'kee- pa
'ka ta.

'Bheε- 'ka mu 'la 'ka -o wisi' zii' -zon, 'kaa- pe
-yinra! -Amasroyi 'ka nu 'sonsile.»

22 «Mεε mu -o 'ka mu 'la mafinyanwo zii',
'bheε- -woo -banjo' zii' 'ka 'yi, 'ke -o 'ka
-zwanwo', 'bheε- -o 'ka 'tosie zii' 'mi Bhaaplen
Gbe 'e 'to 'e -zayi', 'kaa- pe -yinra!

23 'Ke -o 'bhe □kla 'ka ni bhla 'la ba, -ka
'ka zrukpa 'egbenele 'kee- kan -a -dan' ta.
-Amasroyi, -tron -gbene do -o 'ka 'magben- 'zi
lafle' yi. -O -taa mu -yrenkpaa -Waanbhaa' -lela'
janwo mu 'e ta 'elwale -so 'bheε- gbene-.

24 'Duη- 'ka mu -naflo zan mu, 'ka ta -yren!
-Amasroyi 'ka mu 'kaa- pe -za 'wlan 'e 'sroowoa-
gban -ge.

25 'Ka mu 'la kpedole -o -zon, 'ka ta -yren!
-Amasroyi gbon nu 'ka dele! 'Ka mu 'la 'ka -o
'sonsi zii' -zon, 'ka ta -yren!

-Amasroyi ga nu 'kpale- 'ka ta, 'bheε- 'ka wisi.

26 «'Ka ta -yren! 'Ke mokpen' 'ka ma jan -lrele'
□woa. -Amasroyi -o -taa mu -yaa kle 'bheε-
gbene- 'elwaleta bhla ma -Waanbhaa' -lela' janwo
mu 'e ni.»

*Zesu pe dɔɔ -kɔɔ 'sɔɔnnii mu -za 'sɔ -kɔɔ' ni
(Matie 5.38-48; 7.12)*

27 Zesu pe 'ezin- dɔɔ: «'Ka mu 'la 'ka 'kpen -o
'ka 'tronkpa zii' 'mi ni -ge bhe, 'mi pe 'ka mu ni
dɔɔ 'ka 'sɔɔnnii mu -za 'sɔ 'ka ni. -Ka -za 'wlan
kle 'ka vensi mεε 'la zan mu yin 'lii 'mu ni.

28 'Ke mεε 'la zan mu 'ka 'danganwoa -ka 'dumawo 'bhe zan mu 'ε ni. 'Bhεε- mεε 'la zan mu -o -yrenkpa' zii' 'ka ta, -ka 'ka 'seriwo 'mu a -za ma.

29 'Ke mεε do 'e 'trɔn do -dwa, 'e 'trɔn gbε do 'ε 'bhe do -a ni 'bhεε- -ya zɔn. 'Ke mεε do 'yaa-dunε- tralape 'ε □sia, -a 'to 'bhεε- -e 'yaa- dunε- 'ε 'gbu 'si 'ezin-.

30 'Ke mεε 'oo mεε 'la zan pε do -yɛwoa 'e ma, 'yaa 'e -gbɛdɔlε 'bhe 'nale- ma -a ni. 'Bhεε- 'ke -o pε do □sia 'e 'kɔɔ, 'yaa 'bhe pε 'ε -zapele 'bhe zan ma.

31 'Kaa- zi 'bhii- mεε mu -za yεke- 'la kle 'ka mu ni 'ka mu 'bhεε- yεke- za kle 'bhe zan mu 'ε ni.

32 'Ke 'ka -za sɔ mεε 'la zan mu ni, 'ke 'bhe zan mu 'te -la -za sɔ 'ka ni, 'bhe -trɔn -o 'ka ma -mεla -le εε? 'Ali- *-za 'yɔɔ- kle mu 'ε -za sɔ mεε 'la zan mu ni, 'mu -la -za sɔ -o ni

33 'Bhεε- 'ke 'ka -za 'wlan kle mεε 'la zan mu do -kplɛn -za 'wlan kle 'ka ni 'te, 'bhe 'trɔn -o 'ka ma -mεla -le εε? 'Ali- -za 'yɔɔ- kle mu 'a kle 'bhεε- gbεεn-.

34 'Bhεε- 'ezin-, 'ke 'kaa 'yaango- 'bhii- mεε 'la zan mu nu 'sɔlε- 'kaa- ca 'ε gbawole 'ka ca kpa 'bhe zan mu -la ma, 'bhe ma -trɔn -o 'ka ma -mεla -le εε? 'Ali- -za 'yɔɔ- kle mu ca kpa mεε 'la zan mu sɔ -waa' ca 'ε gbawole 'mu -la ma.

35 'Duɲ- 'ka mu, 'ka 'sɔɔnnii mu -za 'sɔ 'ka ni. 'Bhεε- -ka -za 'wlan kle -o ni. -Ka ca 'kpa mεε mu ma, 'bhεε- 'ka zru laa bole a ni. 'Ka nu -trɔn -gbεnε do -srɔɔwɔlε, 'bhεε- 'ka nu klele laanima -Waanbhaa' -nε mu 'le. -Amasrɔyi -yoo 'ewlanle mεε kloo 'pegee mεε yiɛnle mu ma.

36 Mεε -yrenkla' 'ka ma, 'bhii- mεε -yrenkla' 'ka

De -Waanbhaa' ma gɔnɛ- 'la gbɛɛn-»

'Eke- 'tɔ 'yoo- 'pele- laa lele

(Matie 7.1-5)

³⁷ Zesu pe 'ezin- dɔɔ: «'Ka 'laa 'eke- 'topelɛ, 'kooko- waa 'ka mu 'tɔpe 'ezin-. 'Ka 'laa 'lale- 'eke- ta, 'kooko- waa nu -lale' 'ka mu ta 'ezin-. -Ka 'eke- a -sroma 'yan, 'bhɛɛ- -Waanbhaa' nu 'kaa -sroma 'yanɛ-.

³⁸ -Ka 'ka -vin mu gba pɛ ba, 'bhɛɛ- -Waanbhaa' nu 'ka mu gbalɛ pɛ ba 'ezin-. 'Ka pɛ yɛkɛ- 'la □naa mɛɛ mu ni, -Waanbhaa' nu 'bhɛɛ- yɛkɛ- pɛ 'ɛ 'nale- 'ka ni. -Yoo 'bhii- 'kee- mɛɛ gba pɛ ba 'ebebele, 'e 'bhɛ pɛ 'ɛ kla pɛdanpɛ do 'yi, 'bhɛɛ- 'e 'bhɛ pa. 'Bhɛɛ- 'ya tagbaan 'fɔ 'kee- ge 'tɛnɛ- 'yee- pɛdanpɛ 'ɛ 'pale- ma, 'bhɛɛ- 'yee- pɛ 'ɛ 'ke klalaa'. 'Bhɛ klɛgbɛya do 'ɛ 'yi bhɛ, 'kaa- pɛ nagbɛya 'ɛ mɛɛ mu ni, -Waanbhaa' nu 'bhɛɛ- wlata pɛ nale 'ka mu ni 'ezin-»

³⁹ 'Bhɛ blaɛn, 'ke Zesu -gɔɔn do bɔle- -o ni 'ezin- dɔɔ: «-Yrɛ wi mi do laa sɔ -a -vindo' mi -yrɛ wi mi do -lɛdɔɔle, 'kebhlaale -o mɛɛ plɛ nu baalɛ -gluu do 'yi.

⁴⁰ -Laklu 'nɛ do -yi 'laa ya -a daan mi 'ɛ ni. 'Duŋ- 'ke -laklu 'nɛ 'la 'bhɛ 'sɛwɛ -daanna 'elrele, -e nu klɛɛ 'bhii- -a daan mi 'ɛ gbɛɛn-.

⁴¹ -Mɛle □kla -gaa 'klɛnɛ do 'la -yoo 'e nɛɛnɛ- 'ɛ -yrɛ ba, 'e 'bhɛɛ- ye, 'bhɛɛ- 'duŋ- 'yaa- sɔ 'e 'gbu 'yrɛ ba -yrikpu' 'ɛ 'yele ɛɛ?

⁴² 'E sɔ a pele- 'nale- 'e nɛɛnɛ- 'ɛ ni dɔɔ: <'N nɛɛnɛ-, dula- doo, 'mi 'e 'yrɛ ba -gaa 'klɛlɛnɛ go.> 'Duŋ- 'bhɛ 'waati 'ɛ ba 'ke -yrikpu' do -o 'bhi 'gbu -yrɛ 'ɛ ba, 'bhɛɛ- 'yaa 'bhɛ ye ɛɛ? Mɛɛ -yrekooza klɛ mi, 'e 'gbu 'yrɛ ba -yrikpu' 'ɛ go 'elwale 'pɛ,

'bhɛɛ- 'kee- yrɛ ma ɲya 'waati 'la ba, 'e nu 'solɛ-
'e nɛɛnɛ- 'ɛ 'yrɛ ba -gaa 'klenɛ 'ɛ gole-。」

*-Yri diinj 'pegee -a bhaa
(Matie 7.16-20; 12.33-35)*

⁴³ Zesu pe 'ezin- dɔɔ: «-Yri diinj -lrele' laa bhaa
-yɔɔ kle, 'bhɛɛ- -yri diinj -yɔɔ' laa bhaa -lrele' kle.

⁴⁴ -O -yri diinj mu 'kpen dɔ -o bhaa mu -la ma.
Waa figi bhaa kan -zulere diinj 'yi. 'Bhɛɛ- waa
-drɔɔ bhaa kan daanlere diinj 'yi.

⁴⁵ Mɛɛ zru -lrele' -za 'wlan -la kle 'bhii- -za
'wlan yeke- 'la -yoo -a zru 'ɛ 'yi; 'duɲ- mɛɛ zru
-yɔɔ' -za 'yɔɔ- -la kle 'bhii- -za 'yɔɔ- yeke- 'la -yoo
-a zru 'ɛ 'yi. -Amasɔyi -za yeke- 'la -yoo bhaaplenɲ
'kpee, -e 'bhɛɛ- wlata -janwo'。」

*'Fɛ plɛ ma -gɔɔn
(Matie 7.24-27)*

⁴⁶ Zesu pe 'ezin- dɔɔ: «-Mɛle -kla 'bhɛɛ- 'ka 'mi
sii dɔɔ: Mɛɛzan, Mɛɛzan, 'bhɛɛ- 'ka 'laa 'mi zru
maza kle ɛɛ?

⁴⁷ 'Ke mɛɛ 'la zan -nwa 'mi ba, 'bhɛɛ- 'ke -ya
'trɔnkpa- 'mi 'wojan- mu 'ɛ ɲla, 'bhɛɛ- 'kee-
'taawoa ɲ -o ta, -o sɔ 'bhe zan 'ɛ 'kpale pɛ 'la ma,
'ɲ 'yoo- zan 'bhe zrɔnlɛ 'ka ni.

⁴⁸ 'Bhe zan -o 'bhii- mɛɛ do 'la -e 'fɛ do dɔle-
-saan. -E 'fɛ gaan bɔ -gluu 'ɛ ɲkaan 'egbɔɔnle,
'bhɛɛ- -e 'fɛ gaan 'ɛ ɲbwa vlɛ -saa do ta. La banle
blaan 'ke tɔ 'ɛ 'pale, 'bhɛɛ- -yi 'pɔɔ 'ɛ ɲnwa 'palɛ-
'fɛgwɛ- ma, 'duɲ- yaa 'solɛ- -a bɛɛnle-. -Amasɔyi
'fɛ 'ɛ dɔle- -yaa 'elrele.

⁴⁹ 'Duɲ- 'ke mɛɛ 'la zan 'e 'trɔnkpa- 'mi a -jan
mu 'ɛ ɲla, 'bhɛɛ- 'ke yaa 'taawole -o ta, 'bhe zan 'ɛ
'pwele -o 'ke mɛɛ do 'la 'kee- -yaa 'fɛ 'ɛ -dwa 'trɛ

kpataakpa 'ε ta, 'bhεε- yaa gaan bɔ -gluu 'kanlε-
-a -la. La do banle blaani, 'ke tɔ 'ε 'pale, 'bhεε-
'ke -yi 'pɔɔ 'ε 'nule 'pale- 'yee- 'fεgwle- 'ε ma.
'Bhε klεle 'tε, 'kee- 'klaale 'bhεε- 'fε 'ε 'kpen ɔwia
'fenfen.»

7

*Zesu Romε mu a -srwase' -kunlii do a yewone
do -bheela*

(Matiε 8.5-13; Zaan 4.46-54)

¹ Zesu 'yanle- 'bhε -jan mu 'ε 'wolele mεε mu 'ε
ni, 'ke 'yee- 'pegee -yaa' -klanlanε mu 'ε -o gele-
Kapenɔmu -wa 'ε ta.

² Romε mu a -srwase' -kunlii do -yaa 'bhε -wa
'ε ta, 'bhεε- ga -gbenε do -yaa 'bhε a 'fε 'ε ɔla
yewone mu 'ε do ma. -A -za -yaa sɔ -a zan ni
'egloole. 'Bhε -e 'yaa- zan gale,

³ 'Bhε 'yi 'tε, 'yee -srwase' -kunlii 'ε -ya 'mala-
woa 'kaa Zesu ɔnwa, 'kee- Zuufu mu a 'gwlaan-
gblaan mu 'ε 'ke 'winbɔle Zesu 'siiyre- nɔɔ- 'kaa
'bhε 'nu -yaa' yewone 'ε 'bhee-.

⁴ 'Bhε 'gwlaan- gbalaan mu 'ε gele 'tenle- Zesu
ma, 'ke -o 'bhε -sromabɔle dɔɔ: «'E 'zoole-, 'yaa
'e -banɔle bhɔle ma mεε 'lεε- ba.

⁵ -Amasɔyi, -kɔɔa' 'klεen 'ε 'yi mu 'ε -za sɔ a ni
'egbenele. 'Bhεε- 'yele- 'o daanfε' 'ε -dwa.»

⁶⁻⁷ 'Bhε klεle 'tε, 'ke Zesu dɔle- gele -la 'yee-
-srwase' mi 'ε ba -lε ma. -E bhɔle -yaa' 'fε 'ε -din
'waati 'la ba, 'bhεε- 'yee- -srwase' -kunlii 'ε -ya
bhεgwlen mu 'ke mu winbwa- Zesu ta 'kaa -wa
pe 'bhε ni dɔɔ: «Mεεzan, 'yaa 'e 'gbu 'trεbhɔle.
'Naa -o 'ke mεε wlan 'le, -ayile 'mi 'gbu 'laa gele

'e ta ye; 'bhela- -yile 'yaa so nule- 'mi ba -le ma. 'Duŋ- -jangɔ' do 'kpɔ 'wo, 'bhɛɛ- 'an yewonɛ 'ɛ nu -bheele'.

⁸ 'Mi 'gbu -kunlii -o, 'bhɛɛ- 'mi 'gbu -o 'ke -srwase' 'ke mu -kunlii 'le 'ezin-. 'Mi so -a do winbole, 'bhɛɛ- 'bhɛ ge; 'bhɛɛ- 'mi so -a -bhɛɛke' do 'siile, 'bhɛɛ- 'bhɛ nu. 'Ezin- 'ke 'mi 'a ɔpia 'an pɛ yewonɛ 'ɛ -za 'la 'bhɛ klɛ, 'bhɛ 'bhɛɛ- klɛ.»

⁹ Zesu 'yee- -srwase' mu a -kunlii 'ɛ 'liijan- 'ɛ 'male-, 'ke -a zrukpaale 'gbu 'egbenɛle. -Ayile 'ke -ya -leklale -a zi -zamaa' 'ɛ ta, 'bhɛɛ- 'ke -ya pele- -o ni doo: «-A 'san 'ke 'ŋ -Jan 'nrɛle- 'ɛ 'wolezisan, 'naa 'bhɛ 'yansi mɛɛ -gboon yele -lido' 'ke 'bhɛ 'bhɛ kpa 'mi 'yi 'egbenɛle 'bhii- mɛɛ 'lɛɛ-gbɛɛn- Izraɛli 'klɛɛn 'ɛ 'yi -gɛ.»

¹⁰ 'Bhɛ blaɛn, 'ke 'yee- -srwase' -kunlii 'ɛ yaa winbowo mu 'ɛ 'niinale -a ta -yaa' 'fɛ 'ɛ 'lɛ ma. 'Bhɛɛ- 'ke -o bhɛle -yaa' yewonɛ 'ɛ 'bheele- ta.

Zesu glaɛnle do gbe 'ɛ -bwela gale ba

¹¹ 'Bhɛ blaɛn, 'ke Zesu gele- -wa do ta, -o -yaa 'bhɛ -wa 'ɛ sii Naini. -Yaa' -klanlanɛ mu 'ɛ 'pegee -zamaa' 'saa do -ja -a zi 'bhɛ -wa 'ɛ ta.

¹² -E ɔbhwa bhla 'la ba 'bhɛ -wa 'ɛ -din, 'ke -o -lepale gbaa bin mu 'ke mu 'le, 'mu 'yaa- ge 'zi glaɛnle do -la -nɛ 'gwlaan- bhɛdo 'kpɔ 'ɛ binlɛ. -Ayile, -wa 'ɛ ta mɛɛ 'srɛ do ɔnwa 'yee- le -nɛ 'ɛ zi -a gbe 'ɛ binyrɛ noo-.

¹³ Mɛɛzan Zesu 'a yele, 'ke -a -yrɛnklale 'bhɛ ma, -ayile 'ke 'yee- Zesu 'a pele- -a ni doo: «'Yaa wisilɛ!»

¹⁴ 'Bhɛɛ- 'ke -ya mabɛɛnle gbaa 'ɛ -din, 'bhɛɛ- 'kee- 'kunle -a 'kpa 'kesu 'ɛ ma. 'Bhɛ klɛle 'tɛ, 'ke

gbaa bina- mu 'ε -o dulale. 'Bhεε- 'ke Zesu 'a 'pele gbaa 'ε 'a ni dɔɔ: «-Zwanne, 'e 'wlen-!»

¹⁵ 'Bhε yre do 'ε □nɔɔ bhe, 'yee- -ne -zwanne 'la -gaa bi bhe, -e -bwela, 'bhεε- -e -wlenle', 'kee- -janwole 'sanle. 'Bhε blaen, 'ke Zesu 'a 'nale -a neε ni.

¹⁶ 'Bhε klele 'te, mεε mu 'la 'yaa- 'bhε yre 'ε □nɔɔ ye, -gblaan □klaa 'mu 'kpen 'yi, 'bhεε- 'ke -o -Waanbhaa' 'tɔbhɔle dɔɔ: «-Waanbhaa' -lela' janwo mi -gbene do -nwa -kɔɔ' 'plen-, 'bhεε- -Waanbhaa' -nwa -yaa' mεε mu 'ε taglinle!»

¹⁷ -Ayile 'ke Zude 'kleen 'ε 'yi mu 'ε kpen 'pegee -a -din mu 'ε -o 'kpen Zesu kleza 'ε 'male.

*Mεε Wiinjε' Mi Zaan -yaa' -klanlane ple winbwa- Zesu ba
(Matie 11.2-19)*

¹⁸ Zesu -za mu 'la □kla, 'yee- Zaan a -klanlane mu 'ε 'mu 'bhε mu 'kpen 'yigɔɔnna -a ni.

¹⁹ Zaan 'bhε 'male-, 'kee- -yaa' -klanlane ple 'siile, 'ke -yoo winbɔle Mεεzan Zesu ba. -E pe -o ni -o ge Zesu 'lrɔkpa dɔɔ: «-O mεε 'la 'nuza- □pia, 'bhi -le 'bhε zan 'ε 'le, taa- 'woo 'yrikpa mεε -bhεεke' 'nule- ta εε?»

²⁰ -O bhɔle Zesu -din, 'ke -wa pele- 'bhε ni dɔɔ: «Mεε Wiinjε' Mi Zaan 'o 'winbwa- 'e 'lrɔkpa yre nɔɔ- dɔɔ: -O mεε 'la 'nuza- □pia 'bhi -le 'bhε zan 'ε 'le taa- mεε -bhεεke' -o zan 'bhi blaen εε?»

²¹ 'Bhε 'waati do 'kpɔ 'ε ba, 'ke Zesu mεε -bebe ma ga mu gole-, -e 'zina mu -gbian mεε -bebe zi, 'bhεε- -e -yre 'wi mu -yre 'liiploola.

²² 'Bhε blaen, 'ke -ya pele- Mεε Wiinjε' Mi Zaan a winbɔwo mu 'ε ni dɔɔ: «'Ka -za mu 'la kleyre -ya 'η 'kɔɔ, 'bhεε- 'ka -jan mu 'la □maa, -ka ge 'mu

'kpen 'yigooŋ- Zaan ni. -Kaa pe -a ni dɔɔ: -yɛ 'wi mu -o yɛ ma ye 'zi, -flugba mu -o 'taawo zii', -kpaande' mu ma -kpaan -o go 'zi, 'trɔŋ 'wi mu -o -jan 'ma zii', 'bhɛɛ- gbaa mu -o bwe 'zi gale ba. 'Ezin- -kaa pe -a ni dɔɔ 'kaa 'ŋ 'yoo- -Jan 'Nrale 'ɛ 'wo zii' -yrenbho' de mu ni.

²³ 'Ke mɛɛ 'la zan laa 'ploole- 'mi a pɛ zi 'ɛ ma, 'bhe zan a pɛ -yinra'.»

Zesu -o Mɛɛ Wiɛŋfɛ' Mi Zaan ba janwo 'zi

²⁴ Zaan a *winɔwo mu 'ɛ gele blaani, 'ke Zesu -zamaa' 'ɛ 'lɔkpale 'sanle 'yee- Zaan ba zayi' dɔɔ: «'Ka -ja -mɛla -glinɛ' -kpe 'ɛ ta. -Ploo -yaa togo 'la bɛɛn 'zi 'bhe -le 'kele- ɛɛ?

²⁵ 'Bhɛɛ- 'ka -ja mɛɛ 'la -glinɛ' -kpe 'ɛ ta, 'ka dune- 'lrele- □ya -a ta ɛɛ? Mɛɛ 'la zan mu dune- 'lrele- mu kla 'mu ta, 'bhɛɛ- 'ke pɛ -lrele' -bebe -o 'mu -kɔɔ, 'bhe zan mu 'ɛ -woo -bhleŋgbe mu -la 'fɛ mu □la.

²⁶ 'Ka -ja 'duŋ- -dela -glinɛ' -kpe 'ɛ ta ɛɛ? 'Ka -Waanbhaa' *-lɛla' janwo mi do -la □ya ɛɛ? Wlan 'gbu 'ɛ ni, -yoo 'ke 'bhe do 'le, 'bhɛɛ- 'duŋ- -a gbalaan -yiya' -Waanbhaa' -lɛla' janwo mi do ni.

²⁷ -Amasɔyi Zaan -le 'ke -Waanbhaa' mɛɛ 'la zan a -janwoa -yaa' 'Sɛwɛ 'ɛ 'yi dɔɔ: <'E 'yɛkpa -gɛ doo, 'mi 'e 'lɛɛ -toorodɔ mi do winbwa-. 'Bhe nu 'e 'lɛɛ zibhe 'ɛ magaanɛ.›»

²⁸ 'Bhɛɛ- Zesu pe -o 'ezin- dɔɔ: «-A 'san 'ke -Waanbhaa' 'drunyan kle, 'bhe 'yansi mɛɛ laa yale -lido', 'ke 'bhe gbalaan -yiya' Zaan ni. 'Duŋ- *-Waanbhaa' a -bhleŋgbeya -wa 'ɛ ta mɛɛ 'fiɛtrɔŋne 'ɛ bhe gbalaan 'yiya- 'yee- Zaan 'gbu ni.

29 MEE mu 'e 'kpen 'pegee 'nirakun mu 'e -o -yaa -o 'tron 'kpa zii' Zaan ni. -O 'kpen 'a 'yaangwa- 'bhii- -Waanbhaa' -ledoolo -o, 'bhela- -yile -o -dwa -a -la 'ke Zaan -o wiinjfe -yi ba ba.

30 'Dun- Farizi mu 'e 'pegee 'Ton daan mu waa dole -a -la 'ke Zaan -o wiinjfe -yi ba, 'bhe ya 'e 'yi, waa -Waanbhaa' -ledole -a ma.»

31 Zesu pe -o ni 'ezin- doo: «'N so 'saanige mu -o danle- -mela ma ee? 'Bhe- -o 'pwele- -o 'ke -de 'gbu -la -le ee?

32 'Saanige mu 'e -woo 'bhii- -ne mu 'la 'yaale- -o -zabla' -kpan do ta, 'bhe- -o 'ke mu -o -a 'pe 'zi -o -vin mu 'e ni doo: <'O 'srokpa -gofen' mu pian 'ka ni, 'bhe- 'ka 'laa 'srotanle. 'O wisi' 'sro mu -kpa 'ka ni, 'bhe- 'ka 'laa wisile!>

33 'Bhe ya 'e 'yi, MEE Wiinjfe' Mi Zaan nwa, yaa -yaa pele, 'bhe- yaa -yaa -doo mi, 'bhe- 'ka pe doo 'zina mu -o -a zi.

34 'Bhe- Bhaaplen Gbe 'e nwa, 'bhe pebhle, 'bhe- 'bhe -ween mi. 'Bhe- 'ka pe 'bhe ma doo: -ka 'ka 'yrekpa 'a ta, mee 'le- -a bole -o pebhlele 'pegee -ween -la mile ma. 'Bhe- -a bhegwlen mu -o 'ke 'nirakun mu 'pegee mee 'joo 'yoo- -bheke' mu -la -le!

35 'Dun- mee 'la zan mu 'kpen -o -kpa -Waanbhaa' a -zadoleya 'e 'yi, 'bhe- -wa ya 'bhii- -a -ledoolo -o, 'bhe zan mu 'kpen -dwa -a -la.»

Zesu -o Farizi mi Simo ba 'fe 'e nla

36 Farizi mi do pebhle nla, 'bhe- -e Zesu 'siila- 'bhe pebhle 'e ma -a ba -le ma. Zesu 'bhole- 'bhe nnoo, 'kee- gele- yaale pebhle tabali 'e zi.

³⁷ 'Bhε -wa 'ε ta le do 'joo 'yaa- 'eyoolε. -Ya 'malawoa 'kaa Zesu -o pele 'zi Farizi mi 'ε -yaa' 'fε 'ε □la, 'kee- nule- 'ke alibatri buteli 'plεεle- do 'le, 'bhε 'pale- -yaa 'ke -lasiklɔɔ -gblɛn 'nrale- do 'le.

³⁸ 'Yee- le 'ε □nwa dulalε Zesu -zan, 'bhεε- 'kee- 'yaale 'bhε gaan ma. 'Kee- wisile 'ke -ya -yrɛyi' 'klale Zesu gaan ma. 'Bhε blaان 'ke -ya -yrɛyi' mu 'ε gole- Zesu gaan ma -a winle mu 'ε 'le, 'bhεε- 'ke -ya gbε kan Zesu gaan mu 'ε ma yrɛtɛtɛ.

³⁹ 'Bhε klεle 'tε, Farizi mi 'la Zesu 'siila- pele 'ε ma, 'bhε 'yrɛkpale -a ma, 'ke 'bhε 'a pele- 'bhε 'kpee dɔɔ: «'Kε mεε 'lεε- -yoo 'ke -Waanbhaa' -lεla' janwo mi kpataakpa 'gbu 'le bhe, le -gloon 'la 'kun zii' -a ma bhe, -e -yaa nu 'bhε 'yaangolε. -E -yaa nu -a dɔle 'bhii- le 'joo 'yɔɔ- do -le 'kεle-.»

⁴⁰ 'Bhε klεle 'tε, 'ke Zesu 'a 'pele 'yee- Farizi mi Simɔ ni dɔɔ: «'N 'yoo- -a zi 'bhii- 'η -jan do wo 'e ni.» Simɔ pe -a ni dɔɔ: «'N Zan, -a wo!»

⁴¹ Zesu pe -a ni dɔɔ: «Mεε do -a ca -yaa mεε plε ma. Denie -goli' 'tanbha -kεmε 'soo ca -yaa -a do ma, 'bhεε- denie -goli' 'tanbha mia plε bhε vu ca -yaa -a -bhεεke' do 'ε ma.

⁴² -O mεε plε 'ε 'kedo- 'kpɔ 'laa -yaa sɔ -yaa ca mu 'ε gbawole. -Ayile 'ke -ya pele- -o ni 'kaa -ya niigwa- -waa' ca mu 'ε 'yi. 'Bhε ya 'ε 'yi, 'woo- mεε plε 'ε ba -a -za nu 'sɔle- -o -de 'gbu -la ni 'egbenele εε?»

⁴³ Simɔ pe -a ni dɔɔ: «-Yaa' ca -gbεnε -yaa mεε 'la zan ma -a -za nu 'sɔle- 'bhεε- ni 'egbenele.» 'Bhε klεle 'tε, 'ke Zesu 'a 'pele -a ni dɔɔ: «'E -jan 'ε □woa 'elrele.»

⁴⁴ 'Bhε blaان 'ke, Zesu 'e 'yrɛkpale 'yee- le 'ε ta,

'bhεε- 'ke -ya pele- Simo ni doo: «Le 'lεε- -glin 'pe doo. 'N̄ n̄nwa 'e ba 'fε 'ε n̄la, 'bhεε- 'yaa -yi 'nalε- 'mi ni 'η gaan mu mafε' pε 'le. 'Dun- le 'lεε- 'bhε -o mafia- 'ke -a -yreyi' mu 'ε 'le, 'bhεε- -yoo magwa- 'ke -a winle mu 'ε 'le.

⁴⁵ 'N̄ n̄nwa 'e ba, 'bhεε- 'yaa 'η -tuubole. 'Dun- -a 'san 'ke 'η wla 'yaa- 'fε 'ε n̄la, le 'lεε- -a bole -o -a gbε 'kanle- ma 'η gaan 'ε ma.

⁴⁶ 'Yaa 'η 'wiiη- 'srole- 'ke -yrōn 'le, 'dun- 'yee- 'η gaan masrola 'ke -lasiklōo 'le.

⁴⁷ 'Bhεla- -yile, 'mi pe 'e ni doo 'mi -za 'la n̄swa -a ni 'egbenεle, -ayile -Waanbhaa' -yaa -za 'yoo- mu 'ε 'sroma- -yaan. 'Dun- -Waanbhaa' mεε 'la a -sroma yan -za 'yoo- 'fientrōnne 'yi, -a -za nu 'sōle- 'bhε zan ni 'bhεε- yεke- gbεen-»

⁴⁸ 'Bhε blaen, 'ke Zesu 'a 'pele le 'ε ni doo: «-Waanbhaa' 'yaa- -za 'yoo- mu 'ε -sroma -yaan.»

⁴⁹ 'Bhε klεle 'tε, mεε 'la zan mu 'pegee Zesu 'yaa- pele 'zi 'eke- zi 'mu pe 'mu 'kpee doo: «Mεε -glōon 'ε -dele mεε 'lεε- 'le, 'bhεε- -e sō mεε mu a -za 'yoo- mu -sroma 'yanle εε?»

⁵⁰ 'Bhεε- 'dun-, Zesu 'pe le 'ε ni doo: «Ge 'e ba -lε ma 'e yilablawolele, -amasroyi 'yee 'kpalawoa 'mi 'yi 'e -gwa -za 'yi.»

8

Le mu 'la 'yaa- Zesu 'mado- -yaa' 'taa mu 'ε ta

¹ 'Bhε blaen, 'ke Zesu 'kaanle- 'sanle -wa -gbenε mu 'pegee -wa 'fientrōnne mu 'ε ta. 'E -yaa -Waanbhaa' a -bhlenḡbeya ma -jan 'nrāle- 'ε 'wo zii' 'bhε -wa mu 'ε ta. -Yaa' -klanlanε vu ta ple 'ε 'yaa- zi 'bhε yre mu 'ε n̄nōo.

² Zesu 'zina mu □gbian le mu 'la zi, 'bhe 'pegee -e le mu 'la 'bheela-, 'mu -le -yaa zi. 'Woo- le mu 'ε 'wo -la 'tɔ -le -ge: Mari 'la -o -yaa 'bhe sii Magidala Mari, Zesu 'zina 'srwaple- -gbian 'bhe -la zi.

³ 'Bhe 'pegee Suza 'na Zaani: 'yee- Suza -yaa 'ke -bhlenḡbe Erɔdi a 'fε 'ε □la yewone mu -lεε mi 'le; 'bheε- Suzani 'pegee le -bheεke' -bebe. 'Woo- le mu 'ε -o -yaa bhɔ Zesu 'pegee 'bhe a -klanlane mu 'ε ba -o 'kɔɔpe- mu 'ε 'le.

Pebhe bɔ mi ma -gɔɔn

(Matie 13.1-9; Maki 4.1-9)

⁴ -Wa mu 'ε 'kpen ta mεε mu 'yaa- zan Zesu ba. 'Bhela- -yile 'ke -zamaa' 'srε do 'klale 'eke- ba -a zi. 'Bheε- 'kee- -gɔɔn 'lεε- 'bhe bɔle- -o ni dɔɔ:

⁵ «-Yrekrpa' do, mεε do -ja pεbhe bɔyre nɔɔ-. -E -yaa pεbhe mu 'ε 'wian zii' bhla 'la ba -yaa' gbabhe 'ε ta, pεbhe mu 'ε 'lɛdo- 'klalaa- zibhe 'ε 'lɛzi-, 'bheε- mεε mu 'taawoa□ 'mu ta, 'bheε- maanne- mu 'mu -bhla.

⁶ Pεbhe mu 'ε 'lɛdo- -klalaa' vle gloglo mu 'ε 'yi. -O bhɔle -gun blaale- 'ke -o gale-, -amasrɔyi -o 'sεnε mu 'ε waa 'solε- 'tɛnle 'trε -dɔɔ ma.

⁷ 'Bheε- pεbhe mu 'ε 'lɛdo- -klalaa' lεrε mu 'yi. 'Bheε- -o 'pegee lεrε mu 'ε 'bhɔlawoa 'eke- zi, 'bhe mu -o -dewoa.

⁸ 'Bheε- 'ezin-, pεbhe mu 'ε 'lɛdo- -klalaa' 'trε ti 'yi. -O bhɔlawoa 'ke -woo -bhaale' 'elrele. -Ayile 'ke -o 'kpen -o bhaa klεle- -kεmε do do.» 'Bheε- Zesu pe 'ezin- dɔɔ: «'Ke 'trɔn -o mεε 'la zan ḡgblo ma 'bhe -jan 'lεε- 'yima!»

Zesu -o -gɔɔn mu bɔ 'zi win 'ε -dela ma εε?

(Matie 13.10-23; Maki 4.10-12)

⁹ 'Bhε blaan, 'ke Zesu a -klanlanε mu 'ε -wa pele- -a ni 'kaa -e 'bhε -gɔɔn 'ε 'yipe -o ni.

¹⁰ Zesu pe -o ni dɔɔ: «'Ka mu -swa -Waanbhaa' a -bhlenɔgbeya gaanyiza mu 'ε dɔle-. 'Duɔ- -o mεε -vin mu 'ε 'mu a pe 'ε kle -gɔɔn mu -la bɔlele; 'kooko- 'ke -woo -yrekpaa -o ta waa sɔ -o yele-, 'bhεε- 'ke -woo 'trɔnkpaa- -o -la, waa sɔ -o -yimale.»

*Zesu -o pεbhε bɔ mi 'ε ma -gɔɔn 'ε 'yipe zii'
(Matie 13.18-23; Maki 4.13-20)*

¹¹ Zesu pe -yaa' -klanlanε mu 'ε ni dɔɔ: «Pεbhε bɔ mi 'ε ma -gɔɔn 'ε 'yi -le -gε: -Waanbhaa' -jan 'ε 'bhε -le 'ke pεbhε mu 'ε 'le.

¹² Mεε 'ke mu -o 'bhii- pεbhε mu 'la 'klalaa zibhε 'ε 'lezi-. 'Ke -o -Waanbhaa' a -jan 'ε □maa, -Setran' nu blaale- 'bhε -jan 'ε gɔle -o 'kpee, 'kooko- waa sɔ -o 'kpale -Waanbhaa' 'yi, 'bhεε- 'bhε -o go -za 'yi.

¹³ Mεε 'ke mu -o 'bhii- pεbhε mu 'la 'klalaa vlε gloglo mu 'ε 'yi. 'Ke -o -Waanbhaa' a -jan 'ε □maa -wa -za kle -o zrukpaale ta. 'Duɔ- waa to 'ke 'yee- -jan 'ε -ya 'sεnε gbaanyrε -srɔɔwo -o 'kpee 'ε 'yi, 'bhεε- -woo kpa a -yi 'waati sa ba. -Amasrɔyi 'ke -o -yrɛnbhlele -saan bhla 'la ba -o ploɔ -o 'kpale- ma -a -yi.

¹⁴ Mεε 'ke mu -o 'bhii- pεbhε mu 'la 'klalaa lεrε mu 'ε 'yi. 'Ke -o -Waanbhaa' -jan 'ε □maa, -wa -dewo' 'ke -o zru ba 'ɔgami mu 'ε 'le, 'bhε 'pegee -naflo maza mu -lrɔ mu 'pegee 'trε ta pe mu -lrɔ mu 'ε 'le. 'Bhε -za mu 'ε 'kɔɔ, -o -yrε ba laa sɔ 'kanle -Waanbhaa' a pe zi 'ε ta.

15 MEE 'ke mu -o 'bhii- pebhe mu 'la 'klalaa 'tre ti -yi. 'Ke -o -Waanbhaa' a -jan 'e □maa, -wa kpa 'elrele -o 'kpee, 'bheE- -o blöole bo -a ma. -Ayile -o 'bhe 'wlata- za -lrele' mu kle.»

*-Lanbha ma -göön
(Maki 4.21-25)*

16 Zesu pe -o ni döo: «'Ke 'ka -lanbha do □bhia 'ka so 'gbongbo do bhulale -a ta taa- 'ka so -a dulale yilape do -la □la ee? 'Nj bhe, 'kaa dun -lanbha dunyre 'e 'bhe □nöo 'fegwle- 'e ma, 'kooko- 'ke mee 'la zan mu -o wlale- 'fe 'e □la -e so 'mu 'lee 'kanle, 'bheE- 'mu so yre ma yele-.

17 'Bhela- -yile, pe 'oo pe 'la magaanle -o, 'bhe ta nu 'pwelE- kpataakpa, 'bheE- -dawli' maza mu 'e 'kpen ta nu 'pwelE- mōkpen' 'yre ma, 'bheE- -woo dö kpataakpa.

18 'Bhela -yile, 'ka 'ka 'tronkpa 'nj 'wojan- mu 'e □la göne- 'la gbEen- bhe, -ka 'ka 'yrekpa 'elrele 'ka 'gbu 'tronkapgbeya 'e ba. -Amasroyi 'ke pe -o mee 'la zan 'köo -o nu -a 'köope- 'e baan' 'kpale-. 'Dun- pe 'kedo- 'kpo 'laa -o mee 'la zan 'köo, -a yri -o pe sanE- 'la ta -a 'köo, -o nu 'bheE- 'kunle- 'a 'köo.»

*-De mu 'gbu -le Zesu neE 'pegee -a neene-
'gwlaan- -zeze mu 'gbu 'e 'le ee?
(Matie 12.46-50; Maki 3.31-35)*

19 Zesu neE 'pegee -a neene- 'gwlaan- mu 'e □nwa -a ba, 'dun- -zamaa' 'sre 'e 'köo, waa -yaa so gele- 'tenle- -a ma.

20 'Bhe 'yi, 'ke mee mu 'e -wa pele- Zesu ni döo: «'E neE 'pegee 'e neene- 'gwlaan- mu 'e -wa zi 'bhii- -o -janwo' 'e ni, 'bheE- -o dulale -o 'paelii.»

21 'Bhε klele 'tε, 'ke Zesu 'a 'pele -o ni 'kaa: «Mεε mu 'la zan mu -o 'trɔnkpa- -Waanbhaa' wojan 'ε □la, 'bhεε- 'ke -wa -yizakε, 'bhε zan mu -le 'η nεε 'pegee 'η nεεε- 'gwlaan- mu 'le.»

*Zesu -ploo -gbεε do makpalaa
(Matie 8.23-27; Maki 4.35-41)*

22 -Yrekpaa' do, Zesu 'pegee -yaa' *-klanlanε mu 'ε -saan -yitakonη do 'yi, 'bhεε- -ε pe -o ni dɔɔ: «-Kɔɔ' -draa 'ε takan', 'bhεε- -kɔɔ' ge -a 'yrε gbε do 'ε ta laale.»

23 -O -yaa -yi 'ε takan' zii' bhla 'la ba 'ke yi 'kpale- Zesu 'yrε ta, 'bhεε- 'kee- yidεle. 'Bhε yrε do 'ε □nɔɔ bhe, 'ke -ploo -gbεε do 'kanle 'sanle -draa 'ε ta. 'Bhεε- 'ke -yi 'pɔɔ 'ε 'klale- 'sanle -o zi -yitakonη 'ε 'yi, 'bhεε- -za 'yɔɔ- -yaa zan 'tεnle- -o ma.

24 'Bhε klele 'tε, 'ke -yaa' -klanlanε mu 'ε -woo mabεenle -a -din, 'bhεε- 'ke -wa pele- -a ni dɔɔ: «'O Zan, 'o Zan, 'woo- zan gale.»

-Ayile, 'ke Zesu bwele-, 'bhεε- 'kee- 'pεenle -ploo 'ε 'pegee -yi 'pɔɔ mu 'ε ta, 'ke -o makpaale, 'bhεε- 'ke -yi 'ε 'yrε ta dɔle- 'sese.

25 'Bhε blaان, 'ke Zesu 'a pele -o ni 'kaa: «-Mεla ma 'ka 'laa 'ka kpa 'mi 'yi εε?» -Gbلاان □klaa -o -yi, 'bhε 'pegee -o 'kpeelenia -o ma. 'Bhεla- -yile, 'ke -woo 'eke- -lrɔkpale dɔɔ: «Mεε -glɔɔn 'ε -dele mεε 'lεε- 'le εε? -Ē sɔ -janwole -ploo 'pegee -yi mu ni, 'Bhεε- 'mu 'a 'weli- ma!»

*Zesu 'zina □gbian mεε do zi
(Matie 8.28-34; Maki 5.1-20)*

26 'Bhε blaان, 'ke Zesu 'pegee -yaa' -klanlanε mu 'ε -o 'kanle -draa 'yrε gbε do 'ε ta -yitakonη 'ε

'yi, Gadara mu a 'klɛɛn 'ɛ 'yi. 'Bhɛ 'klɛɛn 'ɛ 'pegee Galile 'klɛɛn 'ɛ 'lɛklale -yaa 'eke- ta.

²⁷ Zesu zinale -yitakon 'ɛ 'yi, 'bhɛɛ- -e nule 'trɛ ma 'ke 'bhɛ -wa 'ɛ ta mɛɛ do nule- -a 'lɛpale. 'Zina 'yaa- 'bhɛ mɛɛ 'ɛ zi, 'bhɛɛ- 'bhɛ ɲɔɔ ɲmwa gban 'ke -a tafleŋ- baale -o. 'Bhɛɛ- yaa -yaa yi 'fa ɲla, 'fɔ mɛɛ bu mu 'ɛ ta.

²⁸ -E Zesu 'yele-, 'kee- -gbekanle 'egloole, 'kee- baale' 'bhɛ gaan ma, 'bhɛɛ- 'ke -ya pele- 'egloole dɔɔ: «Laanima -Waanbhaa' Gbe Zesu, ɲya zi 'bhii- 'e -mɛla klɛ 'ŋ ni ɛɛ? 'E 'zoole- 'yaa -yrenkpale 'ŋ ta.»

²⁹ -E -sromabwa Zesu ni 'bhɛɛ- gbɛɛn-, -amasɔyi Zesu 'yaa- pe 'zi 'zina 'la 'yaa- -a zi 'bhɛ ni dɔɔ 'bhɛ go -a zi. 'Bhɛ bɔyɛ ɲmwa gban bi -a zi. -O -yaa -a gaan mu 'ɛ 'pegee -a gbɛ mu tabɔ kpɛle- mu 'le. 'Duŋ- 'waati 'oo 'waati, -e -yaa 'bhɛ kpɛle- mu 'ɛ takan, 'bhɛɛ- 'zina mu 'ɛ -wa winblin -bon ta.

³⁰ Zesu 'yee- mɛɛ 'ɛ 'lɔkpaa- dɔɔ: «-Woo' 'ɛ sii 'nale- -a ma ɛɛ?» -E pe 'bhɛ ni dɔɔ: «'Ŋ 'tɔ -le: -Zamaa' 'srɛ.» -Ya ɲpia -a 'gbu ma 'bhɛ 'pegbɛya 'ɛ 'yi bhe, -amasɔyi 'zina 'saa do -le -yaa -a zi.

³¹ 'Bhɛla- -yile, 'zina mu 'ɛ -o -yaa -sromabɔ 'zi Zesu ni 'kaa 'bhɛ 'laa gele -o -le -gluu 'trole- gbɛɛɛ 'ɛ 'yi.

³² ɲSwa 'lɛ -gbɛɛɛ do -yaa pɛbhle zii' -o -din gɔɔɛ- 'ɛ 'wiinj- 'bhɛ 'waati do 'kpo 'ɛ ba. 'Bhɛla- -yile 'ke 'zina mu 'ɛ -o -sromabɔle Zesu ni 'kaa 'bhɛ dɔ -a -la 'ke -o sɔ gele- wlalɛ 'bhɛ ɲswa mu 'ɛ 'yi. 'Bhɛɛ- Zesu -dwa 'bhɛ ɲla -o ni.

³³ 'Bhɛ klele 'tɛ, -o gole- mɛɛ 'ɛ zi, 'ke -o gele- wlalɛ ɲswa mu 'ɛ 'yi. 'Bhɛla- -yile, 'ke 'woo- ɲswa

'ledo- -o 'ploole -o 'gbu ma goon 'e 'wiin-, 'ke -o nule- baale -draa 'e ba, 'bhεε- 'ke -o 'kpen gale-.

³⁴ 'Bhe klele 'te, 'woo- □swa mu 'e gooba mu 'e -o -yrekpale 'bhe ma, 'ke -o blasanle, 'bhεε- 'ke -o gele- 'bhe -jan 'e 'yigoonle -wa 'e 'pegee gba la 'kpa mu 'e ta.

³⁵ -Ayile, 'ke mεε mu 'e 'kpen 'pwεle, 'ke -o nule-za 'la 'bhe □kla 'bhe □noo -glinyε' noo-. -O bhole Zesu -din, 'zina mu -yaa mεε 'la zan zi, 'ke -o 'bhe 'yele. 'Bhe 'yaale- -yaa Zesu gaan ma, 'bhεε- dune- -yaa 'bhe ta, 'bhe 'pegee -a -yε ba 'kpaale- -yaa. 'Bhe ya 'e 'yi, 'ke -gblaan 'klale -o -yi.

³⁶ Mεε 'la zan mu 'woo- -za mu 'e 'kpen kleyre □ya, 'bhe mu -o 'yigoonna -o ni. Zesu 'yee- mεε 'e zi 'zina mu 'e -gbian gone- 'la gbεen- 'bhεε- -e -bheela, 'mu 'bhe 'kpen 'yigoonna -o ni.

³⁷ 'Bhe klele 'te, 'ke 'yee- Zerazeni 'kleen 'e 'yi mu 'e 'kpen -sromabole Zesu ni 'kaa 'bhe 'e go -waa' 'kleen 'e 'yi. -Amasroyi -gblaan 'yoo- -yaa -o -yi. -Ayile 'ke Zesu 'pegee -yaa -klanlanε mu 'e -o 'sanle -yitakon 'e 'yi, 'bhεε- 'ke -o jilale.

³⁸ 'Dun- 'zina mu -yaa mεε 'la zan zi, 'bhe -sromabwa Zesu ni 'kaa -e gele- -o zi. 'Bhεε- 'dun- Zesu 'laa dole 'bhe □la -a ni, 'bhεε- 'bhe pe -a ni doo:

³⁹ «Ge 'e ba -le ma, 'bhεε- -Waanbhaa' -za 'la □kla 'e ni bhe, ge 'bhe 'yigoon 'e ba 'fa □la mu 'e ni.»

'Bhe klele 'te, 'yee- mεε 'e gele, Zesu -za wlan 'la □kla -a ni, 'kee- 'bhe 'kpen 'yigoonle -yaa -wa 'e ta mu 'e ni.

Zailusi 'lunε 'e 'pegee le 'la -yito' ga -yaa 'bhe

ma 'mu 'bheeyε-

(Matie 9.18-26; Maki 5.21-43)

⁴⁰ Zesu 'pegee -yaa -klanlanε mu 'ε -o nule -draa 'yε gbε do 'ε ta, 'ke -zamaa' 'srε do -o -lεpale, -amasrɔyi -o 'kpen 'yaa- -a magben 'zi 'bheε- yε 'ε □nɔɔ.

⁴¹ 'Bhe yε do 'ε □nɔɔ bhe, -o -yaa *Zuufu mu daanfε' 'ε □la -kunlii 'la sii Zailusi 'bhe □nwa 'bhe 'kpo zenle 'yee- Zesu □la, 'ke 'bhe 'sromabole -a ni dɔɔ -e ge 'bhe ba.

⁴² 'Bhe 'laa 'sanle- bhaama: -A -lunε' bhe do 'kpo 'la lεε -yaa lεε vu ta plε, 'bhe 'yaa- zan gale. 'Bhela- -yile, 'ke Zesu dɔle- 'tε 'yee- Zailusi ba -lε ma zi 'ε ta. 'Dun-, -a ge bhla 'ε 'zi 'yee- Zailusi ba -lε ma 'ε □nɔɔ, mεε mu 'ε 'yaa- 'eke- -yrɔn 'zi -a zi.

⁴³ Le do -yaa 'woo- mεε mu 'ε 'plen-, 'bhe lεε vu ta plε 'ke 'bhe a -yito' 'ε 'lε 'laa kan, -ayile -e -yrɔn -bebe □bhla gban. -Ya 'kɔɔpε- mu 'ε 'kpen □naa -a -laanεkpa mu 'ε ni, 'dun- 'mu do 'kpo 'laa klele -a -bhee pε 'le.

⁴⁴ 'Bheε- -e -nwa yretεtε Zesu -zanta' 'ke -ya gbε -nεbhe' do -zwanle' Zesu ta dunε- 'ε ma. 'Bhe klele 'tε, 'ke yaa -yito' 'ε 'lεkanle 'bhe yε do 'kpo ε □nɔɔ bhe.

⁴⁵ -Ayile, 'ke Zesu mεε mu 'ε 'lɔkpaile dɔɔ: «-Dele 'e gbε -yaan 'η ma εε?» -O 'kpen -o -lε ma -dwa 'egloole 'bhe ta. -Ayile 'ke Pieri 'a 'pele Zesu ni dɔɔ: «'N zan, 'e 'yrekpa -zamaa' 'ε ta -gε 'eke- -yrɔn yε □nɔɔ 'e zi.»

⁴⁶ 'Dun- Zesu pe -a ni dɔɔ: «Mεε do -yaan 'η ma, -amasrɔyi fangan- do -pwela 'η 'yi.»

⁴⁷ 'Bhe klele 'tε, 'yee- le 'ε -ya 'yaangole 'bhii-

-wa tapwɛla, 'kee- nule- -a 'kpɔ zɛnɛ Zesu 'lɛɛ. -E -yaa bɛɛn 'zi -gblaɛn 'ɛ 'kɔɔ. 'Bhɛɛ- -ya gbɛ -nɛbhɛ' -yaan Zesu ma -za 'la ma, 'bhɛ 'pegee -e -bheela gɔnɛ- 'la gbɛɛn- blaale- 'kee- 'bhɛ 'kpen 'yigɔɔnɛ mɔkpen' 'yɛ ma.

⁴⁸ 'Bhɛ klɛlɛ 'tɛ, 'ke Zesu 'a 'pele -a ni dɔɔ: «'N 'lunɛ, 'yee 'e 'kpalawoa 'mi 'yi bhe, 'e bheela-. Ge 'e ba -lɛ ma zrukpaɛ' ta.»

*Zesu Zailusi 'lunɛ gbaa 'ɛ 'wlɛnna- gale ba
(Matie 9.23-26; Maki 5.35-43)*

⁴⁹ Zesu 'yaa- 'bhɛ -jan 'ɛ 'wo zii' bhla 'la ba, 'ke mɛɛ do dale- Zuufu mu daanfɛ' 'ɛ -kunlii 'ɛ ba -lɛ ma, 'bhɛɛ- 'ke 'bhɛ 'a pele- 'yee- -kunlii 'ɛ ni dɔɔ: «'E 'nɛ 'ɛ ɔkla siele-, 'yaa -kɔɔ' Zan 'trɛbhɔlɛ.»

⁵⁰ 'Duɲ- Zesu 'trɔn bɔle 'bhɛ wojan 'ɛ 'yi, 'ke -ya pele- Zailusi ni dɔɔ: «'Yaa -gblaɛnɛ', 'ke 'yee ɔkpa drɔɲ 'mi 'yi 'e 'nɛ nu -bheele'.»

⁵¹ -O bhɔle 'yee- Zailusi ba -lɛ ma, 'ke Zesu 'a pele- dɔɔ mɛɛ 'kɛdo- 'kpɔ 'laa wlalɛ -a zi 'fɛ 'ɛ ɔla, 'ke yaa 'e go 'yee- Zesu 'gbu 'pegee Pieri, 'bhɛɛ Zaan 'pegee Zaki, 'bhɛɛ- -nɛ 'ɛ 'yapɛ- mu 'ɛ ba.

⁵² 'Bhɛ 'waati 'ɛ ba, mɛɛ mu 'ɛ 'kpen 'yaa- -yɛn ma wisi' zii' -nɛ 'ɛ ta. 'Bhɛ klɛlɛ 'tɛ, 'ke Zesu 'a 'pele -o ni dɔɔ: «'Ka 'laa wisilɛ, -nɛ 'ɛ yaa gale, -yoo yidɛ 'zi.»

⁵³ -Ayile, 'ke -o 'sɔnsile Zesu ma, -amasɔyi -o 'kpen 'yaa- -a 'yaango- 'bhii- 'yee- -gblanɛ 'ɛ -gaa.

⁵⁴ 'Bhɛ klɛlɛ 'tɛ, 'ke Zesu 'kunle -nɛ 'ɛ gbɛ ma, 'bhɛɛ- 'kee- -gbekanle 'egloole dɔɔ: «-Gblanɛ, 'e 'wlɛn-!»

⁵⁵ 'Bhε yre do 'ε □nɔɔ bhe, 'ke -a nii- 'ε bɔle- -a -yi, 'bhεε- 'ke -ya -wlenle'. -Ayile 'ke Zesu 'a 'pele dɔɔ -o pele na 'yee- -gblanε 'ε ni.

⁵⁶ -A dε 'pegee -a nεε mu -liibhaala -o ma 'kee- kan -a -dan' ta. 'Bhεε- Zesu -o -lεmazwan 'kaa -za 'la 'bhe □kla -o lunε' 'ε ni waa 'bhe 'yigɔonle mεε 'kedo- 'kpɔ ni.

9

Zesu -o -yaa' -klanlanε vu ta plε 'ε 'winbɔ- 'zi (Matie 10.5-15; Maki 6.7-13)

¹ Zesu -yaa' -klanlanε vu ta plε 'ε 'siila-, 'bhεε- -e 'zina -gbin 'senj 'pegee gadε mu -bhee 'senj □naa -o ni.

² 'Bhε blaana, 'ke -yoo winbɔle 'kaa -o ge -Waanbhaa' a -bhlenjgbeya ma jan -nrare' 'ε wo 'bhe 'pegee -o ge gadε mu -bhee'.

³ 'Bhεε- -e pe -o ni dɔɔ: «'Ka -o ge 'zi 'taa 'la ta bhe, 'ka 'laa pε 'kedo- 'kpɔ 'silε-: 'ka 'taawo 'beni oo, gbɛn ta ge 'pepe oo, pele oo, -gɔli' oo, 'bhεε- 'ka 'laa dunε- plε 'silε-.

⁴ 'Ke 'ka -ja 'fε 'oo 'fε 'la □nɔɔ, 'ke -o 'ka 'cie □sia 'elrele 'bhe □nɔɔ, -ka bo 'bhe 'fε 'ε □la 'fɔke 'bhe ge 'tenle- 'ka ge yi 'ε ma.

⁵ 'Dun- 'ke 'ka -ja -wa 'oo -wa 'la ta, 'bhεε- 'ke waa 'kaa- 'cie 'silε- 'elrele 'bhe □nɔɔ, -ka go 'bhe -wa 'ε ta. 'Bhεε- 'ka go bhla 'ε zi -kaa □nɔɔ bwegblen- 'ε 'wlen 'ka gaan mu 'ε 'le: 'bhe bwegblen- 'wlenle- 'ε nu klεle -waa yiɛnya 'ε ma -tɔɔmasie 'le.»

⁶ 'Bhε klεle 'tε, Zesu a -klanlanε mu 'ε -o -ja -wa mu 'ε 'kpen ta. -O -yaa -Jan 'Nrare- 'ε 'wo zii', 'bhe

'pegee 'ke -o gade mu -bebe bhee -o 'kanyre- mu 'ε 'kpen □noo.

*-Bhlegbe Erōdi blina- yiendoza
(Matie 14.1-12; Maki 6.14-29)*

⁷ MEE Wiinfe' Mi Zaan dεle blaana, 'ke Galile 'kleen 'ε ta -bhlegbe Erōdi Zesu kleza mu 'ε 'kpen 'male, 'bhεε- 'ke -a zrubatedole. -Amasroyi mee 'ke mu -yaa 'pe 'zi doo: «MEE Wiinfe' Mi Zaan -bwela gale ba.»

⁸ MEE 'ke mu -yaa 'pe 'zi doo: «*Eli -le nu gbe dreewoa- 'ezin-» 'Bhεε- mee -bhεeke' mu -yaa pe 'zi doo: «-Waanbhaa' -lela' janwo mu gwe gwe 'ε do -le -bwela gale ba.»

⁹ 'Yee- Erōdi 'gbu pe doo: «'An □pia mee mu ni 'kaa -o Zaan ηgblo 'kan, 'bhεε- -o 'bhe □kla. 'N 'yoo- mee 'ε -de 'gbu -la kleza mu -lrele' ma 'zi -gee' εε?» -Ayile -e -yaa zi 'bhii- -e Zesu 'ye.

*Zesu pele □naa mee 'waa 'soo ni (5.000)
(Matie 14.13-21; Maki 6.32-44; Zaan 6.1-14)*

¹⁰ Zesu -yaa' -klanlane vu ta ple 'la 'winbwa-, 'mu dale 'taa 'ε ta, 'ke -woo kleza mu 'ε 'kpen 'yigoonle 'a ni. 'Bhe klele 'te, 'ke Zesu gele- -o -le mee mu 'ε 'yre -gōma' Betisaida -wa 'ε ba -yre ta.

¹¹ 'Duη- -zamaa' mu 'ε -woo geza 'ε Betisaida 'bhe 'male-, 'kee- -o gele -o zi 'bhe □noo. -Ayile 'ke Zesu -o 'kunle 'elrele. 'Bhεε- 'kee- -Waanbhaa' a -bhlegbeyi ma -jan 'ε 'wole -o ni, 'bhe 'pegee ga -yaa mee 'la zan mu ma -e 'mu 'kpen 'bheela.

¹² Yromazi bhole -saan bhla 'la ba, 'ke -yaa' -klanlane vu ta ple 'ε -woo mabεenle 'a -din, 'bhεε- 'ke -wa pele- -a ni doo: «-Koo' -o -bon dreyi' -ge bhe, -a pe mee mu 'ε ni doo -o ge -o yilayre

mu 'pegee -o le pele mu -glin -koo' -din -wa mu 'ε 'pegee gba la 'kpa'a mu 'ε ta.»

¹³ 'Bhe klele 'te, 'ke Zesu 'a 'pele -o ni doo: «'Ka mu 'gbu pele na -o ni!» -Ayile 'ke -wa pele -a ni doo: «Pe 'kedo- 'kpo 'laa -o 'koo 'ke yaa 'e go 'bluu 'yri 'soo 'pegee kaa ple ba. 'Foke 'o -ja mee mu 'lee- 'kpen 'lebo- pe -lale'.»

¹⁴ Wlan 'ε ni, 'gwlaan- 'waa 'soo -le -yaa -o zi 'bhe 'waati 'ε ba. 'Bhe klele 'te, 'ke Zesu 'a 'pele -yaa' -klanlanε mu 'ε ni doo: «-Ka -o yala- mee mia ple bhe vu -le ma -le ma.»

¹⁵ -Ayile, Zesu 'a 'pia -o ni 'kaa -o mee mu 'ε 'yala- yaa- gbeya 'la 'yi, -yaa' -klanlanε mu 'ε 'mu 'bheε- 'kla.

¹⁶ 'Bhe bla'an, 'ke Zesu 'bluu 'yri 'soo 'ε 'pegee kaa ple 'ε 'sile, 'ke -ya -yrekpale laanima, 'bheε- 'kee- -Waanbhaa' 'pubole 'mu ma. 'Bhe bla'an, 'kee- 'bluu mu 'ε takanle kplokplo, 'bheε- 'ke -ya pele- -yaa' -klanlanε mu 'ε ni doo -woo -yicien' -zamaa' 'ε ma.

¹⁷ 'Mokpen' pebhla-, 'bheε- mokpen' kpedwa-, 'bheε- pele 'ε 'ke 'bwa. -O le pele -vin 'la 'bwa, 'bhe ciε -ne vu ta ple -paa.

*Pieri pe 'kaa Zesu -o 'ke Mee -Bhee Mi -Kpoo
Krisi 'le*

(Matie 16.13-19; Maki 8.27-29)

¹⁸ -Yrekpaa' do, Zesu do -kplen -ja -a 'seriwole yre do 'noo, 'bheε- -yaa' -klanlanε mu 'ε -ja 'tenle- -a ma 'bhe yre 'ε 'noo ye. 'Bheε- -yoo -lrokpaa doo: «Mee mu 'ε 'kpee ma, 'mi -o mee -gloon 'ε -dela -le ee?»

¹⁹ 'Bhe klele 'te, 'ke -wa pele- doo: «Mee 'ke mu pe doo 'yoo- 'ke Mee Wiinjε' Mi Zaan 'le, -a 'ke

mu pe dɔɔ 'yoo- 'ke *Eli 'le. -A -lɛdɔ' pe 'ezin- dɔɔ -Waanbhaa' *-lɛla' janwo mu gwe gwe 'ɛ do -le -bwela gale ba, 'bhɛɛ- 'bhɛ -le 'bhi 'le.»

²⁰ -Ayile, 'ke Zesu 'woo- 'gbu 'lɔkpale 'kaadɔɔ-: «'Ka mu 'kpee ma -dele 'mi 'gbu 'le ɛɛ?» Pieri pe dɔɔ: «'Bhi -le *Krisi 'le, -Waanbhaa' Mɛɛ -Bhee Mi -Kpɔsɔɔ 'gbu 'la □kpa'a 'bhɛ -le 'bhi 'le.»

Zesu -o -a dɛza 'ɛ 'pegee -a □bweza gale ba 'ɛ 'lɛɛjanwo 'zi

(Matie 16.20-28; Maki 8.27-31)

²¹ 'Bhɛ ya 'ɛ 'yi, Zesu -o -lɛmazwan dɔɔ waa 'bhɛ za 'ɛ 'pele- mɛɛ 'kɛdɔ- 'kpɔ ni.

²² Zesu pe -yaa' -klanlanɛ mu 'ɛ ni 'ezin- dɔɔ: «-A -lɛdulale -o dɔɔ Bhaaplɛŋ Gbe 'ɛ nu -yɛn -bebe bhlele mɛɛ mu 'kɔɔ: Zuufu mu a 'gwlaan- gbla'an mu 'ɛ 'pegee *'sraka 'lɛna mu -kunlii mu 'ɛ, 'bhɛɛ- *'Tonɔ daan mu 'ɛ -o nu -o -bangolɛ -a -yi. 'Bhɛɛ- -o nu a pelɛ 'kaa -wa dɛ. 'Duŋ- -e nu bwele gale ba -a dɛle bla'an -yɛkpa'a' yaga mi ma.»

Klele Zesu zi mi 'le 'bhɛ ma □trɔn -o -mɛla -le ɛɛ?

(Matie 16.24-28; Maki 8.34-9.1)

²³ 'Bhɛ bla'an, 'ke -ya pele- 'ezin- dɔɔ: «'Kɛ mɛɛ 'la zan 'a □pia 'kaa -yoo zan 'ŋ zi, 'bhɛ zan 'ɛ 'niigo- -a 'gbu 'yi, 'bhɛɛ- -e dɔ -yɛnbhlele -la yi 'oo yi, 'ali- 'ke 'bhɛ ge 'tɛnlɛ- -a gale ma; 'bhɛɛ- 'bhɛ zan nu dɔle 'ŋ zi 'tɛ.

²⁴ -Amasɔyi 'ke mɛɛ 'la zan -a zi 'bhii- -ya 'gbu a 'trɛ ta -si 'ɛ go -za -yi, 'bhɛ zan nu bloolɛ 'bhɛ 'si 'ɛ 'yi. 'Duŋ- 'ke mɛɛ 'la zan 'e zru -gwa -a 'gbu 'si 'ɛ ni 'mi -zayi', 'bhɛ zan nu golɛ -za 'yi.

25 'Ke bhaaplenj do 'tre ta pe mu 'e 'kpen 'srɔɔwoa-, 'bhɛɛ- 'ke yaa bole -yre ma -si 'e 'srɔɔwole, 'bhɛɛ- 'ke -a -leyaan -jranama 'te 'e 'yi; 'bhe 'tron- -a ma -mela -le ɛɛ?

26 'Ke mɛɛ 'la zan -yralakpaa 'mi 'pegee 'mi 'wojan- mu 'e 'lɛɛ, Bhaaplenj Gbe 'e nu -yralakpale 'bhe zan 'e 'lɛɛ, 'kee- ɲnwa yi 'la 'le -yaa' 'tɔbholeya 'e 'yi 'yee- 'pegee -a De -Waanbhaa' 'bhɛɛ- -mlɛkɛ' 'wenj mu 'e 'le.

27 'Mi pe 'ka ni 'η 'sɔwɛɛ- 'e ma dɔɔ: Mɛɛ 'la zan mu 'kpen -o -ge -zɔn, -a 'ke mu gale plɛn-, -o -yre nu 'kpale- -Waanbhaa' a -bhlenjgbeya yi 'e ma.»

*Zesu 'a dɔgbeya 'e mabɔɔla
(Matie 17.1-8; Maki 9.2-8)*

28 -Gbɛɛyi' do 'kanle blaan, 'ke 'yee- Zesu Pieri 'pegee Zaan 'bhɛɛ- Zaki 'siile, 'ke -o gele 'sanle- vɛ gɔɔn do wiinj-. -O -ja -o 'seriwolɛ 'bhe ɲnɔɔ ye.

29 Zesu 'yaa- 'seriwo zii' bhla 'la ba 'ke -a dɔgbeya 'e niinale, 'bhɛɛ- 'ke -a ta dunɛ- 'e klele- 'epu 'penpenle.

30 'Bhe yre do 'e ɲnɔɔ bhe, 'ke mɛɛ plɛ 'pwɛle -a ba, 'bhɛɛ- 'kee- -balo klele 'sanle 'mu 'le: *Moizi 'pegee *Eli -le -yaa 'bhe mɛɛ plɛ 'e 'le.

31 -O mɛɛ plɛ -pwɛla -Waanbhaa' a -lreleya 'e 'yi, Zesu nu gelawolɛ Zeruzalemu 'taa 'la ta bhe, 'bhɛɛ- -e -yaa nu -Waanbhaa' zru maza 'la klele, -o 'bhe -za mu 'e 'kpen ta -balo ɲkla.

32 'Bhe 'waati 'e ba, Pieri 'pegee a mado mi plɛ 'e, -yaa yide 'zi. 'Bhe- 'duj-, -o -bwele', 'ke -o Zesu 'lreleya -yrayra 'e 'bhile- 'pegee mɛɛ plɛ 'e 'yele- -a -din.

33 'Woo- mɛɛ plɛ 'ɛ 'yaa- go 'zi Zesu -din bhla 'la ba, Pierei pe Zesu ni dɔɔ: «'O Zan, 'o klɛlawoa -gɛ 'waati 'ɛ 'lɛɛ- ba 'bhɛ ɲkla 'elrele, -ayile 'woozan 'kpaanɛ yaga dɔlɛ: 'Bhi a pɛ do, Moizi a pɛ do 'bhɛɛ- Eli a pɛ do.» 'Yee- Pierei -yaa -jan 'la 'bhɛ 'wo zii', -a 'gbu 'laa -yaa 'bhɛ 'yaango- 'zi.

34 -E -yaa 'bhɛ -jan 'ɛ 'wo zii' bhla 'la ba, 'ke laflɛ' -gblɛn do nule-, 'bhɛɛ- 'ke 'bhɛ lii 'ɛ 'kpale -o ta. -Ayile 'ke -gblaɛn -gbɛnɛ do 'klale -o -yi.

35 'Bhɛɛ- 'ke -weli do dale- 'yee- laflɛ' -gblɛn 'ɛ 'yi dɔɔ: «'Mi 'ɲ Gbe 'la makwan- 'yele- -gɛ, -ka 'ka 'trɔnkpa 'a ni 'elrele!»

36 'Bhɛ -weli' 'ɛ 'male- blaɛn, -o Zesu do -kplɛnɛ' -la ɲya. 'Dun- 'woo- Zesu a -klanlanɛ mu 'ɛ waa 'bhɛ -za 'ɛ sanɛ- 'wolɛ- mɛɛ 'kɛdo- 'kpɔ ni 'bhɛ 'waati 'ɛ ba.

Zesu -nɛ do -bheela

(Matie 17.14-18; Maki 9.14-27)

37 'Bhɛ ta tooklin- yi 'ɛ 'le, 'ke Zesu gole- goɔn 'ɛ 'wiinj-, 'bhɛɛ- 'kee- nule- -a kpɛ -la. 'Ezin- 'ke -zamaa' do nule -a -lɛpalɛ.

38 'Bhɛ 'yi 'tɛ, 'ke mɛɛ do -gbekanle 'sanle -zamaa' 'ɛ 'plen- dɔɔ: «'N Zan, 'yɛkpa 'ɲ gbe -nɛbhɛ' do 'kpɔ 'ɛ ta -gɛ!

39 'Zina 'la -ya zi, 'kee ɲpwa -a ta 'waati 'la ba, -e -gbekan' 'egloole, 'bhɛɛ- -e bɛɛn -kpakpa 'egloole, 'bhɛɛ- -ya -liile' 'plii 'ɛ pwe -a -lɛ ma. -E -yɛn 'ɛ 'kpen -gloɔn kpa a ta, 'bhɛɛ- yaa go -a ta ven-.

40 -Ayile, 'ɲ ɲnwa 'tɛnɛ- 'yaa- -klanlanɛ mu 'ɛ ma, 'bhɛɛ- 'ɲ -sromabwa -o ni dɔɔ -o 'yee- 'zina 'ɛ -gbin -a zi 'bhɛɛ- waa 'solɛ- 'bhɛ klɛle-.»

41 'Bhɛ klɛle 'tɛ, 'ke Zesu 'lale -yaa' -klanlanɛ mu 'ɛ ta dɔɔ: «Mɛɛ 'kpee 'yɔɔ- mu, 'bhɛɛ- 'ka 'laa 'ka

kpa 'ŋ 'yi! -A -vinbwa 'waati 'wɛɛ- 'ke 'ŋ bo 'ka 'kwe 'sile- ma ɛɛ? Nu 'e gbe 'ɛ 'le 'ŋ ni -gɛ.»

⁴² -O -yaa zan -nɛ 'ɛ 'le Zesu ni 'waati 'la ba, 'ke 'zina 'ɛ 'pɔle -a ta, 'ke -ya blinle- 'trɛ ma, 'bhɛɛ- 'kee- bɛɛnle- -kpakpa. 'Bhɛ 'yi bhe 'tɛ, 'ke Zesu 'pɛɛnle 'yee- 'zina 'ɛ ta 'egloole, 'bhɛɛ- 'ke -nɛ 'ɛ 'bheele. 'Bhɛ blaani 'ke Zesu 'a 'nale -a dɛ ni.

⁴³ 'Bhɛ klegbeyaa 'ɛ gbɛɛn- bhe, -Waanbhaa' a -glooya' 'ɛ -e mɔkɛn' 'kpeelɛnia.

*Zesu -o -a dɛza 'ɛ 'wo gbɛ drɛɛwo 'zi
(Matie 17.22-23; Maki 9.30-32)*

Zesu kleza mu 'ɛ □yaa mɔkɛn' 'kpeelɛni zii', -ayile -e pe -yaa' -klanlanɛ mu 'ɛ ni dɔɔ:

⁴⁴ «'Ŋ 'yoo- zan -jan 'la 'wolɛ- 'ka ni -gɛ bhe, -kaa 'kpa 'elrele 'ka 'kpee: -Woo zan -dawli' 'kpalɛ- Bhaaplɛŋ Gbe 'ɛ gbɛ ta, 'bhɛɛ- -wa -lɛna' mɛɛ mu ni.»

⁴⁵ 'Dun- waa 'bhe -jan 'ɛ 'yimale, -amasɔyi -gblo -yaa -o yikan' 'yrɛ ta, 'bhɛɛ- waa -yaa sɔ -a -yimale kplankplan. 'Bhɛɛ- waa 'sɔle- Zesu 'lɔkpale -a -yi 'ɛ ma, -amasɔyi -o -yaa -gblaan 'zi 'bhe 'lɛɛ.

*-De 'gbu -le 'egblaane Zesu a -klanlanɛ mu 'ɛ
'kɛn ba ɛɛ?*

(Matie 18.1-5; Maki 9.33-37)

⁴⁶ Zesu a -klanlanɛ mu 'ɛ -o zaabole -saan -za do ta dɔɔ -o -de 'gbu -la gbalaan -yiya' -o 'kɛn ba.

⁴⁷ Zesu 'a 'yaangole 'bhii- -o -yaa zaabo 'zi 'bhɛɛ- -za 'ɛ ta, 'kee -nɛ 'fiɛntrɔnnɛ do 'kunle 'bhe gbɛ ma, 'kee- 'bhe dulale -a -din.

⁴⁸ 'Bhɛɛ- -e pe -o ni dɔɔ: «'Ke mɛɛ 'la zan -nɛ 'lɛɛ- -za □kwan 'elrele 'mi -zayi', 'bhe zan 'ɛ 'bhe

'mi -la -za -kwan 'elrele bhe. 'Bhɛɛ- 'ke mɛɛ 'la zan 'mi -za -kwan 'elrele, 'bhɛ zan 'ɛ 'bhɛ 'ŋ 'winbo- mi 'ɛ 'bhɛɛ- -za -kwan 'elrele 'ezin- bhe. -Ayile 'ke mɛɛ 'la zan 'bhɛ 'gbu mavɛɛla 'ka ba 'bhɛ zan 'ɛ 'bhɛla- gbilaan 'yiya- 'ka 'kpen ni.»

Mɛɛ 'la zan laa -o -kɔɔ' 'sɔɔnnii 'le, 'bhɛ -o 'ke -kɔɔ' 'yienii 'le

(Maki 9.38-40)

⁴⁹ 'Bhɛ ya 'ɛ 'yi bhe, 'ke Zaan 'a pele Zesu ni dɔɔ: «'O Daan mi, 'o mɛɛ do -ya 'ke -yoo 'zina mu -gbin 'zi mɛɛ mu zi 'e 'tɔ 'ɛ 'yi. 'O mɔɔ pe -a ni 'kaa -e 'ploo- 'bhɛ ma, -amasrɔyi -yaa -o 'ke 'yaa- -kɔɔlanɛ 'ɛ do 'le.»

⁵⁰ 'Bhɛ klɛle 'tɛ, 'ke Zesu 'a 'pele -a ni dɔɔ: «'Ka 'laa 'bhɛ 'saawolɛ 'bhɛ zan 'ɛ 'kɔɔ, -amasrɔyi, mɛɛ la zan laa -o 'ka 'sɔɔnnii 'le, 'bhɛ zan -o 'ka 'yienii -la -le.»

ZESU -O GE 'ZI ZERUZALEMU

Samari 'kleen 'ɛ 'yi -wa do ta mu -o -bangwa Zesu 'yi

⁵¹ Zesu a lafle' 'yi ge bhla 'la □bhwa -wa -din, 'ke -ya pele- dɔɔ -e gele- -cian Zeruzalemu.

⁵² 'Bhɛ ya 'ɛ 'yi, -e mɛɛ 'ke mu winbwa- -a -lɛɛ magaan zayi'. 'Bhɛ zan mu 'ɛ -o -ja, 'bhɛɛ- -o □bhwa Samari 'kleen 'ɛ 'yi -wa do ta.

⁵³ 'Duŋ- 'bhɛ -wa 'ɛ ta mu 'ɛ waa -o gbɛdɔle Zesu □la, -amasrɔyi -e -yaa ge 'zi Zeruzalemu.

⁵⁴ 'Bhɛ klɛle 'tɛ, -yaa' -kɔɔlanɛ mu 'ɛ, Zaki 'pegee Zaan 'bhɛ 'yele- 'ke -woo zrupliile, 'bhɛɛ- 'ke -wa pele- Zesu ni dɔɔ: «Mɛɛzan, 'ya zi 'bhii 'wa 'pe lafle' 'yi 'tɛ 'ɛ ni 'kaa -e zina- -o ta, 'bhɛɛ- -yoo 'kpen kpacie ɛɛ?»

55 'Bhε 'yi 'tε, 'ke Zesu 'lale -o ta 'kaa -o wojan 'ε -yoo 'eyoolε.

56 'Bhε blaان, 'ke -o gele- -wa 'bhεεke do ta.

-O kle Zesu Krisi a -klanlanε 'le 'nale- -a ma εε?

(Matie 8.18-22)

57 -O -yaa Zeruzalemu 'taa 'ε ta bhla 'la ba, 'ke mεε do 'a 'pele Zesu ni dɔɔ: «'Kee -ja yrε 'oo yrε 'la □nɔɔ, 'η nu gele 'e zi 'bhεε- □nɔɔ.»

58 'Bhε klele 'tε, 'ke Zesu 'a 'pele 'a ni dɔɔ: «-Gbεngbeni mu yi -gluu mu -o, 'bhεε- laanima maanne- mu yi 'fε mu -o, 'duη- yilayrε 'kedo- 'kpo 'laa -o Bhaaplεη Gbe 'ε 'kɔɔ 'bhεε- -ya -yitrε' 'bhε □nɔɔ.»

59 'Bhε □nɔɔ bhe, Zesu pe mεε -bhεεke' do ni dɔɔ: «Nu dɔ 'η zi!» 'Bhε zan 'ε pe -a ni dɔɔ: «Mεεzan, -a 'to 'ke 'η □yaan 'η dε binlele 'waati 'la ba 'bhεε- 'η nu dɔle 'e zi.»

60 'Bhε klele 'tε, 'ke Zesu 'a 'pele 'bhε zan 'ε ni dɔɔ: «Mεε gbaa mu a gbaa mu 'ε 'to -o 'kɔɔ, 'bhεε- -woo bin. 'Bhi 'duη-, ge *-Waanbhaa' a -bhleηgbeya ma 'ε -Jan 'Nrale- 'ε 'wo mεε mu ni.»

61 'Bhε blaان, 'ke mεε do 'a 'pele Zesu ni dɔɔ: «Mεεzan, 'η 'yoo- -a zi 'bhii- 'η dɔ 'e zi, 'duη- -a 'to 'ke 'η ge 'η 'srawo 'an 'fa □la mu 'ε ma 'elwale 'pe.»

62 -Ayile 'ke Zesu 'a 'pele -a ni dɔɔ: «'Ke mεε 'la zan 'e gbε □kpa a dri mu a yewo -kpoo 'yri 'ε ma, 'bhεε- 'ke -ya 'yrεkpa- -a -zanta', 'bhε zan 'ε yaa mεε maza -yanwo' -Waanbhaa' a -bhleηgbeya zi 'ε ta.»

10

*Zesu -o -klanlanε mia yaga bhε vu 'winbɔ- 'zi
(Matie 10.5-14)*

¹ 'Bhε -za mu 'ε blaan, Mεεzan Zesu -klanlanε mia yaga bhε vu makwan-, 'bhεε- -yoo winbwa-a -lεε. 'Yee- 'gbu 'yaa- nu 'kanle- -wa mu 'la 'kpen 'pegee yre mu 'la 'kpen □nɔɔ -e pe -o ni 'kaa -o 'kan -sɔ -a -lεε 'mu 'kpen □nɔɔ.

² -E pe -o ni dɔɔ: «-Mlɔ gba 'ε -yoo 'egbenεle, 'bhεε- -e -tranna gban, 'duŋ- -a 'kan mu laa -o 'ebebele. -Ayile -ka -sromabɔ gbazan 'ε ni dɔɔ 'bhε -mlɔ 'ε 'kan mu 'ε baankpa' -o ba, 'bhεε- -wa kan, 'bhε 'pegee -wa zredɔ.

³ -Ka ge, 'ŋ 'yoo- 'ka 'winbɔ- 'zi mεε mu 'ε ba, 'bhεε- 'ka -o 'bhii- -bhlaa gwlen bhlonε- mu kle sropε mu plen- gɔnε- 'la gbεen-.

⁴ 'Ka ge bhla 'ε zi, 'ka 'laa -goli' bɔle 'ka 'wiin-, 'bhεε- 'ka 'laa 'taa ta ge 'pepe 'silε-, 'bhε 'pegee 'ka 'laa -sawla 'wlalε- 'ka gaan ma. 'Ka 'laa dulalε zi 'lii, 'bhεε- 'ka mεε 'pubɔ-.

⁵ 'Ke 'ka □wlaa 'fε 'oo 'fε 'la □la, -kaa pe 'bhε □la mu 'ε ni dɔɔ: <Bhaa -Waanbhaa' 'ka bɔ 'edɔɔle!>

⁶ 'Ke yilabla sɔ 'bhε 'fε 'ε □la mi 'ε do ni, 'bhε zan 'ε nu 'kaa- 'duma 'ε 'srɔɔwole. 'Duŋ- 'ke yilabla 'laa sɔ 'bhε 'fε 'ε □la mu 'ε ni, 'ka 'laa 'bhε □la mu 'ε 'dumawole.

⁷ 'Ke 'ka □wlaa 'fε □lwa 'la □la, -ka bo 'bhεε- □la, 'ke -o 'ka -gbaa pele 'pegee -yi 'la ba, -kaa bhle 'bhε 'pegee -kaa mi. -Amasrɔyi, yewonε 'ε 'sra- -o 'kεla 'le -o 'bhεε- na -a ni. 'Ka 'laa bole 'kaanle- ma 'fε mu □la do do

⁸ 'Ke 'ka -ja -wa 'oo -wa 'la ta, 'bhεε- 'ke -o 'ka 'cieya- □kla 'elrele 'bhε □nɔɔ, 'bhε 'pegee 'ke -o pε 'oo pε 'la □naa 'ka ni, -ka 'bhε 'bhle.

⁹ -Ka 'bhε -wa 'ε ta gadε mu 'ε 'bhee-, 'bhεε- -kaa pe -o ni dɔɔ: <-Waanbhaa' a -bhleɲgbeya yi 'ε □bhwa 'ka -din.>

¹⁰ 'Duɲ- 'ke 'ka -ja -wa 'la ta, 'bhεε- 'ke 'bhε □nɔɔ mu 'ε waa 'ka 'cieya- klεε, -ka go 'bhε -wa 'ε ta.

¹¹ 'Ka go bhla zi 'bhε -wa 'ε ta, -kaa pe dɔɔ: <'O 'kaa- -wa 'kpee bwegblen- 'ε 'wlen zii' 'ka 'gbu 'kaama- 'o gaan mu 'ε 'le. 'Duɲ- -kaa 'yaango-dɔɔ 'bhii- -Waanbhaa' a -bhleɲgbeya yi 'ε □bhwa 'ka -din.>

¹² -Ayile 'mi pe 'ka ni 'η 'sɔwεε- ma dɔɔ -Waanbhaa' a 'kitikan yi -gbεε 'ε 'le, waa nu 'solε- 'yee- -wa 'ε ta mu 'ε -o ta -yren 'ε 'kpale Sodɔmu a pε ta -yren 'ε 'bhε ma.»

-Wa 'ke ta mu laa dɔle -a -la 'ke -woo kpa Zesu 'yi

(Matie 11.20-24)

¹³ Zesu pe -o ni 'ezin- dɔɔ: «'Ka ta -yren! 'Ka mu Korazen mu! 'Ka ta -yren! 'Ka mu Betisaida mu! 'Nj 'sole- maza mu 'la □kla 'ka ba, 'kee- 'kpa bi 'η 'bhε ykε- 'sole- maza mu klε Tiri 'pegee Sidɔn -wa mu 'ε ta, -zɔn 'laa 'bhε 'le 'ke -zadɔwεε □bwa gban -o ma -waa' -za 'yɔɔ- mu 'ε -zayi', 'bhεε- 'ke -o -ploola gban 'bhε mu klεle ma. -O -yaa nu 'bhε zronle -bɔɔ kplε 'pegee -yie 'klalele -o ta.

¹⁴ 'Bhela- -yile, -Waanbhaa' a 'kitikan yi -gbεε 'ε 'le, Tiri -wa 'ε 'pegee Sidɔn -wa 'ε ta mu 'ε -o ta -yren 'ε yaa nu -lale' 'bhii- 'ka mu a pε 'ε gbεen-.

15 'Bhεε- 'ka mu Kapεnɔmu -wa 'ε ta mu, 'ka 'kpee ma 'ka nu -wlenlε', 'bhεε- 'ka ten lafle' ma εε? -Waanbhaa' nu 'ka mazinalε, 'bhεε- -e ge 'ka 'le -jranama 'tε 'ε 'yi.»

16 'Bhε blaان, 'ke Zesu 'a 'pele -yaa' -klanlanε mu 'ε ni dɔɔ: «'Ke mεε 'la zan 'e 'trɔnkpa- 'ka 'wojan- -la, 'bhε zan -o 'bhε 'trɔnkpa zii' 'mi -la wojan 'ε 'la bhe 'ezin-. 'Ke mεε 'la zan 'bhε -bangwa 'ka 'yi, 'bhε zan 'bhε -bangwa 'mi -la -yi bhe. 'Bhεε- 'ke mεε 'la zan 'bhε -bangwa 'mi 'yi, 'bhε zan 'ε 'bhε -bangwa mεε 'la zan 'mi 'winbwa- 'bhεε- 'yi 'ezin-.»

-Klanlanε mia yaga bhε vu 'ε -o dale blaان -waa' 'taa 'ε ta

17 Zesu a -klanlanε mia yaga bhε vu 'ε -o -ja, 'bhεε- -o □nwa. -O zrukpa- gbe -yɔɔ' 'ε 'kɔɔ 'ke -wa pele- Zesu ni dɔɔ: «'O Daan mi, -glɔɔya' 'la -yoo 'e 'tɔ 'ε 'yi 'bhε -zayi', 'o 'kpaale- -o 'zina mu 'ε 'wiin-; 'bhεε- 'ke 'wa □pia -o ni -o 'kεla 'bhε klε -o 'bhεε- klε.»

18 'Bhε klεle 'tε, 'ke Zesu 'a 'pele -a ni dɔɔ: «'N 'yε 'yaa- -Setran' baale ma 'kee- da lafle' 'yi blaale- 'bhii- la -yrebɔgbeya 'ε gbεεn-.

19 -Ka 'ka 'trɔnkpa doo: 'η 'bhε 'seη □naa 'ka ni 'ke 'ka sɔ 'taawole mlε mu 'pegee -zaanweele mu ta, 'bhεε- 'ke 'ka sɔ 'kpaale -kɔɔ' 'sɔɔnnii 'ε yaa -glɔɔya' 'ε 'wiin-. Pε 'kedo- 'kpɔ 'laa nu 'sɔle- -za 'yɔɔ- do 'kpɔ klεle- 'ka ni.

20 'Duη-, 'ka 'laa 'ka zrukpaale 'ka 'kpaale- 'la -yoo 'zina mu wiin- 'bhε -zayi'. 'Duη- 'ka zrukpaale klε -Waanbhaa' 'ka 'tɔ mu 'ε yɔɔn 'la □dia gban laanima 'bhεε- -zayi'.»

*Zesu zrukpaale -o -yaa' -klanlanε mu 'ε ba zayi'
(Matie 11.25-27; 13.16-17)*

21 'Bhε 'waati do 'kpɔ 'ε ba, 'ke *Lii 'Wen 'ε zrukpaal' -gbεε do zinale Zesu ta, 'bhεε- 'ke -ya pele- dɔɔ: «'N Dε 'trε 'pegee laflε' Zan, 'mi 'e 'pubɔ, -amasrɔyi 'e -za 'la -gaanna -zadɔ' mu 'pegee 'sεwεdɔ mu -lεε, 'e 'bhεε- -zrɔnna -nε mu 'ε ni. -E -swa 'e ni 'ke 'ya klε 'bhε gbεεn-, -ayile 'mi 'e 'tɔbhɔ- 'egbεnεle.

22 «'N Dε -za 'kpen gbεkpaal- 'mi 'kɔɔ. Mεε 'kedo- 'kpɔ 'laa 'mi dɔ 'ke yaa 'e go 'yee- do -kplεn ba. 'Bhεε- mεε 'kedo- 'kpɔ 'laa 'mi Dε 'ε dɔ 'ke yaa 'e go 'mi -a Gbe do -kplεn, 'pegee mεε 'la zan -a Gbe -a zi 'bhii- 'bhε zan 'a dɔ 'bhε ba.»

23 'Bhε blaana, 'ke -ya l-εklale -yaa' -klanlanε mu 'ε ta, 'bhεε- 'ke -ya pele- 'mu ni dɔɔ: «'Ka mu 'la 'ka 'yrε -o -za 'lεε- ma -gε -zɔn bhe, 'kaa- pε -yinra'.

24 -Amasrɔyi, -za 'la 'kpen -o klε 'zi 'ka yrε ma -gε -zɔn bhe, 'elwaleta -'Waanbhaa' *-lεla' janwo mu -bebe 'pegee -bhlenjbe -bebe 'ke mu -yaa zi 'bhii- 'yee- -za 'lεε- klε -o -yrε ma, 'bhεε- yaa klεle -o -yrε ma. -O -yaa zi 'bhii- -wa ma, 'bhεε- waa male.»

Samari mεε wlan do ma -gɔɔn

25 'Bhε 'yi 'tε, 'ke 'Tonj daan mu 'ε do nule- Zesu 'lrokpale, -e -yaa zi 'bhii- -ya -yidan'. 'Bhεla- -yile 'bhε 'Tonj daan mi 'ε pe -a ni dɔɔ: «'An klε 'gbu 'nale- -a ma 'bhεε- 'n sɔ -Waanbhaa' ba bole -yrε ma -si 'la -dan 'laa -o 'bhε ma 'bhε 'srɔɔwole εε?»

26 'Bhε klεle 'tε, 'ke Zesu 'a 'pele 'a ni dɔɔ: «-O -mε pε za -la yɔɔndia- - Moizi a 'tonj 'sεwε 'ε 'yi εε? 'Bhεε- 'ya 'yima- 'nale- εε?»

27 'Yee- mεε 'ε -e pe Zesu ni dɔɔ: «'Tonj 'ε ta, -a yɔɔndεle -o dɔɔ Mεεzan -Waanbhaa' 'sɔ 'e ni 'e zru oo, 'e 'nii- oo, 'e fangan- oo 'bhε 'pegee 'e 'kpεεjan- 'ε 'kpen 'le. 'Bhεε- 'e -vindo' mi 'sɔ 'e ni 'bhii- 'e -za sɔ 'e 'gbu ni gɔnε- 'la gbεεn-.»

28 'Bhε klεle 'tε, 'ke Zesu 'a 'pele -a ni dɔɔ: «'Ye 'an -jan 'ε 'lεkwan- 'elrele, 'bhi ge 'bhε 'yansi za klε, 'bhεε- 'e nu bole -yrε -si 'la -danj' 'laa -o 'bhε ma 'bhε 'srɔɔwɔlε.»

29 'Duŋ- 'yee- 'Tonj daan mi 'ε 'yaa- zi 'bhii- -e 'zoo 'na -a 'gbu ni, -ayile 'kee- Zesu 'lrɔkpale dɔɔ: «-De 'gbu -le 'η -vindo' mi 'le εε?»

30 'Bhε 'yi 'tε, 'ke Zesu -gɔɔn do bole- dɔɔ: «-Yrekpaa' do, mεε do -daa Zeruzalεmu, 'bhεε- -e -yaa ge 'zi Zeriko. -E bhɔle yrε do ɔnɔɔ 'ke -faannii' mu baale' -a ta, 'bhεε- 'ke -wa 'kɔɔpε- mu 'ε 'kpen 'sile, 'bhεε- 'ke -wa tafεle; 'bhε 'pegee 'ke -wa madinjwɔle, 'bhεε- 'ke -wa -zrɔle' baale 'tole zi 'ε 'lii, 'bhεε- 'ke -o jilale.

31 'Bhε ya 'ε 'yi bhe, 'sraka 'lεna mi do 'kanle- bεngwa 'yee- zi do 'kpɔ 'ε 'lii 'bhε 'waati 'ε ba. -E bhɔle 'yee- mεε 'ε baale ta, 'ke -ya taglinle frii, 'bhεε- 'kee- 'kanle 'a -gɔma, 'bhεε- 'kee- jilale.

32 'Bhε blaana, 'ke Levi 'srε mu 'ε do 'kanle- bεngole 'yee- zi do 'kpɔ 'ε 'lii. 'Bhε 'bhɔle- 'yee- mεε 'ε ta, 'ke -ya taglinle 'ezin- frii, 'bhεε- 'ke 'bhε 'kanle 'ezin- -a -gɔma'.

33 'Bhεε- boolazi, Samari mεε do -yaa ge 'zi 'taa ta 'yee- zi do 'kpɔ 'ε zi 'ezin-. -E bhɔle 'yee- mεε 'ε -din, 'bhεε- -a -yrekpale a ma, 'ke -a -yrεn -gbεnε 'klale -a ma.

34 -Ayile, 'ke -ya mabεεnle 'a -din, 'bhεε- 'ke -ya ma bhε mu 'ε 'tekpale -yrɔn 'pegee -laane' 'yi 'le,

'bhεε- 'kee- sɔgbε -yrelε' 'mu bhε mu 'ε ta. 'Bhε blaان, 'kee- 'yee- mεε 'ε 'sanle -yaa' -soofali 'ε ta, 'kee- gele- 'kεle- 'cie mu yi 'fε do -la. -E bhɔle 'bhε □nɔɔ ye, 'kee- 'yee- mεε 'ε 'laanεkpale 'elrele, 'bhεε- 'ke -ya -yrekpale 'bhε ba.

³⁵ 'Bhε ta tooklin- yi 'le, -e denie -gɔli' 'tanbha ple □sia -a ba 'yi, 'bhεε- -yoo -naa 'cie mu yi 'fεzan- 'ε ni, 'bhεε- -e pe 'bhε ni dɔɔ: <'E 'yrekpa mεε 'lεε- ba 'elrele, 'ke 'η -daa 'an 'taa 'ε ta yi 'la 'le, 'e -gɔli' yεkε- 'la 'sɪεla- 'ke 'bhε kan 'kεlεε- ta, 'η nu 'bhε 'kpen gbawolε 'e ni.>>

³⁶ 'Bhε blaان, 'ke Zesu 'yee- 'Tonj daان mi 'ε 'lrɔkpale dɔɔ: «'Bhi 'kpee ma, 'woo- mεε yaga 'la bhε, -o -de 'gbu -le □kla -faannii' mu -balaa' mεε 'la zan ta 'bhε -vindo' mi 'le εε?»

³⁷ 'Yee- 'Tonj daان mi 'ε pe dɔɔ: «-A -yrenklaa mεε 'la zan ma, 'bhε -le □kla -a -bhoo 'ε 'le.» 'Bhε klele 'tε, 'ke Zesu 'a pele -a ni dɔɔ: «'Bhi ge 'bhε 'yansi za klε.»

Zesu -ja Maati 'pegee Mari ba

³⁸ Zesu 'pegee -yaa' -klanlanε mu 'ε 'yaa- ge 'zi Zeruzalεmu 'taa 'ε ta 'waati 'la ba, 'ke -o bhɔle- -wa do ta, 'bhεε- 'ke -o gele- -o zenlε -o -yaa le 'la 'bhε sii Maati 'bhε ba.

³⁹ Maati 'nwale- do -yaa, -o -yaa 'bhε sii Mari. Mεεzan Zesu 'yaa- -Jan 'Nrale- 'ε 'wo zii' 'waati 'la ba, 'ke 'yee- Mari gele- yaalε 'bhε gaan ma, 'bhεε- 'ke -ya 'trɔnkpа- 'bhε 'wojan- 'ε □la.

⁴⁰ 'Bhε 'waati 'ε ba, -a -doole' Maati yrε ba 'tε 'yaa- kpo klele ma, 'bhε 'pegee 'fε 'ε □la ye -gloon 'ε 'kpen 'wole- ma. -Ayile 'kee- nule- -a pelε Zesu ni dɔɔ: «'Nj Zan, 'η 'nwale- 'ε -yoo 'η do -kplεn

'tolawoa ye 'ε 'wole- ma, 'bhe 'laa la 'ε ma εε? -A pe -a ni 'kaa -e nu bhō 'η ba kpo klele 'ε 'le.»

⁴¹ Zesu pe -a ni dō: «'E Maati, 'E Maati! 'E 'yrebatedole -o, 'bhe- 'e wlayre 'ε 'pale- -o -za -bebe -zayi'.

⁴² -Nafan -o -za do 'kpo -la ma, 'ke 'bhe kan pe 'kpen ta, Mari 'bhe- makwan-, 'bhe- mee 'kedo- 'kpo 'laa nu 'sole 'bhe 'kunle -a 'kō.»

11

Zesu -o -yaa' -klanlane mu 'ε daan 'zi 'seriwole 'le

(Matie 6.9-13; 7.7-11)

¹ -Yrekpaa' do, Zesu 'yaa- 'seriwo zii' yre do □nō. -E yanle -a 'seriwolele, 'ke -yaa' -klanlane mu 'ε do 'a 'pele -a ni dō: «Mεzan, 'o daan 'o 'seriwolele, 'bhii- Mε Wiinfe' Mi Zaan bhe a -klanlane mu 'ε -daanna 'mu 'seriwolele gō- 'la gbēn-.»

² -Ayile, 'ke Zesu 'a 'pele -o ni dō: «'Ke 'ka -o 'ka 'seriwole -kaa pe dō: <'O De -Waanbhaa', bhaa mōkpen' 'a dō 'bhii- 'yoo- 'wenj!

Bhaa 'yaa- -bhlengebeya yaa- yi 'ε 'bhō.

³ 'O gba yi oo yi, 'o maza -o pebhle 'la ma 'bhe ba!

⁴ 'Waa- -za 'yō mu 'ε -sroma 'yan, 'bhii- mee 'la zan mu -za 'yō mu □kla 'o ni 'o 'bhe zan mu a -sroma yan gō- 'la gbēn-.

'Yaa 'tol- 'ke -Setran' 'o 'lēkan-, 'bhe- -yoo' balaa' -za 'yō- 'yi.»

⁵ Zesu pe -yaa' -klanlane mu 'ε ni 'ezin- dō: «'Ke 'ka do 'bhe 'wlenna- blandreyi, 'bhe- -e -ja 'tenle- -a bhegwlen do ma, 'bhe- -e kōkodia 'bhe

ta, 'ke -ya pe 'bhe ni dɔɔ: <N' 'bhegwlen-, 'e 'wlen-, 'bheε- 'ye 'η gba 'bluu 'yri yaga ba.

6 -Amasrɔyi 'η 'bhegwlen- do -daa 'taa ta -bi 'lεε- zi, 'bheε- -e ɲnwa 'η ba. Pele kplankplan laa -o 'η 'kɔɔ 'ke 'an 'lεwεε kpo kle.>

7 'Bheε- 'bhe 'yi bhe 'tε, -a bhegwlen 'la 'yilale -o 'fε 'ε ɲla, 'bhe 'a 'lɛkun -a ni dɔɔ: <N' 'to 'srɔ! 'Mi 'pegee 'η 'nε mu 'ε 'o 'yilaa- gban, -ayile 'o 'fε 'liikonɔ bhe 'ε ɲbwa gban. 'Naa sɔ -li 'η 'wlenle, 'bheε- 'η ge 'bluu 'nale- 'e ni.>

8 'Mi pe 'ka ni 'η 'sɔwεε- ma dɔɔ: 'Ali- 'ke yaa -wlenle', 'bheε- -e 'bluu 'ε na -a bhegwlen 'ε ni -waa' bhegwlenya 'ε ma; 'ke 'bhe ɲbwa -a matɛdɔ yre nɔɔ-, -e nu -a -wlenle', 'bheε- -e 'bluu 'ε na 'bhe ni.

9 'Bhɛla- -yile 'mi pe 'ka ni dɔɔ 'ke 'ka pe 'oo pe 'la 'yɛwoa- -Waanbhaa' ma, -e nu 'bhe pe 'ε 'nale- 'ka ni. 'Ke 'ka pe 'oo pe 'la 'bhe -glinna -Waanbhaa' ba, 'ka nu 'bheε- 'srɔɔwolε. -Ka kɔkɔde 'fε 'liikonɔ 'ε ta, 'bheε- -Waanbhaa' nu -a -liigole 'ka ni.

10 -Amasrɔyi, 'ke mεε 'oo mεε 'la zan maza -o pe 'la ma, 'kee- 'bhe 'yɛwoa- -Waanbhaa' ma, 'bhe zan nu 'bhe pe 'ε 'srɔɔwolε. 'Bheε- 'ke mεε 'oo mεε 'la zan maza -o pe 'la ma 'kee- 'bhe pe 'ε ziglinna -Waanbhaa' ba, 'bhe zan nu 'bhe pe 'ε 'srɔɔwolε; 'ke mεε 'oo mεε 'la zan kɔkɔdia, -o nu 'fε 'ε 'liigole 'bhe zan ni.

11 'Ka -de 'gbu -le sɔ mle 'kpale 'bhe 'nε 'ε 'kɔɔ, 'ke 'bhe kaa -yɛwoa -a ma εε?

12 -Taa 'ka -de 'gbu -le sɔ -zaanweele do 'kpale 'bhe 'nε 'ε 'kɔɔ 'ke 'bhe maa yren -yɛwoa -a εε?

13 'Ka mu bhaaplɛɲ 'kpee 'yɔɔ- mu, 'ke 'ka mu

sɔ pɛ -lrele' mu nale- 'ka 'nɛ mu ni, -mɛla ma 'bhɛɛ- 'ka Dɛ -Waanbhaa' 'la -yoo laanima 'bhɛ 'laa nu 'sɔlɛ- Lii 'Wɛŋ 'ɛ 'nale 'ke mɛɛ 'la zan mu 'bhɛ 'yɛwoa- -a ma 'mu ni ɛɛ?»

*Zesu 'bhobhonɛ do -bheela
(Matie 12.22-30; Maki 3.22-27)*

¹⁴ Yi do ta, Zesu 'yaa- 'zina -gbin 'zi mɛɛ do zi. 'Bhobho 'zina -le -yaa 'bhɛ mɛɛ 'ɛ zi. Zesu 'yanle- 'yee- 'zina 'ɛ -gbinlele, 'ke 'yee- mɛɛ 'ɛ -janwole 'sanle. 'Bhɛ klɛle 'tɛ, 'ke 'bhɛ yɛɛ 'ɛ ɲɔɔ mu 'ɛ 'kɛn 'liibhaale 'mu 'gbu ma.

¹⁵ 'Duŋ- -zamaa' 'ɛ 'plɛŋ- mɛɛ 'ke mu -yaa pe 'zi dɔɔ -o -yaa 'zina mu a -kunlii 'la sii Bɛɛzebuli 'bhɛ -le -yaa 'zina mu -gbin 'seŋ 'na zii' 'yee- Zesu ni.

*Zesu pe dɔɔ yaa -glɔɔya' 'ɛ 'bhɛ 'laa da -Setran'
ba*

¹⁶ -O 'ke mu -yaa bɔyɛ -glin 'zi -a -la 'ke mu 'a 'pele -a ni dɔɔ 'kee- da -Waanbhaa' ba, -e 'bhɛ ma -tɔɔmasie do klɛ -o -yɛɛ ma doo.

¹⁷ 'Duŋ- Zesu 'yaa- -o 'kpeejan- mu 'la dɔ bhe, 'ke 'bhɛ 'a 'pele -o ni dɔɔ: «'Ke -bhleŋgbe do a 'klɛɛn -yi mu gwledan 'eke- ba, 'bhɛ 'klɛɛn 'ɛ 'lɛyanyɛ -le 'ke -a 'siɛle- -la -le, 'bhɛɛ- -a nɔɔ- -wa mu 'ɛ ta 'fɛ mu 'ɛ -o -klalaa'.

¹⁸ 'Bhɛ ya 'ɛ 'yi, 'ke -Setran' gwledan 'zi -a 'gbu ba, -yaa' 'klɛɛn nu -mɔlɛ' 'nale- -a ma ɛɛ? 'Ka mu -a pe 'zi dɔɔ 'mi -o 'zina mu 'ɛ -gbin 'zi *Bɛɛzebuli -la 'seŋ ta.

¹⁹ 'Duŋ- 'ke 'bhɛ -o 'ke wlan 'le, -dele 'zina mu -gbin 'seŋ 'na zii' 'ka a pɛ mɛɛ mu 'ɛ ni ɛɛ? 'Ka

'gbu a pε mεε mu 'ε 'mu -le sɔ 'yee- -jan 'lεε-
 ηgblo 'kanle.

20 'Duη- 'η 'sɔwεε- 'gbu 'ε ma, 'ke 'η 'yoo- 'woo-
 'zina mu 'ε -gbin 'zi -Waanbhaa' a pε 'seη -la ta,
 'mi sɔ a pele- dɔɔ -Waanbhaa' a -bhlenjgbeya yi
 'ε □bhwa 'ka -din gban.»

21 «'Ka 'gbu 'a 'yaango- 'bhii- 'ke gwledanpe
 -lrele' -o -fanjan ma mεε do 'kɔɔ, -za 'yɔɔ- laa
 sɔ 'tenle -yaa' 'fε 'pegee -a 'kɔɔpe- mu 'ε ma,
 -amasɔyi -ya -yɛkpa' -o ba 'elrele.

22 'Duη- 'ke mεε -bhεεke' do □nwa 'bhεε- 'ke
 'bhε fanjan- 'yiya- 'yee- fanjan- ma mεε -lwa mi
 'ε ni; 'bhεε- 'bhε -balaa' -a ta. -A 'kpale- -yaa -a
 'kɔɔ gwledanpe mu 'la 'yi, 'kee- 'mu 'kpen □sia 'a
 'kɔɔ. 'Bhε blaana, -ya 'kɔɔpe- mu 'ε 'kpen 'la □sia
 -e 'mu 'yicien- mεε -bhεεke' mu ma.»

23 Zesu pe -yaa' -jan 'ε 'leyanyɛ 'ε □nɔɔ dɔɔ:
 «'Ke mεε 'la zan laa -o 'η zi, 'bhε zan -o 'η ma.
 'Bhεε- 'ke mεε 'la zan laa -o bhɔ 'zi 'η ba mεε mu
 -lɛkpalele 'eke- ta, 'bhε zan -o piila- mi -la -le 'eke-
 ma.»

*'Zina 'ε 'nu gbε drεεwo mεε do zi gɔnε- 'la
 gbεεn-*

(Matie 12.43-45)

24 Zesu pe 'ezin- dɔɔ: «'Ke 'zina 'ε -gwa mεε do
 zi, -e ge 'kaanle- -bɔn 'yi yɛ mu 'ε □nɔɔ 'ke -ya
 -yitrε' yɛ glin. 'Ke yaa -yitrε' yɛ yelε, -ya pe dɔɔ:
 <'Nj gele- 'η -zanta' 'η boyɛ gwe 'ε □nɔɔ>. 'Zina 'ε
 'niinaa, 'bhεε- -e dɔ gbε drεεwo 'yee- mεε 'ε zi.

25 'Ke 'yee- 'zina 'ε □nwa, -ya -si 'ε -lagole ye
 'elrele, 'bhε 'pegee -a -yi pε mu 'ε 'kpen 'lɛkpale
 ye 'eke- ta 'elrele.

26 -Ya yelawoa 'bhe gbɛɛn- bhe, -e ge 'zina 'srwapɛ- -bhɛɛke' 'siilɛ- 'ke 'mu -yɔɔ' -yiya' 'yee 'gbu ni. 'Ke 'bhe ɔkla, 'bhɛɛ- -o nu dɔle 'yee- mɛɛ 'ɛ zi. 'Bhɛla- -yile 'yee- mɛɛ -a -si 'ɛ 'siɛ gbɛ -yɔɔ' wo 'ke 'bhe 'yiya- -a -lwa 'ɛ ta.»

-Za 'brɛɛya-

27 Zesu 'yaa- -janwo' zii' 'waati 'la ba -zamaa' 'ɛ 'plɛɲ-, 'ke le do 'a 'pele -a ni dɔɔ: «Le 'la 'bhe 'e kpɛ 'ɛ ɔsia, 'bhɛɛ- 'ke 'bhe 'e ɔyaa, 'bhe 'pegee 'ke 'bhe -yɔn -naa 'e ni, 'bhe a pɛ -yinra'!»

28 'Duɲ- Zesu pe 'bhe le 'ɛ ni dɔɔ: «-A pe dɔɔ mɛɛ 'la zan mu -o 'trɔnkpa- -Waanbhaa' a -jan 'ɛ ɔla, 'bhɛɛ- 'ke -wa -kɔsikun, 'bhɛɛ- zan mu a pɛ -yinra'.»

-Waanbhaa' a -lɛla' janwo mi Zonasi ma -tɔɔmasie

(Matie 12.38-42)

29 Mɛɛ mu 'ɛ 'pale- ɔsaan Zesu ta, -ayile 'ke -ya pele- -o ni dɔɔ: «'Saanigɛ mu 'ɛ -woo 'eyɔɔle. -Wa zi 'bhii- 'ɲ 'sɔle- maza do kle -o -yɛ ma. 'Duɲ- 'naa nu 'sɔle- maza -bhɛɛke' do 'kpɔ kleɛ -o -yɛ ma, 'ke yaa 'e go Zonasi a pɛ 'ɛ ba.

30 -Amasɔyi Zonasi -kla Ninivu -wa 'ɛ ta mu 'ɛ ma -tɔɔmasie 'le gɔnɛ- 'la gbɛɛn-, Bhaapɛɲ Gbe 'ɛ nu kleɛ 'saanigɛ mu 'ɛ ma -tɔɔmasie 'le 'bhɛɛ- gbɛɛn-.

31 'Bhe ya 'ɛ 'yi, -Waanbhaa' a 'kitikan yi 'ɛ 'le, -bhɛɲgbɛ le Seba nu dulalɛ 'saanigɛ mɛɛ mu 'lɛɛ- -o -lɛ ma, 'bhɛɛ- -e -kpan kpalaa' -o -lii. -Amasɔyi -yaa' pɛ 'waati 'ɛ ba -e -daa 'drunyan 'ɛ 'yi 'kleɛn gbɔɔn do -yi, 'bhɛɛ- -e ɔnwa -a 'trɔnkpale -bhɛɲgbɛ Salomɔ a -zadɔleya ma jan

mu 'ε □la. -E nu -kpan 'kpaale- 'ka 'lii, -amasrɔyi mεε 'la zan -o -ge 'bhe gbalaan 'yiya- -bhlenjbe Salomɔ ni, 'bhεε- 'ka 'laa -o dole- -a -la 'ke 'ka 'tronkpa 'bhe ni.

³² 'Bhe klegbeya do 'ε 'yi, -Waanbhaa' a 'kitikan yi 'ε 'le, Ninivu -wa 'ε ta mu 'ε -o nu dulale mεε mu 'lεε- -o 'le ma, 'bhεε- 'mu nu -kpan 'kpaale- -o -lii. -Amasrɔyi Zonasi -Waanbhaa' a -jan 'la □woa Ninivu -wa 'ε ta mu 'ε ni, 'mu 'plooda- 'mu kleza -yɔɔ' mu 'ε ma, 'bhεε- -woo 'gbu □naa -Waanbhaa' ni. -O nu -kpan 'kpaale 'ka 'lii, -amasrɔyi mεε 'la zan -o -ge, 'bhe zan gbalaan 'yiya- Zonasi ni.»

-Kɔɔ' 'yrebhe- mu -le -kɔɔ' 'fle 'ε ta 'tebhile 'le (Matie 5.15; 6.22-23)

³³ Zesu pe -o ni 'ezin- dɔɔ: «Mεε 'kedo- 'kpɔ 'laa -lanbha do bhi, 'bhεε- -e 'gbongbo do bhulaa' 'bhe -lanbha 'bhile- 'ε ta. Drɔɔn' 'ke -o -lanbha 'ε □bhia, -wa dunj -a dunjyε 'ε 'bhεε- □nɔɔ laanima, 'kooko- mεε 'la zan mu -o wla 'zi 'fε 'ε □la, 'mu sɔ -a -bhile' 'ε 'yele.

³⁴ 'E 'yrebhe- mu 'ε -woo 'bhii- 'e 'fle 'ε ta -lanbha 'bhile- do gbεen-. 'Bhεε- 'kee- 'yrebhe- mu 'ε waa yrema ye, 'e 'fle 'ε 'kpen -o -gblo 'yi. 'Bhεε- 'kee 'yrebhe- mu 'ε lele, 'e 'fle 'ε 'kpen takanle -o 'wenj.

³⁵ 'Bhela- -yile, 'e 'yrekpa 'e 'gbu ba 'elrele, 'kooko- 'yaa- pε 'tebhile 'ε yaa niinaa' 'ke -gblo 'le.

³⁶ -Ayile, 'kee 'fle 'ε 'kpen □kla 'tebhile ba, 'bhεε- 'kee dɔpε do 'kpɔ 'laa -o -gblo 'yi, 'e 'fle 'kpen nu klele 'tebhile ba. -E nu klele 'bhii- -lanbha 'bhile- mεε takan 'wenj -a -bhile' 'ε 'le gɔnε- 'la gbεen-.»

*Zesu -o -kpan 'kpaá zii' Farizi mu 'é 'pegee 'Toŋ
Daan mu 'é 'lii
(Matie 23.1-36; Maki 12.38-40)*

³⁷ Zesu 'yanle- -janwolele 'ke Farizi mi do 'a 'siile pɛ bhle yrɛ nɔɔ- 'bhɛ ba. 'Bhɛɛ- Zesu -ja 'bhɛ Farizi mi 'ɛ ba, 'bhɛɛ- -e -ja yaalɛ pɛbhle tabali 'ɛ zi.

³⁸ 'Duŋ- Zuufu mu -o gbɛ mafɛ -waa' 'sinii ta gbɛ ma 'fɛgbɛya 'ɛ 'yi gɔnɛ- 'la gbɛɛn- 'ke -woo pɛbhlele, Zesu 'laa 'bhɛ gbɛ ma 'fɛlɛ- 'bhɛ klɛgbɛya 'ɛ 'yi. 'Bhɛla- -yile, 'ke 'bhɛ 'yee- -Farizi mi 'ɛ 'kpeelenile.

³⁹ 'Bhɛ klɛlɛ 'tɛ, 'ke Mɛɛzan Zesu -gɔɔn do bole- -a ni dɔɔ: «'Ka mu Farizi mu, 'ka 'kaa- -yi 'mi pɛ 'ɛ 'pegee 'kaa- pɛbhle 'tasa 'ɛ mafɛ 'elrele, 'duŋ- faan zru 'pegee yiɛnya 'te -le 'ka 'kpee.

⁴⁰ Mɛɛ kloɔ mu! Mɛɛ 'la zan pɛ 'ɛ 'flɛ ma □kla, 'bhɛ zan do 'kpɔ 'ɛ 'bhɛ -le 'laa -a 'kpee 'ɛ klɛlɛ 'ezin- ɛɛ?

⁴¹ -Ayile, -ka yiɛnya go 'ka zru ba, 'bhɛɛ- -ka 'kɔɔflɛnzán mu gba 'ka 'kɔɔpɛ- mu 'ɛ ba. 'Ke 'ka 'bhɛ □kla 'bhɛ gbɛɛn- bhe, 'ka nu klɛlɛ zi 'wɛŋ 'ɛ ta.»

⁴² «'Ka mu Farizi mu, 'ka ta -yrɛn! 'Ka 'kaa- zien ba -laanɛ' mu 'ɛ, 'pegee 'kaa- zienbhɛ' mu 'ɛ 'kpen do do -lɛdulayrɛ vu mi 'ɛ 'bhɛɛ- na Waanbhaa' ni; 'bhɛ -zien ba -laanɛ' mu 'ɛ 'ke mu -le 'ke *mati 'pegee lu mu 'le. 'Duŋ- -lɛdɔɔ' ma 'taa 'ɛ -Waanbhaa' -yrɛ □la, 'bhɛ 'pegee -a ba 'sɔniya 'ɛ, 'ka 'mu -za balaa'. 'Bhɛɛ- 'duŋ-, 'kɛla 'bhɛ -o 'ke klɛ pɛ 'le 'pɛ, 'bhɛ -le 'ke -Waanbhaa' -za 'sɔ 'ka ni, 'bhɛ 'pegee 'ke 'ka 'lɛdɔɔle klɛ -a -yrɛ 'yi.»

*

⁴³ «'Ka mu Farizi mu, 'ka ta -yren! 'Ke 'ka -o daanfɛ' mu 'ε □la, 'ka yaayrɛ -lrele' mu 'ε 'mu -la makun. 'Bhɛɛ- 'ke 'ka -o -wa 'kpee -kpan mu 'ε ta, 'kaa- zi 'bhii- mɔkpen' 'ka 'lɛdɔ- -a ma, 'bhɛɛ- -o 'ka 'pubɔ-.

⁴⁴ 'Ka mu Farizi mu, 'ka ta -yren! 'Ka -o 'bhii- mɛɛ bu mu 'la tagaanle -o; 'bhɛɛ- mɛɛ mu 'taawo- -o ta 'ke waa 'yaango-.»

⁴⁵ 'Bhɛ klɛlɛ 'tɛ, 'ke *'Toŋ daan mi 'ε do 'a 'pele -a ni dɔɔ: «'O Daan mi, 'yaa- -janwogbɛya 'la bhe, -yoo 'bhii- 'yoo- wla 'zi 'o mɔɔ 'kpen -la -yi 'ezin-.»

⁴⁶ 'Bhɛ klɛlɛ 'tɛ, 'ke Zesu 'a 'pele 'yee- 'Toŋ daan mi 'ε ni dɔɔ: «'Ka mu 'Toŋ daan mu, 'ka ta -yren! 'Ka 'kwe gbinle mu dɔ mɛɛ mu wiinɔ, 'bhɛɛ- 'ka 'laa bhɔ 'mu ba sanɛ- 'bhɛ 'kwe mu 'ε 'ke 'silele.

⁴⁷ 'Ka ta -yren 'ezin-! -Amasɔyi 'ka 'taa- mu -Waanbhaa' -lɛla' janwo mu 'la □dia, 'ka bu -lrele' mu dɔ 'bhɛ mu ni.

⁴⁸ 'Bhɛ ya 'ε 'yi, 'kaa- zrɔn 'zi mɛɛ mu ni 'bhii- 'ka dɔle -o 'ka 'taa- mu 'ε zita -o klɛza -yɔɔ' mu 'ε ma. -Amasɔyi -o -Waanbhaa' *-lɛla' janwo mu 'la □dia, 'ka bu -lrele' mu dɔ mu ni.

⁴⁹ -Waanbhaa' a -zadɔleya 'ε ma -ya □pia dɔɔ: <'N nu 'η 'lɛla janwo mu 'pegee 'an *winbɔwo mu 'kpale- -o ni. 'Duŋ- -o nu -o 'ke mu dɛɛ, 'bhɛɛ- -o nu -yrenkpale -o 'ke mu ta.>

⁵⁰ 'Bhɛla- -yile, 'kee- san 'drunyan klɛlɛ ma, 'kee- nu 'tɛnlɛ- -zɔn mu 'ε ma, -Waanbhaa' nu -o -lrɔkpale -wa -lɛla' janwo mu 'la 'kpen □dia do do 'bhɛ za 'ε 'yi.

* **11:42 11.42** -Zienbhe' -glɔɔn 'ke mu -le 'mu 'le.

51 'Kee- san Abeli dɛle 'ɛ ma, 'kee- nu 'tɛnlɛ- Zakari a pɛ dɛle 'ɛ ma: -o 'yee- Zakari □dia 'srakagoyrɛ 'pegee -Waanbhaa' gbayrɛ 'ɛ 'plɛŋ-. 'Mi pɛ 'ka ni 'ŋ 'sɔwɛɛ- ma dɔɔ -Waanbhaa' nu -zɔn mu 'ɛ 'lɔɔkpale 'woo- mɛɛ mu 'ɛ 'kpɛn dɛza 'ɛ ma.»

52 «'Ka ta -yrɛn! 'Ka mu 'Toŋ daan mu. -Amasrɔyi mɛɛ sɔ 'kanle zi 'la 'bhɛ zi 'bhɛɛ- 'bhɛ -Waanbhaa' dɔ, 'ka 'bhɛ 'gborobhɛ 'ɛ □sia. 'Ka mu 'gbu 'laa kan 'bhɛ 'fɛlii 'ɛ □nɔɔ, 'bhɛɛ- mɛɛ 'la zan mu -o -a zi 'bhii- 'mu 'wla 'bhɛ 'fɛlii 'ɛ □nɔɔ, 'ka 'laa 'to 'ke 'bhɛ zan mu wla.»

53 'Bhɛ -jan mu 'ɛ 'kpɛn blaɛn, Zesu 'yaa- zan gɔlɛ 'bhɛ yrɛ 'ɛ □nɔɔ bhla 'la ba, 'ke 'Toŋ daan mu 'ɛ 'pegee Farizi mu 'ɛ -wa -lɛma' -lale' 'sanle -jan mu 'le 'ke -wa -lɔɔkpa'. 'Bhɛɛ- -wa -liiglinna gbɛ 'ɛ 'kpɛn ma, 'kooko- -e sɔ -janwɔle -o ni 'ezin-.

54 -O -yaa bɔ 'zi -a -la, 'kooko- -o sɔ -a 'kunle -a 'gbu 'liiwli- ma.

12

*Zesu -o mɛɛ mu 'kpeelɛkan zii' Farizi mu 'ɛ -waa' mɛɛ -yrɛkɔɔza klɛle 'ɛ ba zayi'
(Matie 10.26-27)*

1 'Bhɛ 'waati 'ɛ ba, mɛɛ mu 'ɛ -o 'pa gbɛ -yɔɔ 'ɛ 'kɔɔ Zesu ta, -o -yaa 'tan zii' 'eke- gaan ta. -Ayile, 'ke Zesu -yaa' -klanlanɛ mu 'ɛ 'kpeelɛkanle 'sanle 'elwale 'pɛ dɔɔ: «-Ka 'ka 'gbu 'kun 'elrele Farizi mu 'ɛ waa mɛɛ -yrɛkɔɔza klɛle 'ɛ ma. -Amasrɔyi, mɛɛ -yrɛkɔɔza klɛle 'ɛ -yoo 'bhii- 'bluu -pɛɛ 'wlen 'sɛkɛ.

² Pɛ 'tole- pɛ 'ke 'bɛ tagaanle -o, -o nu 'bɛ tapwɛɛ -yrekpaɔ' do; 'bɛɛ- gaanyiza 'tole-gaanyiza 'ɛ, mɔkɛn' nu 'bɛ dɔɛ.

³ 'Bɛla- -yile, 'ke 'ka -jan mu 'la 'kɛn □woa -bi zi -gblo 'yi, mɔkɛn' nu 'mu malɛ -yrekpaɔ' kpataakpa. 'Bɛɛ- 'ke 'ka swɛɲswɛɲ 'yi janwoa-mɛɛ 'trɔn 'yi 'fɛ -liitanle -la, -o nu 'pɛɛnle- 'bɛ 'wolele 'fɛ mu wiin-; 'bɛɛ- mɔkɛn' 'bɛ 'yima-»

-Kɔɔ' -gblaɔn' ma mi -le -dela -le ɛɛ?
(Matie 10.28-31)

⁴ 'Bɛ blaɔn, 'ke Zesu 'a 'pele 'ezin- dɔɔ: «'N 'bɛgwɛn- mu, mɛɛ 'la zan mu 'ke -o mɛɛ □dia, 'bɛɛ- waa sɔ -za 'bɛɛke do kɛle- 'bɛ blaɔn 'ka 'laa -gblaɔnɛ' 'bɛ zan mu 'ɛ 'lɛɛ.

⁵ -Ka 'ka 'trɔnkpa doo, 'ka sɔ -gblaɔnle' mɛɛ 'la zan 'lɛɛ-, 'bɛ zan -le -gɛ: -Waanbɛɛ 'la sɔ mɛɛ 'niigole -a -yi, 'bɛɛ- 'bɛ blaɔn, -e 'ka blin -jranama 'tɛ 'yi. Wlan 'gbu 'ɛ ni, -ka -gblaɔn 'bɛɛ- 'lɛɛ.»

⁶ «Waa sɔ 'vɔnɛ 'soo gɔnle- -gɔli' 'tanɔbɛɛ pɛ ma ɛɛ? 'Duɲ- -o do 'kpɔ -za 'laa ni -Waanbɛɛ' 'kɛɛ.

⁷ 'Duɲ- 'ka mabɛɛɛɛ 'ke 'bɛ kan 'vɔnɛ 'srɛ ta. Ali-, -e 'ka 'wiin- winbɛɛ mu 'ɛ 'kɛn 'liido-. -Ayile 'ka 'laa -gblaɔnɛ' -titi.»

Dɔɛ Zesu a -za 'ɛ □la, 'bɛ 'pegeɛ 'e -banɔle -a -yi

(Matie 10.32-33; 12.32; 10.19-20)

⁸ Zesu pɛ 'ezin- dɔɔ: «'Mi pɛ 'ka ni 'ɲ 'sɔwɛɛ ma dɔɔ: 'ke mɛɛ 'la zan 'a □pia mɔkɛn' 'yɛ ma kpataakpa 'kaa 'bɛ -o 'an pɛ mɛɛ 'le, Bɛɛɛɛɛɛ

Gbe 'ε nu a pele -Waanbhaa' a -mlεkε' mu 'ε yre ma 'kaa -yaa pε -le 'bhe zan 'ε 'le 'ezin-.

⁹ 'Dun- 'ke mεε 'la zan 'a □pia mōkpen' yre ma kpataakpa 'kaa yaa 'mi dō, Bhaaplen Gbe 'ε nu a pele -Waanbhaa' a -mlεkε' mu 'ε yre ma dō yaa 'bhe zan 'ε dō 'ezin-.

¹⁰ 'Ke mεε 'la zan Bhaaplen Gbe 'ε ma jan -yō□woa, -Waanbhaa' nu 'bhe zan a -sroma 'yanle-.'Dun- 'ke mεε 'la zan *Lii 'Wen 'ε ma jan -yō□woa, -Waanbhaa' 'laa nu 'bhe zan a -sroma 'yanle- -titi.»

¹¹ «'Bhe ya 'ε 'yi, 'ke mεε mu -ja 'ka 'le Zuufu mu daanfε' mu □la oo, 'kitikan mu 'ε ba oo, 'bhe 'pegee -kō□' ta mεε gbalaan mu 'ε ba. 'Bheε- 'ke -o -kpan -kpalaa' 'ka 'lii, 'ka nu 'ka 'gbu ta gwledan -jan yeke- 'la 'wole- 'ka 'laa 'bhe yienkanle.

¹² -Amasroyi, 'ka nu -jan yeke- 'la 'wole-, Lii 'Wen 'ε nu 'bhe dōle 'ka 'kpee 'bhe 'waati do 'kpō 'ε ba.»

-Naflo zan -za 'yaango- kle do ma -gō□□

¹³ 'Bhe blaand bhe 'te, 'ke -zamaa' 'ε 'plen- mεε do 'a 'pele Zesu ni dō□: «'O Daan mi, -a pe 'η nεεne- 'ε ni dō□ 'o 'ciεn 'la 'ke 'o dε 'bhe □twa 'o ni, -e 'bhe -yiciεn' 'o ma.»

¹⁴ Zesu pe -a ni dō□: «'Ŋ 'bhegwlen-, -dele 'mi □kla 'ka ta 'kitikan mi 'le, 'bheε- -dele 'mi □kla 'kaa- pε mu -yiciεn' mi 'le εε?»

¹⁵ 'Bhe blaand, 'ke -ya pele- -o 'kpen ni dō□: «-Ka 'ka 'yrekpa 'ka 'gbu ba 'elrele -naflo maza mu -lrō 'ε ma. -Amasroyi bhaaplen do -si 'ε -dan' 'laa 'ke -a 'kō□pe- do -kplen mu 'le, 'ali- 'kee- □kla 'ke pεzan -gbene do 'le.»

16 'Bhela- -yile, 'kee- -gɔɔn 'lɛɛ- 'bhɛ bole- -o ni dɔɔ: «-Naflo zan do a gba mu 'ɛ 'lrela-.

17 'Bhɛ ya 'ɛ 'yi, -e -yaa pe 'zi -a 'gbu 'kpee dɔɔ: <'Nj nu -a klɛɛ 'nale- -a ma ɛɛ, -amasrɔyi 'an gba la pɛ mu 'ɛ -o 'klayɛ- laa -o 'ŋ 'kɔɔ.>

18 'Bhɛɛ- -za do -dwa -a 'kpee 'ke -ya pele- dɔɔ: <'Nj nu -za 'lɛɛ- 'bhɛɛ- klɛɛ. 'Nj nu 'an pɛbhɛ 'kla 'fɛ mu 'ɛ 'wile-, 'bhɛɛ- 'ŋ -wo dɔ gbɛ drɛɛ wo 'ke mu gbilaan 'yiya- -a -lwa mu 'ɛ ni. 'Nj nu 'an pɛbhɛ 'pegee 'ŋ 'ciɛn mu 'ɛ 'kɛn 'klalɛ- 'woo- 'fɛ mu 'ɛ ɔla.>

19 'Bhɛ blaɛn, 'ŋ nu -a pelɛ 'ŋ 'gbu 'kpee dɔɔ: 'Mi 'e 'ciɛn -bebe mu ɔklaa 'fɛ mu 'ɛ ɔla, -o nu 'sɔlɛ- 'e 'lɛbole lɛɛ -bebe ta. 'Bhela- -yile, 'e 'yitrɛ-, 'bhɛɛ- bo pɛbhlele 'pegee -wɛɛn 'mile ma, 'bhɛɛ- 'e -zabla'.>

20 'Dun- -e 'bhɛ 'pelawoa bhɛ, 'bhɛ 'waati do 'kpɔ 'ɛ ba, 'ke -Waanbhaa' 'a 'pele -a ni dɔɔ: <Mɛɛ kloɔ, -zɔn -bi 'lɛɛ- zi, 'ŋ nu 'e 'nii- 'ɛ golɛ 'e 'yi. 'Bhɛɛ- 'yee 'ciɛn mu 'la 'kɛn magaanna -o nu bolɛ -de 'gbu -la ni ɛɛ?>>

21 'Bhela- -yile, 'ke Zesu 'a pele -o ni dɔɔ: «'Ke mɛɛ 'la zan bole -o -naflo mu -lɛkpale ma 'eke- ta -a 'gbu ni, 'bhɛɛ- 'ke yaa -o pɛzan 'le -Waanbhaa' -yrɛ 'yi, -za 'yansi 'la bhɛ 'bhɛ -le tɛn 'bhɛ zan 'ɛ ma.»

*'Kpaleya -Waanbhaa' 'yi
(Matie 6.25-34)*

22 'Bhɛ blaɛn, 'ke Zesu 'a pele -yaa' -klanlanɛ mu 'ɛ ni dɔɔ: «'Mi pe 'ka ni dɔɔ 'ka nu pɛ 'la 'bhlele-, 'bhɛ 'pegee 'ka nu dunɛ- 'la klalɛ 'ka ta, 'ka 'laa 'mu do 'kpɔ -za yienkanlɛ.

23 -Amasroyi bhaaplɛŋ -si 'ɛ 'bɛ mabhaabhɔ bhle pɛle ta, 'bɛ 'pegee -a 'flɛ 'bɛ mabhaabhɔ dɛnɛ- ta.

24 -Ka laanima maannɛ- mu 'ɛ -glin doo! Waa pɛbɛ bɔ, 'bɛɛ- waa pɛ bɛaa kan. 'Bɛ 'pegee pɛbɛ zɛɛ dɔle laa -o 'kɔɔ, 'duŋ- -Waanbɛaa' -o -lɛbɔ' yi 'oo yi. 'Bɛɛ- 'duŋ-, 'ka mu mabhaabhɔ maannɛ- mu ta.

25 'Ka -de 'gbu -le sɔ -a 'gbu -si 'ɛ sa baan 'klale -a ba -a ma 'ɲgami mu 'ɛ 'kɔɔ ɛɛ?

26 'Ke 'ka ma 'ɲgami 'laa sɔ 'ka 'gbu 'si 'ɛ sa baan' 'klale -a ba, -mɛle ɲkla 'bɛɛ- 'ka -o 'ka blina- yiɛndɔ 'zi -za 'bɛɛke -vin mu 'ɛ 'yi ɛɛ?

27 -Ka 'ka 'yɛkpa doo, gba la -bɔn mu 'ɛ 'bɛɔgbɛya 'ɛ ta. Waa yewo, 'bɛ 'pegee waa dɛnɛ-sra. 'Ali- -bhɛŋgbɛ Salomɔ a -nafloya 'ɛ ta, -a -baale' -lɛɛɛ -yi 'laa 'yalɛ- -o do 'kpɔ -baagbɛya 'ɛ ni.

28 'Ee! 'Ka 'kpale- la -Waanbɛaa' 'yi 'dɛ! 'Ke -Waanbɛaa' -bɔn mu baa, -bɔn mu 'la -woo -zɔn gba la, 'bɛɛ- too -o nu klɛɛ 'kpacieɛ 'le. -Mɛla ma 'bɛɛ- yaa nu 'sɔɛ- 'ka mu -baale' ɛɛ?

29 'Bɛla- -yile, 'ka 'laa 'ka 'bhle pɛle 'pegee 'ka 'mi pɛ -za yienkanɛ.

30 -Amasroyi, 'drunyan 'yi mɛɛ mu 'la waa -Waanbɛaa' dɔ, 'mu -le 'bɛ -za 'yansi mu 'ɛ -glin. 'Duŋ- 'ka maza -o pɛ 'oo pɛ 'la ma, 'ka Dɛ 'bɛ 'kɛn dɔ.

31 Drɔɔn' -ka -Waanbɛaa' a pɛ -bhɛŋgbɛya zi 'ɛ 'bɛɛ- ziglin- 'ɛlwale 'pɛ, 'bɛɛ- -e nu -za -vin mu 'ɛ 'kɛn 'nalɛ- 'ka ni boolazi.»

*Lafle' 'yi -naflo mu laa sɔ yanle-
(Matie 6.19-21)*

³² 'Bhε blaan, 'ke Zesu 'a 'pele -yaa' -klanlanε mu 'ε ni dɔɔ: «'An -bhlaa 'lε 'fiɛntrɔnnε do, 'ka 'laa -gblaanlε! -Amasrɔyi, -e -swa 'ka Dε -Waanbhaa' ni 'kee- yaa -bhlenɔgbeya -wa 'ε na 'ka ni.

³³ -Ka 'ka 'ciɛn mu 'ε 'kpɛn ɔɔn, 'bhεε- -ka -o ma pε 'ε 'na 'kɔɔflɛnzɔn mu ni. -Goli' 'kpa -bɔtɔ mu 'la 'ke waa sɔ 'siɛle, -ka 'bhε mu klε 'ka 'gbu ni, 'bhε 'pegee -ka 'kaa -naflo mu 'ε zrɛdɔ laflε' 'yi, 'kooko- waa nu yanlε 'bhε □nɔɔ ye. -Amasrɔyi -faannii' mu laa nu -o yeɛ, 'bhεε- -woo faan 'bhε □nɔɔ ye, 'bhε 'pegee -wlɛnnε' mu laa nu 'sɔlε- -o 'siɛle.

³⁴ -Amasrɔyi 'yaa- -naflo 'ε 'kpale- -o yrε 'la □nɔɔ, 'e zru 'pegee 'e 'yrikpale -o 'bhεε- yrε 'ε ta.»

Yewonε mu 'la 'yri 'laa go 'mu 'gbu -za 'le

³⁵ Zesu pe mεε mu 'ε ni dɔɔ: «Yi 'oo yi, 'ka 'yri 'wlale- bo 'ka 'gbu -za 'le, 'bhεε- 'kaa- -lanɔbha mu 'ε 'bhile- klε.

³⁶ 'Bhεε- -ka klε 'bhii- 'fε do -la yewonε mu 'ε gbεɛn-. -O yri -o -waa' 'fɛzan- 'ε nule ta 'ke 'bhε da le dɔyrε □nɔɔ 'fɛti 'ε ta. 'Kooko- 'ke 'bhε □nwa 'waati 'oo 'waati 'la ba, 'bhεε- 'ke 'bhε kɔkɔdia -o ta, -o sɔ 'fε 'ε 'liigole 'bhε ni.

³⁷ 'Ke -waa' 'fɛzan- 'ε □nwa, 'bhεε- 'ke 'bhε □bhwa -o ta 'ke -woo -o -yrε ma, -waa pε -yi nu -nralε'. 'Mi pe 'ka ni 'η 'sɔwεε- 'ε ma dɔɔ 'yee- 'fɛzan- 'ε -e nu 'sentru do dɔlε -a 'saanla□, 'bhεε- -e nu -yaa' yewonε mu 'ε 'siile- pele ma, 'bhεε- 'yee- 'gbu nu 'mu a pele 'ε dulalε 'mu □la.

38 'Kee- ɲnwa blaɲdɾeyi 'oo, 'kee- ɲnwa blaɲdɾeyi -zanta' oo, 'bhɛɛ- 'kee- ɲbhwa -o ta 'ke -woo -yɾɛ ma, -waa pɛ -yi nu -nralɛ'.»

39 «-Ka 'ka 'trɔnkpa 'elrele -jan 'lɛɛ- ɲla: 'Ke 'fɛzan- do -yaa -faannii' 'ɛ nu 'bhla 'ɛ dɔ -yaa' 'fɛ 'ɛ ɲla, yaa -yaa nu yidɛɛ, 'bhɛɛ- -ya to 'ke -faannii' 'ɛ wla -yaa' 'fɛ 'ɛ ɲla.

40 -Ayile, 'ka mu, 'ka 'yri 'laa goɛ 'ka 'gbu -za le. -Amasɾoyi 'ke 'ka 'yri 'laa -o Bhaaplɛɲ Gbe 'ɛ ta 'waati 'la ba, -e nu nule 'bhɛɛ- 'waati 'ɛ ba.»

Yewonɛ wlan do 'pegee yewonɛ 'yɔɔ- do ma -gɔɔn

(Matie 24.45-51)

41 'Bhɛ klɛle 'tɛ, 'ke Pɛiri Zesu 'lɾɔkpale dɔɔ: «Mɛɛzan, 'yoo- 'bhɛ -gɔɔn 'lɛɛ- 'bhɛ bɔ 'zi 'o mɔɔ do -kplɛn -la ma taa- 'ya bɔ 'zi mɔkɾɛn' -la ma ɛɛ?»

42 Mɛɛzan Zesu 'a 'lɛkwan- 'yee- Pɛiri ni dɔɔ: «'Ke yewonɛ 'la 'lɛdɔɔle -o, 'bhɛɛ- -a zru -o do, -a zan nu 'a 'kpale- -yaa' 'fɛ 'ɛ ɲla mu 'ɛ 'kɾɛn 'wiinɲ-; 'kooko- -e sɔ pɛle nale- 'mu ni pɛle 'waati 'ɛ ba.

43 Yewonɛ 'la 'ke -a zan 'ɛ ɲbhwa -a ta 'ke -yoo yewo 'zi 'elrele, 'bhɛ yewonɛ 'ɛ 'bhɛ a pɛ -yinra'.

44 'Mi pɛ 'ka ni 'ɲ 'sɔwɛɛ- ma dɔɔ 'fɛzan- 'ɛ nu -a 'kɔɔpɛ- mu 'ɛ 'kɾɛn gbɛkpale -a 'kɔɔ.

45 'Duɲ- 'ke 'bhɛ yewonɛ 'ɛ -e -yaa' ye 'ɛ ɲtwa -a nɔɔ-, 'bhɛɛ- -ya ɲpia -a 'gbu 'kpee dɔɔ: <ɲ zan -o -mɔ 'zi -yaa' 'taa 'ɛ ta, yaa nu nule 'saanibhe.> 'Bhɛla -yile 'kee- 'fɛ 'ɛ ɲla yewonɛ 'gwlaan- -vin mu 'ɛ 'pegee yewo le mu 'ɛ zɔnle -saan, 'bhɛɛ- 'kee- ɲbwa pɛbhlele 'pegee -wɛɛn 'mile- ma, 'bhɛɛ- 'kee- -wɛɛn dɛ.

46 'Kee- ɲbwa 'bhɛɛ- klɛlɛ ma, -a zan nu yi 'ɛ 'pegee 'bhɛ 'nu 'waati 'ɛ nu 'klalɛ- -a ba. 'Bhɛla- -yile, 'bhɛ nu -a 'krowolɛ 'eyɔɔlɛ -e -za 'yɔɔ- oo -za 'yɔɔ- mu 'la 'kpen ɲkla 'mu -zayi'. 'Bhɛɛ- mɛɛ 'la zan mu laa gbilaan -Waanbhaa' -lɛɛ -a dɔ nu klɛlɛ 'mu ta -yɛn 'ɛ 'ke ba.»

47 «'Ke yewonɛ 'la -ya zan zru maza dɔ, 'bhɛɛ- 'ke yaa 'bhɛ klɛlɛ, -o nu 'bhɛ yewonɛ 'ɛ zɔnlɛ 'ebebele.

48 'Duɲ- 'ke yewonɛ 'la 'bhɛ 'laa 'bhɛ zan zru maza dɔ, 'bhɛɛ- 'ke -a klɛza -yɔɔ' 'ɛ ma -yoo 'ke zɔnpɛ 'le; -o nu 'bhɛ yewonɛ 'ɛ zɔnlɛ sanɛ-. 'Bhɛla- -yile, -o -za -bebe -naa mɛɛ 'la zan ni, -o nu -za -bebe 'yɛwɔlɛ 'bhɛɛ- zan ma. 'Bhɛɛ- -o -za -bebe gbɛkpaa- mɛɛ 'la zan 'kɔɔ, -o nu -za -bebe 'yɛwɔlɛ 'bhɛɛ- zan ma 'ezin-.»

Zesu pe dɔɔ mɛɛ mu -yiciɛnlɛ nu klɛlɛ -a 'tɔ 'ɛ -zayi'

(Mati 10.34-36)

49 Zesu pe -o ni 'ezin- dɔɔ: «'N ɲnwa 'tɛ -la bɔlɛ 'trɛ ta, 'bhɛɛ- 'ɲ 'yaa- zi bi 'bhii- -wa ɲbhia gban.

50 -Yɛn -gbɛnɛ do -o zan baalɛ 'mi ta, 'bhɛ nu klɛlɛ 'bhii- 'ɲ 'wiɲfɛlɛ -yi ba. 'Duɲ- 'sani- 'bhɛ yi 'ɛ 'bhɔlɛ- plɛɲ-, 'ɲ blina- yiɛn -o.

51 'Ka mu 'kpee ma 'ɲ ɲnwa yilabla 'nalɛ- 'trɛ ta mu ni ɛɛ? Drɔɔn' 'ɲ ɲnwa -o -yiciɛnyɛ -la nɔɔ-.

52 'Kee- san -zɔn ma, 'fɛ do -la mɛɛ 'soo 'yiciɛnlɛ nu klɛlɛ. -Ayile, mɛɛ yaga nu -o zibɔlɛ mɛɛ plɛ ma, 'bhɛɛ- mɛɛ plɛ nu -o zibɔlɛ mɛɛ yaga ma.

53 'Fɛ do -la mu ba, -nɛ dɛ nu 'bhɛ 'wɛnlɛ- 'bhɛ 'nɛ 'ɛ ma, 'bhɛɛ- -nɛ nu 'bhɛ 'wɛnlɛ 'bhɛ dɛ ma. 'Bhɛ kɛgbɛya do 'ɛ 'yi, -nɛ nɛɛ 'ɛ 'bhɛ nu 'bhɛ 'wɛnlɛ- 'bhɛ 'lu ma 'bhɛɛ- gbɛɛn-. 'Bhɛɛ- -nɛ le

do nu 'bhεε- 'yansi za kleε 'bhε nεε ni. 'Ezin- le -naale' do nu -wlenle' 'bhε a le drεε ma, 'bhεε- le drεε nu 'bhεε- 'yansi za kleε 'bhε 'naale- ni 'ezin-.»

Zesu pe mεε mu 'ε ni dɔɔ -o 'waati 'ε ma -tɔɔmasie mu 'ε 'yima (Matie 16.2-3)

⁵⁴ Zesu pe mεε mu 'ε ni 'ezin- dɔɔ: «'Ke 'ka la tilale □ya 'kee- da -yretεbhε baayre nɔɔ-, 'kaa pe 'bhε yre do 'ε □nɔɔ bhe dɔɔ la -o zan banle. 'Bhεε- -e ban.

⁵⁵ 'Bhεε- 'ke -ploo 'kanle- -saan 'kee- da wεyi- ba -yre ta, 'kaa pe dɔɔ -yretε' nu -bhile'. 'Bhεε- 'bhε -le kle.

⁵⁶ Mεε -yrekwɔɔza kle mu, 'ka sɔ 'tre ta pe -tɔɔmasie mu 'pegee lafle' 'yi pe -tɔɔmasie mu 'ε -yimale, 'bhεε- -mela ma 'ka 'laa sɔ -za 'la 'bhε -o kle 'zi -zɔn -ge 'bhε 'yimale εε?»

Mεε do 'pegee -a -sɔɔnnii' do sɔ -bεngole gɔnε- 'la gbεεn- (Matie 5.25-26)

⁵⁷ Zesu pe 'ezin- dɔɔ: «-Mele -kla 'bhεε- pe 'la 'bhε 'lɛdɔɔle -o 'ka 'laa sɔ 'bhε dɔle- 'ka 'gbu 'kɔɔ εε?

⁵⁸ 'Ke -za do -o 'ka 'pegee mεε do plen-, 'bhεε- 'ke 'yee- mεε 'ε -ya zi 'bhii- -e ge 'e 'le -klu ta, dɔ klen 'kee 'bhε -za 'ε 'yrebago 'bhε mεε 'ε 'le, 'bhεε- 'ka kpa do ma 'ka ge bhla zi zi 'ε 'lii. 'Kebhlaale, 'kee- -ja 'e 'le -klu ta, 'kitikan mu 'ε ba, 'mu nu 'e 'kpale- -kasofε gooba mu 'ε 'kɔɔ, 'bhεε- 'mu 'e bɔ -kaso 'yi.

⁵⁹ 'Mi pe 'e ni dɔɔ 'sani- 'e 'pwele- plen- 'bhε -kaso 'ε 'yi, -e -goli' yεke- 'la -kpan -balaa' 'e ta, 'e

nu 'bhe 'kpen gbawole 'ke 'bhe ge 'tenle- 'e 'koo-goli' bhe do 'e ma.»

13

Zesu pe mɛɛ mu 'ɛ ni dɔɔ -o 'plo- -o 'taa-wogbɛya -yɔɔ' 'ɛ ma

¹ 'Bhe 'waati 'ɛ ba, -janmatii Pilati mɛɛ 'ke mu winbwa- 'kaa 'mu ge Galile 'kleɛn 'ɛ 'yi mu 'ɛ 'ke dɛ. 'Bheɛ- 'yee- Pilati 'bhe mɛɛ mu 'ɛ yien 'ɛ 'pegee -waa' 'sraka go wi yien mu 'ɛ 'yizaala 'ekeba, 'bheɛ- -yoo □kla 'ke 'sraka 'le -Waanbhaa' ni. 'Dun- Zesu 'yaa- -janwo' zii' 'waati 'la ba, 'ke mɛɛ 'ke mu 'bhe -za 'ɛ 'yilrɔkpale -a ma.

² -Ayile 'ke Zesu 'a 'pele -o ni dɔɔ: «-O 'woo-Galile 'kleɛn 'yi mu 'la □dia, 'ka mu 'kpee ma -waa' -za 'yɔɔ- mu 'ɛ -woo 'ebebele 'ke 'bhe kan Galile 'kleɛn 'yi mɛɛ -vin mu 'ɛ 'mu a pɛ 'ɛ ta ɛɛ?

³ 'Yooye-! 'Mi pe 'ka ni dɔɔ 'ke 'ka 'laa 'ploole- 'kaa- -za 'yɔɔ- mu 'ɛ ma, 'ka nu klele siele 'bhii- 'woo- Galile mɛɛ mu 'ɛ gbɛɛn- 'ezin-.

⁴ 'Bheɛ- 'ezin-, Siloe 'fɛgwle- 'ɛ 'klalaa- mɛɛ vu ta 'srwaa- 'la ta Zeruzalemu, 'ka 'mu 'kpee ma 'woomɛɛ vu ta 'srwaa- 'ɛ -o kleza mu 'ɛ 'yɔɔ- -yiya' 'ke 'bhe kan Zeruzalemu mɛɛ -vin mu 'ɛ 'kpen ta ɛɛ?

⁵ 'Yooye-! 'Mi pe 'ka ni dɔɔ, 'ke 'ka 'laa 'ploole- 'kaa- -za 'yɔɔ- mu 'ɛ ma, 'ka nu klele 'siele 'bhii- Zeruzalemu mu 'ɛ gbɛɛn-.»

-Yri diinj 'la yaa bhaa kle

⁶ 'Bhe blaɛn, 'ke Zesu -gɔɔn do bole- -o ni dɔɔ: «Mɛɛ do -yri diinj do □swa -yaa' -drɔɔ gba 'ɛ 'yi. -Yri bhaa 'kan bhla 'ɛ 'bhɔle- 'ke 'yee- mɛɛ 'ɛ 'nule

'yee- -yri bhaa 'ε 'kanyrε- □nɔɔ. 'Duŋ- yaa 'bhe bhaa do 'kpɔ 'yεε- 'bhe 'yi.

⁷ 'Bhe 'yi 'tε, 'ke -ya pele- -drɔɔ gba la yetanε 'ε ni dɔɔ: <-A 'san lεε yaga ma 'ke 'η nu -yri 'lεε bhaa -glinlε' -a -yi, 'bhεε- 'naa -a bhaa do 'kpɔ 'yεε- -lido'. Lεε -bhεεke' ta, 'ke yaa -a bhaa klεlε, -a takan', -mεla ma 'bhεε- -a 'solε- -o bhaa ma yrε 'lεε- □nɔɔ εε?>

⁸ 'Duŋ- -drɔɔ gba la yetanε 'ε 'bhe pe 'yee- mεε 'ε ni dɔɔ: <'N zan, -a 'to 'ke lεεla- 'ε 'bhe 'kan 'a ta doo. 'N nu -gluu do 'kanlε- -a zi, 'bhεε- 'η grɛni kla -a zi 'kooko- -a nii- zinaa' -a ta 'elrele.

⁹ 'Ke 'bhe □kla, -dɔke' -e nu 'solε- -a bhaa klεle- lεεtoo. 'Ke yaa -bhaalε' 'e nu 'solε- -a takanle.>>

Zesu gade le do -bheela -yitrε' yi 'ε ma

¹⁰ *-Yitrε' yi do ma, Zesu 'yaa- mεε mu daan 'zi -Waanbhaa' a -jan 'ε 'le Zuufu mu daanfε' do -la.

¹¹ Koo -la ga -yaa le do ma 'bhe daanfε' 'ε □la. Lii -yɔɔ -le 'bhe ga 'ε □bwa 'yee- le 'ε ma. -A lεε vu ta 'srwaa- -le -yaa bhe, 'ke koo -la ga -a ma, 'bhεε- yaa -yaa sɔ -a -lɛdɔɔle.

¹² Zesu 'a 'yelowoa 'ke 'bhe 'a 'pele -a ni dɔɔ: «Le -nε, 'e koo -la ga 'ε -gwa -zɔn.»

¹³ 'Bhe klεle 'tε, 'ke Zesu 'e gbe 'kpale -a ma, 'bhεε 'bhe yrε do 'kpɔ 'ε □nɔɔ bhe, 'ke -ya -lɛdɔɔle, 'kee- dulale -a gaan ta. 'Bhεε- 'kee- -Waanbhaa' 'tɔbhɔle.

¹⁴ 'Duŋ- 'bhe Zuufu daanfε' 'ε □la -kunlii 'ε 'bhe 'bhe zrɔpliila dɔɔ -mεla ma 'bhεε- Zesu 'yee- le 'ε 'bheela- -yitrε' yi 'ε ma εε. 'Bhe klεle 'tε, 'ke -ya pele- mεε mu 'ε ni dɔɔ: «-Gbεεyi' do 'ε □la, yewo yi -o -yrekpa' 'srwado-, 'ka 'sɔ nule- 'ka 'bheeyrε-

□nɔɔ 'bhe yi mu 'ε 'le. 'Dun- -yitre' yi 'ε 'bhe 'laa -o 'ke -bhee yi 'le.»

¹⁵ -Ayile, 'ke Mεεzan Zesu 'a 'pele -a ni dɔɔ: «Mεε -yrekɔɔza kle mu! -Yitre' yi 'ε ma 'ka 'kpen do do laa 'kaa- dri mu pwe -waa' wele- mu 'ε 'yi, 'bheε- 'ka 'ploo- 'kaa- -soofaline mu 'ε ma, 'kooko- -o ge -yi 'mile- to 'ε 'le ma εε?

¹⁶ 'Bheε- -kɔɔ' 'taa- Abraamu 'nranε- 'leε-, 'ke -Setran' 'a 'yrela- leε vu ta 'srwaa- ta, 'ali- 'kee- □kla -yitre' yi 'le oo, 'naa so a 'ploole bi εε?»

¹⁷ Zesu a -jan 'lekungbeya 'ε 'bhe -yraladwa -o 'kpen ma. 'Dun- -e -yaa 'sole- maza -gbene -gbene mu 'la kle 'zi, mεε mu 'ε zrukpaale -yaa 'bhe 'yi.

-Waanbhaa' a -bhlenjbeya 'ε zisan -za fientronne -la klele ma

(Matie 13.31-33; Maki 4.30-32)

¹⁸ Zesu pe mεε mu 'ε ni dɔɔ: «'N so *-Waanbhaa' a -bhlenjbeya -wa 'ε 'kpale -mε pe -la ma εε?

¹⁹ -Yoo 'bhii- -yri diinj 'la -wa sii mutaadi 'bhe bhene- do gbene-. Mεε do 'bhe mutaadi bhe □bwa -yaa' gba 'ε 'yi. -E □bhwa, 'bheε- -e gbaandia-, 'bheε- -e □kla 'ke -yri diinj -gbene do 'le. 'Bheε- maanne- mu 'mu 'fe □kpa a -a gbe mu 'ε 'yi.»

'Bluu -pεε 'wlen 'seke ma -gɔɔn

(Matie 13.33)

²⁰ Zesu pe mεε mu 'ε ni 'ezin- dɔɔ: «'N so *-Waanbhaa' a -bhlenjbeya -wa 'ε 'kpale -mε pe -la ma εε?

21 -Yoo 'bhii- 'bluu -pɛɛ 'wɛn 'sɛkɛ do. 'Ke le do 'a 'yizaala 'kilo mia do 'bhe 'soo 'bluu -pɛɛ ba, -e 'bhe 'bluu -pɛɛ 'ɛ wɛn.»

Krisi a zi 'ɛ -yoo 'bhii- 'felii kpɛnɛ- do gbɛɛn- (Matie 7.13-14; 7.21-23)

22 Zesu ge bhla zi Zeruzalɛmu, -e -yaa 'kan zii' -wa -gbɛnɛ mu 'pegee -wa 'nɛ mu ta.

23 'Bhe 'yi 'tɛ, 'ke mɛɛ do 'a 'lɔkɔpale dɔɔ: «Mɛɛzan, mɛɛ sanɛ- -le nu gɔlɛ -za -yi ɛɛ?» 'Bhe klele 'tɛ, 'ke Zesu 'a 'pele mɛɛ mu 'ɛ ni dɔɔ:

24 «-Ka dɔ 'egɔɔle, 'bhɛɛ- 'ka wla 'felii kpɛnɛ- 'ɛ 'lii. -Amasɔyi 'mi pe 'ka ni 'ŋ 'sɔwɛɛ- ma dɔɔ mɛɛ -bebe mu nu -a pele 'kaa -o wlayɛ -glinle', 'bhɛɛ- 'duŋ- waa nu 'sɔlɛ- wlale.»

25 «'Ke 'fɛzan- 'ɛ -ya -wɛnna bhla 'la ba, 'bhɛɛ- 'kee- 'felii 'gborobhe 'ɛ ɔbwa 'ke 'ka -o 'bhe bhla 'ɛ ba 'pɛlii-. 'Ke 'bhe ɔkla, 'ka nu kɔkɔdele 'sanɛ- -a ta 'ke 'kaa pe dɔɔ: <Mɛɛzan, 'o mɔɔ -le, 'fɛ 'ɛ 'liigo- 'o ni>. 'Bhɛɛ- -e nu a -lɛkunle 'ka ni 'fɛ 'ɛ 'kpee dɔɔ: <'Naa 'ka dɔ.>

26 'Bhe bhla 'ɛ ba, 'ka nu -a pele -a ni dɔɔ: <-Kɔɔ' pɛbhla- 'eke- zi, 'bhɛɛ- -kɔɔ' -yi ɔmia 'eke- zi, 'bhɛɛ- 'e mɛɛ mu -daanna 'waa- -wa 'ɛ 'kpee -gbleba mu 'ɛ ta.>

27 'Bhɛɛ- Mɛɛzan nu -a pele 'ka ni 'ezin- dɔɔ: <'Naa 'ka dɔ, -ka 'ka 'plɛŋgo- 'ŋ ma, 'ka mu -za 'yɔɔ- kle mu.>

28 'Bhe yi 'ɛ 'le, 'ke 'ka Abraamu 'pegee Izaki, 'bhɛɛ- -Waanbhaa' a *-lɛla' janwo mu 'ɛ 'kpɛn ɔya bhla 'la ba *-Waanbhaa' a -bhɛngbeya -wa 'ɛ ta, 'ka nu 'ka gbɛnɛbhe mu 'ɛ 'sɔnkɔpale 'bhɛɛ- 'ka wisi; 'bhɛɛ- -o nu 'ka blinle 'pɛlii-.

29 -Amasroyi mɛɛ mu nu dale 'drunyan -danma' yɛ 'ɛ 'kɛn ɲɔɔ, 'bhɛɛ- -o nu pɛbhleɛ -Waanbhaa' a -bhleɲgbeya -wa 'ɛ ta.

30 'Bhɛ ya 'ɛ 'yi, mɛɛ 'ke mu -o zi zilɛɛ- mu 'le -zɔn, 'duɲ- 'mu nu klɛɛ -zanta' mu 'le too. 'Bhɛɛ- mɛɛ 'ke mu -o -zanta' mu 'le -zɔn, 'duɲ- 'mu nu klɛɛ zilɛɛ- mu 'le too.»

Zesu -janwoa Zeruzalemu ba zayi'

(Matie 23.37-39)

31 'Bhɛ 'waati 'ɛ ba, Farizi mu 'ɛ 'ke mu ɲnwa Zesu -din 'bhɛɛ- -o pe a ni dɔɔ:«'E Go -gɛ, 'bhɛɛ- 'e ge yɛ -bhɛɛke' do ɲɔɔ, -amasroyi -bhleɲgbɛ Erɔdi -a zi 'bhii- -yee' dɛ.»

32 'Bhɛ klɛɛ 'tɛ, 'ke -ya pele- -o ni dɔɔ: «-Ka ge a pe 'yee- -gbɛɲgbɛni 'plalu mɛɛ 'la bhe -a ni 'kaa: 'Mi -o 'zina mu -gbin 'zi mɛɛ mu zi; 'bhɛ 'pegee 'ɲ 'yoo- gadɛ mu -bhee 'zi -zɔn 'pegee too. 'Bhɛɛ- 'ɲ nu yanɛ 'ɲ 'woye- 'ɛ 'le -yɛkpa'a' yaga mi 'ɛ ma.

33 'Bhɛla- -yile, 'ɲ nu 'ɲ 'yɛgbaanɛ Zeruzalemu 'taa ta gele 'ɛ zi, -zɔn 'pegee too, 'bhɛɛ- tootama. -Amasroyi -Waanbhaa' a -lɛla' janwo mi 'ɛ yaa sɔ gale- yɛ -bhɛɛke' ɲɔɔ 'ke yaa 'e go Zeruzalemu do -kplɛn ba.

34 «'Ee! Zeruzalemu -wa la mu, 'Ee! Zeruzalemu -wa la mu! 'Ka mu -le -Waanbhaa' -lɛla' janwo mu 'ɛ dɛ, 'bhɛɛ- 'kee- mɛɛ 'la zan mu 'winbwa- 'ka ta, 'ka kpoti pa 'mu ma, 'bhɛɛ- 'ka 'mu dɛ. Yaa 'sanɛ- -zɔn ma 'ke 'an pe dɔɔ 'ɲ 'yoo- 'ka 'lɛkpale 'eke- ta 'bhii- maa da do 'bhɛ 'nɛ mu 'ɛ 'lɛkpa 'eke- ta -a gbɛɲrɔɲ- mu 'ɛ ɲla gɔnɛ- 'la gbɛɛn-. 'Duɲ- 'ka 'laa dɔɛ -a -la do -titi.

35 -Ka 'ka 'trɔnbado doo, -Waanbhaa' nu 'ka do -kplɛn 'tolɛ- -a nɔɔ-. 'Bhɛɛ- 'mi pe 'ka ni 'ɲ 'sowɛɛ-

'ε ma dɔɔ: 'ka 'laa nu 'η 'yele- -li 'ke 'bhε ge 'tɛnlɛ-
'ka nu -a pele yi 'la 'le dɔɔ: <Mεε 'la zan -o zan
Mεεzan -Waanbhaa' 'tɔ 'ε 'yi, bhaa 'e -dɔɔbo'!>»

14

Zesu -mlaan gadε mi do -bheela -yitrε' yi do ma

¹*-Yitrε' yi do ma, Zesu -ja pebhlele Farizi mu 'ε -o -kunlii 'ε do ba. -O 'pegee Farizi mu 'la 'yaa- pebhle 'zi 'eke- zi, 'mu -yaa -a kleza mu 'ε 'klosikun zii'.

²'Bhε klele 'tε, 'ke mεε do nule- dulale Zesu 'le ma: -mlaan ga -yaa 'bhε mεε 'ε ma.

³-Ayile, 'ke Zesu 'woo- 'Tonj daan mu 'ε 'pegee Farizi mu 'ε 'lrokpale dɔɔ: «-Kɔɔa' 'tonj 'ε ta, -o sɔ mεε -bheele' taa- waa sɔ -a -bheele' -yitrε' yi 'ε ma εε?»

⁴'Bhεε- 'duη-, -o tagale □bwa. 'Bhε klele 'tε, 'ke Zesu 'e gbε 'kpale gadε mi 'ε ma, 'ke 'bhε 'bheele, 'bhεε- 'ke -ya pele- 'bhε ni dɔɔ 'bhε ge 'bhε ba -le ma.

⁵'Bhε blaam, 'ke Zesu -o -lrokpale dɔɔ: «'Ka -de 'gbu -le 'kee- -kla -a -nε 'le oo, 'kee- -kla -yaa' dri do 'le oo, 'ke 'bhε -balaa' -klɔη do -yi -yitrε' yi do ma, yaa nu 'bhε gole 'yee- -klɔη 'ε yi 'yee- -yitrε' yi 'gbu 'ε ma εε?»

⁶'Bhεε- waa 'sɔle- 'bhε 'lekunle -a ni.

Zi -leε yaayre a -za

⁷Zesu 'a 'yelowoa 'bhii- -o mεε mu 'la 'kpen 'siila- peleyre 'ε □nɔɔ, 'mu 'kpen 'yaa- zilεε- yaayre -lrele' mu 'ε 'mu -la makun' zii', 'kee- gɔɔn dɔ bole- dɔɔ:

8 «'Ke mɛɛ do 'e 'siila- le dɔyɛ nɔɔ- -zabla' do ta, 'yaa gele yaale zilɛɛ- yaayɛ 'e 'bhe ɲnɔɔ. -Amasɔyi 'ke -o mɛɛ -bhɛɛke' do -siila 'yee- le dɔyɛ 'e ɲnɔɔ, 'bhɛɛ- 'ke 'bhe gbilaan -yiya' 'bhi ni 'ezin-,

9 'bhɛɛ- 'ke 'ka 'kpen zeti- mi 'e ɲnwa 'waati 'la ba, 'ke -ya ɲpia 'bhi ni dɔɔ: <'E 'wlen-, 'bhɛɛ- 'e 'yaayɛ- 'e 'na mɛɛ 'lɛɛ- ni.> 'Ke 'bhe ɲkla, -yrala' nu dɔle 'e ma, 'bhɛɛ- 'e nu gele yaale mɔkpen' -zanta' zizan-.

10 Drɔɔn' 'ke -woo 'e 'siila- yɛ do ɲnɔɔ, ge yala- mɔkpen' -zanta' yaayɛ 'e 'bhɛɛ- ɲnɔɔ; 'kooko- 'e zeti- mi 'la 'bhe 'e 'siila-, 'ke 'bhe 'a ɲya 'bhii- zizan- 'yaayɛ- 'e -gaale' laa -o 'e ba, 'bhe sɔ -a pele- 'e ni dɔɔ: <'N 'bhɛgwlen- nu yala- zilɛɛ- -gɛ!> 'Ke 'bhe ɲkla, 'e ɲgbo ma sɔ 'ɲgole -o mɛɛ mu 'la 'kpen 'siila- 'mu 'yɛ ma.

11 -Ayile, 'ke mɛɛ 'oo mɛɛ 'la zan 'bhe 'gbu magbaandɛ mɛɛ ma, -Waanbhaa' nu 'bhe zan 'e mavɛɛɛ, 'duɲ- 'ke mɛɛ 'la zan 'bhe 'gbu mavɛɛ, -Waanbhaa' nu 'bhe zan 'e magbaandɛɛ.»

12 'Bhɛɛ- mɛɛ 'la zan Zesu 'siila- pɛbhleyɛ 'e nɔɔ-, Zesu pe 'bhe ni dɔɔ: «'Ke 'ya zi 'bhii- 'e mɛɛ mu 'sii- pɛbhle ma 'e ba -yɛkpaa' oo, yromazi oo, yaa klɛɛ 'e 'bhɛgwlen- mu oo, 'e nɛɛnɛ- mu oo, 'e 'yiɛnii mu oo, 'e -din -naflo zan mu 'e -o 'kedo- 'kpɔ 'le; 'kooko- 'bhe mu laa nu 'e 'siile- 'ezin- pɛbhle ma 'mu ba, 'bhɛɛ- -o 'yaa- -za 'wlan 'e -zigo' 'e ma.

13 'Duɲ- 'kee 'yoo- mɛɛ mu -lɛwɛɛ' 'fɛti ta pele do klɛɛ-, 'kee- ɲkla 'kɔɔflɛɲzan mu 'le oo, -flugba mu 'le oo, gaan 'siɛle- mu 'le oo, 'bhe 'pegee -yɛ 'wi mu, 'mu -la 'sii- 'yaa- pɛbhle 'e ma.

14 'Kee 'bhe □kla, 'yaa- pe -yi nu -nrals', -amasroyi waa nu 'sols- -a -zigole 'e ma 'ke -woo 'e sii pebhle ma -o ba boolazi. -Waanbhaa' nu 'bhe -zigole 'e ma mee -ledoolle mu bwe yi 'e 'le gale ba.»

*Mee -lewee' pekoo- -gbene do ma -goon
(Matie 22.1-10)*

15 Mee 'la zan mu 'pegee Zesu 'yaa- pebhle 'zi 'eke- zi, -o do 'bhe -jan 'la bhe 'bhe 'male-, 'ke 'bhe 'a 'pele Zesu ni doo: «-O nu mee 'la zan 'siile- pele ma *-Waanbhaa' a -bhlembeya -wa 'e ta, 'bhe zan a pe -yi nu -nrals'.»

16 'Bhe klele 'te, 'ke Zesu 'a 'pele -a ni doo: «-Yrekpaa' do mee do mee mu -lewee' pebhle -koo -gbene do -kla, 'bhe- -e mee -bebe -siila 'bhe ma.

17 Pebhle 'waati 'e 'bhole-, 'kee- yaa 'fe 'e □la yewone 'e do winbole 'kaa 'bhe ge a pe mee mu 'e ni doo -o nu, pe 'e 'kpen 'lebengole -o.

18 'Duŋ-, -o 'kpen do do a 'pele- -saan 'bhe yewone 'e ni doo waa so nule- -yaa' peleyre 'e □noo. Mee -lwa mi 'e 'bhe pe 'yee- yewone 'e ni 'kaa -ya pe -a zan 'e ni doo: -A 'zoolle-, doo yaa nu 'sols- gele- pebhleyre 'e □noo, -amasroyi -e gba do -lwa -e gele- 'pwelle- 'bhe ta.

19 -A ple mi 'e 'bhe pe -a ni doo, 'bhe 'laa nu 'sols- gele- pebhleyre 'e □noo, -amasroyi 'bhe dri vu -lwa, 'bhe 'bhe gele- 'mu -yidanle 'bhe a gbabhe 'e ta.

20 -A yaga mi 'e 'bhe pe a ni 'ezin- doo 'bhe 'laa so gele- pebhleyre 'e □noo, -amasroyi 'bhe le do □sia 'edrele.

21 'Bhε klele 'tε, 'ke yewonε 'ε 'niinale -a zan ba, 'bhεε- 'kee- 'woo- mεε mu 'ε 'wojan- mu 'ε 'yiklale 'bhε 'koo. -Ayile 'ke 'fεzan- 'ε -ya zrupliile', 'bhεε- 'ke -ya pele- -yaa' yewonε 'ε ni doo: <Ge blaale- -wa 'ε 'kpee -gbleba mu 'ε 'pegee -kpan mu 'ε ta, 'bhεε 'kooflenzan mu oo, -flugba mu oo, -yre 'wi mu oo, 'bhε 'pegee mεε gaan 'siele- mu, -o 'kpen 'sii 'kaa -o nu -gε.>

22 'Bhε blaan 'waati sa, 'ke yewonε 'ε 'nule -a pele -a zan ni doo: <'N Zan, 'e pe 'η mεε 'la zan mu 'sii- 'η 'bhε □kla, 'duη- yaayre 'ε 'ke □bwa, 'bhεε- mεε laa -o 'mu ta.>

23 'Bhε klele 'tε, 'ke -a zan 'a pele- 'a ni doo: <Ge gba la zi mu 'ε 'lii, 'bhε 'pegee 'fε -gbenj mu 'ε zi, 'bhεε- -a pe mεε nu 'ε ni 'kaa -o nu kpanjma 'η ba, 'kooko- 'an 'fε so 'pale.>>

24 'Bhεε- -e pe doo: «'N mεε -lwa mu 'la 'siila- pele 'ε ma, -o 'kedo- 'kpoo laa nu 'an pe 'ε 'ke 'bhlele.>

Mεε kle Zesu a -klanlane 'le gone- 'la gbeen- (Matie 10.37-38)

25 -Yrekpaa' do, Zesu 'pegee -zamaa' 'srε do -yaa 'taawo zii' 'eke- zi. 'Bhεε- 'ke -ya -le 'niinale 'mu ta, 'bhεε- 'ke -ya pele- 'mu ni doo:

26 «'Ke mεε 'la zan -a zi 'bhii- 'bhε kle 'an pe -klanlane 'le, 'ke 'η -za 'laa 'solε- 'bhε zan 'ε ni 'ke 'bhε kan 'bhε dε oo, 'bhε nεε oo, 'bhε nεεnε- 'gwlaan- 'pegee 'bhε nεεnε- le mu ta, 'bhε 'pegee 'bhε 'gbu ta; 'bhε zan laa nu 'solε- klele- 'mi 'an pe -klanlane 'le.

27 'Ke mεε 'la zan laa dole -yren 'ε 'kpen -gloon 'bhlele- -la 'foke 'bhε ge 'tenε- -a gale ma, 'bhεε

'kee- dɔ 'ŋ zi, 'bɛ zan laa sɔ klɛle- 'mi a pɛ -klanlanɛ 'le.

28 'Ka -de 'gbu -le 'ke -ya zi 'bhii- -e 'sangaso do dɔ, yaa yalaa' 'elwale 'pe, 'bhɛɛ- -e nu -goli' yɛkɛ- 'la 'wlalɛ- 'yee- 'sangaso dɔle 'ɛ 'yi, -e 'bɛ nɔɔ. 'Bhɛɛ- 'kee- -a gbɛ nu 'sɔlɛ- 'yee- 'sangaso 'ɛ dɔle- ta -e 'bɛ 'yaango-.

29 'Ke yaa 'bɛ klɛle 'elwale 'pe, 'kee- 'yee- 'sangaso 'ɛ dɔle- -saan, 'bhɛɛ- 'ke yaa -a -leyanlɛ, -e nu klɛle mɔkpen' a pɛ 'sɔnsipɛ 'le.

30 'Bhɛɛ- mɛɛ mu nu -a pele dɔɔ: <Mɛɛ 'lɛɛ- -e -yaa' 'sangaso 'ɛ dɔle -saan, 'bhɛɛ- yaa 'sɔlɛ- -a -leyanle.>

31 'Bɛ klɛgbɛya do 'ɛ 'yi 'ezin-, -bhlenɔgbɛ 'ɛ -dele sɔ -wlenle' -bhlenɔgbɛ 'bhɛɛke do 'kaama- 'kaa -e gwledanle 'bɛ ba, 'ke yaa -yaa' gwledan mu 'ɛ 'nɔɔlɛ- 'elwale 'pe ɛɛ? 'Kee- -yalaa' 'pe, 'bhɛɛ- -ya klɛ gɔnɛ- 'la gbɛɛn- 'bhɛɛ- 'yee- 'pegee -yaa' gwledan mu 'waa vu 'ɛ -o sɔ gwledanle -bhlenɔgbɛ 'bhɛɛke do 'ɛ 'pegee 'bɛ a gwledan mu 'waa mia do 'ɛ ba, -ya 'kpeeledan 'bhɛɛ- ma 'elwale 'pe.

32 'Dun- 'ke -ya □ya 'bhii- waa sɔ gele- gwledanlɛ 'mu ba, -e mɛɛ do winbɔ 'bɛ -bh- lenɔgbɛ 'bhɛɛke do 'ɛ ba, 'ke 'bɛ 'laa 'bhɔle- -li -o -din 'waati 'la ba, 'kaa -o 'plo- gwle 'ɛ ma, 'bhɛɛ -o -bhoolaya dɔ -o plɛŋ-.

33 'Bɛ klɛgbɛya 'ɛ 'yi, 'ka do 'kpɔ 'laa sɔ klɛle- 'mi a -klanlanɛ 'le 'ke 'bɛ zan laa 'bɛ 'niigolɛ 'bɛ 'kɔɔpɛ- mu 'ɛ 'kpen 'yi 'elwale 'pe.»

Wɛ -za
(*Matie 5.13; Maki 9.50*)

³⁴ Zesu pe 'ezin- dɔɔ: «Mɔkpen' 'a 'yaango- 'bhii- wε -o 'ke pε -lrele' do 'le. 'Duŋ- 'ke -a -nraleyā 'ε -gwa -a -yi, -o sɔ -a -nrāle' -mε pε -la -le εε?

³⁵ Yaa -za 'kedo- 'kpɔ 'yanwo- -li 'trε 'pegee 'trε ti ma. 'Bhεε- -e klε 'ke blin pε 'le. 'Ke -za 'lεε- 'yima 'trɔn -o 'ka ŋgblo ma, -kaa -yima'!»

15

-Bhlaa do ma -gɔɔn

(Matie 18.12-14)

¹ 'Nisrakun mu 'ε 'kpen 'pegee mεε 'joo 'yɔɔ- mu 'ε -woo mabεenna Zesu -din, 'bhεε- -woo 'trɔnkpale -saan -a wojan mu 'ε □la.

² -Ayile, 'ke Farizi mu 'ε 'pegee 'Tonɔ daan mu 'ε -woo zrupliile', 'bhεε- 'ke -wa pele- 'eke- ni dɔɔ: «-Kaa -glin doo, mεε 'lεε- -e dɔ -a -la 'ke mεε 'joo 'yɔɔ- mu 'ε nu yaale -a -din a ma, 'bhεε- -o 'pegee 'mu pεbhle 'eke- zi.»

³ Zesu 'trɔnbɔle 'bhε -jan 'ε 'yi, 'kee- -gɔɔn 'lεε- 'bhε bɔle- -o ni dɔɔ:

⁴ «'Ke -bhlaa -kεmε do -o 'ka do 'kɔɔ, 'bhεε- 'ke -a do □nia -o ba, yaa nu -o -vin mia yizie bhε vu ta 'srwayizie 'ε 'tolε- -a -zanta' -bɔn 'yi -bɔn 'bhlele- ma, 'bhεε- -e ge -a do 'la 'bhε □nia 'bhε ziglinyε nɔɔ- 'sani- -ya ye εε?

⁵ 'Ke -ya □ya, -a zrukpaā' gbε -yɔɔ 'ε 'kɔɔ, -ya kpa -a bhlo ta.

⁶ 'Bhεε- 'kee- □nwa 'kele- 'fε 'lε ma, -ya bhεgwlen mu 'ε sii 'bhε -ya pe 'mu ni dɔɔ: «-Ka nu 'bhεε- -kɔɔ' 'ŋ zrukpaā' maza 'ε 'yicien- 'eke- zi! -Amasrɔyi 'an -bhlaa 'lεε- □nia bi 'bhεε- 'an 'ye gbε drεεwoa-.»

7 Zesu pe -o ni dɔɔ: «'Bhɛ kɛgbɛya do 'ɛ 'yi, 'ke -za 'yɔɔ- kɛ mi do 'kpɔ 'ploola- -za 'yɔɔ- kɛle ma, 'bhɛɛ- 'ke -ya 'gbu ɔnaa -Waanbhaa' ni, zrukpa'a' -gbɛɛ nu kɛɛ laflɛ' 'yi -Waanbhaa' ba 'bhɛ -zayi'; 'yee- do -kplɛn a zrukpa'a' 'ɛ 'bhɛ -gbɛɛ 'yi nu yalɛ 'ke 'bhɛ kan mɛɛ -lɛdɔɔle mia yizɛ bhɛ vu ta 'srwayizɛ 'la 'ke 'mu laa 'ploolɛ- 'mu a -za 'yɔɔ- mu 'ɛ ma, 'bhɛɛ- waa -o 'gbu 'nalɛ- -Waanbhaa' ni 'mu ta.»

-Gɔli' 'tanbha 'pu do 'la ɔnia 'bhɛ ma -gɔɔn

8 Zesu pe 'ezin- dɔɔ: «'Bhɛɛ- 'ke -gɔli' 'tanbha vu -o le do 'kɔɔ, 'bhɛɛ- 'ke -a do 'kpɔ ɔnia -a 'kɔɔ 'fɛ 'ɛ ɔla, yaa -za 'lɛɛ- 'bhɛɛ- kɛ ɛɛ? 'Nj bhe -e -yaa' -lanbha 'ɛ bhi, 'bhɛɛ- -e 'fɛ 'ɛ ɔla go -maa 'le 'elrele, 'sani- -ya ye.

9 'Ke -ya ɔya bhla 'la ba, -ya bhɛle mu 'ɛ 'pegee -a -din mu 'ɛ 'kpɛn sii, 'bhɛɛ- -ya pe 'mu ni dɔɔ: <-Ka nu 'bhɛɛ- -kɔɔ' 'n zrukpa'a' maza 'ɛ 'yiciɛn- 'eke- zi! -Amasɔyi 'an 'tanbha do 'lɛɛ- -e ɔnia bi, 'bhɛɛ- 'an ye gbɛ drɛɛwoa- 'ezin-!>

10 'Bhɛ kɛgbɛya do 'ɛ 'yi, 'mi pe 'ka ni dɔɔ -Waanbhaa' a -mlɛkɛ' mu 'ɛ zrukpaale nu kɛɛ 'egbɛɛle, 'ke -za 'yɔɔ kɛ mi do 'kpɔ 'ploola- -za 'yɔɔ kɛle ma, 'bhɛɛ- 'ke -ya 'gbu ɔnaa -Waanbhaa' ni.»

'Gwlaan- gbalaan do gbe plɛ ma -gɔɔn

11 Zesu pe 'ezin- dɔɔ: «Mɛɛ do gbe -yaa plɛ.

12 -Yrekpa'a' do, -nwagwɛn' mi 'ɛ pe -a dɛ 'ɛ ni dɔɔ: <'Nj dɛ, 'yaa- -naflo 'ɛ -yiciɛn' 'o ma, 'bhɛɛ- 'ye 'an pɛ 'ciɛn 'na.> 'Bhɛla- -yile 'ke -o dɛ 'bhɛ a -naflo 'ɛ 'yiciɛnle -o mɛɛ plɛ -kpɛn ma.

13 'Waati sa 'kanle- blaana, 'ke 'yee- -nwagwlen' mi 'e -e -yaa' pe 'cien 'e 'kpen gonle-. 'Bhe- -e 'bhe ma -goli' 'e sia, 'kee- gele- 'kleen gbɔɔn do -yi. -E -yaa' -goli' 'e 'kpen 'siela- le mu ta 'bhe 'kleen 'e 'yi.

14 -E -yaan -a 'cien 'e 'kpen 'sielele bhla 'la ba, 'ke -gu -gbɛɛ do dɔle- 'bhe 'kleen 'yi mu 'e ta. 'Bhe- -a -yɛbatɛdɔle -saan.

15 'Bhela- -yile, -e -ja -kontran' 'kanle- 'yee 'kleen 'e 'yi mɛɛ do ba. 'Bhe mɛɛ 'e 'bhe pe a ni 'kaa -ya -yɛkpa' 'bhe a swa mu 'e ba.

16 -E -yaa zi 'bhii- -wa gba swa mu 'e 'le pɛbhle 'e 'ke ba, 'duŋ- waa -a gbale 'bhe 'kedo- 'kpɔ ba.

17 'Bhela- -yile, 'ke -ya 'kpeeledanle 'sanle -a 'gbu 'si 'e ma, 'bhe- 'ke -ya pele- dɔɔ: <'N de a yewone mu 'e -o le pɛbhle mu 'e waa -o sa, 'bhe- -mi -o ga 'zi -ge gbɔn 'kɔɔ!

18 'Kee- kla, 'η nu gele 'η -zanta' 'η de ba, 'bhe- 'η nu -a pele -a ni dɔɔ: 'N de, 'η -za 'yɔɔ- kla 'bhi 'pegee -Waanbhaa' ni.

19 'Bhe -gaale' laa -o 'η ba 'ke 'ye 'η kun 'ezin- 'bhii- 'e gbe do. 'N 'kun 'bhii- 'yaa- yewone mu 'e do gbɛɛn- >

20 'Bhe klele 'tɛ, 'kee- nule- -a de ba. -A de -yɛkpale -a ma 'egbɔɔnle, 'ke -a -yɛnklale 'bhe ma 'eyɔɔle. 'Bhela- -zayile, 'ke 'bhe gele- -a -lepale blaale-, 'bhe- 'ke 'bhe 'a -tuubole.

21 'Bhe- -e pe -a de ni dɔɔ: <'N de, 'η -za 'yɔɔ- kla 'bhi 'pegee -Waanbhaa' ni, 'bhela- -yile, 'yaa 'η 'kunle- 'ezin- 'bhii- 'e gbe. >

22 'Duŋ- -a de pe 'bhe a yewone mu 'e ni dɔɔ: <-Ka nu blaale- dune- gbɔɔn 'la 'bhe 'lrele- -yiya' dune- mu 'e 'kpen ni 'bhe 'le, 'bhe- -ka 'bhe 'kla

'a ta. -Ka gbε ma piibhεnε do bɔ -a gbε -nεbhε' 'ε ma, 'bhεε- -ka -sawla 'wla -a gaan ma.

23 -Ka ge dri -nε blaale 'ε 'kun, 'bhεε- 'kaa dε; 'bhεε- -kɔɔ' 'a bhle. 'Bhε blaana, -kɔɔ' -zabla' -kɔɔ' zrukpa' ta.

24 -Amasroyi, 'η 'nε 'la 'yele- -ge bhe, -e -gaa bi, 'bhεε- -e -bwela gale ba -zɔn; -e □nia bi, 'bhεε- 'wa 'ye gbε drεwoa- -zɔn.> 'Bhεla- -yile -woo zrukpa' ma -zablale -saan.»

25 «'Bhε 'waati 'ε ba, 'yee- mεε 'ε gbε -lwa mi 'ε 'yaa- gba la. 'Bhε da bhla 'ε zi gba 'ε ta, 'bhεε- 'bhε bhɔlawoa -waa' 'fε 'ε -din, 'ke 'bhε 'srokpawli mu 'pegee 'srotanwli mu male-.

26 'Bhε klεle 'tε, 'ke 'bhε yewonε mu 'ε do 'siile, 'bhεε- 'kee- 'fε 'lε maza -yilrɔkpale 'bhε ma.

27 'Bhε yewonε 'ε pe -a ni dɔɔ: <'E 'nwagwlen- 'la -ja 'drunyan zi, -e □nwa -zɔn. -Ayile 'e dε pe dɔɔ -o dri -nε blaale 'ε dε -a ni. -Amasroyi -a gbε 'ε □nwa -a ba 'edɔɔle.>

28 'Bhε klεle 'tε, 'ke -ya zrupliile, 'bhεε- 'ke -ya pele- dɔɔ yaa -o gele- -o ba -lε ma. 'Bhεla- -yile 'ke a dε 'pwεle, 'ke 'bhε gele- -sromabolε -a ni.

29 'Bhεε- 'ke -ya pele- -a dε ni dɔɔ: <'E 'trɔnkpa 'η ni dɔɔ, -zɔn 'laa 'η 'sanlε- 'ke 'η yewo 'e ni yi 'oo yi, 'bhε 'pegee 'mi 'taawoa□ 'tanji 'e 'wojan- mu 'ε 'kpen ta. 'Bhεε- 'dun- 'yaa bhoonε- do 'kpɔ 'nalε- -lido' 'mi ni 'ke 'mi 'pegee 'η 'bhεgwlen- mu 'ε 'o sɔ -zablale 'o zrukpa' ta 'eke- zi.

30 'Bhεε- 'dun-, 'e gbε mεε kloɔ 'lεε-, 'bhε -ja 'yaa- -naflo 'ε 'kpen 'sielε- gwlen -wεε le mu 'ε ta, 'bhεε- -e nulawoa -zɔn, 'e dri -nε blaale -gbenε 'ε □dia -a ni.>

31 'Bhela- -yile, 'ke -a de 'a 'pele 'a ni dɔɔ: <'N 'ne, 'bhi -o 'η -din yikpensee ta, 'η 'koope- 'tole- 'koope- 'yaa- pe -le 'mu 'kpen 'le.

32 'Duη-, -koo' -koo' 'yinra-, 'bhεε- -koo' -zabla' zrukpa' ta; -amasroyi 'e 'nwagwlen- 'lεε- 'yaa- 'bhii- -e -gaa, 'bhεε- -e -bwela gale ba. -E □nia bi 'bhεε- 'wa 'ye gbε dɛεwoa-.>>

16

-Goli' magaan mi 'la bakanle laa -o

1 Zesu pe 'ezin- -yaa' -klanlanε mu 'ε ni dɔɔ: «Pεzan do -yaa, 'bhεε- -goli' magaan mi do -yaa -a 'koo. Yi do ta, -o □nwa -yaa' -goli' magaan mi 'ε □lwa 'wlale- -a 'koo dɔɔ 'bhe -yaa' -goli' 'ε 'sie zii'.

2 -Ayile, 'kee- yaa -goli' magaan mi 'ε 'siile, 'bhεε- 'kee- 'bhe -lrɔkpale dɔɔ: <'Mi 'e ma jan do -maa. 'Mi 'a □maa dɔɔ 'yaa 'an -goli' 'ε 'siela-; 'bhela- -zεεle 'ye 'an -goli' 'ε □kla 'ke pe 'oo pe 'la 'le, nu 'bhe 'yipe 'η ni, 'bhεε- 'e jila. -Amasroyi 'yaa nu klele -li 'an -goli' 'ε magaan mi 'le.>

3 'Bhe klele 'tε, 'ke -ya pele- -a 'gbu 'kpee dɔɔ: <'N zan -o zan 'η -gbinlawole 'an ye 'ε ta bhe, 'η sɔ -a klele- 'nale- -a ma εε? Gba la yewo fangan- 'laa -o 'η ta, 'bhεε- 'naa sɔ 'η 'yɛwole mεε mu ma, -yrala' 'ε 'koo.>

4 'Bhe 'yi, 'ke -za do dɔle- -a 'kpee, 'bhεε- 'ke -ya pele- dɔɔ: <'N nu -za do klele 'kooko- 'ke 'η zan 'η -gbian 'an ye 'ε ta, mεε 'ke mu sɔ 'η 'sile 'mu ba.>

5 'Bhela- -yile, -a zan a ca mu -yaa mεε 'la zan mu ma, 'kee- 'mu 'kpen 'siile do do -a ba. 'Bhεε-

'ke -ya -lwa mi 'ε 'bhe 'lrōkpale dōo: <'N zan a ca -wεε' -le 'e ma εε?>

⁶ 'Bhe pe -a ni dōo: <-Yron 'gbongbo 'yan -keme do.> 'Bhe klele 'te, 'ke -goli' magaan mi 'ε -ya pele- 'bhe ni dōo: <Yala- -ge blaale- doo, 'yaa- 'sewe 'ε 'si, 'bheε- -a yōnde -yron 'gbongbo mia ple bhe vu.>

⁷ 'Bhe blaam, 'ke 'yee- -goli' magaan mi 'ε -e mee -bheεke' -lrōkpale 'ezin- dōo: <'Bheε- 'bhi 'lee-, 'η zan a ca -wεε' -le 'bhi ma εε?> 'Bhe pe -a ni dōo: <'An pe ca 'ε -yoo pεbhe -boto -keme do.> 'Bhe klele 'te 'ke 'yee- -goli' magaan mi 'ε -ya pele- 'bhe ni dōo: <Yala- -ge blaale-, 'yaa- 'sewe 'ε 'si, 'bheε- -a yōnde mia yizie.>

⁸ 'Bhe blaam, 'yee- -goli' magaan mi 'la bakanle laa -yaa, -a zan 'ε 'bhe 'a 'to 'wlan □pia -yaa' -dawliya 'ε ma.» 'Bhe blaam, 'ke Zesu 'a 'pele dōo: «'Drunyan ta mee mu 'lee- -woo 'eke- 'kungbeya do -waa' -za mu 'ε 'yi, 'ke 'bhe kan -Waanbhaa' a pe mee mu 'la 'taawo zii' 'tebhile ba 'mu ta.»

⁹ Zesu pe -yaa' -klanlanε mu 'ε ni dōo: «'Mi pe 'ka ni dōo 'ke 'ka 'drunyan ta -dawli' ma -naflo mu 'ε □sia, 'bheε- 'ka □bhwa mee mu ba 'kele-, 'bheε- 'ke 'ka bhegwlenya -glinna 'kele-, 'ke 'kaa pe 'tre ta 'ε □yaan yi 'la ta, 'ka so -bheele' -o ma -Waanbhaa' a -wa 'la 'ke -dan' 'laa -o 'bhe ma 'bhe □noo.

¹⁰ 'Ke mee 'la zan zru -o do -za 'fientronne mu 'yi, 'bhe zan zru nu klele do -za -gbene klele- 'yi 'ezin-. 'Duη- 'ke mee 'la zan -ledōole laa -o -za 'fientronne mu 'yi, 'bhe zan 'ε -ledōole laa -o -za -gbene mu 'yi 'ezin-.

¹¹ 'Duη- 'ke 'ka 'ledōole laa klele 'drunyan 'lee-

ta -dawli' ma -naflo ma mu 'kungbeya 'ε ma, -dele nu 'sɔle- 'bhe 'kpale 'ka 'yi, 'bheε- -e -naflo -zeze mu gbekpa 'ka 'kɔɔ εε?

12 'Bheε- 'ke 'ka zru laa -o do 'ka -vindo' mi a -za ma, 'ka 'gbu a pe -o 'kela 'le, -dele nu 'sɔle- 'bhe gbekpale 'ka 'kɔɔ εε?»

13 «Mεε do laa sɔ yewole -kunlii ple ni 'eke- ma. 'Kee- 'bhe □kla, -a do ven nu 'sile- -a yin 'lii, 'bheε- -a -bhεeke' do 'ε -za sɔ a ni. 'Ke -a lii biile □bwa -a do 'yi, -e nu -a -bhεeke' do 'ε mavεεε. 'Bhe ya 'ε 'yi, 'ka 'laa sɔ klele- -Waanbhaa' a lu 'le, 'bheε- 'ka kle -goli' a lu 'le 'ezin-.»

Zesu wlan ma jan -gloɔn -bebe 'wo zii'

(Matie 11.12-13; 5.31-32; Maki 10.11-12)

14 Farizi mu 'la 'yaa- -o 'trɔnkpa zii' Zesu 'wojan- mu 'ε □la, -o -yaa Zesu malrɔgo 'zi, -waa' -goli' 'flenya- 'ε ma.

15 'Bhe klele 'te, 'ke Zesu 'a 'pele -o ni dɔɔ: «'Ka mu, 'ka 'ka 'gbu kle mεε -ledɔɔle mu 'le mεε mu -yre ta. 'Dun- -Waanbhaa' 'ka zru mu 'ε dɔ. 'Bheε- -za 'la 'bhe -o mεε mu -yre 'yi -za -gbεne 'le, 'bhe -la vensi -Waanbhaa' yin 'lii.»

'Tonj 'pegee -Waanbhaa' a -bhlengbeya 'ε -za

16 «Moizi a 'tonj 'ε 'pegee -Waanbhaa' a -lela' janwo mu 'ε -waa 'sewe mu 'ε 'senj -danj' -le Mεε Wiinjε' Mi Zaan a pe 'waati 'bheε- 'le. -A 'san Mεε Wiinjε' Mi Zaan 'nu yi 'ε ma, -o -Waanbhaa' a -Jan 'Nrle 'ε 'wo zii', 'bheε- mɔkpen' -o dɔ 'zi 'egloɔle 'ke -o wla -yaa' -bhlengbeya -wa 'ε ta.

17 'Dun- lafle' 'pegee 'tre nu 'kanle-, 'dun- -Waanbhaa' a 'tonj 'ε go 'fientronne do 'kpo 'laa nu 'sɔle- gole- -a ba -titi.»

18 «'Bhεε- 'ezin-, 'ke mεε 'oo mεε 'la zan -ploola 'bhe 'na 'ε ma, 'bhεε- 'kee- le -bhεeke' 'yalaa-, -e -yanbhooya -la □kla 'bhe 'le bhe. 'Bhεε- 'ke mεε 'la zan le 'la 'ke 'bhe □noo -ploola 'bhe ma 'bhe 'yalaa-, 'bhe zan 'ε 'bhe -yanbhooya -la □kla 'bhe 'le bhe 'ezin-.»

-Naflo mεε do 'pegee Lazaa ma -g'oon

19 'Bhe blaان, 'ke Zesu 'a 'pele doo: «'Elwale -so, -naflo zan do -yaa; -e -yaa dunε- 'plεεle- -lrele' mu -la kla -a ta. Yi 'oo yi, -tron maza -le -yaa so -a ni, 'bhe 'pegee pebhle -lrele' -yaa so -a ni.

20 'Bhεε- -o -yaa 'kooflenzan do sii Lazaa. Bhe mu -yaa -a 'fle 'ε ma, 'bhεε- -a yilale -yaa -naflo zan 'ε -yaa 'fε 'ε 'le ma.

21 'Ke pele piinε- mu 'la 'yaa- balaa' -naflo zan 'ε -yaa -tabali 'ε □la, 'yee- Lazaa -yaa 'mu -la bhle. 'Bhεε- -gbaan' mu -yaa -yaa' bhe mu 'ε 'liiplaa-.

22 'Bhe ya 'ε 'yi 'tε, 'ke Lazaa klele- 'ke siele', 'bhεε- 'ke -Waanbhaa' a -mlεke' mu 'ε gele- -a lii 'ε 'le Abraamu -din lafle' 'yi. 'Bhe blaان, 'ke 'yee- -naflo zan 'ε klele- 'ke siele' 'ezin-, 'bhεε- 'ke -wa binle-.

23 'Dun- 'yee- -naflo zan 'ε binle blaان, -e -yaa -yrenbhle' zii' ebebele gbaa mu a -wa 'ε ta. -Ya ngblo -lawlenle 'ke -a -yrekpale Abraamu ma 'egboonle laanima. Lazaa -yaa 'bhe -din.

24 'Bhe klele 'tε, 'kee- -gbekanle 'egloole, 'ke -ya pele- doo: <'N -gboo Abraamu, 'η 'yrenkla 'e ma, -a pe Lazaa ni doo -ya gbε -nebhe' do □zwan -yi ba, 'bhεε- -e nu 'η blina- 'ε 'twale- 'ke 'bhe 'le, -amasroyi 'η 'yoo- -yren 'yoo- bhle 'zi 'tε 'lεε- 'yi -gε.>

25 'Dun- Abraamu pe -a ni dɔɔ: <'N 'ne, 'bhe -za 'e 'bhe 'laa -o -li 'e 'kpee εε, 'e 'yaa- 'e 'yre ma 'waati 'la ba, 'e pe -bebe 'srɔɔwoa-, 'bheε- Lazaa -yrenbhla 'ebebele 'bhe 'waati 'ε ba. -E □nwa -a zrukpa' yre -la nɔɔ- -zɔn -ge, 'bheε- 'bhi -o -yrenbhle' zii'.

26 'Bheε- 'dun-, -gluu 'trole- -gbene do -o 'o mɔɔ 'pegee 'ka mu plɛŋ;- -asiikɔɔ 'ke mεε 'la zan 'a □pia- dɔɔ 'bhe -o gole- 'o ba, 'bheε 'bhe ge 'ka ba laale, 'bhe zan laa sɔ 'bhe klele-. 'Bheε- 'bhe klegbeyaya do 'kpɔ 'ε 'yi, 'ke mεε 'la zan 'a □pia dɔɔ 'bhe -o gole- 'ka ba ye, 'bheε- 'bhe nu 'o ba -ge, 'bhe zan laa sɔ.>

27 'Bheε- 'yee- -naflo zan 'ε pe dɔɔ: <'Ke -yoo 'bhe gbεen- bhe, 'e 'zoole- 'ŋ -gbɔɔ Abraamu, Lazaa 'winbɔ- 'drunyan ta 'ŋ dε a 'fε 'ε □la.

28 'N nεene- 'soo -o 'bhe □nɔɔ ye, -e ge -o 'kpeelekan, 'bheε- -ya pe -o ni dɔɔ waa nule 'ŋ 'yoo- -yrenbhle' zii' yre 'la □nɔɔ -ge 'bhe □nɔɔ.>

29 Abraamu pe -a ni dɔɔ: <*'Moizi 'pegee -Waanbhaa' -lela' janwo mu 'ε -woo -o -din ye. 'Bhe mu sɔ -o 'kpeelekanle, -woo 'trɔnkpa 'mu 'wojan- mu 'ε □la.>

30 'Dun- 'yee -naflo zan 'ε pe Abraamu ni dɔɔ: <'N -gbɔɔ Abraamu, 'bhe 'laa 'a 'yibhɔ-. 'Dun- 'ke mεε do -bwela gale ba, 'bheε- 'ke 'bhe -ja -o ta ye, -o 'kpeelekan zayi', -o nu 'ploole- -waa' 'taawogbeyaya 'yɔɔ- mu 'ε ma, 'bheε- -o 'taawo- -Waanbhaa' a zru maza 'ε ta 'tε.>

31 Abraamu pe -a ni dɔɔ: <'Ke waa dɔ -a -la 'ke -woo 'trɔnkpa Moizi a 'ton mu 'ε 'pegee -Waanbhaa' *-lela' janwo mu 'ε 'mu 'wojan- mu 'ε -la, 'ali- 'ke mεε do -bwela gale ba, 'waa nu dɔle

-a □la 'sekeseke 'ke -woo kpa 'bhe zan 'ε 'wojan-
'ε 'yi.»»

17

*-Za 'yoo- 'pegee -za 'yoo- -sroma 'yanza-
(Matie 18.6-7; 18.21-22; Maki 9.42)*

¹ Zesu pe -yaa' -klanlanε mu 'ε ni dɔɔ: «'Waati
'ε 'kpen ba, bhaaplen mu bala- pe mu -o -za 'yoo-
'yi. 'Duŋ- 'ke mεε 'la zan □kla bhaaplen mu bala-
pe 'le -za 'yoo- 'yi, 'bhe zan ta -yren!

² 'Ali- 'ke -o vlε -kpuŋ -gbεnε do -yrela bi 'bhe
zan blina-, 'bhεε- 'ke -wa -blinna weyi- 'ε ba, 'bhe
mabhaa -yaa nu bhɔle 'bhe zan 'ε ma, 'sani- 'kee-
-nε 'fientronne mu 'la bhe 'mu do 'kpo balaa' -za
'yoo- 'yi.

³ -Ka 'ka 'yrekpa 'ka 'gbu ba 'elrele! 'Kee nεnε-
do -za 'yoo- □kla, -a pe -a ni dɔɔ -e -za 'yoo- -kla.
'Kee- -ploola 'bhe -za 'yoo- 'ε ma, -yaa' -sroma
'yan.

⁴ 'Kee- -za 'yoo- -kla 'e ni -gloɔn 'srwaple-
-yrekpaa' do □la, 'bhεε- 'kee- □nwa -a pele 'e ni
-gloɔn 'srwaple- dɔɔ 'e -yaa' -sroma 'yan, -yaa'
-sroma 'yan.»

'Kpaleya Zesu 'yi 'ε -gloɔya'

⁵ Zesu a 'winbowo mu 'ε -wa □pia -a ni dɔɔ:
«Mεεzan, 'waa- 'kpaleya 'ε -a baankla' -a ba!»

⁶ 'Bhe klele 'te, 'ke Mεεzan Zesu 'a 'pele
-o ni dɔɔ: «'Ali- 'ke 'ka 'kpaleya 'ε -yoo bi
'efientronnele 'bhii- mutaadi bhe do gbεen-, 'ka
'yaa- nu 'solε- a pele- -yri diiŋ 'la bhe 'bhe ni
dɔɔ 'bhe yro 'bhe gbaanyre 'ε □nɔɔ, 'bhεε 'bhe

ge gbaan wɛyi- 'ɛ ba. 'Bhɛ -yaa nu 'bhɛ klɛlɛ 'ka 'liiwli- ta.»

Yewonɛ woye -o 'kɛla 'le

⁷ Zesu 'pe 'ezin- dɔɔ: «'Ka -de 'gbu -le 'ke 'bhɛ a yewonɛ do yalaa' -bhlaa mu gooba, 'bhɛɛ- 'ke 'bhɛ -daa gba la, 'kee- 'bhɛ ɲya, -e sɔ -a pele- 'bhɛ ni dɔɔ: <-A klɛ blaale- 'bhɛɛ- 'e nu pɛbhlelɛ ɛɛ?»

⁸ 'Yooye-, 'ɲ bhe ɲya pe 'bhɛ ni dɔɔ: <'Yaa- gba la ge pɛ mu 'ɛ go 'e ta, 'bhɛɛ- 'ye 'ɲ 'le pele 'ɛ dɔcie-, 'bhɛɛ- 'ɲ 'bhɛ bhle 'pe. 'Kee- 'mi ɲyaan bhla 'la ba; 'bhɛɛ- 'e sɔ 'yaa- pɛ pɛ 'ɛ 'bhlele, 'bhɛɛ- 'e -yi mi 'bhɛ ta.»

⁹ 'Ke 'yaa- yewonɛ 'bhɛ 'bhɛ 'woye- 'ɛ ɲwoa, 'e sɔ 'bhɛ 'pubɔle 'bhɛ ma ɛɛ?»

¹⁰ Zesu pe -yaa' pɛ -klanlanɛ mu 'ɛ ni dɔɔ: «'Ka mu a pɛ -za 'ɛ -yoo 'bhɛ -la gbɛɛn- 'ezin-. -O pe 'ka ye 'la 'wo 'ke 'ka ɲyaan 'bhɛ 'kpen 'wolele 'waati 'la ba, 'ka nu -a pelɛ dɔɔ: <'O mɔɔ -o 'ke yewonɛ drɔɲ -la -le; 'woo 'woye- 'ɛ 'bhɛla- ɲwoa bhe.»

Zesu -kpaandɛ' mi vu -bheela

¹¹ Zesu ge bhla zi Zeruzalɛmu 'taa 'ɛ ta, -e -kaan Samari 'pegee Galile 'klɛɛn plɛ 'ɛ 'plɛɲ-.

¹² -E -yaa zan wlalɛ bhla 'la ba -wa do ta, 'ke -kpaandɛ' mi vu nule- -a -lɛpalɛ. -O ɲbwa -a ma 'egbɔɔnle, 'bhɛɛ- -wa 'siile -saan 'egloole dɔɔ:

¹³ «'O Daan mi Zesu, 'o 'yɛɛnkla 'e ma!»

¹⁴ 'Bhɛ klɛlɛ 'tɛ, 'ke Zesu 'a 'pele -o ni dɔɔ: «-Ka ge 'ka 'gbu 'flɛ mazrɔn 'sraka 'lɛna mu 'ɛ ni.» -O -yaa ge 'zi bhla 'la ba 'bhɛ mu ba, 'ke -o ma -kpaan 'ɛ gole-, 'bhɛɛ- 'ke -o -bheele'.

15 -O do 'a 'yelowoa 'bhii- 'bhe ma -kpaan 'e golawoa, 'ke 'bhe niinale 'bhe gaan -gluu do 'e 'yi 'kee- -Waanbhaa' 'tobhole 'egloole.

16 -E bhole Zesu -din, 'ke -ya 'kpo zenle- 'bhe 'leε, 'bheε 'kee- 'bhe 'pubole. -E -yaa 'ke Samari 'kleen 'e 'yi mi 'le.

17 'Bhe klele 'te, 'ke Zesu mεε mu 'e 'lrokpale dɔɔ: «'Woo- -kpaandε' mi vu 'e, -o 'kpen 'laa 'bheele- εε? -A -vin 'srwayizie 'mu -o 'naa εε?

18 Yaa dɔle -o 'kedo- 'kpo 'kpee 'ke 'bhe nu -Waanbhaa' 'pubole 'ke yaa 'e go 'yee- 'cie mi do 'kpo 'leε- ba εε?»

19 'Bhe klele 'te, 'ke Zesu 'a 'pele -a ni dɔɔ: «'Yee 'kpalawoa 'mi 'yi bhe 'e 'bheela-, ge 'e ba -le ma.»

Zesu -o -Waanbhaa' a -bhlengebeya 'yaaza- 'e 'wo zii'

(Matie 24.23-28; 24.37-41)

20 Farizi mu 'e 'ke mu Zesu 'lrokpaa- *-Waanbhaa' a -bhlengebeya 'yaa- yi 'e ma. -Ayile, 'ke -ya pele- -o ni dɔɔ: «-Waanbhaa' -bhlengebeya 'nuza- 'e yaa nu klele 'bhii- yepε 'le mεε mu 'kɔɔ.

21 Waa nu a pele 'ka ni dɔɔ: <-Ka 'ka 'yrekpa, 'yele- -ge! 'Yele- 'laale-> -Kaa 'yaango- dɔɔ 'bhii- -Waanbhaa' a -bhlengebeya 'e -yoo gban 'ka 'plen->»

22 'Bhe blaan, 'ke -ya pele- -yaa' -klanlanε mu 'e ni dɔɔ: «'Bhe 'waati -o zan bhole, -e nu 'sole- 'ka ni 'bhii- 'ka Bhaaplen Gbe 'e -yaa' yi 'e do ye. 'Dun- 'ka 'laa nu 'sole- 'bhe 'yele.

23 -O nu -a pele 'ka ni dɔɔ: <-Ka 'ka 'yrekpa laale, -ka 'ka 'yrekpa -ge>. 'Ka 'laa gele 'bhe yre

'ε 'kedo- 'kpo □noo, 'bhεε- 'ka 'laa blasanle 'ke 'ka ge 'bhe yre 'ε □noo.

²⁴ La -yrebole 'ε -e bhi 'bhεε- -e kan blaale- lafle' 'yi, 'kee- da -a -danj' do ma, 'bhεε- -e ge 'tenle- -a -danj' 'bhεεke do ma gone- 'la gbεen-, *Bhaaplenj Gbe 'ε nu yi 'ε nu klele 'bhe -la gbεen- blaale-.

²⁵ 'Dun- 'sani- 'bhe yi 'ε 'bhole- plenj-, -e nu -yren -bebe 'bhlele- 'elwale 'pe, 'bhεε- -zon mu 'ε nu -o -bangole -a -yi.

²⁶ -Za mu 'la □kla *Noe a pe 'waati 'ε ba, 'bhεε- 'yansi za mu klele Bhaaplenj Gbe 'ε 'nu 'waati 'ε ba.

²⁷ Noe a pe 'waati 'ε ba, bhaaplenj mu bole -yaa pebhlele 'pegee -wεen 'mile -la ma. 'Bhεε- -o -yaa le si 'bhe 'pegee -o -yaa -o -ne mu na gwlen ni. -O □bwa 'bhεε- 'yansi za mu 'ε klele ma 'ke 'bhe ge 'tenle- Noe 'wlale- ma -yitakonj -gbεne 'ε 'yi. 'Bhe blaen, 'ke la gblo -gbεne 'ε banle- 'ke 'bhe 'yi 'ε 'kpale -o 'kpen ta, 'ke -o gale.

²⁸ 'Bhεε- Bhaaplenj Gbe 'ε 'nu 'waati 'ε nu klele 'ezin- 'bhii- Loti a pe 'waati 'ε gbεen-. 'Yee- Loti a pe 'waati 'ε ba, bhaaplenj mu 'ε bole -yaa pebhlele 'pegee -wεen 'mile- -la ma. -O -yaa pe mu lo, 'bhεε- -o -yaa pe mu gon. -O -yaa gba mu kpa, 'bhεε- -o -yaa 'fe mu do.

²⁹ 'Dun- Loti -gwa Sodomu -wa 'ε 'kpee yi 'la ta, 'te 'pegee 'seke 'te -daa laanima 'bhii- la gbεen-, 'bhεε- 'bhe -balaa' -o ta, 'ke 'bhe -o 'kpen 'kpaciele.»

³⁰ 'Bhεε- 'yansi za nu klele Bhaaplenj Gbe 'ε 'nu yi 'le.

³¹ «'Bhe yi 'ε 'le, 'ke mεε 'la zan □kla 'bhe 'gbu a 'fe 'ε 'wiinj-, 'bhεε 'ke -yaa' pe mu -o yaa 'fe 'ε

□la, yaa peɓe 'kaa -e zinale, 'bhɛɛ- -e ge 'bhɛ pɛ mu 'silɛ- 'fɛ 'ɛ □la. 'Bhɛ klɛgbɛya do 'ɛ 'yi, 'ke mɛɛ 'la zan -o 'bhɛ ba gba la, 'bhɛ 'laa peɓe 'kaa 'bhɛ niinale 'bhɛ -zanta' 'bhɛ ba 'fɛ 'lɛ ma.

³² -Za 'la 'bhɛ □tian Loti na 'ɛ ma, 'bhɛ 'laa goɓe 'ka 'kpee.

³³ 'Bhɛ ya 'ɛ 'yi, 'ke mɛɛ 'la zan -a zi 'bhii- 'bhɛ 'bhɛ 'gbu a 'trɛ ta 'si 'ɛ go -za 'yi, 'bhɛ zan nu bloole 'bhɛ 'si 'ɛ 'yi. 'Duŋ- 'ke mɛɛ 'e 'niigwa- -a 'gbu 'si 'ɛ ni 'mi -zayi', 'bhɛ zan nu goɓe -za 'yi.

³⁴ 'Mi pe 'ka ni 'ŋ 'sɔwɛɛ- 'ɛ ma dɔɔ: Bhaapɓɓɛ Gbe 'ɛ 'nu yi 'lɛ, mɛɛ pɓɛ nu kleɓe yilapɛ do ta, -o nu -a do 'silɛ- 'bhɛɛ- -a do 'ɛ 'bhɛ bo -a nɔɔ-.

³⁵ Le pɓɛ nu kleɓe pɛ zɔn yrɛ nɔɔ- -wee do 'yi, -o nu -a do 'silɛ-, 'bhɛɛ- -a do 'ɛ 'bhɛ bo -a nɔɔ-.

³⁶ ['Gwlaan- pɓɛ nu kleɓe gba do ta, -o nu -a do 'silɛ-, 'bhɛɛ- -o nu -a pɓɛ mi 'tolɛ- -a nɔɔ ye.】

³⁷ 'Bhɛ kleɓe 'tɛ, 'ke Zesu a -Klanlanɛ mu 'ɛ -wa -lrɔkpale dɔɔ: «Mɛɛzan, 'e nu yi 'ɛ nu kleɓe 'naa- -a ma ɛɛ?» 'Bhɛɛ- Zesu 'a zikpaa- -o ni -gɔɔn do 'lɛ dɔɔ: «Mɛɛ gbaa 'ɛ -yoo yrɛ 'la □nɔɔ, gbotakwe mu 'ɛ -woo -lɛkpa' 'eke- ta 'bhɛɛ- □nɔɔ.»

18

Glaanle do 'pegeɛ 'kitikan mi -yɔɔ' do ma -gɔɔn

¹ 'Bhɛ blaɛn, 'ke Zesu -gɔɔn do boɓe 'sanle -yaa' -klanlanɛ mu 'ɛ ni, 'kooko- -ya zɔn 'mu ni 'bhii- 'mu bo 'mu 'seriwole ma 'waati 'ɛ 'kɓɛn ba, 'bhɛɛ- 'mu 'trɛ 'laa 'bhɔɓɛ- 'mu 'seriwole ma -titi.

² -E pe 'mu ni dɔɔ: «'Kitikan mi do -yaa -wa do ta, yaa -yaa gblaɛn -Waanbhaa' -lɛɛ, 'bhɛɛ- yaa -yaa mɛɛ 'kɛdo- 'kɓɔ 'klɔsikun.

3 'Yee- -wa do 'kpɔ 'ε ta, -a nɔɔ- glaanle le do -yaa nu yi 'oo yi 'yee- 'kitikan 'mi 'ε -a matɛdɔle. 'Bhɛ 'yaa- nu 'tɛnlɛ- -a ma, 'bhɛɛ- 'bhɛ 'a pe -a ni dɔɔ: <'Zoo 'na 'mi ni 'η 'sɔɔnnii 'ε ta!>

4 'Bhɛ glaanle 'ε □mwa 'yee- 'kitikan mi 'ε matɛdɔle ma 'bhɛɛ- gbɛɛn-, 'bhɛɛ- yaa -yaa dɔle- -a -la 'kee- 'zoo na 'bhɛ ni. 'Dun- -yrekpa'a' do, 'ke -ya pele- -a 'gbu 'kpee dɔɔ: <Wlan 'ε ni, 'naa gbɛɛn -Waanbhaa' -lɛɛ, 'bhɛɛ- 'naa mɛɛ 'kɛdo- 'kpɔ 'klɔsikun.

5 'Bhɛɛ- 'dun-, 'yee- le 'lɛɛ- -yoo 'η matɛdɔ 'zi gɔnɛ- 'la gbɛɛn-, -e nu bole 'η matɛdɔle ma 'bhɛɛ- gbɛɛn-, 'fɔke 'bhɛ ge 'tɛnlɛ- 'η zrupliile ma. 'Kee- □kla 'bhɛ gbɛɛn- bhe, 'η 'zoo 'nale -a ni.>»

6 'Bhɛ bla'an, 'ke Mɛɛzan Zesu 'a 'pele -yaa' -kɛɛlanɛ mu 'ε ni dɔɔ: «'Ka 'yee- 'kitikan mi -yɔɔ 'ε -yaa' -jan 'ε □maa ɛɛ?

7 -Waanbhaa' 'la mɛɛ mu □sia -a ba 'ke -yaa' pɛ 'le, 'bhɛɛ- 'ke 'bhɛ mu bole -o wisile ma -a ni 'ke -wa -sromabɔ -bi zi 'pegee -yrekpa'a', 'ka mu 'kpee ma 'yee- -Waanbhaa' laa nu 'bhɛ zan mu a 'seri 'ε 'lɛkunlɛ, 'bhɛɛ- -yoo go -yren 'yi ɛɛ? 'Ka mu 'kpee ma, -e nu -mɔlɛ' 'ke yaa zibɔ -o zi ɛɛ?

8 Wlan 'gbu 'ε ni, -Waanbhaa' laa nu -mɔlɛ' -o gole ma -yren 'yi. 'Dun- Bhaaplɛɲ Gbe 'ε 'nu yi 'ε 'le, -e nu bhɔlɛ mɛɛ -wɛɛ' -la ta 'ke 'mu 'kpale- -o -a -yi ɛɛ?>»

Farizi mi do 'pegee 'nisrakun mi do ma -gɔɔn

9 Zesu -gɔɔn do □bwa 'ezin-. Mɛɛ -lɛdo' 'la -o 'kpee ma -o -lɛdɔɔle -o -Waanbhaa' -yre 'yi, 'bhɛɛ- 'ke -woo 'gbu magbaandɛ mɛɛ -bhɛɛke' mu ma, Zesu -gɔɔn 'lɛɛ- 'bhɛ □bwa 'mu -la 'kaama-.

10 -E pe dɔɔ: «Mɛɛ plɛ -ja -o 'seriwo yrɛ nɔɔ-
-Waanbhaa' Gba 'Fɛ -Gbɛnɛ 'ɛ ɔla, -a do -yaa 'ke
Farizi mi 'le, 'bhɛɛ- -a -bhɛɛke' do 'ɛ 'bhɛ 'yaa- 'ke
'nirakun mi 'le.

11 Farizi mi 'ɛ -ja dulalɛ 'edanɲma -Waanbhaa'
Gba 'Fɛ -Gbɛnɛ 'ɛ ɔla, 'bhɛɛ- -ya 'seriwole -saan
dɔɔ: <'E, -Waanbhaa! 'Mi 'e 'pubɔ-, -amasrɔyi
'naa -o 'ke -faannii' 'pegee mɛɛ -yɔɔ' 'le, 'bhɛɛ-
'naa mɛɛ -bhɛɛke' 'na -glin 'bhii- mɛɛ -vin mu
'ɛ gbɛɛn-. 'Mi 'e 'pubɔ- 'ezin-, -amasrɔyi 'naa -o
'eyɔɔle 'bhii- 'nirakun mi 'la bhe 'bhɛ gbɛɛn-.>

12 'Ŋ 'suŋwla- gaan plɛ -gbɛɛyi' 'ɛ ɔla, 'bhɛɛ- 'ke
'ŋ pɛ 'oo pɛ 'la 'srɔɔwoa ɔ 'ŋ 'bhɛ 'yiciɛn- -lɛ vu,
'bhɛɛ- -a -lɛ vu mi 'ɛ 'ŋ 'bhɛ na 'bhi -Waanbhaa'
ni.

13 'Bhɛ 'waati 'ɛ ba, 'nirakun mi 'ɛ 'bhɛ
'plɛngole -yaa 'yee- Farizi mi 'ɛ ma, 'bhɛɛ- 'bhɛ
'laa -yaa sɔ 'bhɛ -yrɛkpale laanima. 'Bhɛ 'bhɛ gbɛ
plɛ 'ɛ ɔkpaa 'bhɛ 'wiin-, 'bhɛɛ- 'bhɛ pe dɔɔ: <'Ee,
-Waanbhaa! 'Ŋ 'yrenkla 'e ma, 'ŋ 'yoo- 'ke -za
'yɔɔ- kle mi 'le.>>

14 'Bhɛ klele 'tɛ, 'ke Zesu 'a pele -yaa' -klanlanɛ
mu 'ɛ ni dɔɔ: «'Mi pe 'ka 'ni dɔɔ -Waanbhaa'
'nirakun mi 'ɛ -yaa' -za 'yɔɔ- mu 'ɛ ma -sroma
-yaan, 'bhɛɛ- 'bhɛ -ja 'bhɛ ba 'fɛ 'lɛ ma. 'Dun-
Farizi mi 'ɛ 'bhɛ 'laa -za 'kedo- 'kpo 'srɔɔwole
-Waanbhaa' 'kɔɔ. -Amasrɔyi, 'ke mɛɛ 'oo mɛɛ 'la
'bhɛ 'gbu magbaandia mɛɛ ma, -Waanbhaa' nu
'bhɛ zan mavɛɛlɛ. 'Bhɛɛ- 'ke mɛɛ 'la zan 'bhɛ 'gbu
mavɛɛla, -Waanbhaa' nu 'bhɛ zan magbaandɛlɛ.>>

*Zesu -o -nɛ 'fiɛntrɔnnɛ mu 'dumawo zii'
(Matie 19.13-15; Maki 10.13-16)*

15 -Yrekpaa' do, mεε 'ke mu □nwa -ne 'fientronne 'ke mu 'le Zesu ni, 'kooko- -e 'mu 'dumawo. -Yaa' -klanlanε mu 'ε 'yrekpale 'bhe mεε mu 'ε ma 'ke -o -yranle' 'mu zi.

16 'Bhe klele 'te, 'ke Zesu 'a 'pele -o ni dɔɔ -o nu 'woo- -ne mu 'ε 'le -a ni, 'bheε- -e pe 'ezin- dɔɔ: «'Ka 'laa -ne 'fientronne mu 'ε -gbinle' 'η ma, -kaa 'to 'ke -o nu 'η ba. -Amasroyi mεε 'la zan mu klegbeya -o 'bhii- 'woo- -ne mu 'leε- gbεen-, 'bhe zan mu -la pe -le 'ke -Waanbhaa' -bhlengebeya -wa 'ε 'le.

17 'Mi pe 'ka ni 'η 'sɔwεε ma dɔɔ: 'Ke mεε 'la zan laa -Waanbhaa' a -bhlengebeya -za 'ε 'kunle- 'bhii- -ne 'fientronne do 'a kun gɔnε- 'la gbεen-, 'bhe zan laa nu 'sɔle- gele- -yaa' -bhlengebeya -wa 'ε ta -titi.»

-Naflo zan do ma -gɔɔn

(Matie 19.16-30; Maki 10.17-31)

18 Zuufu mu a -kunlii do Zesu 'lɔɔkpaa- dɔɔ: «'O Daan mi wlan, 'an kle 'nale- -a ma 'bheε- 'η -Waanbhaa' ba bole -yre ma -si 'la 'ke -dan' 'laa -o 'bhe ma 'bhe 'srɔɔwo- εε?»

19 Zesu pe -a ni dɔɔ: «-Mele -kla 'bheε- 'yoo- 'η 'sii zii' 'e Daan mi wlan εε? Mεε 'kedo- 'kpɔ 'laa -o 'elrele 'ke yaa 'e go -Waanbhaa' do -kplɛn ba.

20 'E -Waanbhaa' a 'toη mu 'leε- dɔ εε, 'wole- dɔɔ: <'Yaa -yanbhɔɔya klele, 'yaa mεε dεle, 'yaa -faanwole, 'yaa bhla 'kpale- mεε ma, 'e dε 'pegee 'e nεε -ledɔ' -a ma.»

21 'Yee- -naflo zan 'ε pe Zesu ni dɔɔ: «'Nj 'woo- 'toη mu 'la bhe 'mu 'kpen 'klosikwan 'kee- 'san 'η matrunya 'waati 'ε ba.»

22 -E 'bhe 'pele- 'bhe gbɛɛn- bhe, 'ke Zesu 'a 'pele 'a ni dɔɔ: «'Yaa -za do 'kpɔ -la klele -li, 'bhe -le dɔɔ: 'e 'kɔɔpɛ- mu 'ɛ 'kpen gɔn, 'bheɛ- -o ma -gɔli' 'ɛ 'yiciɛn- 'kɔɔflɛnzɛn mu ma. 'Kee 'bhe □kla, 'e nu -naflo mu 'srɔɔwolɛ lafle' 'yi. 'Bhe blaɛn, nu 'bheɛ- 'e kle 'ŋ zi mi 'le.»

23 'Yee- mɛɛ 'ɛ -e Zesu 'wojan- mu 'ɛ 'kpen 'male-, 'ke -ya wleyisriwole, -amasrɔyi -e -yaa 'ke -naflo zan -gbɛɛnɛ do 'le.

24 'Bheɛla- -yile, 'ke Zesu 'a 'pele dɔɔ: «'E, -naflo zan mu gele la -Waanbhaa' a -bhleŋgbeya -wa 'ɛ ta 'dɛ!

25 'Ali- 'yɔɔnma do 'kanle- laa la -mlɛsiɛnnɛ do -gluu zi 'bhii- -naflo zan do gele la -Waanbhaa' a -bhleŋgbeya -wa 'ɛ ta gɔnɛ- 'la gbɛɛn-.»

26 'Bhe klele 'tɛ, mɛɛ 'la zan mu -yaa -o 'trɔnkpa zii' Zesu 'ni, 'bhe mu 'bhe -jan 'ɛ 'male-, 'ke 'mu 'a pele- dɔɔ: «'Bheɛ- -dele sɔ gole -za 'yi ɛɛ?»

27 'Bhe 'yi 'tɛ, 'ke Zesu 'a 'pele -o ni dɔɔ: «-Za 'la 'bhe bhaaplɛŋ mu -baliwo, 'bhe 'laa -Waanbhaa' -baliwo -titi.»

28 Piri pe -a ni dɔɔ: «'O mɔɔ -ploola 'o 'kɔɔpɛ- mu 'ɛ 'kpen ma, 'bheɛ- 'o □nwa dɔle 'e zi.»

29 -Ayile, 'ke Zesu 'a 'pele -o ni dɔɔ: «'Mi pe 'ka ni 'ŋ 'sɔwɛɛ ma dɔɔ: 'ke -Waanbhaa' a -bhleŋgbeya 'ɛ -zayi, 'bheɛ- mɛɛ 'la zan -yaa 'fɛ oo, -a na oo, -a nɛɛnɛ- mu oo, -a dɛ 'pegee -a nɛ oo, 'bhe 'pegee -a -nɛ mu 'ɛ □twa -a nɔɔ-.

30 'Bhe zan nu 'bhe pɛ mu 'ɛ yɛkɛ- 'srɔɔwolɛ 'ke bhe kan -a 'ciɛn -lwa mu 'ɛ ta 'drunyan 'lɛɛ- 'yi, 'bheɛ- 'bhe zan nu -Waanbhaa' ba bole -yɛɛ ma -si 'la -dan] 'laa -o 'bhe ma 'bhe 'srɔɔwolɛ.»

*Zesu -o -a dsza 'pegee -a bweza gale ba -jan 'ε
'wo gbε -glɔɔn yaga mi wo 'zi 'ezin-
(Matie 20.17-19; Maki 10.32-34)*

³¹ 'Bhε blaان, 'ke Zesu -yaa' *-klanlanε vu ta ple 'ε 'siile, 'bhεε- 'ke -ya pele- -o ni dɔɔ: «-Ka 'ka 'trɔnkpa 'η ni 'elrele, -kɔɔ' -o gelawo zii' Zeruzalemu -gε bhe, -Waanbhaa' *-lɛla' janwo mu 'ε -o -za mu 'la 'kpen yɔɔndia- Bhaaplanε Gbe 'ε ba za 'yi 'mu 'kpen 'yi za nu klele.

³² -O nu Bhaaplanε Gbe 'ε 'kpale- 'si 'bhεeke mu 'kɔɔ, 'bhε mu 'nu -a malrɔgole, 'bhεε- 'mu 'sonsi- a ma; 'mu nu a -zwanwole, 'bhεε- 'mu nu 'mu 'liile- 'klale- -a ta.

³³ 'Bhε blaان, -o nu -a tafεle 'ke gbanbhle 'le, 'bhεε- -wa dε. 'Ke -wa □dia, 'duɔ- -e nu bwele gale ba -a gale blaان -yrekpa' yaga mi 'ε ma.»

³⁴ 'Bhεε- 'duɔ- -yaa' -klanlanε mu 'ε waa 'bhε -jan mu 'ε -o do 'kpɔ 'yimale. -E -yaa 'bhii- -gblo 'kpale- -yaa' -o yikan' 'ε 'yre ta, 'bhεε- waa -yaa sɔ -o -yimale.

*Zesu -yre 'wi mi do -yre 'liiploola
(Matie 20.29-34; Maki 10.46-52)*

³⁵ Zesu 'pegee -a zi mu 'ε 'bholawoa Zeriko -wa 'ε -din 'waati 'la ba, -yre 'wi mi do yaale -yaa zi 'ε 'trɔn ta 'ke -ya -yrewo' mεε mu ma.

³⁶ -Ayile, -ya male 'kaa -zamaa' 'srε do -o 'kan zii', 'kee- mεε 'ke mu -lrɔkpale dɔɔ: «-Mela ma 'bhεε- mεε -weli' -o 'esrele -gee' εε?»

³⁷ -O pe -a ni dɔɔ Zesu 'la da Nazareti -wa 'ε ta, 'bhε -le 'kan zii'.

³⁸ 'Bhε 'yi 'tε, 'ke -ya pele 'sanle 'egloole dɔɔ: «Davidi 'nranε- Zesu, 'η 'yrenkla 'e ma!»

³⁹ Mɛɛ 'la zan mu dɔle- -yaa mɛɛ -vin mu 'ɛ 'lɛɛ, 'mu 'yaa- -yran 'zi -a zi 'kaa -ya taga. 'Dun- -e -yaa pe 'zi 'egloole 'ezin- dɔɔ: «Davidi 'nranɛ- Zesu, 'ŋ 'yrenkla 'e ma!»

⁴⁰ 'Bhɛ klele 'tɛ, 'ke Zesu dulale, 'bhɛɛ- 'ke -ya pele- 'kaa -o nu 'yee- -yrɛ 'wi mi 'ɛ 'le -a ni. -Ya mabɛɛnle Zesu -din, 'ke 'bhɛ 'a 'lɔkpale dɔɔ:

⁴¹ «'Yoo- -a zi 'bhii- 'ŋ -mɛ za -la kle 'e ni ɛɛ?» -E pe Zesu ni dɔɔ: «Mɛɛzan, 'ŋ 'yoo- -a zi 'bhii- 'ya kle 'ke 'ŋ sɔ yrɛ ma yele- 'ezin-.»

⁴² -Ayile, 'ke Zesu 'a 'pele -a ni dɔɔ: «'E 'yrɛ 'liiploo-! 'Yee 'kpalawoa 'mi 'yi bhe 'e 'bheela-.»

⁴³ 'Bhɛ yrɛ do 'ɛ ɲɔɔ bhe, 'ke -a -yrɛ mu 'ɛ 'liiploole, 'bhɛɛ- 'kee- yrɛ ma yele-. -Ayile 'kee- dɔle- Zesu zi, 'bhɛɛ- 'kee- ge -Waanbhaa' 'tɔbhɔlele. -Zamaa' 'ɛ 'yɛkpale 'yee- -yrɛ 'wi mi 'ɛ ma, 'ke -o 'kpɛn -Waanbhaa' 'tɔbhɔle 'sanle.

19

Zesu 'pegee Zase a -za

¹ Zesu 'bhɔle- Zeriko -wa 'ɛ ta, 'bhɛɛ- -e -kaan -a 'kpee.

² 'Bhɛ ɲɔɔ 'nisrakun mu -kunlii do -yaa, -o 'yaa- 'bhɛ sii Zase. 'Bhɛ 'yaa- -naflo zan -gbɛɛ do -la -le.

³ -E -yaa -a zi 'bhii- -e Zesu 'ye 'ke 'bhɛ -o mɛɛ -gloɔn 'la 'le; 'dun- yaa -yaa 'sɔle 'bhɛ 'yele. -Amasɔyi -e -yaa kpeteekpɛɛ, 'bhɛɛ- -zamaa' 'ɛ ɲyaa 'ebebele.

⁴ -Ayile, 'kee- 'kanle mɛɛ mu 'ɛ 'lɛɛ blaale-, 'bhɛɛ- 'kee- gele- 'sanle- -yri diiŋ do 'yi. -O -yaa

'bhe -yri diinj 'e sii sikomoo. -E -saan 'bhe 'yi, 'kooko- Zesu 'kan bhla 'e zi, -e so 'bhe 'yele.

⁵ Zesu 'bhole- 'bhe -yri diinj 'e □la, 'ke -ya -yrekpale laanima, 'bhεε- 'ke -ya pele- dɔɔ: «Zase, zina- blaale-, 'mi nu 'η zenle 'bhi -la ba -zɔn.»

⁶ 'Bhe klele 'te, 'ke Zase zinale blaale-, 'bhεε- 'kee- gele- Zesu 'le -a ba -le ma, -a zrukpa- 'gbene 'e ta.

⁷ 'Dun- mεε mu 'la 'kpen 'a □ya -a ge bhla 'e zi Zase ba, 'mu 'mu zrupliila, 'bhεε- 'mu pe dɔɔ: «'Yee- mεε 'leε- -ja -a zenle -za 'yoo kle mi do -la ba.»

⁸ -Woo 'bhe 'yi bhe oo, 'ke Zase 'e 'wlenle -o plen-, 'bhεε- 'ke -ya pele- dɔɔ: «Mεεzan, 'E 'yrekpa -ge doo, 'mi nu 'η 'koope- mu 'e 'yicienle -le ple, 'bhεε- 'an 'traa do na 'kooflenzan mu ni. 'Ke 'η -goli' □kwan mεε -bhεεke' 'koo -dawli' ma, 'η nu 'bhe -goli' yεke- 'e 'niinale 'bhe zan ma -gloon yizie.»

⁹ 'Bhe klele 'te, 'ke Zesu 'a 'pele -a ni dɔɔ: «-Zɔn, -Waanbhaa' 'bhi 'pegee 'yaa- 'fa □la mu 'e -gwa -za 'yi; -amasroyi 'bhi 'ezin-, 'yoo- 'ke Abraamu 'nranε- 'e do 'le.

¹⁰ *Bhaaplen Gbe 'e □nwa mεε mu 'la zan mu □nia 'mu ziglinle 'bhεε- -yoo go -za 'yi.»

Yewone vu ma -gɔɔn
(Matie 25.14-30)

¹¹ Mεε mu 'e □bwa -o 'tronkpale ma Zesu ni, 'bhεε- -o bhɔlawoa Zeruzalemu -wa 'e -din, -o 'kpee ma, -Waanbhaa' a -bhlengebeya yaa- bhla 'e 'leε 'laa -yaa -li 'egboonle. 'Bhela- -yile 'ke Zesu -gɔɔn 'leε- 'bhe bole- 'sanle -o ni.

12 -E pe -o ni dɔɔ: «'Elwaleta -sɔ, ɔfwa mu ba 'fa 'la mi do -yaa zan gele 'klɛɛn gbɔɔn do -yi, 'kooko- 'bhɛ 'klɛɛn 'ɛ 'yi mu 'ɛ 'mu 'a klɛ 'mu ta -bhɛngbe 'le. 'Ke 'mu ɔyaan -a klɛlele -bhɛngbe 'le 'waati 'la ba, -e -yaa nu 'niinale -a 'gbu 'ya 'klɛɛn 'ɛ 'yi, 'bhɛɛ -e klɛ -a 'gbu a mɛɛ mu 'ɛ ta -bhɛngbe 'le.

13 'Sani- -a gele plɛŋ- 'bhɛ 'taa 'ɛ ta, -e -yaa' yewonɛ vu 'ɛ 'siila-, 'bhɛɛ- -e -can 'taɔbha do do ɔnaa -o 'kpen ni do do. 'Bhɛɛ- -e pe -o ni dɔɔ: <-Ka yewo 'yee- -goli' 'ɛ 'le, 'kooko- -trɔnkpa' -a ma 'sani- 'ɲ 'nule- plɛŋ->

14 'Duŋ- -a -za 'laa -yaa sɔ -yaa 'klɛɛn 'yi mu 'ɛ ni, -ayile 'ke 'bhɛ mu mɛɛ mu winbɔle -a zi 'kaa 'mu 'a pe 'a ni dɔɔ: <'Waa- zi 'bhii- mɛɛ 'lɛɛ- klɛ 'o ta -bhɛngbe 'le.>

15 -E -ja 'bhɛ 'klɛɛn 'ɛ 'yi, 'bhɛɛ- -wa ɔkla 'ke -bhɛngbe do 'le. 'Bhɛ blaɛn, 'kee- niinale -a ba 'klɛɛn 'ɛ 'yi. 'Bhɛɛ- -e -can -goli' 'taɔbha mu 'ɛ ɔnaa -yaa yewonɛ mu 'la ni, -e 'mu 'kpen -siila, 'bhɛɛ- -o -za yɛkɛ- mu 'la ɔkla 'yee- -goli' mu 'ɛ 'le, -o 'mu 'yipia- -a ni.

16 -A lwa mi 'ɛ 'bhɛ 'nule-, 'ke 'bhɛ 'a 'pele dɔɔ: <'Ŋ Zan, 'e -can -goli' 'taɔbha do 'la ɔnaa 'mi ni, 'mi -goli' 'taɔbha 'bhɛɛke vu -srɔɔwoa 'bhɛ ma -trɔn 'le.>

17 'Yee- -bhɛngbe 'ɛ pe 'bhɛ yewonɛ 'ɛ ni dɔɔ: <'Ŋ 'cie oo 'ɲ 'cie-! Yewonɛ 'lrele-. 'Yee- zru -kla do -za 'fiɛtrɔnnɛ mu 'yi, 'bhɛla- -yile, 'mi nu 'e klɛle -wa vu ta -janmatii 'le.>

18 -A plɛ mi 'ɛ 'bhɛ 'nule-, 'ke 'bhɛ 'a 'pele dɔɔ: <'Ŋ Zan, 'e -can -goli' 'taɔbha do 'la ɔnaa 'mi ni, 'mi -goli' 'taɔbha 'bhɛɛke 'soo 'srɔɔwoa- 'bhɛ ma

-trɔn 'le.>

¹⁹ -Bhɛngbe 'e pe 'bhɛ ni dɔɔ: <'N 'cie oo 'η 'cie-! 'N nu 'bhi klɛɛ -wa 'soo ta -janmatii 'le.>

²⁰ -A yaga mi 'e 'nule, 'ke 'bhɛ 'a 'pele dɔɔ: <'N Zan, 'e -can -goli' 'tanɓha do 'la □naa 'mi ni, 'yele-gɛ, 'an magaanna so 'peene do 'yi.

²¹ 'N -gblaanna 'e 'lɛɛ, -amasɔyi 'yaa- -za 'yi -o 'egloole. 'Yaa- pɛ laa -o pɛ 'la 'le, 'e 'bhɛɛ- si. 'Yaa gba 'la 'kpale-, 'e 'bhɛɛ- 'yi pɛbhaa kan.>

²² 'Bhɛ klɛɛ 'tɛ, 'ke -bhɛngbe 'e -ya pele- -a ni dɔɔ: <Yewone 'yoo-, 'η nu 'e 'kunɛ- 'e 'gbu 'liijanma. 'Ya 'yaango- bi 'bhii- 'an -za 'yi -o 'egloole, 'bhɛɛ- 'an pɛ laa -o pɛ 'la 'le 'η 'bhɛɛ- si. 'Bhɛɛ- 'naa gba 'la 'kpale-, 'η 'bhɛɛ- 'yi pɛbhaa kan.

²³ -Mele □kla 'bhɛɛ- 'yaa 'an -goli' 'e 'kpale- -goli' magaan 'fɛ 'e □la ɛɛ, 'kooko- 'ke 'η -daa 'an 'taa 'e ta 'waati 'la ba, 'η 'yaa- so -a ma -trɔn 'yele ɛɛ?>

²⁴ 'Bhɛɛ- -bhɛngbe 'e pe mɛɛ 'la zan mu dulale -yaa -a -din 'mu ni dɔɔ: <-Kaa 'koo -can -goli' 'tanɓha do 'e 'kun, 'bhɛɛ- -ka 'bhɛ 'na 'tanɓha vu zan 'e ni.>

²⁵ 'Bhɛ mɛɛ mu 'e pe -a ni dɔɔ: <'O Zan, 'tanɓha vu -o 'bhɛ 'koo gban.>

²⁶ -Bhɛngbe 'e pe -o ni dɔɔ: <'Mi 'bhɛ 'yaango-, 'bhɛɛ- 'mi pe 'ka ni dɔɔ pɛ -o mɛɛ 'la zan 'koo, -o nu -a 'kooɓɛ- 'e baankpale, 'bhɛɛ- pɛ 'kedo- 'kpɔ 'laa -o mɛɛ 'la zan 'koo, 'ali- -o nu -a 'kooɓɛ- sanɛ- 'e 'bhɛ 'kunɛ-.

²⁷ Mɛɛ 'la zan mu -o 'η 'sɔɔnnii mu 'le 'bhɛɛ- waa -a zi 'bhii- 'η klɛ -o ta -bhɛngbe 'le, -ka nu 'mu -le, 'bhɛɛ- 'ka -o 'kɓɛn dɛ 'η 'yɛ ma -gɛ.>»

**ZESU A YE 'E 'LEYANYRE
ZERUZALEMU**

Zesu -yaa' -klanlane ple winbwa- 'soofaline do 'kunyre- nɔɔ-

(Matie 21.1-11; Maki 11.1-11; Zaan 12.12-19)

²⁸ Zesu 'yanle- 'bhe -jan mu 'e 'wolele, 'kee dɔle-
-zamaa' 'e -lɛɛ Zeruzalemu 'taa 'e ta.

²⁹ -O bhole Betifaze 'pegee Betani -wa mu 'e
-din, -o -yaa vle gɔɔn 'la sii Olivi diinj vle gɔɔnɛ-
'bhe -din bhla 'la ba, 'kee- yaa -klanlane ple
winbole -o -lɛɛ.

³⁰ -E pe 'mu ni dɔɔ: «-Ka ge -kɔɔ' 'lɛɛ -wa 'ne 'la
bhe -a ta. 'Ke 'ka □bhwa -a nɔɔ-, 'ka nu -soofaline
do -yrelɛ' yeɛ -yri diinj do ma, mɛɛ -bhɛɛke' do
'kpɔ 'laa 'sanle- 'lido' -a ta. 'Kaa- 'ploo- -yri 'e ma,
'bhɛɛ- -ka nu 'kele-.

³¹ 'Ke mɛɛ 'la 'ka 'lrɔkpaa- dɔɔ 'kaa- 'ploo zii'
-mɛla ma, -kaa pe 'bhe zan ni dɔɔ: «Mɛɛzan maza
-o -a ma.»»

³² -Yaa' *winbowo mu 'e -o gele, 'ke -o -za mu 'e
'kpen 'lɛsɔle yeɛle- 'bhii- Zesu -o 'kpeelɛkaan gɔnɛ-
'la gbɛɛn-.

³³ -O -yaa -soofaline 'e 'ploo zii' bhla 'la ba, 'ke
bhe zan mu -o -lrɔkpale dɔɔ: «-Mɛle □kla 'bhɛɛ
'ka -o 'yee- -soofaline 'lɛɛ- 'ploo zii' ɛɛ?»

³⁴ -O pe 'mu ni dɔɔ: «Mɛɛzan maza -o -a ma.»

*Zesu □saan 'soofaline 'e ta -a ge bhla 'e zi
Zeruzalemu -wa 'e ta*

³⁵ 'Bhe klele 'tɛ, 'ke -o nule- -soofaline 'e 'le Zesu
ni. -O -waa' dunɛ- mu 'e 'ke □klaa 'bhe kpoo ta,
'bhɛɛ- 'ke -o Zesu 'sanle 'bhe ta.

³⁶ -Soofaline 'e 'yaa- ge 'zi Zesu 'le, 'bhɛɛ- mɛɛ
mu 'e □yaa waa dunɛ- -gbɛnɛ mu 'e 'piila- 'zi -a
-lɛɛ zi 'e 'lii.

³⁷ -O bhole Zeruzalemu -din bhla 'la ba, 'ke -o
kan zi 'la 'bhe 'yaa- kan Olivi diinj vle gɔɔn 'e

-din, 'ke zrukpa'a' -gbene do zinala -yaa' -klanlana mu 'e 'kpen ta, 'bhe- -Waanbhaa' 'sole- maza mu 'la 'kpen kla -o -yre ma, 'ke -o 'bhe 'pubole 'mu 'kpen ma.

³⁸ -O -yaa pe 'zi doo:

«-Bhengebe 'la -yoo zan Meezan -Waanbhaa' 'to 'yi, bhaa -Waanbhaa' 'a -dooo!»

«Bhaa yilabla kle lafle' 'yi, 'bhe- 'tobholeya bo laanima -Waanbhaa' ni.»

³⁹ Farizi mu 'ke mu 'la 'yaa- -zamaa' 'e 'pen-, 'mu pe Zesu ni doo: «'O Daan mi, -a pe 'yaa-klanlana mu 'e ni doo -woo taga.»

⁴⁰ 'Bhe 'yi, 'ke Zesu 'a 'pele -o ni 'kaa: «'Mi pe 'ka ni doo 'ke -woo tagaa-, kpoti mu nu -wele' 'egbole.»

Zesu -o wisi' zii' Zeruzalemu -wa 'e ta

⁴¹ Zesu 'bhole- Zeruzalemu -wa 'e -din, 'bhe- -a -yrekpale -a ma, 'kee- wisile -a ta.

⁴² -E pe doo: «'Ee, Zeruzalemu! -Za 'la 'bhe so yilabla 'nale 'e ni, 'kee 'yaa so 'bhe dole- -zon bi. 'Dun- -a gaanle -o 'e 'lee, 'yaa so -a yele-.

⁴³ 'Bhe yi -o zan bhole, 'e 'soonnii mu nu 'fegwle- mu dole 'e zi, 'bhe- 'mu nu 'yaa- -wa 'e 'kunle-. -O nu 'mlingole 'e zi, 'bhe- -o nu 'e ta mu 'e 'yrebatedole yrekpen- 'noo.

⁴⁴ -O nu 'yaa- 'fe mu 'e 'kpen 'wile- 'fenfen, 'bhe- -wa -dwa vle mu 'la 'le 'mu do 'kpo 'kpaale-laa nu bole- 'eke- ta. 'Bhe- -o nu 'yaa- -wa 'e ta mee mu 'e 'kpen dele, -amasroyi -Waanbhaa' 'nwa bhole 'e ba 'waati 'la ba, 'yaa 'bhe 'waati 'e 'yidole!»

Zesu -ja 'plɛɛgɔn- mu 'ɛ -gbinlɛ' -Waanbhaa' Gba 'Fɛ -Gbɛnɛ 'ɛ ɔla

(Matie 21.12-17; Maki 11.15-19; Zaan 2.13-22)

⁴⁵ Zesu -ja wlalɛ -Waanbhaa' Gba 'Fɛ -Gbɛnɛ 'ɛ ɔla, 'kee 'plɛɛgɔn- mu 'ɛ -gbinlɛ' 'sanle.

⁴⁶ -E pe -o ni dɔɔ: «-Waanbhaa' 'a ɔpia -yaa' 'Sɛwɛ 'ɛ 'yi dɔɔ: <'An 'fɛ 'ɛ nu klɛlɛ 'seriwo 'fɛ -la -le, 'dun- 'ka mu 'a ɔkla 'ke -faannii' mu gaan 'fɛ 'le!>»

⁴⁷ Yi 'oo yi, Zesu 'yaa- mɛɛ mu daan -Waanbhaa' Gba 'Fɛ -Gbɛnɛ 'ɛ ɔla. 'Bhɛɛ- 'sraka 'lɛna -kunlii mu 'ɛ 'pegee 'Tonɔ daan mu 'ɛ 'bhɛɛ- Zuufu mu -lɛɛ mu -gbɛnɛ mu 'ɛ 'mu 'yaa- Zesu dɛyɾɛ -la -glin 'zi.

⁴⁸ 'Dun- -wa klɛ gɔnɛ- 'la gbɛɛn- 'bhɛɛ- -wa kun, waa -yaa 'bhɛ dɔ; -amasɔyi Zesu 'wojan- mu 'ɛ 'bhɛ mu mɛɛ mu 'ɛ 'kɔpɛn zru 'ɛ ɔkwan, 'bhɛɛ- -o 'kɔpɛn 'yaa- -o 'trɔnkpa zii' -a ni.

20

Zesu a -glɔɔya' 'ɛ da 'naa- -a ma ɛɛ?

(Matie 21.23-27; Maki 11.27-33)

¹ -Yrekpaa' do, Zesu 'yaa- mɛɛ mu 'ɛ daan 'zi 'bhɛɛ- -e -yaa -Waanbhaa' -Jan 'Nrɛle- 'ɛ 'wo zii' -Waanbhaa' Gba 'Fɛ -Gbɛnɛ 'ɛ ɔla 'waati 'la ba, 'ke 'sraka 'lɛna -kunlii mu 'pegee *'Tonɔ daan mu 'ɛ, 'bhɛɛ- Zuufu mu a 'gwlaan gbɛlaan mu 'ɛ 'nule 'tɛnlɛ- -a ma.

² 'Bhɛɛ- -wa -lrɔkpaa dɔɔ: «'E -za mu 'la klɛ 'zi, -dele pe 'e ni dɔɔ 'yoo- klɛ ɛɛ? 'Bhɛɛ- -dele -o klɛ 'sɛɔ ɔnaa 'e ni ɛɛ?»

³ 'Bhɛ klɛle 'tɛ, 'ke Zesu 'a 'pele -o ni dɔɔ: «'Mi -o zan 'ka mu -lrɔkpɛlɛ 'ezin- dɔɔ:

4 -Ka 'bhe zikpa' 'η ni, -dele Mεε Wiinjfe' Mi Zaan 'winbwa- mεε mu 'wiinjfeyre nɔɔ- yi ba, -Waanbhaa' taa- bhaaplenj mu εε?»

5 'Bhe 'yi, 'ke -o zaabole 'sanle 'eke- plenj- dɔɔ: «'Ke 'wa ɔpia -a ni 'kaa <-Waanbhaa' -le 'a 'winbwa->, -e nu 'o 'lɔɔkpale dɔɔ -mela ma 'bheε- kɔɔ' 'laa -kɔɔ' 'kpale- -a -yi εε?»

6 'Bheε- 'ke 'wa ɔpia dɔɔ mεε mu -le 'a 'winbwa-, -kɔɔa' mεε mu 'ε nu -kɔɔ' dεyre -glinle' kpoti 'le. -Amasɔyi -o 'kpen 'kpale- -o -a -yi 'bhii- Zaan -o 'ke -Waanbhaa' -lela' janwo mi do 'le.»

7 'Bhela- -yile, 'ke -wa pele- dɔɔ: «Mεε 'la zan 'a 'winbwa- 'o mɔɔ laa 'bhe zan 'ε dɔɔ.»

8 'Bhe 'yi, 'ke Zesu 'a 'lekunle -o ni dɔɔ: «'Dun- 'kee- ɔkla 'bhe gbεen- bhe, 'mi 'ezin-, mεε 'la zan -za mu 'lεε- kle 'sej ɔnaa 'mi ni, 'naa nu 'bhe zan 'ε 'tɔkanle 'ka ni.»

*-Drɔɔ gba la yewone 'yɔɔ- mu ma -gɔɔn
(Matie 21.33-46; Maki 12.1-12)*

9 'Bhe blaana, 'ke Zesu -gɔɔn 'lεε- 'bhe bole 'sanle mεε mu 'ε ni, 'bheε- -e pe -o ni dɔɔ: «Mεε do -drɔɔ gba do -kpa, 'bheε- -ya gbekpa- yetane mu 'kɔɔ-. 'Bhe blaana, 'kee- gele- 'taa do ta, 'bheε- -e ɔmwa 'bhe ɔnɔɔ ye.

10 -Woo 'bhe 'yi bhe, -drɔɔ bhaa 'kan bhla 'ε 'bhɔle-, 'kee- -yaa' 'fe ɔla yewone mu 'ε do winbole -yaa' gba 'ε ta yetane mu 'ε zi, -yaa' pe -drɔɔ bhaa 'si zayi'. 'Dun- 'woo- yetane mu 'ε -o -yaa' yewone 'ε ɔkwan, 'bheε- -wa tafia; 'bheε- -o -ploola -a ma -a 'kɔɔflen- 'le.

11 'Bhe blaana, 'ke -drɔɔ gbazan 'ε -e -yaa' yewone 'ε 'bheεke do winbole yetane mu 'ε zi

ezin-. 'Dun- 'bhe 'bhole- -o ta, 'ke -o 'bhe tafele 'ezin-, -o 'bhe -zwanwoa, 'bhe- 'ke -o 'ploole 'bhe 'kooften- 'e ma.

¹² 'Bhe blaam, 'ke 'yee- -droo gbazan 'e -e -yaa' yewone mu 'e yaga mi winbole -o ta 'ezin-. -O 'bhe madingwa, 'ke -o gele- 'bhe blinle gba 'e bhlemazi.

¹³ 'Bhe blaam, 'ke gbazan 'e -ya pele- doo: <'An kle 'nale- -a ma ee? 'N nu 'n gbe bhe do 'la -za so 'n ni 'egbenele 'bhe winbole -o ta, -doke' -o nu -gasikpale 'bhe 'lee oo.>

¹⁴ 'Dun- 'woo- yetane mu 'e -o -yrekpale 'bhe ma, 'ke -wa pele- 'eke- ni doo: <Mee 'lee- 'bhe -le nu klele gbazan 'e 'le boolazi -a de gale blaam. -Ayile -koo' 'a de, 'bhe- -droo gba 'e bo -koo ni.>

¹⁵ 'Bhela- -yile, 'ke -wa 'kunle, 'bhe 'ke -o gele- 'kele- gba 'e -zanta', 'bhe- 'ke -wa dele-» Zesu -zamaa' 'e 'lrokpaa- doo: «'Ka mu 'kpee ma, gbazan 'e nu -me za -la klele 'woo- yetane mu 'e ni ee?

¹⁶ 'N bhe, -e nu 'woo- yetane mu 'e 'kpen dele, 'bhe- -e -droo gba 'e gbekpa yetane mu -bheke' mu 'koo.» Mee mu 'e -o 'bhe -jan 'e 'male- 'ke -wa pele- doo: «'Ee, bhaa 'bhe 'yansi za 'e 'kan 'o ma 'egboonle.»

¹⁷ Zesu 'e 'yrekpale -o ta frii, 'ke -yoo -lrokpale doo: «-Waanbhaa' a -jan 'lee-, 'bhe 'yi -o 'nale- -a ma ee? 'Bhe -jan 'e 'yele- -ge: <'Fedoo- mu 'e -woo -ban-gwa vle 'la 'yi 'bhe- -wa -blinna, 'bhe -le [kla 'fegwle- 'e gaan -la vle -kpuh -gbene 'gbu 'e.>»

¹⁸ «'Ke mee 'oo mee 'la zan -balaa' 'yee- vle 'lee- ta, 'bhe zan ma diin nu gole. 'Bhe- 'kee- -balaa' mee 'la zan ta, -e nu 'bhe zan 'wiile-»

'Nisra gbawoza
(*Matie 22.15-22; Maki 12.13-17*)

¹⁹ 'Bhe 'waati do 'kpɔ 'ε ba, 'Tonj daan mu 'ε 'pegee 'sraka 'lena -kunlii mu 'yaa- zi 'bhii- -o Zesu 'kun. -Amasroyi -wa 'yaangwa- 'bhii-, Zesu -gɔɔn 'ε ɔbwa 'wo -la ma. 'Dun- -o -yaa -gblaan 'zi -zamaa' 'ε 'lεε.

²⁰ -A 'san 'bhe yi 'ε ma, -o -yaa Zesu 'klosikun zii' 'bhe kleza mu 'ε ma. -Ayile 'ke -o mεε mu winbole -a zi. 'Bhe mεε mu 'ε 'yaa- 'mu 'gbu kle 'zi mεε -lrele' mu 'le -dawli' ma. 'Bhe mu -ja bole -a -la, 'kooko- 'mu sɔ -a 'kunle -a 'gbu 'liiwli- ma. 'Bheε- 'ke 'mu 'a ɔkwan 'mu sɔ gele- 'kele- 'kitikan mu 'ε 'pegee -waa' -janmatii 'ε ba.

²¹ -Ayile 'ke -o nule- Zesu 'lrɔkpale dɔɔ: «'O Daan mi, 'wa 'yaango- dɔɔ 'e 'yoo- -jan 'la 'wo zii' 'bhe 'pegee 'yoo- mεε daan mu 'zi 'ke -za 'la 'le, wlan -le 'mu 'kpɛn 'le. 'Yaa mεε bago, 'bheε- 'e -Waanbhaa' a zi 'ε 'bheε- daan wlan 'gbu ma kpataakpa.

²² 'Woo -za do -yilrɔkpale 'e ma doo: -Kɔɔa' 'tonj- 'ε ta, -kɔɔ' sɔ taa- -kɔɔ' 'laa sɔ *Romε mu 'ε -waa' -bhleɔgbɛ -gbɛnε Sezaa a 'nisra 'ε gbawole εε?»

²³ 'Dun- Zesu waa -dawli' maza 'ε dɔle, 'ke -ya pele- -o ni dɔɔ: «-Ka nu -goli' 'taɔbha do 'le 'ɲ ni doo.»

²⁴ -O nule 'bhe 'taɔbha 'ε 'le -a ni, 'ke -yoo -lrɔkpale dɔɔ: «-Dela ɲgblo lii 'pegee -a 'tɔ yɔɔndeɛle -gε εε?» -O 'kpɛn pe dɔɔ: «Romε mu a -bhleɔgbɛ -gbɛnε 'bhe -le 'kele-.»

²⁵ 'Bhe klele 'tε, 'ke Zesu 'a 'pele -o ni dɔɔ: «'Ke -yoo 'bhe gbɛn- bhe, 'kela 'bhe -o Sezaa a pε -o

'le, -ka 'bhεε- gbawo 'bhε ni, 'bhεε- -Waanbhaa' a pε -o 'kεla 'le -ka 'bhε 'na 'bhε ni.»

²⁶ 'Ali- 'woo- mεε mu 'ε waa 'sɔlε- Zesu 'kunle 'bhε 'gbu 'liiwli- 'ε ma. Drɔɔn' -a wojan mu 'ε -yoo -liibhaala -o ma. -Ayile waa 'sɔlε- -jan 'kedo- 'kpɔ 'wole, 'bhεε- -o tagale □bwa.

Mεε bweza gale ba

(Matie 22.23-33; Maki 12.18-27)

²⁷ -O -yaa mεε 'ke mu sii *Saduse mu, -o 'si ta waa -yaa -o kpa mεε bweza gale ba 'ε 'yi. -O -yaa pe dɔɔ 'ke mεε -gaa 'ke -za 'kpen □yaan. -Yrekpaa' do, -o 'ke mu -o mabεenna Zesu -din, 'ke -o 'bhε 'lrɔkpale dɔɔ:

²⁸ «'O Daan, Moizi 'a yɔɔndia- -yaa' 'ton 'sεwε 'ε 'yi dɔɔ: 'Ke mεε do □kla 'ke 'siele-, 'bhεε- 'ke -ya na -twa -a blaana, 'bhεε- 'ke yaa -nε 'yalε- 'bhε ta. -A gaanzido dɔ 'ε 'gwlaan- 'ε 'bhε 'a na yalaa'. 'Ke 'bhε □kla bhe, 'ke 'bhε -nε mu 'la □yaa -a na ta, 'mu nu klele 'bhii- -a 'gbu 'kpee 'yi mu.

²⁹ 'Bhε 'laa 'sanle- bhaama, nεεnε- ma 'gwlaan- 'srwaple- -yaa. -O -lεε mi 'ε 'bhε le 'la □sia 'bhε 'laa -nε 'srɔɔwole 'bhε ta, 'bhεε- 'bhε □kla 'ke 'siele.

³⁰ 'Bhε gaanzido dɔ 'ε, 'bhε glaanle 'ε □sia, 'bhε 'laa -nε 'srɔɔwole -a ta, 'bhεε- 'ke 'bhε gale-. -A gaanzido dɔ yaga mi 'ε, 'bhε □kla 'yee- klegbeya do 'kpɔ 'ε 'yela- gbεen-.

³¹ 'Woo- nεεnε- 'gwlaan 'srwaple- -o 'kpen 'yee- le 'ε 'yalaa do do, 'bhεε- -o 'kpen □kla 'ke 'siele- do do 'ke waa -nε 'srɔɔwo- -a ta.

³² -O 'kpen gale blaana, 'ke 'yee- le 'ε 'gbu klele- 'ke 'siele 'ezin-.

33 'Bhe ya 'ε 'yi, 'ke gbaa mu -bwela gale ba yi 'la 'le, 'woo nεεε- ma 'gwlaan- 'srwaple- 'ε -o -de 'gbu -la na nu klele 'yee- le 'ε 'le εε?»

34 'Bhe klele 'te, 'ke Zesu 'a 'pele -o ni dɔɔ: «Gwlenna yaale -o 'gwlaan- mu 'pegee le mu pleŋ- 'drunyan 'leε- 'bheε- -yi.

35 'Duŋ- 'ke -Waanbhaa' 'a 'ledulaa dɔɔ mεε 'la zan mu bwe gale ba, 'bheε- 'drunyan 'la 'bhe -o zan -o bo 'bhe 'yi, waa nu le mu nale gwlen ni, 'bheε- 'gwlaan- mu laa nu le 'sile-.

36 Waa nu 'solε- gale- -li, 'bheε- -o nu klele 'bhii- -Waanbhaa' a -mlεke' mu 'ε gbεεn-. -O nu klele -Waanbhaa' -nε mu 'le, waa nu gale -li -titi, -amasroyi -o -bwela gale ba.

37 *Moizi 'a πpia kpataakpa dɔɔ gbaa mu nu bwele gale ba. -Yaa' 'sewe 'ε 'yi yre 'la -yri lunε- 'ε ba janwo, Moizi Mεεzan -Waanbhaa' -siila dɔɔ: *Abraamu a -Waanbhaa', 'bhe 'pegee Izaki a -Waanbhaa', 'bheε- Zakɔbu a -Waanbhaa'*.

38 -Amasroyi, -Waanbhaa' -o 'ke mεε -yre male mu a -Waanbhaa' -la -le, 'bheε- yaa -o 'ke gbaa mu a -Waanbhaa' 'le. 'Bheε- mɔkpen' -o 'mu 'yre ma -Waanbhaa' -yre 'yi.»

39 'Bhe klele 'te, 'ke 'Tonɔn daan mu 'ε 'ke mu 'a 'pele -a ni dɔɔ: «'O Daan mi, 'e 'swa- -jan 'ε zikpale -o ni 'elrele.»

40 -A 'san 'bhe ma, yaa dɔle -o do 'kpɔ 'kpee 'ke 'bhe -za 'kedo- 'kpɔ 'yilrɔkpa -a ma 'ezin-.

*Mεε -Bhee Mi -kpɔsɔɔ Kriɔi 'ε yaa -o 'ke Davidi 'nranε- 'te 'le
(Matie 22.41-46; Maki 12.35-37)*

⁴¹ Zesu pe 'woo- 'Tonɔ daan mu 'ε ni dɔɔ: «-Mɛla ma 'bhɛɛ- mɛɛ mu 'ε -wa pe 'zi dɔɔ Mɛɛ -Bhee Mi -Kpɔsɔɔ Kriɔi -o 'ke Davidi 'nranɛ- -la -le 'te ɛɛ?

⁴² 'Bhɛɛ- 'duɔɔ-, Davidi 'gbu 'a ɔpia- -yaa' 'Srokpa 'sɛwɛ 'ε 'yi dɔɔ:

*<Mɛɛzan -Waanbhaa' 'a ɔpia 'an Mɛɛzan ni dɔɔ:
Nu yala- 'ɲ -din 'tɔbhɔ ma yaayrɛ 'ε ɔnɔɔ.*

⁴³ 'Sani- 'mi yan 'e -sɔɔnnii' mu 'ε kpaalele 'e gaan ɔla.>

⁴⁴ «'Ke Davidi 'gbu Mɛɛ -Bhee mi Kriɔi 'siila- dɔɔ -yaa' Mɛɛzan. 'Bhɛɛ- -e sɔ klele- -a -nranɛ 'le 'nale- -a ma ɛɛ?»

*Zesu mɛɛ mu 'ε 'kpeɛɛkan zii' 'Tonɔ daan mu 'ε
ma
(Matie 23.1-36; Maki 12.38-40)*

⁴⁵ -Zamaa' 'ε 'kpen 'yaa- -o 'trɔnkpa zii' Zesu 'ni 'waati 'la ba, 'ke -ya pele- -yaa' -klanlanɛ mu 'ε ni dɔɔ:

⁴⁶ «-Ka 'ka 'yɛkpa 'ka 'gbu ba 'Tonɔ daan mu 'ε ma. 'Kaanle- sɔ -o ni dune- gbɔɔn mu 'le -o ta -wa 'kpee -kpan mu 'ε ta, 'bhɛɛ- -wa zi 'bhii- mɛɛ mu -o -lɛdɔ' -a ma, 'bhɛɛ- 'mu -o 'pubɔ-. 'Ke -o -wlaa *Zuufu mu daanfɛ' mu 'ε ɔla, 'bhɛ 'pegee 'fɛti kleyrɛ -gbɛnɛ mu 'ε ɔnɔɔ, zilɛɛ- yaakpe mu 'ε 'mu -la 'sile- sɔ -o ni.

⁴⁷ -O glaanle mu 'ε 'kɔɔpɛ- mu 'ε 'kpen yan -dawli' ma. 'Bhɛɛ- -o mɔ -waa' 'seriwole 'ε zi, 'kooko- -woo 'gbu zrɔn mɛɛ mu -yrɛ ta 'bhii- mɛɛ wlan mu. 'Bhɛla- -zɛɛle, -o ta 'kiti 'ε 'bhɛ 'yɔɔ- nu -yiyale mɛɛ -vin mu 'ε 'mu a pɛ 'kiti 'ε ni -Waanbhaa' ba.»

21

Glaanle do a -goli' 'naza- -Waanbhaa' ni (Maki 12.41-44)

¹ Zesu 'yaa- -Waanbhaa' Gba 'Fε -Gbεnε 'ε □la 'waati 'la ba, -naflo zan mu 'ε -yaa -goli' bɔ 'zi -goli' bɔ -koonε 'ε 'yi; 'bhεε- -ya ηgblo -lawlεnle 'ke -yoo yele-.

² 'Bhεε- 'kee- glaanle 'kɔɔflɛnzɔn do yele-, 'ke 'bhε -o zan -goli' 'taηbha piinε- ple bɔle 'yee-koonε 'ε 'yi.

³ -Ayile 'ke Zesu 'a 'pele dɔɔ: «'Mi pe 'ka ni wlan 'ε ni dɔɔ glaanle 'lεε- -goli' yeke- 'la □bwa -goli' bɔ -koonε 'ε 'yi, 'bhε 'yiya- mεε -vin mu 'ε 'mu -goli' yeke- 'la □bwa 'bhε ni.

⁴ -Amasrɔyi 'woo- mεε mu 'ε -o maza laa -yaa -li -goli' 'la ma, -o 'bhεε- □bwa -koonε 'ε 'yi. 'Dun- 'yee- glaanle 'lεε- -yaa' 'kɔɔflɛnyɔ 'ε 'yi, -ya 'tota- -goli' -vin sanε- 'ε 'bhεε- □bwa -koonε 'ε 'yi.»

Zesu -o -Waanbhaa' Gba 'Fε -Gbεnε 'ε 'wiza- -lεεjanwo 'zi (Matie 24.1-8; Maki 13.1-8)

⁵ Zesu a -klanlanε mu 'ε 'ke mu 'ε 'yaa- -balo kle 'zi -Waanbhaa' Gba 'Fε -Gbεnε 'ε 'bhε dɔgbeya 'ε ta. -O -yaa -o -lεkpa' zii' -a -lregbeya 'ε ma, 'bhε 'pegee -wa -dwa vlε -lrele' mu 'la 'le, 'bhεε- -a -la 'srakagopε -lrele' mu 'ε. -Ayile 'ke Zesu 'a 'pele -o ni dɔɔ:

⁶ «'Ka 'yre -o 'fε -gbεnε 'la ma -ge bhe, -o nu -a 'kpen 'wilε- -yrekpaɔ do. 'Ali- -wa -dwa vlε -kpuη mu 'la 'le, 'mu do 'kpɔ 'kpaale laa nu bɔle 'eke- ta. -O nu 'mu 'kpen 'klaalε-.»

*-Klɔɔɔ' mu 'la nu klɛɛ 'drunyan 'yan yi 'ɛ 'lɛɛ
(Matie 24.3-14; Maki 13.3-13)*

⁷ Zesu a *-klanlanɛ mu 'ɛ -wa -lɔɔkpaa dɔɔ: «'O Daan mi, 'bhɛ -za 'ɛ nu bhɔɛ 'waati 'ɛ -dela ba ɛɛ? 'Bhɛɛ- 'bhɛ -za mu 'ɛ 'ke -o klɛ bhla □bhwa 'waati 'la ba, 'o nu 'bhɛ 'yaangolɛ -tɔɔmasie 'ɛ -dela ma ɛɛ?»

⁸ -Ayile, 'ke Zesu 'a 'pele -o ni dɔɔ: «-Ka 'ka 'yɛɔkpa 'ka 'gbu ba 'elɛɛ, 'kooko- mɛɛ 'kɛdo- 'kpɔ 'laa 'ka 'yini-. -Amasɔyi mɛɛ -bebe nu 'mi 'tɔ 'ɛ 'kpale- -o 'gbu ma 'bhɛɛ- -wa pe dɔɔ: <'Mi -le 'ke Mɛɛ -Bhee Mi Krisi 'ɛ 'le, 'mi 'an pɛ 'waati 'ɛ □bhwa!> 'Ka 'laa dɔɛ -o zi.

⁹ 'Ke 'ka gwledanwli mu -maa 'waati 'la ba, 'bhɛ 'pegee 'ke mɛɛ mu wɛnle -saan -o -lɛɛ mu ma 'klɛɛn -bebe 'yi, 'ka 'laa -gblaanɛ'; 'bhɛ -za -gloɔn mu 'ɛ 'mu -le nu 'sɔɛ- bhɔɛ- 'elwale 'pe. 'Dun- 'bhɛ 'laa nu klɛɛ 'drunyan 'yan 'waati 'ɛ 'le.»

¹⁰ 'Bhɛɛ- Zesu pe 'ezin- dɔɔ: «'Si do nu gwledanɛ 'si 'bhɛɛke do ba; 'bhɛɛ- -bhɛngbe do a 'klɛɛn 'yi mu nu gwledanɛ -bhɛngbe 'bhɛɛke do a 'klɛɛn 'yi mu ba.

¹¹ 'Trɛ nu bɛɛnɛ yɛɛ 'ke mu nɔɔ-, 'bhɛ 'pegee -gu -gbɛɛ mu, 'bhɛɛ- ga -yɔɔ' -gloɔn mu 'la -woo -yivlin' mɛɛ 'srɛ ma, 'mu 'kpen nu baale bhaapɛn mu ta. Mɛɛ -gblaan ma pɛ mu 'pegee -tɔɔmasie -gbɛɛ mu nu 'pwɛɛ- lafle' 'yi.»

¹² «'Dun- 'sani- 'bhɛ -za mu 'ɛ klɛɛ plɛn-, -o nu 'ka 'kunɛ- 'bhɛɛ- -o -yɛɛkpa' 'ka ta. -O nu 'ka 'kitikanɛ Zuufu mu daanfɛ' mu 'ɛ □la, 'bhɛɛ- -o nu 'ka bɔɛ -kaso 'yi. 'Mi 'tɔ 'ɛ -zayi', -o nu geɛ 'ka 'le -bhɛngbe mu 'pegee mɛɛ gbɛɛ mu ba.

13 'Ke 'bhe yi 'e □bhwa, 'ka nu 'sole- 'mi 'an -Jan 'Nrale- 'e 'wole 'bhe mεε mu 'ε ni.

14 'Ka nu 'ka 'gbu ta jan 'ε 'wole- gone- 'la gbεen-, 'ka 'laa 'bhe yienkanle 'elwale 'pe.

15 -Amasroyi 'mi 'gbu nu yikan' ma -jan 'kpale- 'ka 'lii, 'bheε- 'ka 'soonnii 'kedo- a -jan 'laa nu 'sole- 'ka 'kunle, 'bheε- -e zaabo 'ka 'le ma.

16 'Ali- 'ka 'yape- mu oo, 'ka neene- mu oo, 'ka 'yienii mu oo, 'bheε- 'ka 'bhegwlen- mu 'gbu nu 'ka 'nale- mεε mu ni, 'bheε- 'mu 'ka -bebe de.

17 'Ka ven nu 'sile- mokpen' yin -lii, 'mi 'to 'ε -zayi'.

18 'Dun- 'ka 'winbhe- do 'kpo 'laa nu gole a ba.

19 -Ka 'woo- -yren mu 'ε 'yikun: -amasroyi 'ke 'bhe □kla, 'ka nu 'sole- 'ka 'gbu 'si 'ε gole- -za 'yi 'bheε- gbεen-»

Zesu -o Zeruzalemu -wa 'ε 'wiza- 'ε -leεjanwo 'zi 'ezin-

(Matie 24.15-21; Maki 13.14-19)

20 Zesu pe -o ni 'ezin- dɔɔ: «'Ke 'ka gwledan mu zenle □ya Zeruzalemu -wa 'ε zi 'waati 'la ba, -kaa 'yaango- 'bhii- -a -wi 'waati 'ε □bhwa -wa -din.

21 'Bhe ya 'ε 'yi, 'ke mεε 'la zan mu □kla Zude 'kleen 'ε 'yi 'bhe bhla 'ε ba, 'bhe zan mu blasan-, 'bheε- 'mu ge 'mu gaan 'mu 'leε vle gɔɔn mu 'ε 'yi ye. 'Bheε- 'ke mεε 'la zan mu -o Zeruzalemu -wa 'ε 'kpee, 'bhe zan mu ge 'mu gaan. 'Bheε- 'ke mεε 'la zan mu □kla 'bhe mu ba gba la, 'mu 'laa 'pele- dɔɔ 'mu 'nule -wa la.

22 -Amasroyi, -Waanbhaa' nu 'bhe yi mu 'ε klele -yrenkpa' yi -gbene mu 'le bhaaplen mu ta; 'kooko- -Waanbhaa' -lela' janwo mu 'ε -jan mu 'la □woa 'elwale gban -so 'mu 'leso-.

²³ 'Ee! Le mu 'la kpele nu klele, 'bhe 'pegee le mu 'la 'ne mu nu klele -yon ma 'bhe 'waati 'e ba, 'mu 'nise- -yren ma! -Amasroyi 'trebho -gbene nu klele 'kleen 'e 'yi, 'bhe- -Waanbhaa' a zruplii- 'e nu baale Izraeli 'si mu 'lee- ta.

²⁴ -O nu -o 'ke mu dele 'ke -gokun' mu 'le, 'bhe- -o nu gele -a 'ke mu 'le -kaso 'yi 'si mu 'la 'kpen 'laa -Waanbhaa' do 'mu ba. 'Mu 'sen nu wole 'ke Zeruzalemu mu 'e 'le, 'bhe- -woo kle 'ke -o gaan -la pe mu 'le, 'sani -o 'waati yeke- 'la -dwa -o ni 'bhe 'yanle- plen-.»

*Bhaaplɛŋ Gbe 'e 'nuza-
(Matie 24.29-35; Maki 13.24-31)*

²⁵ Zesu pe -o ni 'ezin- doo: «'Ka nu -toomasie mu yele -yretɛbhe 'pegee mle 'bhe- mleklenne mu 'e 'yi. 'Bhe- 'tre ta -ge, -gbiaan nu 'klale-mee mu 'e 'kpen 'yi, weyi- 'pegee 'bhe 'poo mu 'e 'wegbeya -gbene -gbene mu 'e -zayi', 'bhe- -o 'kpen blina- yien nu dole.

²⁶ 'Tre ta mu 'e -o -gbiaan gbe -yoo' 'e 'koo, -o 'ke mu nu gale 'ke -woo 'kpeeledaan -klolo' -gloon 'la nu 'tenle- -o ma 'tre 'lee- 'kpen ta -ge 'mu ma. -Amasroyi lafle' 'yi pe -gloo -gloo mu 'e -o nu beenle.

²⁷ 'Ke 'bhe □kla 'te, mokpen' 'yre nu 'kpale-Bhaaplɛŋ Gbe 'e 'nule- ma lafle' -gblen do ta, -yaa' -glooya' 'pegee -a 'toholeya 'e 'le.

²⁸ 'Ke 'bhe -za mu 'e klele -saan 'ka 'yre ma 'waati 'la ba, -ka 'ka ngblo -lawlen', 'bhe- -ka 'ka zru do 'egloole, -amasroyi 'ka 'bhee bhla 'e □bhwa 'ka -din.»

*Mεε σο -za 'la daanle- figi diinj 'ε ma
(Matie 24.32-35; Maki 13.28-31)*

²⁹ 'Bhe blaán, 'ke Zesu -gɔɔn do 'lεε- 'bhe bole-
-o ni 'ezin- dɔɔ: «-Ka figi diinj 'pegee -yri diinj -vin
mu 'ε 'klosikun doo.

³⁰ 'Ke -o -laa 'tɔɔnle- -saan bhla 'la ba -o ta, 'kaa
'yaango- 'bhii- -o bhaa klε 'waati □bhwa 'e -din
gban.

³¹ 'Bhe klegbeya do 'ε 'yi bhe, 'ke 'ka 'bhe -za mu
'la bhe 'mu kleyre □ya 'waati 'la ba, -kaa 'yaango-
'bhii- *-Waanbhaa' a -bhleṅgbeya 'ε □bhwa -wa
-din.

³² 'Mi pe 'ka ni wlan 'ε ni dɔɔ mεε 'la zan mu -o
'mu 'yre ma -zɔn -ge, 'sani- 'mu 'kpen gale plɛṅ-,
-za mu 'lεε- nu klεε -o 'ke mu -yre ma.

³³ Lafle' 'pegee 'tre mu nu kanle, 'duṅ- 'an pe
-jan mu 'ε waa nu 'kanle- -titi.»

Mεε 'kpeelkanza mu

³⁴ Zesu pe -o ni 'ezin- dɔɔ: «-Ka 'ka 'yrekpa 'ka
'gbu ba 'elrele! 'Ka 'laa 'tolε- 'ke pebhle -gbene mu
'pegee -wεen de maza, 'bheε- 'drunyan ta 'ṅgami
mu 'ε 'kɔɔ, 'ka 'yri go 'ka 'gbu -za 'le, 'bheε- 'bhe
yi 'ε kla 'ka ba.

³⁵ Bhaapleṅ Gbe 'ε 'nu yi 'ε nu 'klalε- 'drunyan
ta mεε mu 'kpen ba blaale-, 'bhii- kaade yɔ kla
kaa mu ba gɔne- 'la gbεen- -yi ba, 'bheε- -yoo
'kpen kun.

³⁶ 'Ka 'yri 'laa gole 'ka 'gbu -za 'le, 'bheε- -ka
'ka 'seriwo 'waati oo 'waati 'ε 'kpen ba. 'Kooko-
fanḡando 'ka ta, 'bheε -klɔlɔɔ' mu 'la -woo zan
bhe, 'mu kan 'ka ma 'egbɔɔnle, 'bheε- 'ka ge
dulalε Bhaapleṅ Gbe 'ε 'yre □la.»

³⁷ 'Ke -yrekpaa' -yaa bhɔ, Zesu 'yaa- ge mɛɛ mu daanlɛ -Waanbhaa' Gba 'Fɛ -Gbɛnɛ 'ɛ ɔla, 'bhɛɛ-yromazi, -e -yaa ge yilɛ Olivi diinj vlɛ goon 'ɛ 'wiinj-.

³⁸ 'Bhɛɛ- mɛɛ mu 'ɛ 'kpen 'yaa- nu zrwanzi 'tutu -Waanbhaa' Gba 'Fɛ -Gbɛnɛ 'ɛ ɔla 'mu 'trɔnkpalɛ -a wojan mu 'ɛ ɔla.

ZESU DɛYRɛ 'PEGEE -A BWEYRɛ GALE BA ZERUZALɛMU

22

*Zuufu -kunlii mu 'ɛ -woo 'dukpa zii' Zesu ma
(Matie 26.1-5; Maki 14.1-2; Zaan 11.45-53)*

¹ Zuufu mu 'ɛ 'yaa- 'bluu -pɛɛ 'wlen kle bhle 'feti 'la kle lɛɛ 'oo lɛɛ, 'bhɛ 'yaa- zan bhɔlɛ. 'Bhɛ 'feti 'ɛ 'yaa- 'ezin- Paki 'feti 'ɛ 'le.

² 'Sraka 'lɛna -kunlii mu 'ɛ 'pegee 'Tonɔ daan mu 'ɛ -o -yaa Zesu dɛyɛɛ -glin 'zi, 'bhɛɛ- 'duɔ- -o -yaa -gblaan 'zi waa mɛɛ mu 'ɛ 'lɛɛ. 'Duɔ-, waa -yaa zi 'bhii- -wa kle 'ke mɔkpen' -za dɔ -a 'yi, 'bhɛɛ- mɛɛ mu wlen -o ma, -amasɔyi -o -yaa -gblaan 'zi -waa' 'si mu 'ɛ 'lɛɛ.

*Zuda Isikarioti -o zan -dawli' 'kpalɛ- Zesu gbɛ
ta
(Matie 26.14-16; Maki 14.10-11)*

³ -Setran' -za 'yɔɔ- ɔwlaa Zuda 'la -wa sii Isikarioti 'bhɛ zru ba: -e -yaa 'duɔ- Zesu -a -klanlanɛ vu ta plɛ 'ɛ do 'le.

⁴ 'Bhɛ ya 'ɛ 'yi, 'yee- Zuda -ja 'tenlɛ- 'sraka 'lɛna mu -lɛɛ mu 'ɛ 'pegee -Waanbhaa' Gba 'Fɛ -Gbɛnɛ 'ɛ gooba mu -kunlii mu 'ɛ ma. 'Bhɛɛ- -e -yaa nu 'solɛ- Zesu 'lɛnale -o ni gɔnɛ- 'la gbɛɛn-, -o -bɛngwa do 'bhɛ ma.

5 'Bhε klele 'tε, 'ke -o zrukpaale Zuda 'a 'pela-woa dɔɔ 'bhε nu bhɔle -o ba, 'bhεε- 'bhε Zesu 'lena- -o ni 'bhε 'yi. 'Bhela- -yile 'ke -wa pele- -a ni dɔɔ -o nu -gɔli' 'nale- -a ni 'bhε -za 'ε 'yi.

6 'Yee- Zuda -dwa 'bhε □la. -A 'san 'bhε yi 'ε ma, -a gbε sɔ Zesu ta gɔnε- 'la gbεεn- 'bhεε- -e 'bhε 'lena- Zuufu mu a -kunlii mu 'ε ni, -e yaa- 'bhεε- klegbeya 'ε -glin 'zi gaanyi', 'kooko- -zamaa' 'ε -za 'laa dɔ 'bhε 'yi.

Paki 'feti 'ε ta pεbhle

(Matie 26.17-25; Maki 14.12-21; Zaan 13.21-30)

7 'Bluu -pεε 'wlεn- kle bhle 'feti 'la 'ke -wa sii Paki 'feti 'ε, 'bhε yi 'ε □bhwa, 'bhεε- -o -yaa nu -bhlaa gwlen bhlonε- mu klele 'sraka 'le, 'bhεε- woo bhle 'yee- 'feti 'ε ta pεbhle 'ε ba.

8 -Ayile, 'ke Zesu Pieri 'pegee Zaan winbole -o -lεε, 'bhεε- -e pe 'mu ni dɔɔ: «-Ka ge -kɔɔ mu a pε 'feti 'ε ta kpo 'ε kle.»

9 Pieri 'pegee Zaan pe -a ni dɔɔ: «□Ya zi 'bhii- 'o ge 'yee- kpo 'ε kle 'naa- ma εε?»

10 Zesu pe -o ni dɔɔ: «'Ka 'bhɔle- 'te -wa 'ε ta, 'ka 'lε nu 'palε- mεε do 'le, -yi gbɔ do -o -a wiinj-. -Ka gbaan -a zi, 'bhεε- -ka ge wla -a wla 'fε 'ε □la.

11 'Bhεε- 'ke 'ka □wlaa 'bhε □la 'waati 'la ba, -kaa pe 'fεzan- 'ε ni dɔɔ: <'O Daan mi 'pe 'wo 'e 'lrɔkpa dɔɔ 'yee- 'pegee -yaa' -klanlanε mu 'ε -o nu -waa' Paki 'feti ta pεle 'ε 'bhlele- 'fεkpee 'ε -dela □la εε?»

12 'Ke 'bhε □kla, -e nu 'fεkpee -gbenε do zronle 'ka ni, 'bhε -o 'sangaso 'kpee do 'le laanima. Yilape 'pegee yaape, 'bhεε- kpo klepe mu 'kpen

-o 'bhe -la gban, 'ka nu -kooa' kpo 'e klele 'bheε-
□nɔɔ.»

¹³ Pierei 'pegee Zaan gele, 'ke -o -za mu 'e 'kpen
'lesole yele- 'bhii- Zesu 'a □pia -o ni gɔnε- 'la
gbεen-. 'Bheε- -o -waa' 'feti ta kpo 'e □kla 'bheε-
□nɔɔ.

*Zesu 'pegee -yaa' -Klanlanε mu 'ε -waa'
-danma' Paki ta pε 'ε 'bhle zii' 'eke- zi*

*(Matie 26.26-30; Maki 14.22-26; 1 Korenti
11.23-25)*

¹⁴ Pierei 'pegee Zaan 'yanle- -za mu 'e 'kpen
'lemagaanle 'le 'waati 'la ba, 'ke Zesu 'pegee -yaa'
winɔwo mu -vin mu 'e 'nule, 'ke -o 'kpen 'yaale
pεbhle -tabali 'ε zi, 'bheε- -o pε 'ε □bhla 'eke- zi.

¹⁵ -O -yaa pε 'ε 'bhle zii' 'waati 'la ba, 'ke Zesu
'a 'pele -o ni dɔɔ: «'N' yaa- -a zi 'egloole 'bhii- 'mi
'pegee 'ka mu 'yee- 'feti 'lεε- ta pε 'ε 'bhle 'eke-
zi, 'sani- 'η -yrenbhlele zisan; 'bhe yi 'ε 'bhe -le
□bhwa -zɔn -gε.

¹⁶ 'Duη- 'mi pe 'ka ni 'η 'sɔwεε- ma dɔɔ: 'Naa
nu -a -bhεeke' 'bhlele- 'ezin- -li, 'sani- -a -tɔomasie
'ε 'lesole pλεη- -Waanbhaa' a -bhλεηgbeya -wa 'ε
ta.»

¹⁷ 'Bhe klele 'tε, 'kee- -drɔɔ pεyan- do 'sile, 'kee-
-Waanbhaa' 'pubole 'bhe ma, 'bheε- 'ke -ya pele-
-o ni dɔɔ: «-Kaa 'kun -gε 'bheε- 'ka 'kpen 'a 'ke
'mi do do.

¹⁸ -Amasroyi 'naa nu -drɔɔ 'bhεeke 'mile- -li
'ezin- 'sani- -Waanbhaa' -bhλεηgbeya yaa- yi 'ε
bhole pλεη-.»

¹⁹ 'Bhe blaان, 'kee- 'bluu do 'sile, 'bheε- -e yanle
-Waanbhaa' 'pubolele 'bhe ma, 'ke -ya takanle
kplokplo. 'Bheε- 'kee- 'bhe 'kpale -o 'kɔɔ, 'bheε-

-e pe dɔɔ: «'Mi 'gbu 'fle 'ε 'yele- -gε, 'η 'yela- na 'zi 'ka ni -gε. -Kaa bhle 'bhεε- 'η -za bo 'ka 'kpee.»

²⁰ -O yanle 'bluu 'ε 'bhlelele, 'kee- -drɔɔ pɛyan- do 'ε 'sile, 'bhεε- 'ke -ya pele- -o ni 'ezin- dɔɔ: «-Waanbhaa' *-bhoolaya drεε 'la -dwa bhaaplen η mu 'pegee 'yee- plen-, 'bhε ma -tɔɔmasie -le 'ke 'η yiεn 'la 'klalaa- 'ka mu ma 'bhε 'le.»

²¹ «'Duη- -ka 'ka 'yrekpa -gε, mεε 'la zan -o 'η 'na zii' 'η 'sɔɔnnii mu 'ε ni 'bhε zan -o -kɔɔ' 'plen- -tabali 'lεε- zi -gε.

²² Wlan 'ε ni, *Bhaaplen η Gbe 'ε nu klele 'ke siele' 'bhii- -Waanbhaa' a 'ledulaa gɔnε- 'la gbεεn-. 'Bhεε- 'duη-, mεε 'la zan -a 'lεna zii' -dawli' ma -a -sɔɔnnii' mu ni, -klɔɔɔ' -o 'bhε zan ma!»

²³ 'Bhε klele 'tε, 'ke -woo 'eke- -lrɔkpale 'sanle -o ba mεε 'la 'yaa- nu 'bhε -za -gɔɔn 'ε klele 'bhε ma.

Zesu a -klanlanε mu 'ε pe dɔɔ -de 'gbu -le -o 'kpen ba mεε gbilaan 'le εε?

²⁴ Zesu a -klanlanε mu 'ε -o zaabole -saan 'eke- plen- dɔɔ -o -de 'gbu -le -o ba mεε gbilaan 'le εε.

²⁵ 'Bhε klele 'tε, 'ke Zesu 'a 'pele -o ni dɔɔ: «'Trε 'lεε- ta -gε, -bhlen gbe mu 'ε 'kpaale- -o waa 'kleen 'yi mu 'ε 'wiin- fan gan- -la ma. 'Bhεε- fan gan- -o mεε 'la zan mu 'kɔɔ, 'bhε mu -o -a zi 'bhii- -o 'mu 'sii- <-Za 'wlan kle mu>

²⁶ 'Duη- 'ka mu laa klele 'bhε gbεεn-. Drɔɔn' 'ke mεε 'la zan -o 'ka ba mεε gbilaan 'le, 'bhε 'bhε 'gbu 'kun 'bhii- matruηε. 'Bhεε- 'ke mεε 'la zan -o 'ka 'lεε mi 'le, 'bhε zan kle 'kaa- yewonε 'le.

²⁷ 'Bhεε- 'woo- mεε ple 'lεε-, -o de 'gbu -la gbilaan -yiya': mεε 'la zan -o pεbhle 'zi taa- mεε 'la zan -o pele 'ε 'na zii' -a -vindo' mi ni εε? Mεε

'la zan -o pe 'ε 'bhle zii' 'bhe -le 'laa -le εε? 'Bheε-
'mi 'duη- -o 'ka 'pleη- -ge 'bhii- 'kaa- yewone!

²⁸ 'Bheε- 'mi 'pegee 'ka mu -le -yren mu 'ε □bhla
'eke- zi -ge yi 'oo yi.

²⁹ 'Bhe klegbeya do 'ε 'yi, 'η De -yaa' -bh-
lengbeya -wa 'ε □kla 'mi a pe 'le gone- 'la gbεen-
'mi 'a kle 'ka mu a pe 'le 'bheε- gbεen- 'ezin-.

³⁰ 'Ka mu nu pebhlele, 'bheε- 'ka nu -yi 'mile-
'mi 'an pe pebhle tabali 'ε zi 'an -Bhlengbeya -wa
'ε ta. 'Bheε- 'ka nu yaale -bhlenge mu 'yaakpe-
mu 'ε ta, 'bheε- 'ka nu Izraeli -gbaa vu ta ple 'ε
'kitikanle.»

*Zesu pe dɔɔ Piere ni 'bhe -lemadɔle 'egɔɔle -a
ma*

(Matie 26.31-35; Maki 14.27-31; Zaan 13.36-38)

³¹ Mεεzan Zesu pe Piere ni dɔɔ: «Simɔ, Simɔ,
'e 'trɔnkpa doo, -Setran' 'e -zapia 'η ba dɔɔ -ya zi
'bhii- -yoo 'e 'yidan-, 'bheε- -yoo 'e zru 'ε ye, 'bhii-
le do -mlɔ bhe 'pegee -a -gboo 'ε bapian gɔne- 'la
gbεen-.

³² 'Duη- 'mi 'η 'seriwoa 'yaa- -za ma, 'kooko-
'yaa ploo 'e 'kpale- ma 'mi 'yi. 'Bheε- 'ke 'yee zru
'niinaa 'mi ba 'waati 'la ba, 'fuudo- 'e -vin mu 'ε
ta.»

³³ Piere pe Zesu ni dɔɔ: «Mεεzan, 'kee- -kla
-kaso 'yi gele 'le oo, 'kee- -kla gale 'le oo, 'η
magaanle -o 'bhe 'kpen klelele 'mi 'pegee 'bhi 'le.»

³⁴ 'Bhe klele 'te, 'ke Zesu 'a 'pele -a ni dɔɔ: «Piere
'mi pe 'e ni 'η 'sowεε- 'ε ma dɔɔ 'sani- maagwlen
-weli' pleη- -zon, 'bhi nu a pele 'mi ma gaan yaga
dɔɔ 'yaa 'mi dɔ.»

*Zesu -o -yaa' -klanlane mu 'ε 'kpeelkan zii' dɔɔ
-o yri bo -o 'gbu -za 'le*

35 'Bhe blaam, 'ke Zesu 'a 'pele -yaa' -klanlanε mu 'ε ni dɔɔ: «'N 'ka 'winlabwa -Jan 'Nrale- 'ε 'woyɾε- nɔɔ-, 'bhεε- 'an 'pelawoa 'ka ni dɔɔ 'ka 'laa -gɔli' bɔle 'ka 'wiin-, 'bhεε- 'ka 'laa gben ta ge 'pepe 'silε-, 'bhe 'pegee 'ka 'laa -sawla mu 'silε-, 'bhεε- 'ka gelawoa 'yee- 'taa 'ε ta, pe 'ke 'kanaa 'ka ma εε?» -O pe «'Yooye-!»

36 'Bhe klele 'te, 'ke Zesu 'a 'pele -o ni dɔɔ: «'Dun- -zɔn, 'ke -gɔli' -o mεε 'la zan 'kɔɔ oo, 'ke gben ta ge 'pepe -o mεε 'la zan 'kɔɔ 'oo, 'bhe zan 'mu 'si -zɔn. 'Bhεε- 'ke -gɔkun' 'laa -o mεε 'la zan 'kɔɔ, 'bhe zan 'bhe ta dunε- 'ε gon, 'bhεε- -ya ma -gɔli' 'ε si, 'bhεε- -e -gɔkun' do -lo 'kele-.

37 -Amasɾɔyi 'mi pe 'ka ni dɔɔ -a -ledulale -o dɔɔ -o -jan mu 'la □woa 'mi ba zayi' 'elwale gban -sɔ -Waanbhaa' a 'sεwε 'ε 'yi, 'bhe 'yizakle yi 'ε 'bhe -le □bhwa -zɔn -ge, 'bhe -jan 'ε 'bhe -le dɔɔ: <-Wa □kwan 'bhii- -za 'yɔɔ- kle mi do>. -Ayile -Waanbhaa' -lela' janwo mu 'ε -o -jan mu 'la 'kpen □woa 'mi ma, -o 'kpen 'lesɔ yi □bhwa -zɔn.»

38 'Bhe □nɔɔ bhe, 'ke -yaa' -klanlanε mu 'ε -wa pele- -a ni dɔɔ: «Mεεzan, -gɔkun' ple -le -ge.» 'Bhεε- -e pe -o ni dɔɔ: «-Ka 'ploos- 'bhe -jan 'ε ma 'pe!»

Zesu 'pegee -yaa' -klanlanε mu 'ε -ja Olivi diin vle gɔɔn 'ε 'wiin-

(Matie 26.36-46; Maki 14.32-42)

39 'Bhe blaam, 'ke Zesu 'pegee -yaa' -klanlanε mu 'ε 'pwele 'bhe 'fε 'ε □la. 'Bhεε- 'ke -o gele- *Olivi diin vle gɔɔn 'ε 'wiin-, 'bhii- -e -yaa kle gɔnε- 'la gbεen- 'egwele.

40 -O bhøle 'bhe vle gøon 'ε ta, 'ke -ya pele- -yaa' -klanlanε mu 'ε ni dɔɔ: «-Ka 'ka 'seriwo, 'kooko- 'ka 'laa balaa' -Setran' a mεε -lεkan' maza mu 'ε 'yi.»

41 'Bhεε- -ya plengole -o ma sa, 'ke -ya 'kpɔ zenle- 'trε ma, 'bhεε- 'ke -ya 'seriwole dɔɔ:

42 «'Nj Dε, 'kee sɔ -yren 'lεε- 'plengole 'η ma. 'Duη- 'yaa 'mi a pε zru maza 'ε klele, 'fɔ 'yaa- pε 'ε 'bhεε- kle.»

43 ['Bhe 'yi 'tε, 'ke Mεεzan -Waanbhaa' a -mlεkε' do 'pwele -a ba, 'bhεε- 'ke 'bhe 'fuudole -a ta.

44 Zesu blina- yiendɔ gbε -yɔɔ 'ε 'kɔɔ, 'ke -ya 'seriwole 'egloole 'ezin-. -Ayile 'ke -a ta 'fuu 'ε klele- 'bhii- yien 'kpla mu gbεen- 'kee- tɔ 'trε ma.]

45 -E yanle -a 'seriwolele, 'kee- nule- -yaa' -klanlanε mu 'ε ta, 'bhεε- 'kee- bhøle- 'mu ta 'ke 'mu -o yide 'zi 'mu wleyisriwo gbeya -yɔɔ' 'ε 'kɔɔ.

46 'Bhe klele 'tε, 'ke -ya pele- 'mu ni dɔɔ: «-Mele -kla 'bhεε- 'ka -o yide 'zi εε? -Ka 'ka 'wlen-, 'bhεε- -ka 'ka 'seriwo, 'kooko- 'ka 'laa balaa' -Setran' a mεε -lεkan maza mu 'ε yi.»

Zesu 'kunyre- mεε mu 'ε 'kɔɔ

(Matie 26.47-56; Maki 14.43-50; Zaan 18.3-11)

47 Zesu 'yaa- 'bhe -jan 'ε 'wo zii' 'waati 'la ba, 'ke -zamaa' 'srε do 'pwele -a -yi. -Yaa' -klanlanε vu ta plε mi 'la -o -yaa 'bhe sii Zuda 'bhe dɔle -yaa 'bhe -zamaa' 'ε 'lεε. -Ya mabεenle Zesu -din, 'kee- 'bhe -tuubole.

48 'Bhe klele 'tε, 'ke Zesu 'a 'pele 'a ni dɔɔ: «Zuda, 'e *Bhaaplenj Gbe 'ε 'lena zii' mεε mu -a -tuubole -la -le εε?»

49 'Bhe 'yi 'tε, -yaa' -klanlanε -vin mu 'ε 'mu 'a 'yaangole 'bhii- -o □nwa -a 'kunyre- -la nɔɔ-, 'ke

'mu 'a -lɾɔkpale dɔɔ: «Mɛɛzan, 'o 'waa- -gɔkuŋ' mu 'ɛ 'si -o 'kaama- ɛɛ?»

⁵⁰ 'Bhɛ klɛle 'tɛ, 'ke -yaa' -klanlanɛ mu 'ɛ do 'bhɛ a -gɔkuŋ' 'ɛ 'sile, 'bhɛɛ- 'kee- *'sraka 'lɛna mu a -kuŋlii gbłaan 'ɛ 'bhɛ a yewonɛ mu 'ɛ do gbɛ -yiɛ' ta 'trɔn 'ɛ takanle -lɛyan' do.

⁵¹ -Ayile, 'ke Zesu 'a 'pele dɔɔ: «'Ka 'laa gwledanlɛ.» 'Bhɛ yrɛ do 'ɛ ɔnɔɔ bhɛ 'kee- 'trɔn kpu 'ɛ 'sile, 'kee- 'bhɛ blɔɔle- 'bhɛ 'kpayrɛ 'ɛ ɔnɔɔ, 'bhɛɛ- 'ke 'bhɛ 'bheele.

⁵² 'Bhɛ blaan, 'ke Zesu 'a 'pele 'sraka 'lɛna mu -kuŋlii mu 'ɛ 'pegee -Waanbhaa' Gba 'Fɛ -Gbɛnɛ 'ɛ gooba -kuŋlii mu 'ɛ, 'bhɛɛ- 'gwłaan- gbłaan mu 'la ɔnwa -a 'kaama- 'mu ni dɔɔ: «'Ka ɔnwa 'ŋ 'kunyɾɛ- nɔɔ- -gɔkuŋ' 'pegee 'beni mu 'le 'ka 'kɔɔ, 'bhii- 'ka ɔnwa mɛɛ dɛ mi do -la 'kunyɾɛ- nɔɔ-.»

⁵³ «-Mɛle -kla 'ŋ 'yaa- yikpɛn- ta -Waanbhaa' Gba 'Fɛ -Gbɛnɛ 'ɛ ɔla, 'bhɛɛ- 'ka 'laa 'ŋ 'kunlɛ- ɛɛ? 'Duŋ- 'ka mu 'pegee -Setran' a pɛ -glɔɔya' klɛ 'waati 'ɛ 'bhɛ -le ɔbhwa -zɔn -gɛ.»

Pieri -o -a -lɛmado 'zi 'eglɔɔle Zesu ma

(Matie 26.57-58; 26.69-75; Maki 14.53-54; 14.66-72; Zaan 18.12-18; 18.25-27)

⁵⁴ 'Bhɛ klɛle 'tɛ, 'ke -o Zesu 'kunle, 'bhɛɛ- 'ke -o gele- 'kele- 'sraka 'lɛna mu -kuŋlii gbłaan 'ɛ ba 'fa ɔla. 'Bhɛɛ- 'duŋ- Pieri ɔbwa -o -zanta' 'egbɔɔnle, 'kee- nu sasa, 'bhɛɛ- -e ɔwlaa 'bhɛ -gbenj 'ɛ 'yi.

⁵⁵ Mɛɛ mu 'ɛ -o 'tɛ do -lɛswan 'yee- 'sraka 'lɛna mu -kuŋlii -gbɛnɛ 'ɛ -yaa' -gbenj 'ɛ 'yi, 'bhɛɛ- -o -yaa -o maga 'zi 'bhɛ ma. -Ayile 'ke 'yee- Pieri 'nule yaalɛ -o plɛŋ- 'ezin-.

⁵⁶ 'Bhɛ klɛle 'tɛ, 'ke 'yee- 'sraka 'lɛna mu -kuŋlii -gbɛnɛ 'ɛ -yaa' 'fɛ 'ɛ ɔla yewo le -nɛ mu 'ɛ do 'yee-

Pieri 'yele- 'te 'ε -din, 'bhεε- 'ke 'bhε 'e 'yɾεkpale -a ta frii, 'bhεε- 'ke 'bhε 'a 'pele dɔɔ: «'Yee- Zesu 'ε -yaa' -klanlanε mu 'ε do -le -ge!»

⁵⁷ 'Bhε □nɔɔ bhe, 'ke Pieri 'e 'lεmadɔle 'egloole, 'bhεε- 'ke -ya pele- dɔɔ: «'Bhi le 'la bhe, 'naa 'yee- mεε 'lεε- dɔ 'dε!»

⁵⁸ 'Bhε blaani 'waati sa 'kanle-, mεε -bhεεke' do 'a 'yele- 'ke 'bhε 'a 'pele 'a ni dɔɔ: «'Mi 'a 'yaango- 'bhii- 'bhi -o 'yee Zesu 'ε -yaa' -klanlanε mu 'ε do 'le -kpɔ!» 'Dun- Pieri pe 'ezin- 'bhε mεε 'ε ni dɔɔ: «'Yooye-, 'naa -o 'ke 'a do 'le!»

⁵⁹ 'Bhε blaani 'waati sa 'kanle boolazi, 'ke mεε -bhεεke' do 'a 'pele kpataakpa dɔɔ: «'Mi 'gbu 'kpale -o -a -yi 'bhii- mεε 'lεε- -yoo 'ke Zesu a -klanlanε mu 'ε do 'le, -amasrɔyi -e da Galile 'trε ta.»

⁶⁰ 'Bhε klele 'te, 'ke Pieri 'a 'pele dɔɔ: «'E go 'η 'yɾε □la doo, 'yoo- -we 'zi mεε 'la zan 'le 'naa 'bhε zan 'ε dɔ.» Yaa yanle -li 'bhε -jan 'ε 'wolele bhla 'la ba, 'ke maagwlen do -wele'.

⁶¹ 'Bhε klele 'te, 'ke Mεεzan Zesu 'e 'yɾεkpale 'bhε -zanta', 'bhεε- 'ke -o -yɾε bole- 'eke- wleyi'. 'Bhεla- -yile, Zesu -jan 'la 'bhε □woa 'yee- Pieri ni, 'bhε -dwa -a 'kpee dɔɔ: «'Sani- maagwlen -weli' plen- -zɔn, 'e nu 'e 'lεmadɔle 'mi ma 'egloole gaan yaga 'kaa 'yaa 'mi dɔ.»

⁶² -Ayile, 'yee- Pieri 'pwele- 'te -gben 'ε 'yi, 'kee- wisile 'ebebele.

Mεε mu 'ε -o Zesu -zwanwoa 'bhεε- -wa zita □zwan

(Mati 26.67-68; Maki 14.65)

⁶³ -Srwase' mu 'la 'yaa- Zesu gooba, 'mu 'yaa- -a malrɔgo 'zi, 'bhεε- 'mu 'yaa- zɔn 'zi 'ezin-.

⁶⁴ -O so -bhulaa' 'a wleyi', 'bhεε- 'ke -wa -lrōkpa' dɔɔ: «Mεε 'la zan 'e □zwan bhe, 'bhe zan 'ε 'tokan 'o ni doo!»

⁶⁵ 'Bhεε- 'ezin-, -wa -zwanwoa gɔn 'ε 'kpen gbεen-.

-O -ja Zesu 'le -waa' 'kitikan 'gwlaan- gblaan -ledo' 'ε ba

(Matie 26.59-66; Maki 14.55-64; Zaan 18.19-24)

⁶⁶ Too -klinle', 'ke Zuufu mu 'ε -waa' 'gwlaan-gblaan mu 'ε 'pegee 'sraka 'lena -kunlii mu 'ε, 'bhεε- 'Toŋ daan mu 'ε -woo -lekpale 'eke- ta. 'Bhεε- 'ke -wa pele- dɔɔ -o nu Zesu 'le -o ta.

⁶⁷ Zesu 'nule-, 'ke -o 'bhe 'lrōkpale dɔɔ: «'Bhi -le 'ke Mεε -Bhee Mi -kpɔsɔɔ Krisi 'le εε?» Zesu pe -o ni dɔɔ: «'Ke 'an □pia 'ka ni dɔɔ 'mi -le 'kele-, 'ka 'laa nu 'ka 'kpale- 'mi 'yi.

⁶⁸ 'Bhεε- 'ke 'η -za do -yilrōkpa 'ka ma, 'ka 'laa nu 'bhe zikpale 'η ni.

⁶⁹ 'Duŋ- 'kee- san -zɔn ma, Bhaapleŋ Gbe 'ε 'yaale- nu klele -Waanbhaa' -glɔɔ -a -din 'tɔbhɔ ma yaayre 'ε 'nɔɔ-.»

⁷⁰ 'Bhe klele 'tε, 'ke -o 'kpen 'a 'lrōkpale dɔɔ: «'Bhe 'yi bhe, 'bhi -le 'ke *-Waanbhaa' Gbe 'ε 'le εε?» Zesu 'a 'lekwan□ -o ni dɔɔ: «'Ka -o 'yela- pe 'zi bhe.»

⁷¹ 'Bhe klele 'tε, 'ke -wa pele- dɔɔ: «-Kɔɔ' maza -o 'sreya- -bhεeke' klele ma -li εε? 'Ye- -daa -a 'gbu 'lii bhe.»

23

Zuufu mu 'ε -o -ja Zesu 'le -Janmatii Pilati ba

(Matie 27.1-2; 27.11-14; Maki 15.1-5; Zaan 18.28-38)

¹ 'Bhε blaan, 'ke 'woo- 'kitikan mεε -lεdo' 'ε -o 'kpen -o -wlenle', 'ke -o gele- Zesu 'le -Janmatii Pilati ba.

² -O bhole 'bhε ba, 'ke -o bhla -gloon 'ε 'kpen 'kpale- 'sanle Zesu ma. -O pe dɔɔ: «'O ɔbhwa mεε 'lεε- ta 'ke -yoo -kɔɔa' mεε mu 'ε 'trɔn 'yido- 'zi 'egloole, 'bhεε- 'ke -ya pe 'mu ni 'ezin- dɔɔ 'mu 'laa -bhlenḡbe -ḡbenε Sezaa a 'nisra 'ε ḡbawole. 'Bhεε- -ya pe -a 'gbu ma 'kaa -yoo 'ke Mεε -Bhee Mi -kpɔsɔɔ Krisi 'pegee -bhlenḡbe 'le.»

³ 'Bhε klele 'tε, 'ke Pilati 'a 'lrɔkpale dɔɔ: «'Bhi -le 'ke Zuufu mu a -bhlenḡbe 'ε 'le εε?» 'Bhε 'yi 'tε, 'ke Zesu 'a zikpale 'a ni dɔɔ: «'E 'gbu 'yela- ɔpia bhe.»

⁴ 'Bhε blaan, 'ke Pilati 'a 'pele 'sraka 'lena -kunlii mu 'ε 'pegee -zamaa' 'ε ni dɔɔ: «Mεε 'lεε- yaa -za 'yɔɔ do 'kpɔ klele, 'bhela- -yile 'naa sɔ -kpan baale' 'a ta.»

⁵ 'Dun- -o pe 'ezin- 'egloole dɔɔ: «-E -kaan yre mu 'la 'kpen ɔnɔɔ: 'Kee- san Galile 'kleen 'ε 'yi, 'kee- -e kan Zude 'kleen 'ε 'yi, 'bhεε- 'kee- nu 'pwεε- Zeruzalemu -ḡε, -e mεε mu 'ε daan 'zi dɔɔ 'mu 'wlen -kɔɔ' 'lεε mu 'ε ma.»

Pilati pe -o ge Zesu 'le Erɔdi ba

⁶ *Pilati 'bhε -jan mu 'ε 'male-, 'ke -yoo -lrɔkpale dɔɔ: «Galile 'tre ta mi -le mεε 'lεε- 'le εε?»

⁷ -O pe a ni 'kaa -e da Galile 'tre ta -a ma. -E 'bhε 'male-, 'ke -ya pele- dɔɔ -o ge Zesu 'le Erɔdi ta, -amasroyi Erɔdi -yaa -janmatii 'le 'yee- Galile 'tre 'ε ta, 'bhεε- -za mu 'lεε- kle bhla 'ε ba 'ke -yoo Zeruzalemu -wa 'ε ta. 'Bhεε- -o -ja 'kele- Erɔdi ba 'tε.

⁸ 'Bhε 'yi, Erōdi Zesu 'yele-, 'ke -a zrukpaale 'egbenεle. -Amasrōyi -e -jan -bebe □maa Zesu ba zayi', 'bhεε- 'bhε 'ye -lrō -yaa -a ma 'egwele. -A yri -yaa -a ta dōō 'bhε nu 'sōle- maza do klεε -a -yrε ma.

⁹ -Ayile, 'kee- -za -bebe 'yilrōkpale 'bhε ma, 'duŋ- 'bhε 'laa 'bhε do 'kpō zikpale a ni.

¹⁰ 'Duŋ-, 'sraka 'lεna -kuŋlii mu 'ε 'pegee 'Toŋ daan mu 'ε 'mu 'yaa- bhla -glōōn 'ε 'kpen 'kpa zii' Zesu ma.

¹¹ 'Bhε ya 'ε 'yi, Erōdi 'pegee -yaa' -srwase' mu 'ε -o Zesu malrōgwa, 'bhεε- 'ke -wa mavεεle 'eyōole. 'Bhε blaana, 'ke -o dunε- 'lrele- -yrayra do 'klale 'bhε ta, 'bhεε- 'ke -o gele- 'kele- Pilati ba 'ezin-.

¹² -Sōōnaya -yaa Erōdi 'pegee Pilati 'plen- 'elwale -sō, 'duŋ- 'bhε -yrekpa' do 'ε le -o bhεgwlenya -dwa.

-O Zesu dε -kpan -balaa' 'a ta

(Matie 27.15-26; Maki 15.6-15; Zaan 18.39-19.16)

¹³ *Pilati 'sraka 'lεna -kuŋlii mu 'ε 'pegee Zuufu mu -lεε mu 'ε, 'bhεε- Zuufu 'si mu 'kpen 'lekpa' -'eke- ta.

¹⁴ 'Bhεε- -e pe -o ni dōō: «'Ka □nwa mεε 'lεε- 'le 'ŋ ni, 'bhεε- 'ka pe dōō -e -yaa mεε mu 'ε 'wlen zii' -kōō' 'lεε mu 'ε ma. 'An 'lrōkpa' -'ka 'kpen 'yrε ma -gε. 'Bhεε- 'ka 'yaa- -la 'zi 'a ta -za mu 'la 'kpen 'yi, 'naa 'a 'yεle- 'bhε -za mu 'ε do 'kpō kle mi 'le.

¹⁵ *Erōdi 'duŋ-, 'laa -za 'yōō- do 'kpō 'yεle- -a zi 'ezin-, -ayile 'bhε □nwa 'kele- -kōō' mu ta 'ezin- -gε. 'Bhε ya 'ε 'yi, 'yee- mεε 'lεε- yaa -za 'yōō- do 'kpō klεε 'ke 'bhε sō klεle- a dε win 'le.

16 'N nu a peɛ 'kaa -wa zita zɔn 'ke gbanɓhle 'le, 'bhe blaɓn 'ɲ nu 'ploole- -a ma.»

17 [Lɛɛ 'oo lɛɛ, 'bhɛɛ- *Paki 'fɛti oo Paki 'fɛti ta, Pilati -yaa ploɔ -kaso 'yi mi do ma -o ni.]

18 'Duɲ- Pilati 'yanle- 'bhe -jan 'ɛ 'wolele -o ni, 'ke -o 'kɛn -o -weli' 'ɛ 'wlɛnle 'eke- zi 'egloole dɔɔ: «-A pe -o mɛɛ 'lɛɛ- dɛ, 'bhɛɛ- -o 'ploɔ Barabasi ma 'o ni!»

19 'Duɲ- Barabasi 'laa boɓe -kaso 'yi bhaama. -Wa ɓbwa -kaso 'yi, -amasɔyi -e -yaa mɛɛ mu -wlɛn 'zi -o -lɛɛ mu 'ɛ ma Zeruzalemu, 'bhɛɛ- -e mɛɛ do -dia -sɔ.

20 Pilati -yaa -a zi 'bhii- -e 'ploɔ Zesu ma, 'bhɛla- -yile -e -zamaa' 'ɛ 'lɔkpa gbɛ drɛwoa- 'ezin-.

21 'Duɲ- -woo -weli' 'ɛ 'wlɛnna- 'eke- zi 'egloole dɔɔ: «-Kaa gbaan -yriɓɛɛle 'ɛ ta, 'bhɛɛ- -e ga; -kaa gbaan -yriɓɛɛle 'ɛ ta 'bhɛɛ- -e ga!»

22 'Bhe klele 'tɛ, 'ke Pilati -o -lɔkpa' gbɛ -gloɔn yaga mi -wole dɔɔ: «-E -mɛ pe -za 'yɔɔ- 'gbu -la -kla ɛɛ? 'Naa -za 'yɔɔ- do 'kɔɔ 'yɛɛ- -a zi 'ke 'bhe kle -a dɛ win 'le. 'Duɲ- 'ɲ nu a peɛ 'kaa -wa zita zɔn, 'bhe blaɓn 'ɲ nu 'ploole- -a ma.»

23 'Duɲ- -woo -weli' mu 'ɛ 'wlɛnna- 'eke- zi 'egloole dɔɔ -o Zesu gbaan -yriɓɛɛle 'ɛ ta. -O -bolawoa 'pɛɛnle- ma 'ke Pilati dɔle- -a ɓla -o ni.

24 'Bhe ya 'ɛ 'yi bhe, Pilati -dwa -a -la 'ke -yoo -o zru maza 'ɛ kle.

25 -Ayile, 'kee- 'ploole mɛɛ 'la zan -o 'bhe ɓbwa -kaso 'yi mɛɛ mu -wlɛnle' ma -o -lɛɛ mu 'ɛ ma, 'bhe 'pegee mɛɛ deɓe ma. 'Bhɛɛ- -e Zesu ɓkɔɔ -o 'kɔɔ 'kaa 'ke -za yɛke- 'la klele- -swa -o ni -a ni -o 'bhɛɛ- kle.

*Zesu gbaanyɛ -yriɓɛɛle 'ε ta
(Matie 27.32-44; Maki 15.21-32; Zaan 19.17-27)*

²⁶ -Zamaa' 'ε 'yaa- ge 'zi bhla 'la ba Zesu dɛyɛ 'ε □nɔɔ, 'ke -o -lɛpale Sireni -wa 'ε ta mɛɛ do 'le, -o -yaa 'bhɛ sii Simɔ, 'bhɛ -yaa da 'zi gba la. 'Bhɛ 'yi 'tɛ, 'ke -wa pele- 'bhɛ ni dɔɔ 'bhɛ Zesu gbaan -yriɓɛɛle 'ε 'si 'bhɛɛ- -e do Zesu zi.

²⁷ -Zamaa' 'srɛ do -yaa Zesu zi, 'bhɛɛ- le 'ke mu -yaa -yɛn ma wisi' zii' -a zi.

²⁸ 'Bhɛla- -yile, 'ke -ya -lɛklale 'mu ta, 'bhɛɛ- 'ke -ya pele- 'mu ni dɔɔ: «Zeruzalɛmu le mu, 'ka 'laa wisilɛ 'mi zi, 'duŋ- -ka wisi' 'ka 'gbu 'pegee 'ka 'nɛ mu -la -za ma.

²⁹ -Amasɔyi 'bhɛ yi -o zan bhɔlɛ, 'bhɛɛ- -o nu -a pele dɔɔ: <Le mu 'la waa -nɛ 'srɔɔwolɛ -lido', 'bhɛ 'pegee le mu 'la waa -nɛ 'yalɛ- -lido', 'bhɛɛ- le mu 'la waa -yɔn 'nalɛ- -lido' -nɛ 'yientenne mu ni, 'mu a pɛ -yinra!>

³⁰ -Amasɔyi 'bhɛ yi 'ε 'le, bhaaplɛŋ mu nu -a pele vlɛ gɔɔn mu ni 'kaa: <-Ka bala- 'o ta 'bhɛɛ- 'ka 'o dɛ!> 'Bhɛɛ- -o nu -a pele 'trɛ gɔɔn mu ni dɔɔ: <-Ka bhula- 'o ta!>

³¹ -Amasɔyi 'ke -o 'bhɛ -za 'yɔɔ- -gloɔn 'lɛɛ- □kla -yri -dɔɔ 'ε ni; waa nu za 'yɔɔ- -gloɔn 'ε -dela -la klelɛ -yri -kpaa 'ε ni ɛɛ?>

³² 'Bhɛ □nɔɔ bhe 'ezin-, 'yee- -zamaa' do 'ε 'yaa- ge 'zi mɛɛ dɛ mi plɛ dɛlɛ -o 'pegee Zesu 'le.

³³ -O bhɔle -o yɛ 'la -o 'bhɛ sii: <Bhaaplɛŋ ŋgblo bhɛlɛ' yɛɛ>, 'ke -o Zesu gbaanle- -yriɓɛɛle 'ε ta. 'Bhɛɛ- 'ezin-, 'ke -o 'yee- mɛɛ dɛ mi plɛ 'ε gbaanle- Zesu -din: -A do -yaa -a gbɛ -yie' ta, 'bhɛɛ- -a -bhɛɛke' do 'ε 'yaa- -a gbɛ -koo ta.

34 'Bhε klele 'tε, 'ke Zesu 'e 'seriwole dɔɔ: «'N̄ Dε, waa -sroma 'yan, -amasrɔyi -o -za 'la klε 'zi waa 'bhε 'yaango-» 'Bhε blaان, 'ke -o 'tete dɔle-a tapε mu 'ε ta, 'kooko- -o 'kpen do do dɔ -o 'kεla 'le -o 'bhε dɔ.

35 Izraēli 'si mu 'ε 'kpen 'yaa- Zesu -glin 'zi. 'Bhε bhla 'ε ba, 'ke Zuufu mu -lεε mu 'ε -wa malrɔgo 'ke -wa pe dɔɔ: «-E mεε -vin mu 'ε -gwa -za -yi, 'ke -yoo 'ke Mεε -Bhee Mi -kpɔsɔɔ Kriisi 'la 'ke -Waanbhaa' 'bhε makwan- 'bhε 'le, -ya 'gbu 'bhee- -zɔn doo, 'bhεε- 'o 'bhε ye!»

36 'Bhε □nɔɔ bhe 'ezin-, -srwase' mu 'ε 'yaa-a malrɔgo 'zi. 'Bhε mu 'mu 'mabεenna -a -din, 'bhεε- 'ke 'mu -wεen 'tɔnle- do zɔnle- -a ni,

37 'bhεε- 'mu pe -a ni dɔɔ: «'Kee 'yoo- 'ke Zuufu mu a -bhleᅅᅅbe 'le kpataakpa, 'e 'gbu 'bhee-, 'bhεε- 'o 'bhε ye!»

38 Mεε mu 'ε -o 'sεwε -glɔɔn 'lεε- 'bhε yɔɔndia-yri 'peenε do ta, 'bhεε- -o 'bhε -gbaanna Zesu ᅅᅅblo 'ε trala dɔɔ:

«Zuufu mu a Bschleᅅᅅbe -le -ge!»

39 'Bhε 'yi 'tε, -o mεε dε mi plε 'la -gbaanna -a gbε -yiε' 'pegee -a gbε -koo 'ε ta, 'mu do 'a -zwanwole -saan dɔɔ: «'Bhi -le 'laa -o 'ke Mεε -Bhee Mi -kpɔsɔɔ Kriisi 'ε 'le εε? 'E 'gbu 'bhee-pe, 'bhεε- 'yoo mɔɔ bhee 'bhε blaان!»

40 'Duᅅ- -a -vindo' mi 'ε 'bhε -yaa- 'janwo' gbεya 'ε mazapia -a ni dɔɔ: «'Yaa gbblaان -Waanbhaa' -lεε εε? -O 'yee- -yren do 'kpɔ 'ε 'kpa zii' 'bhi 'la 'bhi ta 'ezin- bhe.

41 'Mi 'pegee 'bhi a pe dεza 'ε, 'bhε -o 'ke wlan ma 'kitikanle 'le. -Amasrɔyi 'o -za 'yɔɔ- mu 'la □kla, 'bhε mu -la -zanta' za -le 'ten zii' 'o ma. 'Duᅅ-

'yee- 'laa -za 'yoo- do 'kpo klele -titi.»

⁴² 'Bhe 'yanle- 'bhe -jan 'e 'wolele, 'ke 'bhe 'a pele- Zesu ni doo: «Zesu, 'η -za bo 'e 'kpee 'kee □nwa yi 'la ta yaa -bhlenjgbeya yaayre 'e □noo.»

⁴³ 'Bhe klele 'te, 'ke Zesu 'a pele 'a ni doo: «'Mi pe 'e ni 'η 'sowee- ma doo, 'mi 'pegee 'bhi 'o nu gele -Waanbhaa' ba -zon.»

Zesu 'nii- 'e -gwa -a -yi

(Matie 27.45-56; Maki 15.33-41; Zaan 19.25-30)

⁴⁴ -Yrekaa' bho 'waati 'e ba sasa, 'ke -yrete' 'liile-, 'bhe- 'ke -gblo 'kpale Izraeli 'kleen 'e 'kpen ta, 'ke 'bhe ge 'tenle- yromazi -yretebhe yanyan 'e 'waati 'e ma.

⁴⁵ 'Bhe- sogbe -gbene 'la 'yaa- -Waanbhaa' Gba 'Fe -Gbene 'e □la, 'bhe 'peedia- ple 'bhe dreyi'.

⁴⁶ 'Bhe klele 'te, 'ke Zesu 'penele 'egloole doo: «'N De 'mi 'η 'nii- 'e gbekpa- 'e 'koo.» 'Bhe blaana, 'ke -a nii- 'e gole- -a -yi.

⁴⁷ Rome mu a -srwase' -kunlii 'la dulale -yaa 'yee- gon 'e □noo, 'bhe 'bhe -za 'e 'yele, 'ke 'bhe -Waanbhaa' 'tobhole doo: «Wlan 'gbu 'e ni, mee 'lee- 'yaa- 'ke mee -ledole 'gbu -la -le.»

⁴⁸ Mee 'la zan mu 'kpen □nwa 'yee- -za 'e kleyre -glinle', 'mu 'niina- bhla zi 'mu ba, wisi' -gboo 'e 'koo, 'mu 'yaa- 'mu gbe 'kpa zii' 'mu zru -lii.

⁴⁹ Zesu do mu 'e 'kpen, 'bhe 'pegee le mu 'la -daa -a zi Galile 'kleen 'e 'yi, 'bhe mu 'kpen dulale -yaa 'egboonle 'ke 'mu 'a taglin.

Zesu binyre

(Matie 27.57-61; Maki 15.42-47; Zaan 19.38-42)

⁵⁰ -O -yaa mee do sii Zozefu. 'Bhe 'yaa- Zuufu mu a 'kitikan mee gbilaana mu 'e do 'le, 'bhe- 'bhe

-yaa da Zude 'klɛɛn 'ɛ 'yi Zuufu mu a -wa 'la -o
-yaa 'bhɛ sii Arimate 'bhɛɛ- ta.

⁵¹ Mɛɛ wlan do -le -yaa 'kele-, 'bhɛɛ- -a
-lɛdɔɔle -yaa -Waanbhaa' -yrɛ 'yi. 'Bhɛɛ- -a yri
-yaa -Waanbhaa' a -bhleŋgbeya yi 'ɛ 'bhɔle- ta.
'Bhɛla- -yile, -a -vin mu 'ɛ -za 'la □kla Zesu ni,
-yaa dɔle 'mu zita.

⁵² 'Bhɛ ya 'ɛ 'yi, 'yee- Zozɛfu -ja Zesu gbaa 'ɛ
'yɛwɔle Pilati ma, 'kaa -e gele- 'bhɛ binle.

⁵³ 'Bhɛ 'yi 'tɛ, 'kee- Zesu gbaa 'ɛ gole- -yriɣbɛɛle
'ɛ ta. 'Bhɛɛ- 'kee- sɔ 'pu 'pɛnɛnɛn do 'kpale 'bhɛ
ma. 'Bhɛ blaɛn, 'kee- gele- 'bhɛ binle bu -gluu
drɛɛ drɛɛ do 'yi. -O 'bhɛ bu -gluu 'ɛ 'kwleela- vlɛ
-saa do -la -yi, 'bhɛɛ- waa mɛɛ 'kɛdo- 'kpɔ binle
-lido 'bhɛ bu 'ɛ 'yi.

⁵⁴ -E -kla -klaago ma yromazi 'ɛ zi, Zuufu mu a
-yitrɛ' yi 'ɛ 'bhɛ 'lɛɛ magaan yi 'ɛ 'le.

⁵⁵ Le mu 'la -daa Zesu zi Galile 'trɛ ta, 'bhɛ mu
-yaa Zozɛfu -din Zesu bin bhla 'ɛ zi. 'Bhɛɛ- 'mu
-yɛkpaɛ -a gbaa 'ɛ 'kpaagbeya 'ɛ ma bu -gluu 'ɛ
'yi.

⁵⁶ -O yanle Zesu binlele, 'ke 'woo- le mu 'ɛ -o
gele- -o ba; 'bhɛɛ- 'ke -wa gbaa ma 'sro -yrɔn mu
'pegee -lasiklɔɔ mu klele-.

'Bhɛ blaɛn, 'ke -woo -yitrɛle -yitrɛ' yi 'ɛ ma,
'bhii- -wa klɛ ɣɔnɛ- 'la gbɛɛn- Zuufu mu a 'ton
'ɛ ta.

24

Zesu bweza 'ɛ gale ba

(Matie 28.1-10; Maki 16.1-8; Zaan 20.1-10)

¹ 'Kɛŋɔplɛ ma zrwan 'tutu 'ɛ zi, 'ke 'woo- le mu
'ɛ -o gele- Zesu bu 'ɛ ta. -O gbaa ma 'sro -yrɔn mu

'pegee -lasiklɔɔ -gblɛn 'nrɔle- mu 'la ɔkla, 'mu -ja -o 'kɔɔ.

² -O bhɔle bu -gluu 'ɛ ta, -wa -liitaan vlɛ -kpuŋ 'la 'le, 'ke -o 'bhɛ 'bhlile- yele- -a -lii 'ɛ -gɔma' 'egbɔɔnle.

³ 'Bhɛ klɛle 'tɛ, 'ke -o wlale- bu -gluu 'ɛ zi, 'bhɛɛ- waa Mɛɛzan Zesu gbaa 'ɛ 'yele- 'bhɛ 'kpaayrɛ- 'ɛ ɔnɔɔ.

⁴ -O -yaa -o 'kpeeledan 'zi bhla 'la ba 'bhɛ ma, 'ke mɛɛ plɛ 'pwele -o ba. 'Bhɛ mu ta dunɛ- mu 'ɛ 'yaa- fleɛ 'e 'pu 'penpenle.

⁵ -Gbɛlan -gbɛnɛ 'ɛ 'kɔɔ, -woo 'kpɔ ɔzian, 'bhɛɛ- woo ŋgblo -kulaa' 'trɛ ma. 'Bhɛɛ- 'ke 'mu 'a pele- -o ni dɔɔ: «-Mɛle ɔkla 'bhɛɛ mɛɛ 'la zan -o -a -yrɛ ma, 'ka -o 'bhɛ ziglin- 'zi mɛɛ gbaa mu 'ɛ plɛŋ- ɛɛ?

⁶ Yaa -o -gɛ titi, -e -bwela gale ba. -E -yaa 'waati 'la ba Galile 'trɛ ta, -e -jan 'la ɔwoa 'ka ni, 'bhɛ 'laa -o 'ka 'kpee ɛɛ! -Ya ɔpia 'ka ni dɔɔ:

⁷ <-A -lɛdulale -o dɔɔ -o nu *Bhaapɛŋ Gbe 'ɛ 'kpale- -za 'yɔɔ- klɛ mu 'kɔɔ, 'bhɛɛ- 'mu 'a gbaan -yrigbɛɛle 'ɛ ta. 'Duŋ- -e nu bwelɛ gale ba a gale blaɛn -yrekpaɛ' yaga mi ma.»

⁸ 'Bhɛɛ- 'bhɛ -jan mu 'ɛ -dwa -o 'kpee 'tɛ.

⁹ -Ayile, 'ke -o gole- bu 'ɛ ta, 'bhɛɛ- 'ke -o gele- 'bhɛ -za 'ɛ 'yigɔɔnle Zesu a -klanlanɛ -vin vu ta do 'ɛ 'pegee mɛɛ -vin mu 'ɛ ni.

¹⁰ Le mu 'la -ja Zesu bu 'ɛ ta, 'mu 'to -le -gɛ: Magidala Mari 'pegee Zaani, 'bhɛɛ- Zaki nɛɛ Mari. Le -vin mu 'la 'yaa- ye, 'mu 'yee- -jan do 'kpɔ 'ɛ 'yela- -yigɔɔnna Zesu a *winbɔwo mu 'ɛ ni.

¹¹ 'Duŋ- Zesu a 'winbɔwo mu 'ɛ waa -o 'kpale-

'woo- le mu 'ε 'wojan- mu 'ε 'yi; 'bhε mu -yaa -o -yre 'yi 'bhii- gbinj deza.

¹² 'Bhεε- 'duŋ-, Pieri 'e 'wlenle-, 'kee- gele- blaale- Zesu bu 'ε ta. -E bhole 'bhε ta, 'ke -ya makulale, 'bhεε- 'kee- bu -gluu 'ε 'yiglinle. Yaa pε 'kedo- 'kpɔ 'yele- 'bhε 'yi, 'ke yaa 'e go gbaa ma sɔ 'pu 'ε ba. -Ayile, -a -liibhaa' gbε -yɔɔ 'ε 'kɔɔ -a ma, 'kee- niinale -a -zanta'.

Zesu 'pwela- -yaa' -klanlanε ple ba Emausi zi 'ε 'lii
(Maki 16.12-13)

¹³ 'Bhε yi do 'kpɔ 'ε 'le, Zesu a -klanlanε ple -yaa ge 'zi -wa do ta, -o -yaa 'bhε -wa 'ε sii Emausi. 'Bhε -wa 'ε 'plenɔle -yaa Zeruzalemu ma kilo vu ta do.

¹⁴ -Za mu 'la 'kpen □kla Zeruzalemu -wa 'ε ta, -o mεε ple -yaa -balo kle 'zi 'mu -la ta.

¹⁵ -O -yaa 'bhε -balo 'ε ta 'waati 'la ba, 'ke Zesu 'gbu 'e 'mabεenle -o -din, 'bhεε- 'ke -o gele- 'eke- zi 'taa 'ε ta.

¹⁶ -O -yre -yaa -a ma, 'duŋ- -e -yaa 'bhii- -gblo 'kpale- -yaa -o -yre ta, 'bhεε- waa -yaa sɔ -a madɔle.

¹⁷ Zesu -o -lrɔkpale dɔɔ: «'Ka -yaa -mε -balo -la kle 'zi 'ka 'nu bhla 'ε zi εε?» 'Bhε klele 'tε, 'ke -o dulale -o wleyisriwole 'ε 'le.

¹⁸ 'Bhεε- -o -yaa -o do 'la sii Kleopasi, 'bhε Zesu 'lrɔkpaa- dɔɔ: «'Bhi do -kplen 'kpɔ -le 'yee- Zeruzalemu -wa 'lεε- ta 'kee- -zadɔle laa -o -za mu 'la □kla -yrekpaa' ple 'lεε- ta 'mu 'yi εε?»

¹⁹ Zesu pe dɔɔ: «-Za mu 'ε -de εε?» 'Bhε klele 'tε, 'ke -o mεε ple 'a 'pele- 'sanle Zesu ni dɔɔ: «-Za 'la 'bhε □kla Nazareti mi Zesu 'ε ni bhe! -E -yaa

'duŋ- -Waanbhaa' -lela' janwo mi -gloo do 'le. -E -yaa 'egloole -a kleza mu 'pegee -a wojan mu 'e ma -Waanbhaa' 'pegee Izraeli 'si mu 'e 'kpen 'yre ma.

²⁰ -Kooa' 'sraka 'lena -kunlii mu 'e 'pegee -koo' 'lee mu 'e -wa -kpa a *Rome mu a mee gbalaan mu 'e 'koo, 'kaa 'mu 'a de. -Ayile 'mu 'a -gbaanna -yrigbeele 'e ta.

²¹ 'O moo 'kpee ma, 'yele- -yaa nu klele Izraeli 'kleen 'yi mu 'e -o -Bhee mi 'le. 'Duŋ- -e -gaa 'bhe -yrekpaa' yaga mi -le -zon.

²² 'Bhe- 'waa- le mu 'e 'ke mu 'o 'kpeelenia. -O -wlenna -zon zrwanzi 'tutu 'e zi, 'bhe- -o -ja Zesu bu 'e ta.

²³ 'Duŋ- waa -a gbaa 'e 'yee- -a bu 'e 'yi. 'Bhe- -wa pia 'o ni doo -mleke' 'ke mu -pwela -o ba, 'bhe- 'mu pe -o ni doo -e -bwela gale ba, 'bhe- -ya -yre ma.

²⁴ 'Bhe blaana, 'waa- 'gwalaan- mu 'e 'ke mu -ja -a bu 'e ta. 'Bhe- le mu 'e 'mu -za mu 'la 'yigonna -o ni, 'woo- 'gwalaan- mu 'e -o 'bhe- -za mu do 'kpo 'e ya, 'duŋ- waa 'yee- Zesu 'gbu 'yee-»

²⁵ 'Bhe klele 'te, 'ke Zesu 'a 'pele -o ni doo: «'Ee! Mee 'kpeelekle mu, 'ka nu 'ka 'kpa- -Waanbhaa' -lela' janwo mu 'e 'mu -jan mu 'la pia -Waanbhaa' a 'sewe 'e 'yi 'mu 'yi 'waati 'e -de -la ba ee?

²⁶ -A -ledulale laa -yaa doo Mee -Bhee Mi -kpoo Kriisi yaa -yaa nu 'bhe- -yren 'e 'bhle- 'elwale 'pe, 'bhe- -e so gele- 'te -Waanbhaa' a 'toholeya 'e 'yi ee?»

²⁷ 'Bhe blaana, 'ke -ya san Moizi 'sewe mu 'la yondia- -Waanbhaa' a 'sewe 'e 'yi 'mu ma, 'bhe-

'kee- nu 'tɛnlɛ- -Waanbhaa' a -lɛla' janwo mu 'ɛ
'kpen -jan mu 'la yɔɔndia- 'mu a 'sɛwɛ mu 'ɛ 'yi
'mu ma, 'bhɛɛ- 'woo- mɛɛ mu 'la bhe -o 'kpen
-jan mu 'la ɔwoa 'yee- 'gbu ba zayi', -e 'mu 'kpen
'yipia ɔ -o ni.

²⁸ -O bhɔle Emausi -wa 'ɛ -din, Zesu 'a ɔkla
'bhii- -e 'kanle 'bhɛ -wa 'ɛ ta.

²⁹ 'Duŋ- -yaa' -klanlanɛ plɛ 'ɛ 'mu 'a 'yikwlanna
gele ma, 'bhɛɛ 'mu pe -a ni dɔɔ: «Bo 'o -din -gɛ,
yromazi ɔbhwa gban, 'bhɛɛ- -fitrii' 'kpale- -saan
gban 'ezin-.» 'Bhɛ klɛle 'tɛ, 'kee- gele- -o zi -wa 'ɛ
'kpee.

³⁰ Pɛbhle 'waati 'ɛ ba, 'ke -o yaale' -tabali 'ɛ
zi. 'Bhɛɛ- Zesu 'bluu 'ɛ 'sile-, 'kee- -Waanbhaa'
'pɔbɔle 'bhɛ ma. 'Bhɛ blaana, 'ke -ya takanle,
'bhɛɛ- 'kee- -waa pɛ nale-.

³¹ 'Bhɛ klɛle 'tɛ, 'ke -gblo gole- -o -yrɛ ta, 'bhɛɛ-
'ke -o Zesu madɔle. 'Bhɛ yrɛ do 'kpɔ 'ɛ ɔnɔɔ bhe,
'kee- 'trunwɔle -o -yrɛ ba.

³² -Ayile, 'ke -wa pele- 'eke- ni dɔɔ: «Kɔɔ'
'yaa- -balo klɛ 'zi 'a -le zi 'ɛ 'lii, 'bhɛɛ- -e -yaa
-Waanbhaa' a -jan mu 'ɛ 'yipe zii' 'o ni 'waati 'la
ba, 'o zrukpaale -yaa 'egbɛnɛle 'dɛ!»

³³ 'Bhɛ klɛle 'tɛ, 'ke -woo -wɛnlɛ' blaale-, 'bhɛɛ-
'ke -o niinale -o -zanta' Zeruzalemu. 'Bhɛɛ- 'ke
-o gele- 'tɛnlɛ- Zesu a -klanlanɛ -vin vu ta do 'ɛ
'pegee 'bhɛ mu 'madɔwo mu 'ɛ ma.

³⁴ 'Bhɛ mu -yaa pe 'zi dɔɔ: «Mɛɛzan -bwela gale
ba kpataakpa, 'bhɛɛ- Simɔ 'gbu 'a ɔya!»

³⁵ -Ayile, 'woo Zesu a -klanlanɛ plɛ 'la -daa
Emausi -wa 'ɛ ta, -o -waa pɛ -za 'ɛ 'yigɔɔnna.
Zesu 'pwɛla- -o ba gɔnɛ- 'la gbɛɛn- -o ge bhla 'ɛ zi
Emausi, 'bhɛɛ- -wa madwa- gɔnɛ- 'la gbɛɛn- 'yee-

Zesu 'yaa- 'bluu takan' zii' -o -le bhla 'la ba, -o 'bhe 'kpen 'yigɔɔnna 'bhe mu ni.

Zesu 'pwela- -yaa' -klanlanɛ mu 'ɛ ba

(Matie 28.16-20; Maki 16.14-18; Zaan 20.19-23; Kleza 1.6-8)

³⁶ -O □bwa 'bhe -za 'ɛ 'yigɔɔnle ma bhe, 'ke Zesu 'pwela -o 'kpen 'plen-, 'bheɛ- 'ke -ya pele- -o ni dɔɔ: «Bhaa -Waanbhaa' a yilabla kle 'ka ba!»

³⁷ 'Duŋ- -e -kla bi -o ni 'bhii- jielii do -le -pwela -o ba, -ayile -gblaan -gbenɛ do □klaa -o 'kpen 'yi.

³⁸ 'Bhe klele 'tɛ, 'ke 'yee- Zesu 'gbu 'a 'pele -o ni dɔɔ: «-Mele □kla 'bheɛ- 'ka zru ba 'tɛ -o ɛɛ? 'Bheɛ- -mela ma 'bheɛ- 'ka -o 'ka zru mu 'ɛ kle 'zi ple ɛɛ?»

³⁹ -Ka 'η 'kɔɔlaalii mu 'ɛ 'pegee 'η gaan mu 'ɛ -glin doo, 'mi 'gbu -le -ge kpataakpa. -Ka 'kun 'η ma, 'bheɛ- -ka 'η -glin doo. So 'pegee bhɛle' 'laa -o mɛɛ jielii ma, 'bhii- 'ka 'yɛ -o -a ma 'mi ma gɔnɛ- 'la gbɛɛn- -ge.»

⁴⁰ -E 'bhe 'pelawoa 'bhe gbɛɛn- bhe, 'pɔnli blaana mu 'la 'yaa- -a 'kɔɔlaalii, 'bhe 'pegee -a gaan -laa mu 'ɛ ma, -e 'mu -zɔɔnna -o ni.

⁴¹ -O zrukpa'a' gbe 'pegee -o -liibhaa' gbɛya -yɔɔ 'ɛ 'kɔɔ, waa -yaa 'sole -o 'kpale -a -yi. 'Bhela- -zɛɛle 'ke -yoo -lɔkpale dɔɔ: «Pele sa -o 'ka 'kɔɔ -ge ɛɛ?»

⁴² 'Bhe klele 'tɛ, 'ke -o kaa -yaale' -lekpu' do nale- -a ni.

⁴³ -E 'bhe 'sile-, 'kee- 'bhe 'bhlele -o 'kpen 'yɛ ma.

⁴⁴ 'Bhe blaana, 'ke -ya pele- -o ni dɔɔ: «'N- jan mu 'la □woa 'ka ni 'η 'yaa- 'ka -din 'waati 'la ba, 'bhe mu laa -o -li 'ka 'kpee ɛɛ? 'An □pia 'ka ni

doo: -A -ledulale -o -za mu 'la 'kpen yoondele -o 'mi ba zayi' Moizi a 'tonj 'sewe 'e 'yi 'bhe 'pegee -Waanbhaa' -lela' janwo mu 'e 'mu -jan mu 'la yoonidia- -waa' 'sewe mu 'e 'yi 'mi ba zayi', 'bhe -o 'ke mu 'la yoonidia- 'Srokpa 'sewe 'e 'yi, 'bhe -jan mu 'e 'kpen 'yizakla wlan 'le kpataakpa.»

⁴⁵ 'Bhe 'yi 'te, 'kee- yikan' 'nale -o ni, 'kooko- -o so -Waanbhaa' a -jan mu 'e 'yimale kplankplan.

⁴⁶ 'Bhe blaana, 'ke -ya pele- -o ni doo: «-Wa yoonidia- 'elwale gban -so -Waanbhaa' a 'sewe 'e 'yi doo: <-A -ledulale -o doo Mee -Bhee Mi -Kpoooo Kriisi nu -yrenbhlele 'elwale 'pe, 'bhe - 'bhe blaana -e nu bwele gale ba -a gale blaana -yrekpa' yaga mi ma.>

⁴⁷ 'Bhe - 'ezin-, 'kee- san Zeruzalemu ma, 'bhe -e ge 'tenle- 'drunyan 'e 'yi mee mu 'e 'kpen ma, -o nu -Jan 'Nrake- 'e 'wole- -o 'kpen ni -a 'to 'e 'yi; 'kooko- -o plooo waa -za 'yoo- mu 'e ma, 'bhe -Waanbhaa' -waa' -za 'yoo- mu 'e -sroma yan.

⁴⁸ 'Ka mu 'gbu -le 'mi 'sre 'le -za mu 'e 'kpen 'yi.

⁴⁹ 'N De 'bhe 'liiwli- -naa -a *Lii 'Wen 'la 'naza- ta 'ka ni, 'mi 'gbu nu 'bhe 'kpale- 'ka ni. 'Dun- -ka bo -so Zeruzalemu 'sani- 'ke 'bhe -glooya' 'e zinaa' 'ka ta 'kee- da laanima.»

Zesu 'wlenna- 'bhe -e -ja lafle' 'yi

(Maki 16.19-20; Kleza 1.9-11)

⁵⁰ 'Bhe blaana, 'ke Zesu 'pegee -yaa' -kpanlana mu 'e -o gole- Zeruzalemu -wa 'e 'kpee, 'bhe - 'ke -o gele- Betani -wa 'e ba -yre ta. -O bhoolawoa 'bhe [n]oo bhe, 'ke -ya gbe mu 'e 'wlenle, 'bhe - 'ke -yoo 'dumawole.

⁵¹ -E -yaa -o 'dumawo zii' 'waati 'la ba, 'ke -Waanbhaa' a 'sile 'ke 'bhe gele- 'kele- lafle' 'yi.

⁵² 'Bhe blaani, -yaa' -kianlani mu 'e 'yanle- -a gbalele, 'ke 'mu niinale 'mu -zanta' Zeruzalemu, 'mu zrukpa' -gbene 'e ta.

⁵³ Yi 'oo yi, -o -yaa kla 'eke- ba -Waanbhaa' Gba 'Fe -Gbene 'e [la, 'bhe- -o -yaa -Waanbhaa' gba.

Mwan
The New Testament in the Mwan language of Côte
d'Ivoire

copyright © 2006 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Mwan

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

All rights reserved.

2025-05-14

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 14 May 2025 from source
files dated 14 May 2025

1220066e-ed9e-5c66-9c3b-435a6575b8da